This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

600092170P

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ

τῶν

ἀπὸ Χριστοῦ Σωτῆρος Ἐνανθρωπήσαντος

ἡ πρώτη

κατὰ χρονικὴν πρόοδον ἐν ἐπιτομῇ ἐκτεθεῖσα

παρὰ

τοῦ Σοφοπανιερωτάτου Ἀρχιεπισκόπου

Εὐγενίου τοῦ Βυλγάρεως

εἰς τὴν Μιξοσόλικον Διάλεκτον.

BODLEIANA · BIBLIOTHECA

Καὶ

τύποις ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τῆς αὐταδελφότητος τῶν Ζωσιμαίδων Α. καὶ Ν. καὶ Ζ. καὶ Μ. ἐπὶ τῷ διανεμηθῆναι δωρεὰν τοῖς εὐσεβέσι καὶ Φιλοχρίστοις Χριστιανοῖς.

ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ Βραΐτκοπφ καὶ Ἑρτελ.

1805.

110. f. 206

Google

Digitized by Google

ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ

τῶν ἀπὸ Χριστῦ Σωτῆρος ἐν ἀνθρωπήσαντος.

ΗΠΡΩΤΗ

κατὰ χρονικὴν πρόοδον ἐν Ἐπιτομῇ Ἐκτεθεῖσα.

§. 1.

Ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τῦ χρόνυ, τῦ ἀπ' αἰῶνος προωρισμένυ κατὰ τὰς ἀκατανοήτυς θείας βυλάς· καὶ ἔμελε λοιπὸν ἐπὶ γῆς δι' ἄφατον ἔλεος νὰ φορέσῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ὁ υἱὸς τῦ Θεῦ, διὰ τὴν σωτηρίαν τῦ ἀνθρώπυ· τότε (1) οἰκονομήθη προηγυμένως καὶ ἡ Γέννησις τῦ προδρόμυ, ὅστις ἔπρεπε νὰ προκηρύξῃ τὸν ὀπίσω αὐτῦ ἐρχόμενον· (2)

καὶ

1) Ἀπὸ Κτίσεως Κόσμυ. καθ' ἡμᾶς μὲν τὰς ἀνατολικὰς, περὶ τὸ μέσον τῆς ε'. χιλιάδος τῶν ἐνιαυτῶν· ἤτοι 5508. Κατὰ δὲ τὰς πλείσας τῶν Δυτικῶν, περὶ τὸ τέλος τῆς Δ'. χιλιάδος· ἤτοι, περὶ τὰ 4000. Παρατρέχοντες δὲ ἡμεῖς τὴν κατὰ τὸ παρελθὸν διαφοράν, διορίζομεν συμφώνως τὴν τῦ Βαπτιστῦ σύλληψιν μῆνας πεντεκαίδεκα πρὸ τῆς κατὰ σάρκα τῦ Κυρίυ ἡμῶν Γεννήσεως, ἀφ' ἧς λαμβάνομεν τὴν ἀρχὴν τῆς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν χρόνων καταριθμήσεως.

2) Ἰωάννυ Κεφ. Α'. 27—30.

Digitized by Google

καὶ νὰ προκαταπεύσῃ ἔμπροσθεν ἐκείνε τὴν ὁδὸν τὴν σωτήριον (3).

§. 2.

Ζαχαρίας Ἱερεὺς τῦ Νόμε, ἐκ τῆς Ἐφημερίας ἀβιᾶ· (ὀγδώης καταλεγομένης τῶν κδ'. ἃς πρῶτος ὁ Βασιλεὺς καὶ Προφήτης Δαβὶδ εἰς ὑπηρεσίαν τῆς Νομικῆς λατρείας διέταξεν·) 4) εὑρέθη ἱερατεύων κατὰ τὴν τάξιν αὐτῦ, καὶ προσφέρων ἐντὸς τῶν ἀδύτων τῦ Ναῦ τὸ ἐξ ἔθες θυμίαμα. Βλέπει δὲ, ἐκ τῦ δεξιῦ μέρες τῦ θυσιαστηρίε τῦ θυμιάματος, τὸν Ἄγγελον Γαβριὴλ, καὶ παρ' αὐτῦ ἀκέει τὸ ὅσον ἐπιθυμητὸν αὐτῷ, τόσον παράδοξον μήνυμα· ὅτι εἰσηκέθη ἡ δέησις αὐτῦ, καὶ ἡ Γυνὴ αὐτῦ Ἐλισάβετ μέλλει νὰ γεννήσῃ υἱὸν, ὅσις πρέπει νὰ ὀνομαθῇ Ἰωάννης. Εἰς τὸ τοιῦτον ἄκεσμα ἔδειξέ τινα ἀπιςίαν ὁ Ζαχαρίας, συλλογιζόμενος καὶ τὸ ἴδιον γῆρας, καὶ τῆς ὁμοζύγε ὁμοίως καὶ τὴν ἡλικίαν, καὶ τὴν ςείρωσιν. Ὅθεν καὶ διὰ τὴν ἀπιςίαν ταύτην κατεδικάθη νὰ μένῃ κωφὸς, ἕως ἃ λάβῃ τὸ πέρας τῶν ἀκεσθέντων ἡ ἔκβασις, ἥτις καὶ ταχέως ἐπληρώθη. Ἐπειδὴ μετ' ὀ πολλὰς ἡμέρας ἠθάνθη ἡ γηραιὰ Ἐλισάβετ, ὅτι ἀληθῶς συνέλαβε καὶ ἐκυοφόρει. (5) Διὸ καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, οἷον ὑπαιχυνομένη τὸ νὰ φανῇ παρ' ἡλικίαν κυοφορῦσα, αὐτὴ ὁπῦ κατεπικραίνετο ἕως τότε ςειρεύσα. (6)

§. 3.

---

5) Ησαΐ. Κεφ. Μ'. 3. Μαλαχ. Γ'. 1. Ματθ. Γ'. 3. Μάρκ. Α'. 2. 3. Λυκ. Α'. 17. Καὶ Γ'. 4. 5. 6. κξ. Ἰωὰν. Α'. 23.
4) Α'. παραλειπόμ. Κεφ. ΚΔ'. 4. 5. κξ.
5) Συνελήφθη ὁ Ἰωάννης τῇ κγ'. τῦ Σεπτεμβρίε, καθ' ἣν ἡμέραν καὶ ἡ Σύλληψις αὕτη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἑορτάζεται.
6) Λυκ. Α'. 5—25.

Digitized by Google

§. 3

Ζητεῖται πότερον μέγας ἦν ἀρχιερεὺς ὁ Ζαχαρίας, ὡς τινες τῶν Πατέρων (7) ὑπέλαβον; ἢ τῶν ἁπλῶς Ἱερέων εἷς, πρῶτος μόνον τῇ τάξει, ὡς ἄλλοι (8) ἐνόμισαν; Ἡ Εὐαγγελικὴ λέξις; Ἱερεύς τις· καὶ ἡ Ἐφημερία Ἀβιᾶ, εἰς ἣν διωρισμένως ἀναφέρεται καὶ τὸ κοινὸν ἔθος, καθ' ὃ ἔλαχε τῷ θυμιᾶσαι (9). Καὶ ὅτι τὸ θυσιαστήριον τῶν θυμιαμάτων ἵδρυτο εἰς τὰ ἅγια (10) ὅπου δὶς καθ' ἑκάστην οἱ διατεταγμένοι Ἱερεῖς εἰσήρχοντο τὰς λατρείας τῷ Νόμῳ ἐπιτελοῦντες· καὶ ἐχὶ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ὅπου ἅπαξ τῷ ἐνιαυτῷ μόνος ὁ ἀρχιερεύς (11) Καὶ ἐπὶ πᾶσιν, ἐπειδὴ ἐν τοῖς σωζομένοις Κατάλογοις τῶν Νομικῶν ἀρχιερέων, οὐδεὶς ἀναγινώσκεται Ζαχαρίας καλούμενος (12) πείθεσι τὸ δεύτερον.

§. 4.

Ὁμοίως ἀμφιβάλλεται ἂν ὁ τῷ Προδρόμῳ Πατὴρ ἦν ὁ Ζαχαρίας ἐκεῖνος (13) ὁ φονευθὴς μεταξὺ τοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ Θυσιαστηρίου· ἀρέσκει καὶ τοῦτο εἰς

7) Χρυσόστομ. Αὐγουστ. Ἀμβρόσ. ΘεοΦύλακτ.

8) Μάλιστα οἱ Νεώτεροι τῶν Διερμηνευτῶν τῆς Γραφῆς.

9) Ὅρα ταῦτα παρὰ τῷ Εὐαγγελ. Λουκᾷ. Κεφ. Α'.

10) Ἐξόδ. Λ. 7. Καὶ Παῦλ. πρὸς Ἑβρ. Θ'. 6.

11) Αὐτ αὐτ. ἐδαφ. 7.

12) Ὅρα Νικηφ. Κάλλιστ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφαλ. Δ'. καταλέγοντα ἀπὸ Ἀαρὼν τὸν Α'. ἕως Φινεὲς τὸν ἐπὶ τῆς Ἀλώσεως ὑστάτου ἀρχιερέως πάν. ὧν εἷς Ζαχαρίας ὠνόμασαι, Ὅρα δὲ καὶ τὴν Νικηφόρου τοῦ Πατριάρχου Χρονογραφίαν, ἔνθα καταλέγει καὶ αὐτὸς, ὅσοι ἀρχιερεῖς ἐγένοντο ἐν τῷ Ἰσραήλ.

13) Ματθ. ΚΓ. 35.

Digitized by Google

τὴς Παλαιὰς Πατέρας. (14) ὕποπτον ὅμως ἐκρίθη παρὰ τοῖς ὕστερον ὑπομνηματισαῖς, ὡς παράδοσις ἔσα, θεμελιωμένη μόνον εἰς Βιβλίου Ἀπόκρυφον. (15).

§. 5.

Κινεῖ τινὰ ἀπορίαν καὶ τῆς Ἐλισάβετ τὸ γένος: αὐτὴ ὡς θυγάτηρ Ἀαρὼν (16), ἔπρεπε νὰ εἶναι πάντως ἐκ τῆς φυλῆς τῦ Λευΐ· ὅμως καὶ ὡς συγγενὶς τῆς Θεοτόκυ (17), ἔπρεπε πάλιν νὰ εἶναι ἐκ τῆς φυλῆς τῦ Ἰούδα. Ἡλοὶ τῶν Νεωτέρων (18) ἀναγκαῖον ἔκριναν νὰ γνωμοδοτήσωσιν, ὅτι ἡ μήτηρ τῆς Ἐλισάβετ ἦν ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς, διὰ νὰ φυλάξῃ ἕτω τὴν αὐτῆς πρὸς τὴν Θεοτόκον συγγένειαν. Κάλλιον ἴσως, ἂν ἔλεγον μετὰ τῶν παλαιοτέρων, ὅτι συγγενίδες ἦσαν αὗται ἐκ μέρυς τῶν μητέρων αὐτῶν. Ἰδὲ ἡ Γενεαλογία (19). Ἀπὸ Ματθὰν τῦ Ἱερέως, καὶ Μαρίας τῆς ἐκείνυ γυναικὸς, γεννῶνται Μαρία, καὶ Σωμαΐ; (20) καὶ Ἄννα. Τούτων, τῆς μὲν πρώτης θυγάτηρ γίνε-

14) Ὠριγέν. καὶ Χρυσός. εἰς τὸ κατὰ Ματθ. Καὶ Βασίλ. Ὁμιλ. εἰς τὴν χρισῦ Γέννη. Καὶ Θεοφίλ. καὶ Εὐθύμ. καὶ ἄλλ.

15) Τὸ πρωτευαγγέλιον τῦ Ἰακώβυ. Καὶ τὸ Ψευδευαγγέλιον τὸ περὶ τῆς Γεννήσ. Τῆς Παρθένυ.

16) Λουκ. α. 5.

17) Αυτ. Ἐδαφ. 36.

18) Ὅρα Αὐγυς. Καλμέτ ἐν τῷ εἰς τὸν Λουκᾶν ὑπομνήματι. Κεφ. Α. 5.

19) Ἐκ τῦ χρονικῦ Συντάγματος Ἱππολύτυ τῦ Θηβαίυ.

20) Νικηφ. Κάλλιστ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. Γ'. Τὴν ὀνομάζει Σοβῆ. Καὶ ἐξ αὐτῦ Μελέτ. ὁ Ἀθην. ἐν τῇ ἔτι Ἀνεκδ. Ἐκκλ. Ἱστ. Βιβλ. Α'. Κεφ. Β'. Ἄλλ' ὁ Κάλλιστος ἀντέγραψε τὴν Γενεαλογίαν ἀπὸ τῦ Ἱππολύτυ· ὁ δὲ Ἱππόλυτος ἔχει Σωμαΐ, ἐν τῷ Ἀποσπάσματι τῦ Βαβυλωνίυ Κώδικος, τῷ ὑπὸ

Digitized by Google

γίνεται Σαλώμη ἡ Μαΐα. Τῆς δὲ δευτέρας ἡ Ἐλισάβετ, τῆς δὲ τρίτης ἡ Θεοτόκος Μαρία. Ὥσε ἡ Ἐλισάβετ καὶ ἡ Θεοτόκος, ἦσαν δύο Ἀδελφῶν θυγατέρες· τετέσι πρωτεξάδελφαι. Ὁ δὲ Βαπτιστὴς Ἰωάννης καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν, ἐκ τῶ ἀκολούθω, ἦσαν δισεξάδελφοι. Τῆς δὲ Θεομήτορος τὸ ἐκ Δαβὶδ γένος κατάγεται ἐκ μέρους τῶ Πατρικῶ. Ἐπειδὴ ἐκ τῆς σειρᾶς τῶ Νάθαν υἱῶ Δαβὶδ, κατάγεται ὁ Ἡλεὶ, ἢ, ὡς ἄλλος ὠνομάζετο ὁ Ἰωακείμ, ὁ τῆς μακαρίας Ἀννης ἀνὴρ, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ἡ ἀειπάρθενος (21).

§. 6.

Περιφέρονται διάφορα Διηγήματα (22) περὶ τῆς Παρθένου. Ἰσορῶσιν ὅτι καὶ αὕτη ἐξ ἐπαγγελίας

 συνε-

ὑπὸ Ἐρρίκου Κανισίου ἐκδοθέντι ἐν τῷ Γ'. Τόμ. τῶν ἀρχ. ἀναγνώσμ. καὶ τυπωθέντι μετὰ τῶν συγγραμμάτων τῶ παλαιῶ Ἱππολύτου τῶ ἱερομάρτυρος, δι' ἐπιμελείας Ἰωάν. Ἀλβέρτ. Φαβρικίου ἐν Ἀμβέργῳ, ἔτ. 1716.

21) Ὅρα τὸν Θεῖον Δαμασκηνὸν περὶ Ὀρθοδ. πίς. Βιβλ. Δ'. Κεφ. πζ'.

22) Τοιαῦτα ἀναφέρει Εὐόδιος τῶν Ἱερῶν Ἀποστόλων διάδοχος, ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ἣν Φῶς ἐπέγραψεν· ἧς τεμμάχιον ἀναγινώσκεται παρὰ Νικηφόρῳ Καλλίστῳ Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. Γ'. Πλὴν, ἀμφιβάλλεται ἡ Ἐπιστολὴ ἐκείνη· ὅτι εἰδεὶς περὶ αὐτῆς λόγος παρ' Εὐσεβίῳ, καὶ παρὰ Ἱερωνύμῳ, καὶ παρ' ἄλλοις τῶν παλαιοτέρων, ὧν ἡ πρόθεσις ἦν τὰ Ἀρχαῖα ἀναμιμνησκουσα Συγγράμματα. Παραπλήσια τοῖς εἰρημένοις Ἱσορᾶται καὶ ἐν τῷ Πρωτευαγγελίῳ τῶ Ἰακώβου· καὶ ἐν τῷ περὶ τῆς χριστῶ Γεννήσεως λόγῳ, τῷ ἀναγραφομένῳ τῷ Νύσσης· καὶ ἐν τῇ ἀποδιδομένῃ τῷ Εὐσταθίῳ Ἑξαημέρῳ. Τὰ δὲ περὶ τῆς ἡλικίας, καὶ τῶ εἴδους, καὶ τῶ ἤθους τῆς Παρθένου καθιστορεῖ καὶ ὁ Θεῖος Ἐπιφάνιος παρὰ τῷ αὐτῷ Καλλίστῳ Αὐτ. Κεφ. ΚΓ'. Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων ἔχει τινὰ καὶ ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῷ περὶ Ὀρθοδ. Πίς.

Digitized by Google

συνελήφθη, καὶ ἐγεννήθη ὑπὸ τῶν δικαίων Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης, τῶν καὶ σειρευόντων, καὶ ἤδη παρηκμακότων. Ὅτι τριετίζουσα ἐν τῷ Ναῷ προσηνέχθη, καὶ τῷ Θεῷ ἀφιερώθη· ὅτι ἔνδεκα γενομένη ἐτῶν ἀπωρφανίσθη, ζήσαντος τὲ μὲν Πατρὸς αὐτῆς Ἰωακεὶμ, ἔτη π'. Τῆς δὲ μητρὸς Ἄννης, παρ' ἓν, Ἰσάριθμα. Ὅτι ἔνδεκα ὁλοκλήρως χρόνως διέτριψεν ἐν τῷ Ναῷ εἰς τὰ ἅγια, ὑπηρετουμένη καὶ διατρεφομένη ὑπὸ χειρὸς Ἀγγέλων. Ὅτι ἀκολούθως φθάσασα τὸ ιδ'. ἔτος τῆς ἡλικίας, ἐκ κοινῆς τῶν ἱερέων βουλῆς, ὡς κόρη τελεία, καὶ ἤδη ἐπίγαμος, διωρίσθη νὰ δοθῇ Ἀνδρὶ· ὅθεν διὰ τὲ Θαύματος τῆς παραδόξως ἐξανθησάσης ῥάβδε ἀπεκληρώθη αὐτῇ Μνήσωρ, γηραλέος ὢν ἤδη ὁ Ἰωσὴφ, διὰ νὰ προσέχῃ εἰς τὴν φύλαξιν αὐτῆς, καὶ ἐπισασίαν, καὶ ἐπιμέλειαν. Ὅτι εἰς τὴν οἰκίαν τὲ Ἰωσὴφ, μετὰ τῶν δύο αὐτὲ θυγατέρων ἡ παρθένος συνεβιώτευε μῆνας τέσσαρας, ὅταν εὐηγγελίσθη ὑπὸ τὲ Ἀρχαγγέλε τὴν ἀπόῤῥητον κύησιν. Ζωγραφίζεσι πρὸς τύτοις καὶ τὴν ἰδέαν αὐτῆς καὶ μορφὴν διὰ λόγε ὡς ἐν εἰκόνι χαρακτηρίζοντες· ὑπῆρχε (λέγεσι) τῇ ἡλικίᾳ μέση, σιτόχρως, ξανθόθριξ, ξανθόμματος, ἐυόφθαλμος, μεγαλόφρυς, μεσόῤῥιν, μακρόχειρ, μακροδάκτυλος, ἱμάτια αὐτόχροα ἀγαπῶσα. Ταῦτα, καὶ τὰ παρόμοια, ἐξ ἀποκρύφων τινῶν Βιβλίων, καὶ ἐκ παλαιῶν μὲν, ἀκανονίσων δὲ ὅμως παραδόσεων μαρτυρέμενα, δὲν ἔλειψαν καὶ τῶν πατέρων τινὲς

Πίς. Βιβλ. Δ'. Κεφ. ΠΖ' Καὶ πολλοὶδὲ ἄλλοι τῶν ἔπειτα· οἷον Γεώργ. ὁ Κεδρηνὸς ἐν τῇ Συνόψει τῶν Ἱστορ. ἐξ οὗ καὶ ὁ Ἀθην. Μελέτ. ἐν τῷ ἀνωτ. ῥηθέντι Συγγράμματι Βιβλ. Α'. Κεφ Β'.

Digitized by Google

τινὲς νὰ τὰ ἀναφέρωσι· Καί τινα δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀπηξίωσε νὰ τὰ ἀσματογραφήσῃ, καὶ νὰ τὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὰ Ἱερὰ αὐτῆς μελωδήματα, ὡς εὐλαβείας ὑπόθεσιν. Ἡμεῖς δὲ διακρίνοντες καλῶς, ἀπὸ τῶν ἀμφιβαλλομένων, ἐκεῖνα τῶν ὁποίων καθὼς ἡ μαρτυρία εἶναι ἀπαράγραπτος, ἔτω καὶ ἡ πίστις εἶναι ἀδίσακτος, ἂς ἀκολουθήσωμεν τὴν Ἱστορίαν.

§. 7.

Μετὰ παρέλευσιν Μηνῶν ἓξ ἀπὸ τῆς τῦ Προδρόμυ συλλήψεως, ὁ αὐτὸς Ἄγγελος Γαβριὴλ ἀποστέλλεται εἰς Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας πρὸς Μαριὰμ τὴν Παρθένον, μεμνησευμένην ἤδη πρὸ Μηνῶν τεσσάρων, καθὼς τινὲς λέγυσι (23) μετὰ τῦ Γέροντος Ἰωσήφ, ὄσις ἦν ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ἐξ οἴκυ καὶ Πατριᾶς δαβὶδ (24), καὶ διὰ τῦτο ἐπιτήδειος, κατὰ τὴν διαταγὴν τῦ Νόμυ (25) νὰ μνησευθῇ τὴν ὁμόφυλον. Ἔζησεν ὁ Ἰωσὴφ κατά τινας (26) διὰ βίου παρθένος. Ἄλλοι (27) διϊσχυρίζονται λέγοντες, ὅτι ἐκ Σαλώμης θυγατρὸς Ἀγγαίυ, τέσσαρας μὲν

23) Ἱππόλυτος ὁ ἐν τῷ χρονικῷ συντάγματι· περὶ οὗ Ἱππολύτυ ἠπατήθη Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. Γ'. νομίσας ὅτι ἕτος ἦν ὁ Παλαιὸς Ἱππόλυτος· καὶ εἰς τὴν αὐτὴν συναρπάσας, καὶ τινας τῶν ὕστερον. σὺν οἷς καὶ τὸν Ἀθηνῶν Μελέτιον, ἐν τῇ ῥηθείσῃ αὐτῦ Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. Β'. Ἀλλ' ὁ νέος ἕτος Ἱππόλυτος ἔζει μετὰ τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον, ἔτη ὑπὲρ τὰ ἑκατόσια.

24) Ματθ. Α' 20.

25) Ἀριθμ. Λς'. 6.

26) Ἱερώνυμος, κατὰ Ἑλβιδίυ Κεφ. Θ'. Καὶ εἰς τὸν Ματθ. ΙΒ'. κρατεῖ δὲ τὴν σήμερον ἡ γνώμη αὕτη παρὰ τοῖς Δυτικοῖς.

27) Ὠριγένης εἰς τὸ κατὰ Ματθ. ὀνομάζει ταύτην· γνώμην κοινὴν, ληφθεῖσαν ἐκ τῦ Ἀποκρύφυ Εὐαγγελίυ τῦ κατὰ Πέτρον.

Digitized by Google

υἱὸς: Ἰάκωβον, Σίμωνα, Ἰούδαν, καὶ Ἰωσῆν· δύο δὲ θυγατέρας: Μαρίαντε καὶ Σαλώμην· ἢ κατ' ἄλλους (28) Ἐθήρ καὶ Μάρθαν τεκνοποιήσας, καὶ τέως χηρεύσας, ὡς ἐπέκεινα τῶν π'. ἐτῶν παρῆλιξ ἐγένετο (29), τότε προωρίθη κατὰ θείαν οἰκονομίαν, νὰ εἶναι ὑπὸ τὸ τῆ Μνήσορος χῆμα ὁ ἐπισάτης καὶ κηδεμὼν, καὶ συμβοηθὸς, καὶ σύντροφος, καὶ σύνοικος, καὶ συνοδοιπόρος τῆς ἀειπαρθένε καὶ Θεομήτορος.

§. 8.

Εἰς Ναζαρὲτ συνώκει λοιπὸν μετὰ τῆ οἰκονομικῆ Μνησῆρος αὐτῆς ἡ Παρθένος, ὅταν παρασὰς αὐτῆ εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἀρχάγγελος μετὰ τὸν ἀσπασμὸν ἐυηγγελίθη τῆ κεχαριτωμένη, τὴν δι' αὐτῆς ἀνερμήνευτον τῆ Θεῆ συγκατάβασιν (30). Ἡ παρθένος μετά τινα ταραχὴν τῆς ψυχῆς, καὶ μετά τινα διαλογισμὸν καὶ

τρον. Ἀπονέμεται δὲ ἡ αὐτὴ γνώμη καὶ Ἀμφιλοχίῳ, ὁμιλ. Δ'. καὶ τῷ Νύσσης ὁμιλ. Β'. εἰς τὴν Ἀνάστασιν· καὶ τῷ Χρυσος. ὁμιλ. Ε'. εἰς τὸν Ματθ. πλὴν, ὑποδιαζόντι. Καὶ Ἀμβροσίῳ περὶ ἀγωγῆς παρθ. καὶ εἰς τὸ ἐν τῷ ς'. τῶν Ἀριθμ. Κεφαλαίω. Ἀριθμ 43. κξ. ὅρα καὶ τὸν Ἐπιφάνιον αἱρέσει ΚΗ'. καὶ ΟΗ'. Καὶ Ἱππόλυτον τὸν Θηβαῖον ἐν τῷ Χρονικῷ Συντάγματι.

28) Ὁμὲν Ἐπιφάν. Αἱρέσ. ΟΗ'. Μαρίαν καὶ Σαλώμην, φησίν. Ἱππόλυτος δὲ ὁ Θηβαῖος, ἔνθ. ἀνωτ. Ἐθήρ. καὶ Μάρθαν. ἀλλ' ὁ Κάλλιστος Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. Γ'. ἀντιγράφων τὸν Ἱππόλυτον, αντὶ τῆ Μάρθα, γράφει, Θάμαρ. καὶ ὁ ἀναγραμματισμὸς πρόχειρος. Τελευταῖον ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος ἐν τῇ Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. Β'. τὴν Ἔσθήρ, τὴν Μάρθαν, καὶ τὴν Σαλώμην. πόθεν;

29) Ἐπιφάνιος ἔνθ. ἀνωτ;

30) Τῇ κε'. τῆ Μαρτίε νύκτωρ, ἐπιφωσκούσης τῆς Β'. τῆς ἑβδομάδος, ὡς ἐκ παραδόσεως ὑπὸ ἀξιοπίστων μαρτύρων διαδεδομένης Ἐπιφανίε, Χρυσοστόμε, Ἀναστασίε, Κεδρηνῆ, Γρηγορᾶ, Νικη-

Digitized by Google

καὶ φόβον (31), πληροφορηθεῖσα τέως πιστεύει τὴν ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς ἀπόῤῥητον οἰκονομίαν. Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐπέρχεται ἐπ' αὐτὴν εἰποῦσαν τὸ γένοιτο. Ἡ τοῦ ὑψίστου δύναμις ἐπισκιάζει τὴν ἄχραντον αὐτῆς καὶ πανάμωμον νηδύν· καὶ (ὤτου ὑπερκατανοήτου καὶ φρικτοῦ Μυστηρίου!) ὁ προαιώνιος υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς, συλλαμβάνεται ἐν ἀκαρεῖ τοῦ χρόνου, καὶ γίνεται τέλειος ἄνθρωπος (32).

§. 9.

Ἔχουσα ἤδη, ὑπὲρ νοῦντε καὶ λόγον, ἐν γαστρὶ τὸν ἀχώρητον ἡ μακαρία Παρθένος, ἔδραμεν ἐκ Ναζαρὲτ μετὰ σπουδῆς εἰς τὰ ὀρεινὰ τῆς Ἰουδαίας, εἰς μίαν τῶν ἐκεῖ πόλεων (33), ἔνθα εἶχε τὴν οἴκησιν ὁ Ζαχαρίας, διὰ νὰ εὕρῃ τὴν συγγενῆ Ἐλισάβετ, καὶ νὰ διηγηθῇ αὐτῇ τὰ μεγαλεῖα, ὅσα δι' αὐτῆς ποιῆσαι ἠυδόκησεν ὁ δυνατός. Ἐκεῖδὲ, ἐπάνω εἰς τὸν ἀσπασμὸν τῆς Θεόπαιδος, αἰσθάνεται ἡ Ἐλισάβετ, ὅτι τὸ ἐν αὐτῇ ἑξάμηνον ἤδη ἔμβρυον σκιρτᾷ ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς ἐν ἀγαλλιάσει·

Νικηφόρου, καὶ ἄλλων, σημειοῖ ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος ἔνθ. ἀνωτ. διὰ νὰ συμπέσῃ (ὡς οὗτος λέγει) εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν τοῦ αὐτοῦ Μηνὸς, ἡ σύλληψις τοῦ Κυρίου, καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ ἔγινεν ἐπιφωσκούσης τῆς μιᾶς σαββάτων· τουτέστι τῆς Α'. Ματθαίου ΚΗ'. Ἴσως τὸ λάθος εἶναι τοῦ ἀντιγράψαντος.

31) Ὅρα ὠριγένην Ὁμιλ. ς. Χρυσός. Ὁμιλ. εἰς τὴν Γένν. Ἰωαν. Ἱερών. πρὸς Εὐστόχιον. Ἀμβρόσ. Βιβλ. Β'. Ἀριθμ. Θ'. εἰς Λουκᾶν. καὶ ἄλλους ἐνταῦθα.

32) Λουκ. Α'. 26 · 35.

33) Ζητοῦσι, τίς ἦν ἡ πόλις; καὶ οἱ μὲν εἶπον ὅτι αὐτὰ τὰ Ἱεροσόλυμα· ἄλλοι, ὅτι ἡ Μαχαιρούς. Ἄλλοι, ὅτι ἡ Ἐμμαούς· ὁ Κεδρηνὸς ἐντῇ συνόψ, τῶν Ἱστορ. ὅτι ἡ Βηθλεέμ. Οἱ περισσότεροι τῶν ὕστερον, ὅτι ἡ χεβρών.

Digitized by Google

καὶ διὰ τῦ τοιύτυ σκιρτήματος, καὶ πρὶν ἔτι ἴδῃ τὸ φῶς τῆς ζωῆς, προφητέυει τὴν τῦ νοητῦ Ἡλίυ ἀνατολήν. Ὡς ἐγγὰς ῥίμυθος ἱερὰ καὶ Θεοκίνητος γνωρίζει λοιπὸν ἡ γηραλέα Ἐλισάβετ τὴν Μητέρα τῦ Κυρίυ αὐτῆς, καὶ ἐυλογεῖ μεγαλοφώνως καὶ τὴν κοιλίαν τῆς Θεομήτορος, καὶ τὸν καρπὸν τὸν ὁποῖον βασάζει. Ἡ δὲ παρθένος κινηθεῖσα τότε καὶ αὐτὴ εἰς μίαν ὑπερφυῆ ἀγαλλίασιν πνέυματος, ψάλλει τὴν θεοπρεπῆ ᾠδήν, τὴν ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ πρώτην, τὸν ἑαυτῆς Θεὸν καὶ σωτῆρα δοξολογῦσα καὶ μεγαλύνυσα. Εἶτα διατρίψασα ἐκεῖ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς, ἕως τῦ καιρῦ δηλαδὴ καθ' ὃν ἡ Ἐλισάβετ ἔμελλε νὰ γεννήσῃ, ἐπέστρεψεν ἐκεῖθεν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον τὸν ἐν Ναζαρέτ, περιμένυσα τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀσπόρυ αὐτῆς κυήσεως (34).

§. 10.

Ἐν τύτοις, ἡ κύησις τῆς Ἐλισάβετ ἐνέπλησεν ἅπαντας τὺς συγγενεῖς καὶ περιοίκυς, ἐυφροσύνης καὶ Θαύματος. Ἀλλὰ Θαυμασὰ ἐφάνησαν ἐφεξῆς κατὰ τὴν ὀγδόην ἡμέραν τῆς περιτομῆς καὶ τῦ παιδὸς τὰ ὀνομαστήρια. Οἱ παρόντες ἐπατρωνύμυν τὸ παιδίον Ζαχαρίαν. Ἡ Γεννήτρεια, κατὰ Θείαν πάντως ἐπίπνοιαν, τὸ ἤθελεν Ἰωάννην. Ὁ πατὴρ ἀποφασίζει γράφων: Ἰωάννης ἔσαι τὸ ὄνομα αὐτῦ. Καὶ ἅμα, παραδόξως αὐτῷ τῆς γλώσσης λυθείσης τῦ ἐννεαμήνυ δεσμῦ, ᾄδει τὴν ᾠδὴν τῆς Καινῆς Διαθήκης τὴν Δευτέραν, ἐυλογῶν τὸν Θεὸν τῦ Ἰσραὴλ, τὸν πληρώσαντα τὰς πρὸς τὺς πατέρας αὐτῦ γενομένας Ἐπαγγελίας τὸν ἐπισκεψάμενον τὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ Θανά-

34) Λυκ. Α. 39-56.

Digitized by Google

Θανάτῳ καθημένους, καὶ ἐξαποστέλλαντα αὐτοῖς τὸ φῶς τὸ σωτήριον (35).

§. II.

Ἐφεξῆς ἡ τῆς παρθένου κυοφορία μετὰ τὸ τρίμηνον κατὰ βραχὺ φανερωμένη, ἐκίνησεν εἰς λογισμοὺς ἀμφιβόλους τὸν Μνήστορα Ἰωσήφ. Ὅσις ἢ κατάπλαγεις τὴν ξένην καὶ ὑπερφυῆ κύησιν, δι' ἣν ἐνόμιζεν ἑαυτὸν τοιαύτης ἐνθέου Νύμφης μνηστευτὴν καὶ σύνοικον ἀνάξιον, ὡς τινες ὑπέλαβον (36) ἢ ταραχθεὶς διὰ τὴν ὑπόνοιαν μιᾶς παρανόμου κλεψιγαμίας, ὡς ἄλλοι ὀρθότερον ἴσως (37) κρίνουσι· γνώμην ἔλαβε, χωρὶς νὰ δημοσιεύσῃ τὸ πρᾶγμα, νὰ ἀπολύσῃ τὴν ἔγκυον. Ἀλλ' ἐπιφανεὶς ὁ Ἄγγελος διέλυσε τὴν σφαλερὰν ὑποψίαν καὶ τὸν φόβον, πληροφορήσας τε καὶ πείσας τὸν Γέροντα νὰ παραλάβῃ, καὶ νὰ φυλάττῃ τὴν ἰδίαν γυναῖκα, ἥτις ἐξ ἁγίου πνεύματος ὑπερφυῶς συλλαβοῦσα μετ' ὀλίγον ἔμελλε νὰ γεννήσῃ τὸν Ἐμμανουήλ (38), Θεὸν ὁμοῦ τὸν αὐτὸν καὶ ἄνθρωπον.

---

35) Λουκ. Α'. 57-79.

36) Ὠριγέν. Ὁμιλ. Α'. τῶν εἰς Διάφορα Εὐαγγέλια. Βασιλειος Τόμ. Α'. Ὁμιλ. ΙΕ'.

37) Χρυσόστομ. εἰς τὸ κατὰ Ματθ. Α'. 19. Καὶ Ἱερώνυμ. εἰς τὸν Ματθ. Καὶ Αὐγουστῖν. Ἐπιστ. ΝΔ'. Ἄλλ. ρνγ. Καὶ ἐν ὁμιλ. Ις'. Περὶ τῶν Ρημάτ. τῶν Κυριακῶν. ἢ κατ. Ἄλλ. Ἐκθεσ. Ὁμιλ. πβ'.

38) Ματθ. Α'. 19-25.

Digitized by Google

ΧΡΙΣΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Ἔτος Α΄.

§. 12.

Ἔφθασεν ὁ καιρὸς (1) τῆς ὑπὲρ πάντα νεῦ, καὶ πάντα λόγον Γεννήσεως, ὅταν ἡ ὀφειλομένη πρὸς τὸς τῷ Κόσμῳ Βασιλεῖς καὶ Δυνάσας ὑπακοὴ ἠνάγκαζε, καθὼς ἅπαντα τῶν ὑπὸ τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος ὑπηκόων τὰ πλήθη, καὶ αὐτὸν τὸν Ἰωσὴφ, νὰ ἀναβῇ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας, εἰς Βηθλεὲμ πόλιν τῆς Ἰουδαίας, ὅθεν κατήγετο, διὰ νὰ ἀπογραφῇ καὶ αὐτὸς μετὰ Μαριὰμ τῆς αὐτῷ μνησῆς, κατὰ τὸ τῷ Μοναρχοῦντος τότε Αὐγούστου Πρόσαγμα (2). Ἐπειδὴ δὲ, διὰ τὴν

---

1) Ἐν ἔτει 42. τῆς Αὐγούστου Μοναρχίας καὶ 33. τῆς Ἡρώδου Βασιλείας, Δεκεμβρίῳ 25. (χρυσὸς; τόμ. Ε΄. ὁμιλ. ΛΓ΄. Καὶ Αὐγουστῖν. περὶ Τριάδ. Βιβλ. Δ΄. Κεφ. Ε΄.) ἤτοι τῇ ζ΄. τοῦ παρ' Ἑβραίοις Μηνὸς Θεβὲθ. τῇ ι΄. ὥρᾳ τῆς νυκτὸς· ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος πρώτῃ, (ὡς ἐσημείωσεν Ἱππόλυτος ὁ θηβαῖος ἐν τῷ χρονικῷ συντάγματι.) ἢ ἄλλως περὶ τὰ μέσα τῆς νυκτὸς, ἐπιφωσκούσης Τετράδος, καθ' ἣν δηλ. ἡμέραν ἐκτίθη καὶ ὁ αἰθητὸς ἥλιος· (ὡς γράφει ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος ἐν τῇ Ἐκκλ. Ἱστορίᾳ Βιβλ. Α΄. Κεφαλ. Γ΄.) ἤ, ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος Ε΄. καθὼς Θέλει ὁ Καλμέτης, ἐν τῇ ἁρμονίᾳ τῶν Εὐαγγελίων. Περὶ μὲν ἓν ταύτης τῆς τῶν ἡμερῶν καὶ ὡρῶν ἀκριβολογίας, κρινέτω ἕκαστος ὡς βέλεται· ἡ δὲ τοῦ Μακαρίου Ἐπιφανίου γνώμη (ἥτις ἀποδίδοται καὶ τοῖς Σύροις, καὶ τοῖς Ἀρμενίοις·) λέγοντος Αἱρέσ. ΝΑ΄. Ἀριθμ. 24. καὶ 27. ὅτι Ἰανουαρίου ς΄. ὁ χριστὸς ἐγεννήθη, δὲν φαίνεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δεκτὴ· ὡς καὶ ἡ ἐκείνων γνώμη, οἵτινες παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ (στρωματ. Α΄.) εἰς διαφόρους χρονολογικὰς ὑπολήψεις περὶ τούτου διηνέχθησαν.

2) Δύο ἀπογραφαὶ τῶν ὑπηκόων δόγματι τοῦ Καίσαρος ἔγιναν· Ἡ μὲν πρώτη, περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνταῦθα· (Λουκ. Β΄. 2.) ἡ δὲ Δευτέρα,

Digitized by Google

τὴν συνδρομὴν τῶ πολλῶ πλήθους, ὠδεῖς ἔμενε περισσὸς τόπος ἐν τῷ Δημοσίῳ καταλύματι, ἡ περίσασις τῆς ξενοχωρίας ἔφερεν, ὅτι ἐπισάσης τῆς ὥρας τῶ τοκετῶ

τέρα, μετὰ δέκα σχεδὸν ἐνιαυτοὺς ὕστερον, περὶ ἧς ὁ αὐτὸς Λουκᾶς ἐν τοῖς πράξεσι (Κεφαλ. Ε'. 37.) τῆς Δευτέρας ποιεῖται μνείαν καὶ ὁ Ἰώσηπος (Ἰουδαϊκ. ἀρχαιολ. Βιβλ. ΙΗ'. Κεφ. Α'.) σιγᾶ δὲ τὴν πρώτην ἔτος, ὡς μηδὲν ἀνήκουσαν τῷ Ἡρώδῃ, μηδ' ἀναφερομένην ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι Νικολάου τῦ Δαμασκηνῦ. Ἐν μὲν γὰρ τῇ πρώτῃ ψιλήτις τῶν ὑπηκόων ἐξαριθμησις ἐγίνετο ἄνευ ἐπιβαλλομένης Δασμοφορᾶς, Βασιλεύοντος τῦ Ἡρώδου. Ἐν δὲ τῇ Δευτέρᾳ Δασμοφορᾶς ἕνεκεν ἀπεγράφοντο οἱ Ἰουδαῖοι, ὑποδεδλωθέντος τοῖς Ῥωμαίοις τῦ γένους ἐπικρατέστερον. Ὅθεν καὶ ἠσάσις ἐκινήθη ἐν ταύτῃ ὑπὸ Ἰούδα τῦ Γαλιλαίου, περὶ ἧς ἐν τοῖς πράξεσιν. Ὁ τοίνυν Λουκᾶς ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἀναφέρει τὴν πρώτην, τὴν ἐπὶ τῆς χριστῦ Γεννήσεως.

Ἀλλ' ἐρεῖς. ἐπὶ τῆς πρώτης ταύτης, ἐκ ἦν ἡγεμονεύων τῆς Συρίας ὁ Κυρήνιος, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς ἀλλὰ Σέντιος Σατορνῖνος, ἢ Κυϊντίλιος Οὔαρος, ὁ ἐκεῖνον διαδεξάμενος. (Τερτυλλιανὸς κατὰ Μαρκίωνος. Βιβλ. Δ'. Κεφ. ΙΘ'.) ὁ δὲ Κυρήνιος ἡγεμόνευσεν ἔπειτα μετὰ τὴν Ἀρχελάου ἐξορίαν, ἐν καιρῷ τῆς Δευτέρας ἀπογραφῆς. Ἀποκρίνονται εἰς τοῦτο: (ὁρᾶ Βεκυσώβλην καὶ Λαμφάντην, ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῆς Καινῆς Διαθήκης Γαλλισὶ, ἐν τῷ Γενικῷ Προλόγῳ Σελ. ΙΘ'.) Ὅτι ἴσως ὁ Κυρήνιος ἐπέμφθη διὰ νὰ ἐπισατήσῃ εἰς τὴν πρώτην ἀπογραφὴν, ὡς παρὰ τῦ Αὐγούστου Ἐπίτροπος· ἢ τὸ αὐτὸ ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο κτ., νοητέον ἅπως: ὅτι, προτέρα ἐγένετο ἢ κατὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἡγεμόνευσε τῆς Συρίας Κυρήνιος.

Ἀλλ' ἔτι ἀπορεῖται, πῶς ἐδεμία τῆς ἀπογραφῆς ταύτης μαρτυρία παρὰ τοῖς ἔξωθεν ἱστορικοῖς διασώζεται; ἀποκρίνονται, διότι ἠφανίσθησαν τὰ ὑπομνήματα τῆς τῦ Αὐγούστου Δεκαετηρίδος, καθ' ἣν ἡ ἀπογραφὴ αὕτη ἐγένετο. Ἀλλ' ἦν, ὡς ἔοικε τὸ πρᾶγμα πασίδηλον. Ἐπειδὴ ὁ Θεῖος Ἰωσῆπος ἐν τῇ Β'. τῶν ἀπολογιῶν· καὶ ὁ Τερτυλλιανὸς κατὰ Μαρκίωνος Βιβλ. Δ'. Κεφ. ζ'. παραπέμπουσι τοὺς ἐξ ἐθνῶν, καὶ ἐκ τῶν αἱρέσεων, εἰς τὰς Δημοσίους Πίνακας, οἵτινες τότε ἔτι διεσώζοντο, διὰ νὰ πληροφορηθῶσι.

Digitized by Google

κετῦ νὰ παραμερίσῃ ἡ παρθένος εἰς ἓν σπήλαιον, τὸ ὁποῖον, πλησίον ἐκεῖ εἰς τὴν Βηθλεὲμ ἐυρισκόμενον ἐχρησίμευεν εἰς σαῦλον τῶν ἀλόγων ζώων· καὶ νὰ ἀνατεθέσῃ τὸ βρέφος τὸ γεννηθὲν ἐπάνω εἰς μίαν φάτνην (3). Ἐξ οὗ καὶ ἡ παράδοσις, ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνεκλίθη γεννηθεὶς μεταξὺ δύο ζώων, Βοὸς τε καὶ ὄνε· τὴν ὁποίαν παράδοσιν φαίνεται ὅτι δικαιολογῦσι καὶ τὰ προφητικὰ λόγια (4). Ἀγκαλὰ τὰ ζῶα ταῦτα τροπικῶς παρ' ἄλλοις νοῦνται, ἀντὶ τῶν ἐξ Ἰούδα ἐνίων, καὶ τῶν ἐξ ἐθνῶν πιστευσάντων εἰς τὸν ἐνανθρωπήσαντα Κύριον· ἢ ἄλλως προσφυέστερον· περὶ οὗ μέτιθι τὺς ἐξηγητάς.

§. 13.

Ἀλλ' ἐν ᾧ τόσον πενιχρῶς ὑπεδέχετο τὸν γεννηθέντα σωτῆρα ἡ γῆ, μεγαλοπρεπῶς ἄνωθεν ἐπανηγύριζεν ὁ Οὐρανὸς τὴν Κοσμοσωτήριον αὐτῦ ἐπιδημίαν· Ποιμένες τινὲς εἰς τὰ πέριξ τῆς Βηθλεὲμ, τῶν ἰδίων προβάτων ἄγρυπνοι φύλακες, περιλαμφθέντες ἐξαίφνης ὑπὸ ἐξαισίε φωτὸς, εἶδον ἔμπροσθεν αὐτῶν ἕνα Ἄγγελον, ἐυαγγελιζόμενον αὐτοῖς τὴν τῦ Κυρίε χαρμώσυνον Γέννησιν· καὶ μετὰ τὸν ἕνα τῦτον εἶδον καὶ ἤκουσαν στρατειὰν ὁλόκληρον ὠρανίων Δυνάμεων, ὁ πᾶ μὲ Ἀγγελικὰς ὑμνωδίας ἀπέδιδον τὴν δόξαν εἰς τὸν Θεὸν, τὴν

---

3) Λουκᾶ Β. 1-7. Ὅρα Ἰσιδῶν. ἐν τῷ Διαλόγ. καὶ Εὐσέβ. Εὐαγγελ. ἀποδείξ. Βιβλ. Ζ'. Κεφ. Δ'. Καὶ Ἱερώνυμ. Ἐπιστ. κδ'. πρὸς Μάρκελ. Καὶ Ἐπιφάν. αἱρέσ. ΝΑ'. Καὶ τὸν Νύσ. Λόγ. εἰς τὴν Χριστῦ Γέννη. Καὶ Θεοδώριτ. Βιβλ. Η'. Θεραπ. Ἑλλην. Παθημ. καὶ ἄλλ.

4) Ἀββακὺμ Γ'. 12. Καὶ Ἡσαΐ. Α'. 5. Ὅρα καὶ Ἱερώνυ. Ἐπιστ. κζ'. πρὸς Εὐσόχ. Καὶ Ναζιανζ. καὶ Νύσσ. Ὁμιλ. εἰς τὴν χριστῦ Γέννησιν. Καὶ Κύριλ. Ἱεροσολύμ. Κατηχ. Β' καὶ ἄλλ.

Digitized by Google

ἠν εἰρήνην εἰς τὴν γῆν, καὶ εἰς τὲς ἀνθρώπυς τὸν ἐκλεέσας εὐδοκίας καὶ χάριτος ἔλεον· ἐξ ὧν πληροφορηθέντες οἱ ἁπλαϊκοὶ ποιμένες, καὶ δραμόντες εὐθὺς, καὶ εὑρόντες καθὼς ἤκυσαν τὸ νεοτεχθὲν βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ, ἐπισρέψαντες ἔπειτα μὲ μεγάλην χαρὰν ὕμνυν καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, καὶ ἐκήρυττον εἰς ἅπαντας τὰ ξένα καὶ θαυμασὰ, ὅσα καὶ ἀκῦσαι καὶ ἰδεῖν ἠξιώθησαν (5).

§. 14.

Πολλὰ τερατώδη, καὶ παράδοξα συμβάντα, οἱ συγγραφεῖς ἐσημείωσαν (6) ὡς προμηνύματα τῆς γενησομένης

---

5) Λυκ. Β'. 8 - 20.

6) Α'. Διάφορα (λέγυσιν) ἀγάλματα, τῶν ἐν τῷ Καπιτολίῳ τῆς Ῥώμης Θεῶν καὶ Ἡρώων, διὰ καραυνὲ κατασκήψαντος ἀνελύθησαν. Καὶ οἱ ἐπὶ τῶν Κύρβεων κεχαραγμένοι Ῥωμαϊκοὶ Νόμοι ἀπηλείφθησαν. (ἐκ τῶν τῆ Δίων. Ἰσορ.) Β'. Φήμη τις κατὰ Ῥώμην διέτρεχε δημοσίᾳ προαγγέλλυσα τὴν Γέννησιν ἑνὸς Βασιλέως Μεγάλε· ὅθεν ἡ σύγκλητος ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιῶσα, ἔυλογον ἔκρινε νὰ Θεσπίσῃ, μηδὲν τῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν ἐνιαυτὸν τεχθησομένων βρεφῶν νὰ τηρηθῇ εἰς ἀνατροφήν. (Συετὸν. εἰς βίον Αὐγύσε. Κεφ. 94.) Γ'. ὅτι ἐν ᾧ εἰς τὴν Ῥώμην ὁ Αὔγυσος εἰσεπόμπευεν, αἰθρίας ἄσης, λαμπράτις ἴρις τὸν ἡλιακὸν περιέσεφε δίσκον· καὶ ἀκτινοβολῶν ἔπειτα τὸν ἐφεξῆς χρόνον ὁ φωσὴρ, τρεῖς ἐξέλαμπε περιατράπτοντας κύκλυς, ὧν ὁ εἷς φλογοειδεῖς ἀνέδιδε σάχυας. (Παῦλος Ὀρόσιος καὶ ἄλλοι.) Δ'. ὅτι κατὰ τὸν τρίτον ἐνιαυτὸν τῆς ἐν Ῥώμῃ Τριανδρικῆς Ἡγεμονίας, ἐκεῖθεν τῆ Ποταμῆ Τιβέρεως, δὶ ὁλοκλήρυ ἡμέρας, ἔλαιον ἀπὸ τῆς γῆς ἀνεπήγασεν. (αὐτὶ) Καίτοι τῆτο πρὸ εἴκοσι καὶ τριῶν ἐτῶν πρὶν τῆς χριςῆ Γεννήσεως συμβὰν παθιτορεῖ ὁ Εὐσέβιος. Ε'. ὅτι ὁ Αὔγυσος ἀυταρχήσας ἀπέκλεισε τὸν Ἰανῆ ναὸν, καὶ ἀπηγόρυσε τὸ νὰ ἀποκαλῶσιν αὐτὸν Κύριον. (Παῦλ. ὁρόσιος.) ς'. ὅτι ὁ αὐτὸς Αὔγυσος μαντευόμενος περὶ τῆ μέλλοντος αὐτὸν διαδέχεσθαι, ἤκυσε παρὰ τῆς ἐν Δελφοῖς Πυθίας, τὰ τεθρυλλημένα ἐκεῖνα.

Πᾶς

Digitized by Google

μένης, ἢ καὶ ὡς μαρτύρια τῆς γενομένης ὑπερκαταλήπτε οἰκονομίας. Ἀλλ' ἡ τῦ Κυρίε ἡμῶν καὶ Θεῦ ἐν σαρκὶ ἐπιδημία, δὲν ἔχει χρείαν τῶν τοιῦτων ἀνθρωπίνων μαρτυριῶν, ἀδόξων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖσον καὶ ἀμφιβόλων, ἔχουσα ἐξ αὐτῶν τῶν Ἱερῶν γραφῶν, καὶ ἐκμυρίων ἄλλων βεβαιοτάτων καὶ ἀναντιρρήτων Θεοσημειῶν, τὸ ἀσφαλὲς τῆς πίστεως καὶ ἀναμφίβολον.

§. 15.

Τῇ ὀγδόῃ ἀπὸ τῆς Γεννήσεως ἡμέρᾳ (7) ἐκαταδέχθη τὴν ὑπὸ τῦ Νόμε διατεταγμένην περιτομὴν ὁ τῦ

Πᾶς Ἑβραῖος κέλεται ἅιμε καὶ τλ. τὰ ὁποῖα (Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος, Κεδρηνὸς, Σεΐδας, καὶ ἄλλοι.) πολλοὶ ἀναφέρεσιν· ὅθεν εἰς Ῥώμην ἐπανελθὼν, ἔστησε (λέγουσιν) ἐπὶ τῦ Καπιτολίε βωμὸν μετὰ τῆς Ἐπιγραφῆς·

„Ara Primogeniti Dei.

„Βωμὸς τῷ Πρωτογόνῳ Θεῷ.

Τὰ τοιαῦτα οἱ Κριτικώτεροι εὐδόλως ἐγκρίνουσιν αὐτὰ, διάτε ἄλλες λόγες, καὶ ὅτι οἱ ἀρχαιότεροι τῶν Πατέρων, καὶ μάλιστα Ἰουστῖνος ὁ Φιλόσοφος καὶ μάρτυς, καὶ ὁ Τερτυλλιανὸς, καὶ οἱ ἄλλοι, οἱ τὰς ἀπολογίας ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν συγγράψαντες, εὐδόλως αὐτὰ ἀπομνημονεύουσιν· (ὅρα Σαμεῆλον Βασνάγιον, Τόμ. Α'. τῶν χρονικῶν Σελ. 178.) Ἐπὶ δὲ τούτοις, καὶ τὸ ὑπὸ Πέτρε τῦ Δαμιανῦ, (ὃς ἤκμαζε κατὰ τὸ μέσον τῦ ΙΑ'. αἰῶνος.) ἀναφερόμενον· ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα τῆς τῦ Κυρίε Γεννήσεως, κατεδαφίσθη τὸ ἐν Ῥώμῃ τέμενος τῆς Εἰρήνης κατασεισθέν· (περὶ ᾧ δηθὲν προειρημένον ἦν, ὅτι τῦτο ἔμελλε νὰ συνέβῃ, ὅταν παρθένος γεννήσῃ.) Τὸ τοιῦτον παρὰ πάντων ἐλέγχεται ὡς ἐπίπλασον· ἐπειδὴ τὸ τέμενος ἐκεῖνο οἰκοδομήθη πολλῷ ὕστερον δηλαδὴ ὑπὸ Τίτε, ἀφιερωθὲν τῷ Πατρὶ αὐτῦ Οὐεσπασιανῷ· Ἠφανίσθη δὲ μετὰ ταῦτα ὑπὸ Πυρκαϊᾶς ἐπὶ τῆς Βασιλείας τῦ Κομμόδε· Περὶ ᾧ ὅρα Ἰώσηπον, καὶ Σουετόνιον, καὶ Πλίνιον, καὶ Ἡρωδιανὸν, κξ.

7) Ἰανναρίε πρώτη· ἤτοι τῇ παρ' Ἑβραίοις Θεβὰθ ιδ'. τῆς ἑβδομάδος ἡμέρᾳ πέμπτῃ· κατὰ τὰς ἐν ταύτῃ τῆς ἑβδομάδος τῇ ἡμέρᾳ ὑποτιθεμένας τὴν Γέννησιν.

Digitized by Google

τῶ Νόμω ποιητὴς, λαβὼν κατὰ τὴν τῦ Ἀγγέλω παραγγελίαν (8) τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα. Ἰησῦς· τίς αὐτὸν περιέτεμεν; ὁ Ἰωσὴφ ὁ νομιζόμενος αὐτῦ Πατὴρ (9), ἢ ἄλλος τις; καὶ πῦ; ἐν αὐτῷ τῷ σπηλαίῳ (10), ἢ ἀλλαχῦ; οὔτε οἱ Εὐαγγελισαὶ τὸ ἔγραψαν, ὅτε χρείαν τις ἠνάγκαζε περὶ τύτων νὰ γράψωσιν· ἐπειδὴ ἐδὲν ὠφελόστι πρὸς σωτηρίαν εἶναι, τὰ τοιαῦτα νὰ τὰ ἠξέυρωμεν. Ὁμοίως τί ἆρα ἔγινεν ἡ ἀκροβυσία, τῆς Θεανδρικῆς σαρκὸς τὸ μόριον, μετὰ τὴν περιτομὴν; ἐπρόβαλον καὶ ταύτην τὴν ἀπορίαν· καὶ τινὲς ἐνόμισαν ὅτι καὶ τὴν ἔλυσαν, Ἄνδρες ἢ πολλὰ φιλοπράγμονες, ἢ πολλὰ φιλοχρήματοι (11).

§. 16.

---

8) Ματθ. Α'. 21. Λεκ. Α'. 31. καὶ Β'. 21.

9) Ἔφραὶμ ὁ Σύρος παρὰ Μελετίῳ τῷ Ἀθηνῶν, Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. Γ'.

10) Ἐπιφάνιος παρὰ τῷ αὐτῷ αὐτ.

11) Οἱ Σύροι, οἱ Ἀρμένιοι, καί τινες ἄλλοι τῶν ἀνατολικωτέρων σὺν οἷς καὶ Ἀνασάσιος ὁ Σιναΐτης· ἐδόξαζον ὅτι τὸ τεμμάχιον τῆ δερματίε τὸ ἐφύλαξεν ἡ Παρθένος μετὰ τὴν περιτομὴν, ὡς Ἱερὸν κειμήλιον ὃν διαφθορᾶς ἁπάσης ἄλυτρον. ἕως ὅτε ἐξανασὰς ὁ Κύριος πρὸς ἑαυτὸν πάλιν αὐτὸ προσελάβετο. Ἀλλ' εἰς Καβίλλονον Πόλιν τῆς κατωτέρω Βεργενδίας ἐσώζετο (ὡς οἱ ἐκεῖ ἐπίστευον.) ἐν Ἐκκλησίᾳ τινὶ, ἐφ' ᾗ ὁ λόγος τῷ Κυρίε ἀκροβυσίᾳ, ἕως κατ' ἀρχὰς τῆ παρόντος αἰῶνος· ὅταν, ὁ τῆς πόλεως ἐκείνης Ἐπίσκοπος Gasto de Noailles, ἦν ἔτει 1707. Ἀπριλ. 19. ἔπαυσε τὴν πρὸ 400. χρόνων κυριεύσαν ἐκεῖ δεισιδαιμονίαν. Ἐπειδὴ ἀνοίξας αὐτὸς ἐυλαβῶς τὴν Κιβῶτον, ἐδὲν ἄλλο ἐν αὐτῇ εὗρεν, εἰμὴ ὀλίγην ἄμμον λεπτὴν, καὶ μικρόντι χαλίκιον. Πλὴν, (τίς πιστεύσειε;) οἱ Παπαῖοι λέγεσιν, ὅτι ἡ τῆ Κυρίε ἀκροβυσία διασώζεται ἔτι ἐν Ῥώμῃ μέχρι τῆς σήμερον; ἐν τῷ Ναῷ τῆ ἁγίε Ἰωάννε τῆ Λατερανῆ. (Ὅρα τὸν Καλμέτην ἐν τῷ ὑπομνήματι τῷ εἰς τὸν Λεκᾶν, Κεφ. Β'. 21.

Digitized by Google

§. 16.

Ἀφ' ἧς ἐπληρώθησαν αἱ τεσσαράκοντα ἡμέραι (12) τῆς καθαρισμοῦ τῆς καθαρωτάτης Μητρὸς, ἀνήνεγκεν ἡ Πάναγνος εἰς Ἱερουσαλὴμ τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, ἐν τῷ Ἱερῷ παρασήσασα κατὰ τὸν Νόμον Μωσέως (13), προσφέρουσα καὶ τὴν νενομισμένην Θυσίαν (14) ζεῦγος τρυγόνων, ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν (15). Κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τε καὶ ὥραν, ὁ ὁδηγηθεὶς πάντως ὑπὸ τοῦ πνεύματος, εὑρέθη παρὼν ἐκεῖ καὶ ὁ εὐλαβὴς καὶ δίκαιος ὑπέργηρως Συμεὼν· ὅσις περιμένων πρὸ πολλοῦ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, καὶ πεπληροφορημένος ἐκ Θείας ἄνωθεν ἀποκαλύψεως, ὅτι δὲν Θέλει ἰδεῖ Θάνατον πρὶν ἴδῃ τὸν χρισὸν Κυρίου, ἰδὼν τότε, καὶ δεξάμενος ἐν ταῖς γηραιαῖς αὐτοῦ ἀγκάλαις, ἀπέδωκε δόξαν τῷ Θεῷ, τὴν τρίτην ἄσας τῶν τῆς Νέας Διαθήκης ᾠδῶν. Καὶ ὡμολόγησεν ὅτι μετὰ χαρᾶς λοιπὸν κλείει τὰ ὄμματα εἰς θάνατον, ἀφ' οὗ εἶδε τὸ φῶς τῆς ἀποκαλύψεως τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν δόξαν τοῦ Ἰσραήλ· ἀκολούθως εὐλόγησε καὶ τοὺς μακαρίους γονεῖς τοῦ παιδὸς καὶ προεῖπων ὅτι αὐτὸς ὁ παῖς ἔσαι εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον, προεδήλωσε καὶ εἰς τὴν Μητέρα αὐτοῦ, τὴν ὅσην δριμύτητα λύπης κατακάρδια ἔμελλε νὰ διέλθῃ ἐπ' αὐτῷ ὕστερον (16).

§. 17.

---

12) Τῇ Β'. τοῦ Φευρουαρίου.
13) Ἐξόδου ΙΓ'. 1 - 3. Καὶ ΛΔ'. 19 - 26. Καὶ ἀριθμ. Γ'. 47. καὶ ΙΖ'. 16.
14) Λευϊτικ. ΙΒ. 7.
15) Λουκ. Β'. 22 - 24.
16) Λουκ. αὐτ. 25 - 55.

Digitized by Google

§. 17.

Λέγουσιν, ὅτι ὁ Συμεὼν εἷς ἦν τῶν Ο'. Ἑρμηνευτῶν τῆς παλαιᾶς Διαθήκης ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου· καὶ ὅτι ἑρμηνεύων τὸ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου χρησμολόγημα: Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν Γαστρὶ ἕξει κξ., καὶ διαπιστήσας εἰς τὸ παράδοξον τῆς προῤῥήσεως, ἠξιώθη τοῦ χρηματισμοῦ, ὅτι μέλλει νὰ ζήσῃ ἕως οὗ λάβῃ τὸν παρθενικὸν προφητευθέντα τόκον εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ (17). Ἂν τοῦτο ἦτον ἀληθὲς, ὁ Συμεὼν ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐπέκεινα τῶν 270. Ἐτῶν, ὅταν ἐτελεύτησεν. Ἄλλοι γενεαλογοῦσι τὸν Συμεὼν, υἱὸν μὲν τοῦ πατριάρχου τῶν Ἑβραίων Χιλλὲλ, πατέρα δὲ τοῦ περιφήμου ἔπειτα Γαμαλιὴλ, τοῦ ἀναφερομένου ἐν ταῖς πράξεσι (18). Καὶ οἱ μὲν αὐτὸν καθιστῶσι τοῦ συνεδρίου πρόεδρον· οἱ δὲ, Ἱερέα μόνον χειροτονοῦσιν. Οἱ δὲ ἀσφαλέστεροι, μηδὲν τῶν εἰρημένων ἐκ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἱστορίας περὶ αὐτοῦ συνάγοντες, ὡς ἄνδρα ἁπλῶς πνευματοκίνητον τὸν Θεοδόχον γεραίρουσιν.

§. 18.

Ἐκεῖ τότε καὶ ἡ ὑπέργηρως καὶ αὕτη Ἄννα, ἡ θυγάτηρ τοῦ Φανουὴλ, ἐκ Φυλῆς Ἀσὴρ, ἥτις μετὰ τὴν χηρείαν αὐτῆς νηστεύουσα καὶ προσευχομένη νύκτα καὶ ἡμέραν προσήδρευεν εἰς τὸ Ἱερὸν, ἐκινήθη καὶ αὐτὴ ὁμοίως ὑπὸ τοῦ πνεύματος· καὶ ἀνοίξασα ἐνθέως τὸ στόμα,

 ἀνύμνει

17) Γεώργ. ὁ Κεδρηνὸς ἐν τῇ συνόψει τῶν Ἱστορ. Καὶ ἐξ αὐτοῦ Μελέτ. ὁ Ἀθηνῶν καὶ ἄλλοι. Τὰ δ' αὐτὰ λέγει καὶ Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος Βιβλ. Α'. Κεφ. ΙΒ'. Πλὴν ὅσον οὗτος δὲν τὸν παρασταίνει ἕνα τῶν Ο'.

18) Κεφάλ. ΚΒ. 3.

Digitized by Google

ἀνύμνει μεγαλοφώνως καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεὸν, κηρύττουσα καὶ πληροφορῦσα τὺς πάντας, ὅσοι ἐν Ἱερουσαλὴμ περιέμενον τὴν ἐκ τῦ προσδοκωμένυ Μεσίυ ἀπολύτρωσιν (19). Καὶ εἶναι λοιπὸν σημειώσεως ἄξιον, ὅτι τὸν καιρὸν τῆς ἐπιποθήτυ ταύτης ἀπολυτρώσεως, πλησίον ἐγγίζοντα μὲν, τὸν ἥλπιζον σχεδὸν οἱ πάντες· ἐλθόντα δὲ τότε καὶ φθάσαντα τὸν ἐκήρυξαν καὶ τὸν ἐβεβαίωσαν μὲ διαφόρους παραδόξυς ἐκβάσεις πολλοί. Ἕνας Ἱερεὺς, παῤ ἡλικίαν τεκνογονῶν, καὶ ἐξαίφνης πρῶτον ἄφωνος, εἶτα τὴν φωνὴν ἀναλαμβάνων, καὶ ἐπισφραγίζων καὶ φωνῇ καὶ πράγματι τῆς ὀπτασίας τὸ Θαῦμα, ὁ Ζαχαρίας. Ἕνα ἔμβρυον, εἰς τὴν κοιλίαν ἔτι τῆς μητρὸς αὐτῦ ἀνασκιρτῶν, καὶ προσκυνῶν τὸν μετ' αὐτὸν γεννηθῆναι μέλλοντα Δεσπότην αὐτῦ καὶ Κύριον, ὁ Ἰωάννης. Μία σεῖρα, παῤ ἐλπίδα κυοφορῦσα, καὶ ἐπάνω εἰς τὴν ἀτονίαν τῆς παρηλικιώσεως τίκτυσα, ἡ Ἐλισάβετ. Μία Παρθένος, ἀπειράνδρως Μήτηρ ἀναδεικνυομένη, ἡ Μαριάμ. Ἕνας γέρων πνευματοφόρητος, ζῶν ἕως ἂν ἴδῃ τὴν δόξαν τῦ λαῦ Ἰσραὴλ, καὶ θνήσκων ἀφ' ἂν τὴν εἶδε, κατὰ τὸ δοθὲν αὐτῷ χρησμολόγημα, ὁ Συμεών. Καὶ μία γραῦς Προφῆτις, ἐκ θείας ἐπιπνοίας, μαρτυρῦσα τὸν γεννηθέντα σωτῆρα, ἡ Ἄννα (20). Αὐτοὶ πάντες ἐπιστοποίησαν ὅτι ἐγεννήθη ἐκεῖνος, ὃν οἱ Ἄγγελοι ἀνήγγειλαν εἰς τὺς ποιμένας, καὶ οἱ ποιμένες εἰς πάντας τὺς κατοίκυς τῆς Βηθλεέμ. Ἀλλὰ τὴν τῦ σωτῆρος ἐπιφάνειαν προέδειξε καὶ ἕνας παράδοξος καὶ ἀλλόκοτος ἀσὴρ,

19) Λυκ. Β'. 56 - 33.
20) Ἀμβρόσιος ἐν ὑπομνήμ. εἰς τὸν Λυκᾶν.

Digitized by Google

ἀστὴρ, ὁ Φανεὶς ἐν τῇ ἀνατολῇ εἰς τὸς Μάγους· καὶ οἱ Μάγοι φθάσαντες ἐμήνυσαν εἰς τὸν βασιλεύοντα τότε τῆς Ἰουδαίας Ἡρώδην. Καὶ ὁ Ἡρώδης ἐκοινολόγησεν ὡς ἅπαντας τὸς Ἀρχιερεῖς καὶ Γραμματεῖς τοῦ Λαοῦ, ἀνερωτῶν πῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται; καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ Γραμματεῖς εἰς τὸν Βασιλέα πάλιν, καὶ εἰς ὅλον τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν, ἐρευνήσαντες καὶ ἐυρόντες παρὰ τῷ Προφήτῃ (21) ὅτι ὁ χριστὸς ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας.

§. 19.

Οἱ ῥηθέντες Μάγοι, κατά τινα παράδοσιν (22) ἥτις θεμελιωμένη φαίνεται εἰς τὸ ψαλμικὸν λόγιον (23), ὀνομάζονται Βασιλεῖς. Διακρίνονται δὲ, ἐμόνον ὡς Ἄρχοντες καὶ Δυνάσαι ἐπὶ τῶν ἰδίων ἐπαρχιῶν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄνδρες σοφοὶ, καὶ εἰς τὴν ἀστροσκοπίαν μάλιστα ἔκδοτοι (24). Κρατεῖ περὶ αὐτῶν γνώμη κοινὴ, ὅτι ἦσαν τὸν ἀριθμὸν τρεῖς, διὰ τὰ τρία ἴσως εἴδη τῶν δώρων, τὰ ὁποῖα προσήνεγκαν, χρυσὸν, καὶ Λίβανον, καὶ Σμύρναν (25). Τινὲς δὲ τῶν ὕστερον ἐτόλμησαν εἰπεῖν καὶ τὰ ἐκείνων ὀνόματα (26). Ἰσορήθη, ὅτι

21) Μιχαίας Ε'. 12.

22) Τερτυλλ. κατὰ Ἰουδαίων. καὶ Βιβλ. Γ'. κατὰ Μαρκίων. Χρυσόστ. εἰς τὴν Γένν. τῦ Προδρ. Θεοφύλ. εἰς Ματθ. Κεφ. Β'.

23) Ψαλμ. ΟΑ. 10.

24) Νικηφόρ. Καλλιστ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. ΙΓ'.

25) Ματθ. Β'. 11.

26) Κάσπαρ, Μελχιὼρ, Βαλτάσαρ· ἢ κατ' ἄλλες: Μαγαλάτ, Γαλγαλάτ, Σαρακίμ. ἢ καὶ ἄλλως: Ἄτωρ, Στάτωρ, Παράτωρ. Ὅρα Δρέσιον ἐν τοῖς παρασημειογράφοις, οἵτινες Ἱεροὶ Κριτικοὶ ἐπιγράφονται· εἰς τὸ κατὰ Ματθ.

Digitized by Google

καὶ κατηχήθησαν ἤτοι μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῦ Ἀποστόλυ Θωμᾶ, καὶ ἐβαπτίθησαν, καὶ τὸν ὑπὲρ χριστῦ τέως ὑπέρησαν μαρτυρικὸν θάνατον, ἐν πόλει τινὶ τῆς Ἀραβίας· ἢ, ὡς οἱ Ἀρμένιοι διατείνονται, ἐν Μαγέβ πόλει τῆς Ἀρμενίας· Δείκνυνται δὲ ἄχρι τῆς σήμερον καὶ τὰ ἐκείνων λείψανα ἐν Κολωνίᾳ τῆς Γερμανίας τιμώμενα (27). Ὁμὲν ἓν τόπος, ἤτοι ἡ χώρα καθ' ἣν οἱ Μάγοι τὸν παράδοξον καὶ ἀσυνήθη νέον κατεῖδον Ἀστέρα· καὶ ὅθεν ἐκινήθησαν εἰς προσκύνησιν τῦ Θεοσημάντυ Βασιλέως, πλατυτέρῳ ὀνόματι λέγεται ἡ Ἀνατολή· (28) Πλὴν, ἄλλοι μὲν τὺς φέρυσιν ἐκ τῶν Νοτιωτάτων ὁρίων τῆς Αἰθιοπίας· (29) ἄλλοι ἀπὸ τῦ Σαβά τῆς ἀραβίας (30). ἄλλοι ἐκ τῆς γῆς Εὐϊλάτ. (31); ἄλλοι ἐκ τῆς Δαμασκῦ (32), ἄλλοι ἐκ τῆς Ἀρμενίας (33). Οἱ περισσότεροι ὅμως τὺς λέγυσιν ἐκ Περσίδος (34). Ἀλλ' ἀπίθανον δὲν εἶναι ἐάντις εἴποι, ὅτι ἴσως οἱ Μάγοι ἐξῆλθον ἀπὸ τῆς ἐρήμυ Ἀραβίας, ἢ καὶ ἐκ τῆς Μεσο-

---

Ματθ. Κεφ. Β'. Καὶ Καζαυβόνον εἰς τὰ τῦ Βαρωνίυ. Καὶ Αὐγυς. Καλμετ. ἐν τῇ Διαλέξει, τῇ περὶ τῆς τῶν Ἁγίων Μάγων προσκυνήσεως.

27) Ὅρα Καλμὲτ ἐν τῇ ῥηθείσῃ Διαλέξει.

28) Ματθ. Β'. 2 - 9.

29) Αὐγυς. Λόγ. Θ'. ἄλλ. ῥ'κη.

30) Χρυσός. εἰς τὴν Γέννησ. τῦ Προδρόμυ.

31) Ἐρωτήμ. Δ'. τῶν ἐν τοῖς Αὐγυσίνυ Συγγράμμασιν.

32) Τερτυλ. ἐν τοῖς κατὰ Ἰυδ.

33) Οἱ Ἀρμένιοι αὐτοὶ παρὰ Χαρδίνῳ· ἐν τῇ κατὰ περσίαν: περιηγήσει. Τόμ. Γ'.

34) Χρυσός. ὁμιλ. Ζ. τῶν εἰς Ματθ. Κύριλ. Ἀλεξανδρ. Βιβλ. Δ'. εἰς τὸν Ἡσαΐαν. Κλήμης Ἀλεξ. Βιβλ. α. τῶν στρωμ. Βασίλ. ὁ Μέγ. εἰς τὴν τῦ χριστῦ Γέννησ. Θεοφύλακτ εἰς τὸ κατὰ Ματθ., σὺν οἷς καὶ πολλοὶ τῶν ὕστερον.

Digitized by Google

Μεσοποταμίας, ἢ καὶ ἐκ γῆς Χαλδαίων· ἐπειδὴ αἰχῶραν αὐτὴν παραδηλέμεναν εὑρίσκονται ἐν ταῖς Γραφαῖς διὰ τὸ ὀνόματος τῆς Ἀνατολῆς (35).

§. 20.

Ἡ ἀξιολογωτέρα ὅμως ἔρευνα γίνεται περὶ τῦ χρόνυ τῆς τῶν Μάγων ἀφίξεως. Πότε δηλαδὴ αὐτοὶ ἐλθόντες εἶδον καὶ προσεκύνησαν ἐκεῖνον τὸν Βασιλέα, τῦ ὁποίυ τὴν Γέννησιν, ἐκ παλαιοτάτων χρησμῶν (36) περιμένοντες προκατηγγελμένην, ἔγνωσαν διὰ τῆς Ἀνατολῆς τῦ παραδόξυ νεοφανῦς Ἀστέρος. Ἂν οἱ Μάγοι ἔφθασαν εἰς Βηθλεὲμ πρὸ τῶν μ'. ἡμερῶν τῦ καθαρισμῦ τῆς ὑπεράγνυ Μητρὸς, πῶς προσήχθη τὸ παιδίον μετὰ τὴν ἐκείνων παρυσίαν εἰς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις Ναὸν, ὅπυ ὁ Ἡρώδης, καὶ μετ' αὐτῦ πᾶσα ἡ Ἱεροσόλυμα ἐταράττοντο, καὶ ἐπιμελῶς ἀνεζήτυν διὰ νὰ εὕρυν καὶ νὰ ἀναιρέσυν τὸ βρέφος τὸ νεοτεχθέν; (37). Καὶ πάλιν, ἂν οἱ Μάγοι ἔφθασαν μετὰ τὰς ἡμέρας τῦ καθαρισμῦ, καὶ τῆς ἐν τῷ Ναῷ παραστάσεως, πῶς εὗρον τὸ παιδίον ἐν Βηθλεὲμ; ὅταν ἠξεύρομεν, ὅτι ἀφ' ὃ οἱ γονεῖς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίυ, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ναζαρὲτ

35) Ὅρα τὸν Καλμέτην ἐν τῇ Διαλέξει περὶ τῆς τῶν Μάγων προσκυνήσ. ἐπισηρίζοντα τὴν γνώμην, καὶ διὰ τῆς μαρτυρίας τῶν Παλαιῶν· (Τερτυλ. κατὰ Ἰεδαίων· Καὶ Βιβλ. Γ'. κατὰ Μαρκίων. Καὶ Ἰεζῖν. ἐν τῷ Διαλόγῳ. Τῷ πρὸς Τρύφ. Καὶ Ἐπιφάν. ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῆς Καθολικ. Πίς.) καὶ δὴ, καὶ διὰ τῆς τῶν Νεωτέρων.

36) Ἀριθμ. ΚΔ. 17.

37) Ματθ. Β. 3. κξ.

Digitized by Google

τῆς Γαλιλαίας; (38). Τινὲς θέλουσιν (39), ὅτι ὁ Ἀσὴρ ἐφάνη πρὸ τῆς χρισῦ Γεννήσεως εἰς τοὺς Μάγους, καὶ ὅτι εὗρον ἤτοι φθάσαντες τὸν χριστὸν ἀρτιγέννητον ἐν σπαργάνοις. Ἀλλ' ἡ ἀπορία ἔτι μένει· πῶς λοιπὸν ἀκινδύνως τὸ βρέφος ἔν τῷ Ναῷ προσενήνεκται; Διὰ τοῦτο ἄλλοι κρίνουσιν, ὅτι ὁ μὲν Ἀσὴρ ἐφάνη κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ χριστὸς ἐγεννήθη, καὶ οὐχὶ πρότερον· οἱ δὲ Μάγοι ἔφθασαν δύο χρόνους σχεδὸν μετέπειτα· καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς Μητρὸς αὐτοῦ (40). ὑπολαμβάνουσι δὲ οἱ οὕτω κρίνοντες, ὅτι ἐκ Ναζαρὲτ τότε, εἶχε πάλιν εἰς Βηθλεὲμ μεταβῆ ἡ Ἱερὰ Φαμιλία (41). Τὸ τοῦ Ἡρώδου πρόσαγμα, τὸ διορίζον τὴν σφαγὴν τῶν βρεφῶν, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω (42), φαίνεται ὅτι δίδει εἰς τὴν δευτέραν ταύ-

---

38) Λουκ. Β. 39.

39) Χρυσόστ. ὁμιλ. Ζ'. εἰς τὸ κατὰ Ματθ. καὶ ἐξ αὐτοῦ ὁ Θεοφύλακτος. Συμφώνως δὲ τούτοις καὶ Ἰσυχίου, καὶ Ἀθανασίου, καὶ τὸν Δαμασκηνὸν Ἰωάννην, καὶ ἄλλους, ὁ Ἀθηνῶν Μελέτ. ἀναφέρει ἐν τῇ Ἐκκλησ. αὐτοῦ Ἱστορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. Γ'., ἐπισημειῶν καὶ τὴν ἡμέραν, δεκάτην τρίτην ἀπὸ χριστοῦ Γεννήσεως, ς'. Ἰανουαρίου, καθ' ἣν ἔγινεν ἡ τῶν Μάγων προσκύνησις. Τῆς ὁμοίας δὲ (ὅσον κατὰ τὴν τῆς ὁ διαπορίας, πρόληψιν.) Φέρεται γνώμης ἐν τοῖς Νεωτέροις καὶ Γρότιος (ἐν τοῖς τῶν Νεωτέρων Ἱεροῖς Κριτικοῖς.) Καὶ ὁ Καλμέτης ἐν τῇ εἰρημένῃ αὐτοῦ Διαλέξει, καὶ ἄλλοι.

40) Ματθ. Β'. 11.

41) Ἐπιφάν. Αἱρέσ. ΝΑ. καὶ ΝΒ'. Ἱερώνυμος ἐν τοῖς κατ' Εὐσέβιον τὸν Παμφ. χρονικοῖς. Ἱππόλυτος ὁ Θηβαῖος ἐν τῷ χρονικῷ Συντάγματι. Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος Βιβλ. Α'. Κεφ. ΙΓ'. Καὶ ἐκ τῶν Νεωτέρων ὁ Βέδας, καὶ Ἰωσὴφ ὁ Σκαλίγερος, ἐν τοῖς εἰς τὸ Εὐσεβίου χρονικὸν παρατηρήσεσι· καὶ ἄλλοι.

42) Ματθ. Β. 16.

Digitized by Google

ταύτην γνώμην περισσοτέραν τὴν πιθανότητα. Ὅπως ὅμως καὶ ἂν ἠκολούθησε τὸ πρᾶγμα, ὁ Ἀσὴρ ἐφάνη, οἱ Μάγοι ἦλθον, ὁ Ἡρώδης ἐταράχθη, οἱ παῖδες τῆς Βηθλεὲμ, τὰ πρῶτα ὑπὲρ χριστοῦ μαρτυρικὰ σφάγια ὁλοκαυτώθησαν, καὶ αἱ προφητεῖαι διὰ τῆς τῶν πραγμάτων ἐκβάσεως ἐπισώθησαν ὅτι πεπλήρονται.

§. 21.

Θαυμαστὸν, ὅτι τὴν βρεφοκτονίαν ὁ Ἰώσηπος τὴν ἀπεσίγησε. Τινὲς (43) εἰκάζουσιν, ὅτι ἡ σφαγὴ ἐτελέθη κρυφίως ἀπὸ οἴκου εἰς οἶκον ἐμπηδώντων ἐξαίφνης τῶν στρατιωτῶν· ἢ, ὡς σασιασμός τις τοῦ στρατιωτικοῦ δὲν ἀπεδόθη τῷ Ἡρώδῃ, ὡς ἔργον αὐτοῦ γενόμενον ἐξ ἐπιτάγματος. Ἄλλοι (44) λέγουσιν, ὅτι ἐνδέχεται τὸ δρᾶμα ἐλάνθανε τὸν Ἱστορικὸν Ἰώσηπον· ἢ, ὅτι ἔτος δὲν ἠθέλησε νὰ τὸ ἀναγράψῃ, ὡς μὴ εὑρὼν αὐτὸ ἱστορούμενον ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι Νικολάου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Δῆλον δὲ, ὅτι ὁ Νικόλαος ἦτος, τὸν τρόπον κολακευτικώτατος τῶν Βασιλέων γενόμενος (45), καὶ τῶν τοῦ Ἡρώδου Πράξεων ἐν τῇ συγγραφῇ ἀπεσίγησεν, ἢ παρεχρωμάτισε τὰς ἀτιμοτάτας καὶ αἰσχροτάτας· ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Ἰώσηπος (46) τὸν ὑποπτεύθη.

43) Ὁ Λάμις ἐν τῇ Εὐαγγελ. ἁρμον. Σελ. 54.

44) Βεαυσώβρ. καὶ Λαμφάντ. ἐν τῷ Γενικῷ προλόγῳ, τῷ πρὸ τῆς ὑπ' αὐτῶν Ἐκδοθ. Ἑρμην. τῆς Καινῆς Διαθήκης Γαλλιστ. Σελ. 16.

45) Ὁ Δαμασκηνὸς ἦτος Νικόλαος, καὶ τῆς Αὐγούστου Φιλίας καταξιωθεὶς, πλακοῦντας τινὰς φιλικῶς διέπεμπεν αὐτῷ, ὃς Νικολάου ἐξ αὐτοῦ τοῦ Μαγειροσόφου ὁ Καίσαρ ὠνόμαζε. Φώτ. Μυριόβιβλ. Κώδικ. ρπθ'.

46) Ἰουδαϊκ. Ἀρχαιολ. Βιβλ. ιϛ'. Κεφ. ια'.

Digitized by Google

πτεύθη. Ἀλλὰ καὶ χωρὶς τῆς Εὐαγγελικῆς Ἱστορίας, ἐξ ἧς τὸ πρᾶγμα παθίσαται ἀναμφίζολον, ἔχομεν καὶ τὴν μαρτυρίαν ἑνὸς ἐξωτερικῶ, ὅσις ἄφησε γεγραμμένον (47) ὅτι ἀκέσας ὁ Αὔγυστος, πῶς ὁ Ἡρώδης μεταξὺ τῶν πολλῶν ἄλλων ἐφόνευσε καὶ τὸν ἴδιον ἑαυτῶ υἱὸν, εἶπεν ἐκεῖνο τὸ ἀστεῖον: Ὅτι, κρεῖσσον Ἡρώδε κυρίε εἶναι, ἢ υἱα.

§. 22.

Εἰς καιρὸν ὁπῶ ἡ τῶ Ἡρώδε μάχαιρα κατεθέριζε τὰς παῖδας τὰς ἐν Βηθλεὲμ, τὸ παιδίον ὁ Ἰησοῦς, ἐκ παραγγελίας τῶ Ἀγγέλε, ἔφευγεν εἰς Αἴγυπτον μετὰ τῆς Μητρὸς αὐτῶ, ὑπὸ τὴν ἐπισασίαν τῶ Μνήσορος Ἰωσὴφ· (48) καὶ ἐκεῖ ἔμενεν, ἕως ὃ ὁ διώκτης τὸ ζῆν κατέστρεψεν, ὑδέρωδεινῶ πιεθεὶς, καὶ σαπεὶς ὅλος, καὶ σκώληκας ἐκβράσας ἀπὸ τῶ σώματος (49). Ἀλλ' ὁ καιρὸς καθ' ὃν ἐν Αἰγύπτῳ ἡ Ἱερὰ Φαμιλία διέτριψε, παῤ ἄλλοις ἄλλως διορίζεται (50) καὶ ὐδὲν ὐδὲ περὶ τύτω

ἔχομεν

---

47) Μακρόβιος Βιβλ. Β'. Κεφ. Δ'. τῶν Χρονικῶν. Ἔζη δὲ ὁ Μακρόβιος ἐπὶ Θεοδοσίε. Ὅσις ἂν συνέμιξε τὰς δύο Ἱστορίας, τὴν τῶ Ἡρώδε δηλ. Βρεφοκτονίαν, καὶ τὴν υἱοκτονίαν, τὰς μὴ ἄμα καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ συμβάσας, ὡς κρίνει ὁ Γρότιος (ἐν τοῖς αὐτῦ σημειώσ· εἰς τὸν Ματθ. Κεφ. Β'. Ἐδαφ. 16.) δὲν ἄφησεν ὅμως νὰ ἀμφιβάλωμεν, ὅτι ὁ Ἡρώδης κατέσφαξεν ἀπὸ διετῶς καὶ κατωτέρω πάντας τὺς ἐν Βηθλεὲμ Ἀβρένας.

48) Ματθ. Β'. 13 - 15.

49) Κατὰ μὲν τὸν Εὐσέβιον ἐν τῷ χρονικῷ ἐν Ἔτει Ε'. ἀπὸ τῆς χρισῦ Γεννήσεως· κατ' ἄλλες δὲ, καὶ ἔτι πρότερον, τὺς μὲν μᾶλλον, τὺς δὲ ἧττον.

50) Ἄλλοι μὲν λέγυσι μῆνας δύο, ἄλλοι δὲ τέσσαρας, ἄλλοι δὲ πέντε. Καὶ πάλιν, ἄλλοι χρόνον ἕνα, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ πέντε, οἱ δὲ ἕξ, οἱ δὲ ἑννέα, οἱ δὲ δέκα. Ὁρα τὸν Καλμέτην ἐν ὑπομνήμα-

Digitized by Google

ἔχομεν ὡρισμένον καὶ βέβαιον, ἐπειδὴ οὐδὲν ἄλλο ἡ Εὐαγγελικὴ διήγησις εἰς ἡμᾶς ἐδήλωσεν, εἰ μὴ μόνον τὴν εἰς Αἴγυπτον ὑπαναχώρησιν, καὶ τὴν ἐκεῖθεν μετὰ ταῦτα τῶν ὑπαναχωρησάντων ἐπάνοδον.

§. 23.

Κατὰ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ τῆ Σωτῆρος Διατριβὴν, ὅση καὶ ἂν ὑποτεθῇ, διάφορά τινα ἡ παλαιὰ παράδοσις διέδωκε γενόμενα παράδοξα (51). Τὰ εἴδωλα κατέπιπτον συντριβόμενα. Τὰ ἐν αὐτοῖς τιμώμενα δαιμόνια ἐφυγαδεύοντο. Οἱ χρησμοὶ καὶ τὰ Μαντεῖα ἐσίγων. Τινὲς (52) λέγουσιν, ὅτι μιᾶς Περσέας δένδρον ὑψίκο-

---

μνήματι εἰς τὸ κατὰ Ματθ. Κεφ. Β'. 19.) Τὴν γνώμην τὴν διορίζουσαν πενταετῆ σχεδὸν τὸν τῆς ὑπερορίας ταύτης χρόνον, ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος τὴν ὀνομάζει δόξαν ἀρχαίαν. (Ἐνθ. ἀνωτ. Βιβλ. Α'. Κεφ. Γ.) δὲν ἀναφέρει ὅμως τίνες τῶν ἀρχαίων αὐτὴν ἐδόξασαν. Ὁ παμφίλε Εὐσέβιος φαίνεται ὅτι, διορίσας τὴν Ἡρώδε τελευτὴν ἐν Ἔτει Ε'. ἀπὸ χρισῦ (ἐν τοῖς αὐτῦ χρονικοῖς), ὑπετίθετο τὴν διατριβὴν τῆ Κυρίε ἐν Αἰγύπτῳ σχεδὸν πενταετῆ, ἢ τετραετῆ, ἢ τριετῆ. Ὁ δὲ Θεῖος Ἐπιφάνιος (Αἱρέσ. ΝΑ'.) ἀποφασίζει ἔτη δύο. „Τῷ γὰρ „λγ'. ἔτει (λέγει) γεννᾶται ὁ Κύριος· λέ. ἦλθον οἱ Μάγοι. λζ' „ἔτει τελευτᾷ ὁ Ἡρώδης.“ Καὶ συμφωνεῖ ὄντως, εἰ μηδὲν ἄλλο, κατὰ γοῦν τὸ τῆς τελευτῆς τῦ Ἡρώδε ἔτος τῷ Εὐσεβίῳ ὁ Ἐπιφάνιος. Ὁ δὲ Θηβαῖος Ἱππόλυτος ἐν τῷ Συντάγματι ἕτω χρονολογεῖ. „Ἀπὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τῦ χρισῦ, μέχρι „τῆς τῶν Μάγων παρουσίας, ἔτη δύο. Καὶ ἐκ τῆς εἰς Αἴγυπτον „ἀναχωρήσεως μέχρι τῆς τελευτῆς Ἡρώδε ἰῆ Ἀντιπάτρε, ἔτη „ζ'. ἡμέρ. έ. Παρώκησαν δὲ ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν Ἡλιουπόλει τῇ „κατὰ Μέμφιν, ὅ, τε Ἰωσὴφ, καὶ ἡ Μαρία σὺν τῷ Ἰησῦ ἔτη τρία, ἡμέρ. κ. κτ.“

51) Ὅρα Ἀθανάσ. περὶ ἐνανθρωπήσεως, Εὐσέβ. περὶ Εὐαγγελι. Ἀποδείξ. Βιβλ. ε'. Κεφ. κ'. Κύριλ. Ἱεροσολυμ. Κατηχ. ι.

52) Παρὰ τῷ Σωζομένῳ Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Ε'. Κεφ. κα.

Digitized by Google

ὑψίκομον, πεφυτευμένον πρὸ τῆ Πυλῶνος τῆς ἐν τῆ Θηβαΐδι Θερμοπόλεως, ἔκλινε τὰς ἀκροτάτας κλόνας ἕως τῆς γῆς, καὶ προσεκύνησε τὸ νήπιον εἰσερχόμενον· ὅθεν ἔπειτα, ἢ φλοιῆ μέρος, ἢ κάρφος ἀκραίμονος, ἢ φύλλον ἐξ αὐτῆ τῆ δένδρε, ἐγίνετο τοῖς ἀθενῆσι διαφόρων νοσημάτων ἀλεξιτήριον. Πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἕως τῆ Ε'. αἰῶνος ἐμαρτύρουν οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ οἱ Παλαιστῆνοι. Ἄλλοι προσθέτουσιν (53) ὅτι ἐν τῷ Τάνεως πεδίῳ διερχομένῃ τῆ σωτῆρος, ἐκλείσθη αὐτομάτη ἡ πύλη ἑνὸς μεγάλε εἰδωλικῆ Ναῆ, ἥτις ἐπὶ πολὺ ὕστερον δι' ἀνθρωπίνης δυνάμεως δὲν ἐδύνατο νὰ ἀνοιχθῆ. Τοιαῦτα Ἰσορῆσι, καὶ ἄλλα παρόμοια· τὰ ὁποῖα ὅμως οἱ περιττοὶ τὴν σήμερον Κριτικοὶ, δὲν τὰ ἐγκρίνουσιν (54). Αἰτίας προβάλλοντες, Α'. ὅτι ἀπίθανον εἶναι νὰ ἐκίνει τὴν περιέργειαν τῶν λαῶν διὰ τῶν τεραςίων, ἐκεῖνος ὁπῆ ἔσπευδε διὰ τῆς φυγῆς νὰ κρυφθῆ· Β'. ὅτι καὶ διὰ πάντων τῶν ἑξῆς χρόνων, ἕως τῆ τριακοσῆ τῆς ἡλικίας αὐτῆ, ὁ Κύριος ἡμῶν ἐλάνθανε. Γ'. ὅτι καὶ πρέπον ἦν ἐν τῷ Ἰσραὴλ νὰ ἀρχήσῃ νὰ ἐπιτελῆ ὁ Θεάνθρωπος τὰ παράδοξα, καθὼς ἐκεῖ ἄρχησε νὰ κηρύττῃ καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης τὰ δόγματα. Δ'. Ὅτι καὶ Θαῦμα πρώτισον τὸ ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας πιςέυεται. Κρίνω ὅμως ἐγὼ, ὅτι, ἂν τὸ τῆς περσέας τῆ δένδρε, καὶ τὸ τῆς πύλης τῆ Εἰδωλείε, καὶ τὰ τοιαῦτα, δὲν φαίνονται παραδοχῆς ἄξια· ἀλλ' ὐδὲν κωλύει νὰ

53) Ἀντών. ὁ Μάρτυρ ἐν τῆ τῶν Ἱεροσολ. περιόδῳ, παρὰ Ἐρβίκῳ Οὐαλησίῳ ἐν τοῖς σημειώμ. τοῖς εἰς τὴν Ἐκκλ. Ἱσορ. τῆ Σωζομ. ἔνθ. ἀνωτ.

54) Ὅρα Χρισιαν. Ἐβεραρδον Βεϊσμάν, Ἐκκλ. Ἱσορ. Τμήμ. Α'. §. δ'. Ἀριθμ. 5.

Digitized by Google

νὰ πιστεύσωμεν τὴν περὶ τῆς καθαιρέσεως τινῶν ξοάνων, καὶ τινων Μαντείων κατασιγήσεως, ἀρχαίαν, καὶ σχεδὸν κοινὴν τῆς Ἐκκλησίας παράδοσιν. Ἦσαν αὐτὰ μᾶλλον Θεοσημεῖαι τινές, ἐξ ὧν, ὅτε τῆς ἐν Κανᾷ Θαυματουργίας παρεβλάπτετο τὸ κατὰ χρόνον πρωτεῖον· οὐδὲ τ' ἄλλα ἐκεῖνα ἀνετρέποντο, τὰ ὁποῖα οἱ ἀκριβολόγοι ἤτοι προβάλλεσι. Καὶ ἐγὼ μὲν, ἕτω περὶ τούτων κρίνω· ἄλλοι δὲ κρινέτωσαν περὶ αὐτῶν ὅπως βέλονται.

§. 24.

Ὁ Ἡρώδης ἀποθνήσκων διεμέρισε τὸ Κράτος μεταξὺ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καταστήσας ἐν ταῖς αὐτοῦ Διαθήκαις, τὸν μὲν Ἀντίπαν Ἡρώδην, τετράρχην τῆς Γαλιλαίας, καὶ τῆς περαίας. Τὸν δὲ Φίλιππον, τῆς Γαυλωνίτιδος, καὶ Τραχωνίτιδος, καὶ Βαταναίας, καὶ Πανεάδος. Ἀρχέλαον δὲ τὸν μείζονα τῶν ἀδελφῶν, Βασιλέα τῆς Ἰουδαίας· τὸν ὁποῖον ὅμως ὁ Αὔγουστος (ἐπικυρῶν κατὰ τὰ ἄλλα τοῦ ἀποθανόντος τὰς Διαθήκας·) μετωνόμασεν ἐκ βασιλέως Ἐθνάρχην (55). Ὅθεν Ἰωσὴφ ὁ Μνήστωρ, μαθὼν ὑπὸ Ἀγγέλου τὸν τοῦ διώκτου θάνατον, παραλαβὼν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ἐπέστρεψεν ἐξ Αἰγύπτου εἰς γῆν Ἰσραήλ· ἀλλ' ἀκούσας ὅτι ἀρχέλαος βασιλεύει, τὸν ὁποῖον ὄχι ὀλιγώτερον τοῦ Ἡρώδου ὑπωπτεύετο, καὶ πάλιν δι' ἀγγελικῆς ὀπτασίας ὁδηγηθεὶς, ἐξελέξατο εἰς κατοίκησιν ἀντὶ τῆς Ἰουδαίας τὴν Γαλιλαίαν, καὶ ἔμεινεν εἰς Ναζαρὲτ (56). Ἔνθα ὁ Ἰησοῦς διέτριψεν ἕως καιροῦ τῆς αὐτοῦ ἀναδείξεως.

Ἔτος

55) Ἰώσηπος περὶ Ἁλώσεως Βιβλ. Β'. Κεφ. Θ'.
56) Ματθ. Β'. 19. 23.

Digitized by Google

Ἔτος ΙΒ.

§. 25.

Ἐν ἡμέραις ταῖς ἐπισήμοις τῶν ἑορτῶν, ἓν ἔλειπεν ἡ παρθένος μετὰ τῆ μονογεννῆς αὐτῆς, καὶ μετὰ τῆ Μνήσορος νὰ ἐπιτελῆσι πάντα τὰ νόμιμα. Ὅθεν δωδεκαέτης ἤδη τὴν ἡλικίαν ὢν Ἰησῆς ὁ παῖς, ἀναβὰς μετὰ τῶν Γονέων ἀπὸ Ναζαρὲτ εἰς Ἱεροσόλυμα, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτὸς, αὐτὸς ὑπέμεινε, χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανθῶσιν· ἐπιμελῶς δ' ὡς „ἐνόησαν ἀναζητήσαντες, εὗρον αὐτὸν τέως ἐν τῷ Ἱερῷ „καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν Διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα „αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς (57).

§. 26.

Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει κατάτινας (58), κατὰ τὴν αὐτὴν δηλαδὴ ταύτην ἡμέραν τῆς ἑορτῆς, καθ' ἣν ὁ Ἰησῆς παιδίον ἔτι ὢν δωδεκάετες, ἐγίνετο παράδειγμα εἰς τὸς γέροντας διδασκάλες τῆ Νόμε, διδάσκων αὐτὸς ἐμπράκτως, ὅτι πρέπει νὰ ἐρευνῶσι τὰς Γραφὰς, καὶ νὰ περιαιρῶσι τὸ τῆ Γράμματος κάλυμμα, εὑρέθησαν τὰ ὑπότινων Σαμαρειτῶν διεσπαρμένα διὰ νυκτὸς, κατὰ παντὸς τῆ Ἱερῆ, νεκρικὰ Ἀνθρώπινα ὀστέα· (59) οἱονεὶ προδηλωμένης ἐντεῦθεν, τῆς τῶν νομικῶν τελετῶν ἐγγιζούσης ἀπονεκρώσεως· πλὴν, ἄλλοι

57) Λεκ. Β'. 41-50.

58) Ὄρα Ἰωάνν. Λαΐτον ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῆς Καθόλε Ἱερ. Περιόδ. Λατινιστὶ Κεφ. Α'. Τμήμ. Β'.

59) Ὄρα Ἰώσηπ. Ἰουδ. Ἀρχαιολ. Βιβλ. ΙΗ'. Κεφ. Γ'.

Digitized by Google

λοι (60): ἀορίστως λέγεσιν, ὅτι τοῦτο συμέβη χρόνοις ὀλίγοις μετὰ τὴν χριστοῦ Γέννησιν.

ΕΤΟΣ ΙΓ. ΙΔ. καὶ ἐξ. ΚΘ.

§. 27.

Τὸ ἐφεξῆς, ἄχρι τοῦ ΚΘ'. ἐνιαυτοῦ, οὐδὲν ἄλλο περὶ τοῦ σωτῆρος ἐκ τῶν Ἱερῶν Εὐαγγελίων μανθάνομεν, εἰμὴ ὅτι ἐν Ναζαρὲτ μετὰ τῶν Γονέων διῆγε, „καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς· καὶ ὅτι προέκοπτε σο„φίᾳ, καὶ ἡλικίᾳ, καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις (61). Εἶναι ὅμως πολλὰ πιθανὸν, ὅτι καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ νομιζομένου αὐτοῦ πατρὸς Ἰωσὴφ (62), διὰ παντὸς τοῦ καιροῦ τούτου, μετῆρχετο ὁ Ἰησοῦς τὴν τέχνην τὴν ξυλουργικὴν, ὅθεν καὶ τέκτων ἐπωνομάσθη (63). Παρὰ ταῦτα, ὅσα ἄλλα περὶ τοῦ χριστοῦ ἀναφέρονται, ἄχρι τῆς εἰρημένης αὐτοῦ ἡλικιώσεως· εἴτε ἐν τῷ ὀνομαζομένῳ Βιβλίῳ τῆς τοῦ χριστοῦ Νηπιότητος καὶ τοῖς τοιούτοις Ἀποκρύφοις ἄλλοις Βιβλιαρίοις (64).

Εἴτε

---

60) Βαυσώβρ. καὶ Λαμφάντ. ἐν τῷ Γενικῷ προλόγῳ τῆς αὐτῶν Γαλλικῆς ἑρμηνεύσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης. Σελ. 32.

61) Λουκ. Β'. 51. 52.

62) Δὲν ἐπέζησεν ἐπὶ πολὺ Ἰωσὴφ ὁ νομιζόμενος τοῦ Ἰησοῦ πατὴρ μετὰ ταῦτα, κατὰ τὸν Ἱερὸν Ἐπιφάνιον (Αἱρ. ΟΗ'. Ἀριθμ. ι.) Καὶ Ἀμβρ. εἰς τὸν Λουκᾶν. Κεφ. Γ'. καὶ ἄλλος.

63) Μάρκ. ς'. 3. Ὅρα καὶ Ἰουστῖν. τὸν φιλόσοφ. καὶ μάρτυρα ἐν τῷ Διαλόγῳ τῷ πρὸς Τρύφωνα.

64) Ἐξέδωκαν τῶν ἀποκρύφων τούτων Βιβλίων τὸ ἄθροισμα Φαβρίκιος, καὶ Γράβιος, καὶ Κοτελέριος, καὶ τινες ἄλλοι τῶν Νεωτέρων.

Digitized by Google

Εἰτε καὶ ἐν τοῖς ῥαψωδήμασι τῆς νεωτέρας Ἱσπανίδος Φοιβάδος, Μαρίας δ' ἀγρέδα (65), τὰ τοιαῦτα τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ εἶναι πιστὰ, ὅσον οὐδὲ ἄξια εἶναι τὰ περισσότερα ἀναγνώσεως.

§. 28.

Ἐν τούτοις καὶ ὁ παραδόξως συλληφθείστε καὶ τεχθεὶς Ἰωάννης, παραδόξως βέβαια καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ βρεφοκτόνου Ἡρώδου διαφυγὼν, ἀνετρέφετο καὶ διῆγεν εἰς τὰς ἐρήμους, ἕως τῆς τελείας ἀνδρικῆς αὐτοῦ ἡλικιώσεως ἀγνοούμενος. Ὅταν ὁ Αἱμοβόρος ἐκεῖνος ἀπανθρώπως ἔχυνε τῶν ἀκάκων νηπίων τὸ αἷμα, ἡ γηραιὰ Ἐλισάβετ ἐπιμελῶς τὸν Ἰωάννην ἔκρυπτε νηπιάζοντα (66), ἂν ὄχι εἰς τὴν Μαχαιρῶντα τὸ φρούριον, ἐν ᾧ μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ Νεωτέρου Ἡρώδου τὴν κεφαλὴν ὁ πρόδρομος ἀπετμήθη (67), καθὼς ἔντισι μαρτυρολογίοις ἐμφέρεται γεγραμμένον (68). Ἂν ὄχι ἐντὸς ἑνὸς Σπηλαίου, ἐν ᾧ ὑπὸ Ἀγγέλου καὶ ἡ Γεννήσασα καὶ τὸ γεννηθὲν βρέφος διετρέφοντο, καθὼς ἀναφέρεται ἱστορούμενον ἐκ παραδόσεως ἄλλης (69). Ἀλλ' εἰς

---

65) Αὕτη συνέγραψε βίβλον, ὀνομάσασα αὐτὴν πόλιν Μυστικὴν· ἐν ᾗ πολλὰ παράδοξα τερατολογεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ, καὶ τῆς Μακαρίας αὐτοῦ Μητρὸς, ὡς δῆθεν ἄνωθεν ἀποκαλυφθέντα αὐτῇ. Ἤρξατο δὲ τὸ γυναικάριον τοῦτο τὰ τοιαῦτα συγγράφειν, Ἔτει 1637.

66) Ὅρα ῥηγένην ὁμιλ. ΙΑ'. εἰς τὸν Λεκ. Ἱερώνυμ. κατὰ Λεκιφεριανῶν Κεφ. Γ'. Χρυσόσ. ὁμιλ. λα. εἰς Ματθ. Πέτρου Ἀλεξανδρ. Κεφ. Γ'.

67) Ἰώσηπ. Ἀρχαιολ. Βιβλ. ΙΗ. Κεφ. ζ'.

68) Ἐν τῷ Μαρτυρολ. τῷ Φλωρεντινῷ Σελ. 855. Παρὰ Καλμὲτ, ἐν ὑπομν. εἰς τὸν Λεκ. Κεφ. Α. 30.

69) Ὀνομάζεσιν εἰς ἡμᾶς καὶ τὸ Σπήλαιον Σαμσᾶς, ἢ Σαπσᾶς.

Digitized by Google

εἰς τὴν ἔρημον πάντως· ἔνθα, (καθὼς ὁ Εὐαγγελιστὴς (70) δὲν συγχωρεῖ νὰ ἀμφιβάλλωμεν·) τὸ παιδίον „ἠὐξανε καὶ ἐκραταιῶτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις „ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.“ Ἐκεῖνο δὲ, ὅ προσθέτουσι τινὲς (71), ὅτι ὁ Ἰησῦς συχνὰ ἐκεῖ ἐξήρχετο, καὶ ἐπεσκέπτετο Ἐρημίτην ὄντα, τὸν μέλλοντα αὐτῦ εἶναι πρόδρομον, ὡς κενὸν καὶ κακόπλασον Διήγημα τὸ ἐκκριττόμεν· εἰδότες ἀσφαλῶς, ὅτι τὸν Ἰησῦν ὕστερον προσελθόντα τῦ βαπτισθῆναι ὁ Ἰωάννης ἀδόλως ἐγνώριζεν (72).

§. 29.

Ἡ ἐρημικὴ μόνωσις τῦ Προδρόμε, ἦτον ἐνωμένη μὲ ἐκείνην τὴν σκληραγωγίαν. οἵα ἤρμοζεν εἰς τὸ πολίτευμα τῦ τῆς μετανοίας κήρυκος. Τὸ ἔνδυμα αὐτῦ ἦτον τραχὺ, ἐχὶ ἴσως ἁπλοῦν δέρμα Καμήλε τετριχωμένον, ὡς τὸν ζωγραφῆσιν, ἀλλ' ὕφασμα ἐκ τῶν σκληροτέρων τῆς Καμήλε τριχῶν ἐξυφασμένον καὶ ζώνη δερματίνη περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτῦ (73). Ἡ τροφὴ αὐτῦ ἦσαν αἱ Ἀκρίδες, καὶ τὸ μέλι τὸ ἄγριον. Οὐχὶ Ἀκρίδες τὰ ζωίδια τὰ ὑμενόπτερα, τὰ ὁποῖα ἢ καπνισὰ, ἢ ἡλιόκαυτα, ἢ ἁλίπασα καὶ τεταριχευμένα, διάφοροι λαοὶ καὶ πάλαι ἐτρέφοντο, καὶ καθ' ἡμᾶς εἰς

σᾶς. Ἦν δὲ αὐτὸ (φασὶ) χίλια βήματα πέραν τῦ Ἰορδάνε ἀπέχον, (Ἰωάν. Μόχος ἐν τῷ Πνευματικῷ Λειμωναρίῳ Κεφ. Α'.) ὅπε καὶ τέμενοι κατὰ τὸν ϛ'. Αἶνα Ἰδρυτο.

70) Λκκ. Α. 80.

71) Παρὰ Ἰωάν, τῷ Μόχῳ ἔνθ. ἀνωτ.

72) Ἰωάν. Α' 31 - 33.

73) Ματθ. Γ'. 4.

Digitized by Google

βαθμὸν ἀνάβασιν· καὶ δὴ, καὶ οἱ τῆς Ἐκκλησίας ἑπέστα θεσμοὶ (88) ὁμοίως.

§. 31.

Τῶ κηρύγματος ἴσως ὁ Ἰωάννης ἤρξατο ἐν Χεβρὼν ὅπερ ἦν αὐτῷ τὸ Πάτριον ἔδαφος· ὅθεν ἑπέστα περιέτρεχεν εἰς διάφορα χωρία, ἐξ ὧν κατὰ διασήματα ἔνθεν κἀκεῖθεν ὑπῆρχε πεπολιτευμένη ἡ ἔρημος· κἀντεῦθεν τέως κατήντησε καὶ εἰς τὴν περίχωρον τῶ Ἰορδάνε, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εὐαγγελιζόμενος τοῖς πᾶσι τὸ σωτήριον τῶ Θεῶ, διδάσκων ἕνα ἕκαστον, κατὰ τὴν αὐτῶ ἐπαγγελίαν καὶ τάξιν, τὰς ὁδὸς τῶ κατὰ Θεὸν πολιτεύματος, καὶ προμηνύων ἤδη παρόντα τὸν ἐλευθερωτὴν καὶ Κριτήν. Τότε καὶ ὁ Ἰησοῦς, τὴν αὐτὴν σχεδὸν τῶ Ἰωάννε ἡλικίαν πληρῶν (89) καθ' ἡμῶν ἐξ ἐκείνε νεώτερος (90)· ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος (91)· ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην (92)· ἐζήτησε, καὶ ἔλαβε παρὰ τῶ δύλε ὁ Δεσπότης τὸ βάπτισμα. Καὶ τὰ

ἐκεῖ

88) Οὐχὶ οἱ ἐν Νικαίᾳ τῶν τιὴ Πατέρων Κανόνες (ὡς ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ χρονικ. τῶ Ἱππολύτ. συντάγμ.) Ἀλλὰ τῶν ἐν Νεοκαισαρείᾳ Κανόνων ὁ ιά. Καὶ ὁ ιδ'. τῆς ἐν Τρύλλῳ παρακελευόντων πρεσβύτερον πρὸ τῶν λ'. ἐτῶν μὴ χειροτονεῖσθαι. Κατὰ τάδε καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς ἐθέσπισε Νεαρᾷ ρλζ'. ὑπὲρ τὰ λ'. ἔτη εἶναι τὸν μέλλοντα προβιβάζεσθαι εἰς ἐπίσκοπον.

89) Ἐν τῷ ιά. Κανόνι· ἡ ἐν Νεοκαισαρείᾳ σύνοδος. Ὅρα δὲ καὶ Ἰουστῖνον ἐν τῷ Διαλόγῳ τῷ πρὸς τρύφ. Καὶ Ἐπιφαν. Αἱρέσ. ΝΑ'. Ἀριθμ. 16. Καὶ Γρηγόρ. Ναζι. Ὁμιλ. μ'. καὶ Θεοφύλ. καὶ Εὐθύμ. ἐν ὑπομνήμασι.

90) Λουκ. Α'. 26.

91) Λουκ. Γ'. 23.

92) Ματθ. Γ'. 13. κξ. καὶ Μάρκ. Α'. 9. κξ.

Digitized by Google

ἐκεῖ τότε συμβάντα· ὡς ὑπερφυῆ καὶ παράδοξα! Ἀνεῴχθησαν οἱ οὐρανοί. Τὸ πνεῦμα κατῆλθεν ἐπὶ τὸν βαπτιζόμενον ἐν εἴδει περιστερᾶς· καὶ φωνὴ ἠκούθη ἐκ τῶν οὐρανῶν μαρτυροῦσα, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀγαπητὸς, ὁ ἐκεῖ τότε ὡς ἄνθρωπος βαπτιζόμενος (93).

§. 32.

Τὰ μετὰ τοῦτο, ὅσα ἀπὸ τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ Βαπτισμοῦ διατρίβων ἐπὶ γῆς, καὶ τὴν οἰκονομίαν ἐκπληρῶν ὁ Σωτὴρ, ἕως τοῦ ἅλλου Βαπτίσματος τοῦ πάθους, ἢ εἶπε παραινῶν, διδάσκων, νομοθετῶν· ἢ ἔπραξε θαυματουργῶν, ἀγαθοποιῶν, τὰ τῆς παλαιᾶς Διαθήκης ὄργια τελῶν, τὰ τῆς Νέας συνιστῶν· ἢ ὑπέμεινε βλασφημούμενος, συκοφαντούμενος, ἐπιβουλευόμενος, διωκόμενος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ· αὐτὰ ἐπὶ λεπτοῦ τὰ ἐκδιηγεῖται ἡ Ἱερὰ τῶν Εὐαγγελίων τετράβιβλος, ἐξ ἧς καὶ οἱ παλαιοὶ, καὶ οἱ ὕστερον ἁρμονιογράφοι τὴν κατ' ἐξακολούθησιν ἀναγραφὴν ποιούμενοι, εἰς τὰ τρία ἐφεξῆς, ἢ τὰ τέσσαρα πάσχα, τὴν ὅλην ἱστορίαν τῶν ὑπὸ χριστοῦ εἰρημένων τε καὶ πεπραγμένων διαμερίζουσιν. Εἶπα· ἢ τέσσαρα· ἐπειδὴ οἱ πλείονες καθ' ἡμᾶς σημειούμενοι εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου (94), κατατάττουσι τὸ σωτήριον πάθος, οὐχὶ εἰς τὸ πάσχα τὸ τρίτον, ἀλλ' εἰς τὸ ἐφεξῆς ἀπὸ τοῦ Βαπτίσματος, ἀριθμούμενον τέταρτον, ὅτε ὑπολαμβάνουσιν ὅτι ἐτελέθη τὸ πάσχα (ὡς λέγεται) τὸ Θανάσιμον, ἢ νεκρώσιμον.

C 3 Τὸ,

93) Ματθ. Γ'. 13-17. Μάρκ. Α'. 9-11. Λουκ. Γ'. 21-22.
94) Κεφ. Β'. 13-23. Καὶ Ε'. 1. Καὶ ς'. 4. Καὶ ΙΒ. 1-12.

Digitized by Google

Τὸ, κυριώτερον εἰπεῖν, ζωοποιὸν, καὶ ζωηφόρον, πάσχα τὸ μέγα, ἐν ᾧ ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη χριστός. Καὶ ἕτω διορίζεσιν εἰς τὸν τριακοστὸν τρίτον χρόνον τὴν ἐπὶ γῆς ζωὴν καὶ ἀναστροφὴν τῦ Κυρίυ ἡμῶν· ἤν τινὲς καὶ ἔτι περαιτέρω προάγεσιν εἰς τὸν τριακοστὸν τέταρτον· Ἀλλ' ἰδεὶς ὅμως ἐγκρίνει τὴν τῦ πατρὸς Εἰρηναίυ γνώμην, τῦ νομίσαντος (95), ὅτι ἐπέκεινα τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν, τὸ τεσσαρακοστὸν ἔκτον δηλαδὴ τῆς ἡλικίας ἄγων, ἢ καὶ πεντηκοντάτης σχεδὸν, τὸν διὰ σαυρῦ Θάνατον ὑπέστη ὁ Κύριος.

ΕΤΟΣ ΔΑ'.

§. 33.

Ἰδὲ κατ' ἐπιτομὴν ἡ τῦ Κυρίυ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἱστορία, ἐκ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν συναρμολογημένη ὡς οἷόντε ἐυκρινέστατα.

Ἐνθὺς μετὰ τὸ βάπτισμα, ἀνάγεται ὁ Ἰησῦς ὑπὸ τῦ πνεύματος εἰς τὴν ἔρημον. Τεσσαράκοντα ἡμερονύκτια, ὡς ὁ Μωσῆς ἐπὶ τῦ Σινᾶ, νηστεύει. Μετὰ τὴν νηστείαν, ὡς ἀληθῶς ἄνθρωπος πεινᾷ. Εἶτα πειράζεται ὑπὸ τῦ Διαβόλυ τρὶς, καὶ τρὶς νικᾷ, ἀποπέμπον κατηχυμένον ἀφ' ἑαυτῦ τὸν πειράζοντα. Μετὰ τὴν νίκην, ὑπὸ Ἀγγέλων διακονεῖται (1). Ἔπειτα διατρίβει εἰς τὴν Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας, ἡμέρας δεκαπέντε κατὰ τὸν Ἱερὸν Ἐπιφάνιον (2).

§. 34.

---

95) Βιβλ. Γ'. Κεφ. κβ'.

1) Ματθ. Δ'. 1-11.

2) Αἱρέσ. ΝΑ'. Ἀριθμ. 16.

Digitized by Google

§. 34.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰωάννης ἐν Βηθαβαρᾷ, ἤ, ὡς ἄλλοι, ἐν Βηθανίᾳ (3) ὅπου μεταβὰς ἦν βαπτίζων, ἐρωτηθεὶς δὲ ὑπότινων Ἱερέων καὶ Λευϊτῶν, ἐξ Ἱερουσαλὴμ ἐπίτηδες εἰς τοῦτο ἀπεσταλμένων, ἂν εἶναι αὐτὸς ὁ Ἠλίας, ἢ ὁ Προφήτης; εἶπεν, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ τοῦ Χριστοῦ πρόδρομος· καὶ ὅτι ὁ Χριστὸς μέσος αὐτῶν ἔστηκε, χωρὶς αὐτοὶ νὰ τὸν ἠξεύρουν (4).

§. 35.

Τῇ ἐπαύριον βλέπει πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον τὸν Ἰησοῦν ὁ Ἰωάννης, καὶ δίδει πάνδημον τὴν περὶ αὐτοῦ μαρτυρίαν: Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. Περὶ οὗ ἤδη καὶ πρότερον ἦν περὶ αὐτοῦ μαρτυρήσας, ὅτι οὗτος ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ (5).

§. 36.

Τῇ ἐπαύριον πάλιν δακτυλοδεικτεῖ τὸν αὐτὸν πρὸς δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης, οἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἐλθόντες ἔμειναν παρ' αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἐκείνην (6). Εἷς ἐκ τούτων ἦν ὁ Ἀνδρέας, ὁ δὲ ἄλλος ἀγνοεῖται (7). Κατὰ τὴν αὐτὴν δ' ἐκείνην ἡμέραν ὁ Ἀνδρέας ὡδήγησε πρὸς τὸν ποθούμενον Μεσ-

C 5 σίαν,

---

3) Οἱ πατέρες, καὶ οἱ Ἐξηγηταὶ εἰς τὸ τοῦ τόπου ὄνομα διαφέρουσιν, ἐπειδὴ τῶν Ἀντιγράφων, ἄλλα μὲν εἶχον ἐκεῖνο, ἄλλα δὲ τοῦτο· (ὅρα τὸν Ἐπιφ. Αἱρέσ. ΝΑ'. Ἀριθμ. 13.

4) Ἰωάν. Α'. 19-28.

5) Ἰωάν. Α'. 29 38.

6) Ἰωάν. Α'. 35-43.

7) Ἐπιφάν. Αἱρέσ. ΝΑ'. Ἀριθμ. 14. λέγει, ἢ τὸν Ἰωάννην τοῦτον εἶναι, ἢ τὸν Ἰάκωβον· ἕνα δηλαδὴ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

Digitized by Google

σίαν, καὶ τὸν Ἀδελφὸν τὸν Ἴδιον Σίμωνα, ὃν ὁ Ἰησοῦς προσελθόντα μετωνόμασε Κηφᾶν (8), ὅπερ ἑρμηνεύεται Πέτρος.

§. 37.

Τῇ ἐπαύριον ἐξερχόμενος ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπαντᾷ τὸν Φίλιππον, καὶ τὸν προσκαλεῖ. Ὁ δὲ Φίλιππος ἀκολουθῶν ἔλκει μεθ' ἑαυτοῦ συνακόλουθον τὸν Ναθαναὴλ, καί τοι κατ' ἀρχὰς, διὰ τὴν μὴ καλὴν ὑπόληψιν τῆς Ναζαρὲτ, ἐξ ἧς ὁ Ἰησοῦς ἐλέγετο εἶναι, εἰς τὴν πρόσκλησιν ὑποδεξάσαντα. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς ἐρχόμενον, ἐπαινεῖ ὡς ἄδολον Ἰσραηλίτην. Ὁ δὲ Ναθαναὴλ μεταβαλὼν τὸν δεξαγμὸν εἰς πίστιν, γνωρίζει καὶ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ Βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ (9).

§. 38.

Μετὰ τρίτην ἡμέραν (10) ἀφ' ἧς ὁ Κύριος ἀπὸ Βηθαβαρᾶ ἀνεχώρησεν, ἔφθασεν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας· καὶ μεταβαλὼν ἐκεῖ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον ἐτέλεσε τὸ πρῶτον σημεῖον. εὑρεθεὶς μετὰ τῆς Μητρὸς αὐτοῦ, καὶ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον (11), ὅπου,

---

8) Τὸ δὲ Κήφ, ἢ Κηφὰ φωνὴ χαλδαϊκὴ, δηλοῦσα πέτραν· (Καλμὲτ ἐν ὑπομν. εἰς τὸν Ἰωάν.) Ἡδὲ φωνὴ καὶ παρὰ τῷ Ἰὼβ εὑρίσκεται Κεφ. Δ'. 6. Καὶ παρὰ τῷ Ἱερεμίᾳ Δ'. 29. Ἱερώνυμος δὲ ἐν τῷ περὶ Ἑβραϊκῶν ὀνομάτων, ἔ φησὶν, Ἑβραϊκὸν εἶναι τὸ Κηφᾶς, ἀπὸ τῆς Σύρων φωνῆς· σημαίνειν δὲ, τὸ τερεὸν καὶ ἀντίτυπον.

9) Ἰωάν. Α'. 44 - 52.

10) Ὡς Ἐπιφάνιος γράφει Αἱρέσ. ΝΑ'. Ἀριθμ. 16. καὶ 21.

11) Ἰωάν. Β'. 1 - 11.

Digitized by Google

ὅπως, ἐπειδὴ δὲν ἀναφέρεται ὡς Παρὼν καὶ ὁ Ἰωσὴφ, πιθανώτατον εἶναι ὅτι δὲν ἔζη, προαποθανὼν ἤδη, μηδὲ πολὺ ἐπιζήσας μετὰ τὸ δωδέκατον ἔτος τὸ ἀπὸ τῆς τῦ Κυρίυ Γεννήσεως (12). Τίς δὲ ἦν ὁ ἐν τῷ γάμῳ ἐκείνῳ τῷ ἐν Κανᾷ νυμφευόμενος; τινὲς λέγουσιν ὅτι Σίμων ὁ Καναν[ί]της (13). Ἄλλοι ὅτι ἄλλος.

§. 39.

Μετὰ τὸν γάμον καταβὰς εἰς Καπερναοὺμ, καὶ ὀλίγας ἐκεῖ διατρίψας ἡμέρας, ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα διὰ τὴν προσεγγίζουσαν ἑορτὴν τῦ Πάσχα· ὅπου ποιήσας Φραγγέλιον, ἐξέβαλεν ἐκ τῦ Ναῦ τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας, καὶ τοὺς κερματιστὰς· τουτέστι, τοὺς τὰ νομίσματα τὰ ξενικὰ, εἰς τὰ ἐπιχώρια (ἢ τάχα καὶ τῶν ἐπιχωρίων τὰ μεγάλα εἰς λεπτότερα·) ἐκ ἀκερδῶς μεταλλάσσοντας. Ὅτε καὶ ἐρωτηθεὶς, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ; προεῖπεν ὑπὸ τὴν ἀλληγορίαν τῆς καθαιρέσεως καὶ ἀνεγέρσεως τῦ Ναῦ, τὸν θάνατον τὸν αὐτῦ, καὶ τὴν τριήμερον ἐξανάστασιν. Κατ' αὐτὸ τὸ Πάσχα (ὃ τὸ πρῶτον ἦν τῦ Κηρύγματος·) διὰ τὰ πολλὰ σημεῖα ἃ ἐποίησε, καὶ ὧν ἠδεῖς τῶν Εὐαγ- Α'. Πάσχα

C 5 γελι-

12) Ἂν ἦτον ὁ Ἰωσὴφ ἐτῶν π'. πλείω, ἢ ἐλάσσω, ὅτε ἐμνηστεύθη τὴν παρθένον κατὰ τὸν Ἱερὸν Ἐπιφάνιον (Αἱρέσ. ΟΗ'. Ἀριθμ. 5. Καὶ Αἱρέσ. ΝΑ'. Ἀριθμ. 1.) ἦτον λοιπὸν ὀλίγον πλέον ἢ ἐννενηκοντάτης, ὅταν δωδεκαέτην ἀνεζήτει τὸν Ἰησοῦν ὅτε, καὶ μετ' ὀλίγον λέγεται ὅτι ἐτελειώθη· (Ἐπιφάν. Αὐτ. Ἀριθμ. 10.) Καὶ ἐκ ἄρα ἀποδεκτὴ τῇ Ἀθηνῶν Μελετίᾳ ἡ γνώμη, τῇ (Ἐκκλ. Ἱσορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. Δ'.) προάγουτος τὴν ζωὴν τῦ Ἰωσὴφ, ἕως τῆς, μετὰ τὴν τεσσαρακονθήμερον νηστείαν, διατριβῆς τῦ Σωτῆρος εἰς Ναζαρὲτ, καὶ ἕως ἐπιμετρουντος τῷ Μυήσορι, ἔτη βίε δέκα πρὸς τοῖς ἑκατὸν.

13) Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος Ἐκκλ. Ἱσορ. Βιβλ. Η'. Κεφ. λ'.

Digitized by Google

γελισῶν ἀπέδωκε τὴν διήγησιν, πολλοὶ ἔδειξαν ὅτι ἐπίσευσαν εἰς αὐτόν. Ἀλλὰ τούτων ἡ πίσις εἰς τὸν καρδιογνώσην δὲν ἦτον ἄδηλος· (14) πόσον εἶχε τὸ ῥίζωμα· (15) Ἐπίσημος τῶν ἄλλων ἦν ὁ Νικόδημος, ἄρχων τὴν τάξιν, Φαρισαῖος τὴν ἐπαγγελίαν, νομομαθὴς καὶ πεπαιδευμένος τὰς Ἱερὰς Γραφάς· ὅστις ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησῦν νυκτὸς, πολλὰ διερωτήσας ἤκουσε, καὶ ἐδιδάχθη λόγια φωτὸς, δι' ὧν κατέση ὑὸς ἡμέρας (16).

§. 40.

Διέβη μετέπειτα ὁ Ἰησῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ εἰς ἄλλο μέρος τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἐκεῖ ἐβάπτιζεν. Ἐξ ἄλλου μέρους ἐβάπτιζε καὶ ὁ Ἰωάννης ἐν Αινὼν, ἐγγὺς Σαλείμ. Τότε οἱ μαθηταὶ βλέποντες τὴν περὶ τὸν Ἰησῦν συνδρομὴν, καὶ ὑπεξερεθιζόμενοι καὶ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, ἀποκλαίονταίπως πολυπραγμονέσερον ἀναζητοῦντες παρὰ τοῦ Διδασκάλου αὐτῶν περὶ τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ ὑπὸ ἐκείνου· ὁ Ἰωάννης ὅμως, ἐπιβεβαιοῖ πάλιν τὰς αὐτὰς, ἃς καὶ πρότερον ἔδωκεν ὑπὲρ τοῦ χρισοῦ μαρτυρίας: ἐκεῖνον μὲν τὸν ἀληθινὸν εἶναι Μεσσίαν κηρύττων, ἑαυτὸν δὲ μόνον ἐκείνου πρόδρομον· ἐκεῖνον μὲν τὸν Νυμφίον, ἑαυτὸν δὲ τοῦ Νυμφίου φίλον· τετέσι παράνυμφον (17). Καὶ ἐδῶ φαίνεται ὅτι τὸ τοῦ Βαπτισοῦ Ἰωάννου κήρυγμα ἔλαβε τέλος.

§. 41.

---

15) Ὅρα Χρυσόσ. Θεοφύλ. Εὐθύμ. ἐν τοῖς ὑπομνήμασι.
16) Ἰωάν. Γ'. 1 - 21.
17) Ἰωάννου Γ'. 22 - 36.

Digitized by Google

§. 41.

Οὗτος ὁ κήρυξ τῆς μετανοίας, καὶ τῶν ἀνομούντων εὐπαῤῥησίαστος καὶ αὐστηρὸς ἐπιπλήκτωρ, ἐλέγχων Ἡρῴδην τὸν Ἀντίπαν διὰ τὴν ἄθεσμον ἁρπαγὴν καὶ μίξιν Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, συνελήφθη ὑπ' ἐκείνου, καὶ δέσμιος ἐν Μαχαιροῦντι τῷ Φρουρίῳ (18) ἐφυλακίσθη. Ὅτε καὶ ἐυθὺς ἴσως ἤθελε θανατωθῇ, ἂν ἔλειπεν ἡ συσολὴ τοῦ τυράννου, διὰ τὴν τοῦ ὄχλου πρὸς τὸν Ἰωάννην ἄκραν ἐυλάβειαν καὶ ὑπόληψιν, καὶ προσέτι καὶ διὰ τὸ ὁποῖον δήποτε σέβας, τὸ ὁποῖον ἐξ ἀρχῆς καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν δίκαιον καὶ ἅγιον ἄνδρα ὑπέτρεφε (19). Τότε Ἰησοῦς ἀκούσας ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη· (20) καὶ προσέτι γινώσκων ὅτι ἐσκανδαλίζοντο κατ' αὐτοῦ οἱ Φαρισαῖοι, διάτε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸ ἐκείνων βάπτισμα (21). Τὴν Ἰουδαίαν καταλιπὼν, ἐξῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Τινὲς ἴν θαυμάζουσι, πῶς ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν Ἰωάννου ἀποφυλάκωσιν ἐπορεύθη εἰς τὴν τοῦ διώκτου Ἡρῴδου ἐπικράτειαν. Δύναταί τις ὅμως νὰ συλλογισθῇ ὄχι παντελῶς ἀπιθάνως, ὅτι ἡ τῶν δύο μεγάλων Διδασκάλων ἀντιπαράθεσις, τοὺς ὁποίους οἱ πλείονες δὲν ἐπίστευον τόσον ὁμόφρονας, ἔπειθεν ἴσως καὶ

---

18) Ἰώσηπ. Ἀρχαιολ. Βιβλ. ΙΗ'. Κεφ. ζ'. τινὲς ὅμως ὑπολαμβάνουσιν ὅτι ἡ τοῦ Ἰωάννου κάθειρξις ἔγινεν ἀλλαχοῦ· ἐπειδὴ λέγουσιν, ὅτι ἡ ἐν τῇ περαίᾳ Μαχαιροῦς τότε ὑπέκειτο Ἀρέθα τῷ Βασιλεῖ τῆς Ἀραβίας, πενθερῷ τοῦ Ἡρῴδου ὄντι, ὃς τὴν θυγατέρα ἔτος γυναῖκα νόμιμον ἔχων ἀπέπεμψεν.

19) Ματθ. ΙΔ'. 3-5. Μάρκ. ς'. 17-20. Λουκ. Γ'. 19-20.

20) Ματθ. Δ'. 12.

21) Ἰωάνν. Δ'. 1. 2. 3.

Digitized by Google

καὶ τὸν Ἡρώδην μετὰ τὴν καταδρομὴν τῦ ἑνὸς, νὰ ἀφήσῃ τὸν ἕτερον ἀνενόχλητον.

§. 42.

Καθ' ὁδὸν ἦν διὰ τῆς Σαμαρείας ὁ Ἰησῦς διερχόμενος, εἰς τὴν πόλιν Σιχάρ, παρὰ τὸ φρέαρ, συνήντησέ τε καὶ συνωμίλησε μετὰ τῆς γυναικὸς τῆς Σαμαρείτιδος· ἥτις ἐλθῦσα διὰ νὰ ἀντλήσῃ ὕδωρ, εὗρεν ἐκεῖ τῦ ζῶντος ὕδατος τὴν πηγὴν, καὶ ἐποτίθη τῆς ἀληθῦς Θεογνωσίας τὰ ζωηρὰ νάματα· ἅμα δὲ καὶ ἀπόστολος ἡ αὐτὴ ἀνεφάνη εἰς τὺς ὁμοπατρίυς αὐτῆ Σαμαρείτας, ἀναγγείλασα αὐτοῖς τὸν Προφήτην τὸν αὐτὴν κατηχήσαντα. Ἐξ ὧν πολλοὶ ἐπαρακινήθησαν νὰ ἐξέλθωσιν εἰς ἀπάντησιν αὐτῦ, καὶ νὰ τὸν παρακαλέσυν νὰ μείνῃ παῤ αὐτοῖς δύο ἡμέρας, καὶ τέως νὰ πιςεύσώσιν εἰς τὴν διδασκαλίαν αὐτῦ τὴν Οὐράνιον (22).

§. 43.

Ἐξ ἐκείνων, ἄ, μετὰ τὴν τῆς Σαμαρείτιδος συνέντευξιν καὶ συνομιλίαν, εἶπεν ὁ Ἰησῦς εἰς τὺς μαθητάς τυ: Οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐςὶ τετράμηνον καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; (23) συμπεραίνεται σαφῶς τὸ τέλος τῦ πρώτυ ἐνιαυτῦ τῦ Σωτηριώδυς κηρύγματος· ὁ Θερισμὸς ἔπιπτε μετὰ τὸ πάσχα· ἐτελεῖτο δὲ τὸ πάσχα τῇ ιδ'. τῦ Νισάν, ὅστις Μὴν συντρέχων τῷ καθ' ἡμᾶς Μαρτίῳ, καὶ μέχρις Ἀπριλλίυ πολλάκις ἀπλώνετο. Ὁ Θερισμὸς πρῶτον τῆς

22) Ἰωάν. Δ'. 4-42.
23) Ἰωάν. Δ'. 35.

Digitized by Google

τῆς Κριθῆς, ἀκολούθως τῷ Σίτῳ, ἐλάμβανε τέλος περὶ τὴν ἑορτὴν τῆς πεντηκοστῆς· ὅτε καὶ αἱ τῶν γεννημάτων ἀπαρχαὶ ἐν τῷ Ναῷ προσεφέροντο. Ἐὰν τοίνυν ἀριθμήσωμεν μῆνας δύο σχεδὸν ἀπὸ τοῦ πάσχα ἕως τῆς πεντηκοστῆς· συναριθμήσωμεν δὲ ἔτι μῆνας δύο καὶ πρὸς, πρὸ τοῦ πάσχα· εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ τετραμηνίου, εὑρίσκομεν ὅτι κατ' ἀρχὰς τοῦ Ἰανναρίου παρεδόθη ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης· ἤτοι ἐν ἀρχῇ τοῦ παρ' Ἑβραίοις Μηνὸς Σεβάτ. Καὶ ἔτως εὐλόγως τὸ ἀπ' ἐντεῦθεν δυνάμεθα νὰ λογαριάζωμεν τῆς Εὐαγγελικῆς κηρύξεως τὸ ἔτος τὸ Δεύτερον.

Ἔ Τ Ο Σ ΛΒ'.

§. 44.

Ἐκ τῆς Σαμαρείας ὁ Ἰησοῦς ἀπελθὼν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκήρυσσε τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· (1) καὶ πολλὰ σημεῖα εἰς Καπερναούμ ἐκτελέσας (2), μετέβη καὶ εἰς Ναζαρὲτ ἐν ᾗ ἀνετράφη· ἔνθα εἰσελθὼν κατὰ τὸ σύνηθες εἰς τὴν Συναγωγὴν ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου, προσεφήρμοζε πρὸς ἑαυτὸν τὴν Ἡσαΐου τοῦ Προφήτου περικοπὴν (3). Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμὲ, κτ. Ἀλλ' οἱ ἀκροαταὶ θαυμάζοντες τὴν χάριν τῆς Διδασκαλίας αὐτοῦ, ἐξευτέλιζον ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους, καὶ κατεφρόνουν τὴν ταπεινότητα τοῦ γένους του· οὐχ οὗτος ἐστὶν ὁ τοῦ τέκτωνος υἱὸς; καὶ

ἔτως

1) Μάρκ. Α'. 14. 15. Λουκ. Δ'. 14. 15.
2) Λουκ. Δ'. 23.
3) Ἡσαΐ. ΙΑ'. 2.

Digitized by Google

ἔτως ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὸ σῶμα τῆς ἀληθείας νὰ εἰπῇ, τὸ: οὐδεὶς Προφήτης δεκτὸς ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι· καὶ νὰ τὰς ἀποφασίσῃ ἀναξίως τῶν Θαυματουργιῶν καὶ τῶν ἐυεργετημάτων, ὧν παρ' αὐτῶν οἱ Καπερναΐται ἀπήλαυσαν. Διὸ Θυμωθέντες οἱ Ναζαρηνοὶ, ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ τὸν ἀνέβασαν εἰς τὸ ὀφρύδιον τῦ ὄρους, μελετῶντες ἐκεῖθεν νὰ τὸν κρημνίσωσι· πλὴν, ὁ Ἰησῦς διῆλθε διὰ μέσυ τῶν τετυφλωμένων ἐκείνων· καὶ κατελθὼν εἰς Καπερναὲμ (4), πάλιν ἐκεῖ τὸ ἐφρεξῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖσον εἶχε τὴν οἴκησιν· (5) διαδιδὰς ἐκεῖθεν εἰς τὰς ἐυγνώμονεσέρυς Γαλιλαίας τὸ Σωτηριῶδες φῶς τῆς Εὐαγγελικῆς ἐπιλάμψεως (6).

§. 45.

Μεταβὰς εἰς Κανᾶ, προσκαλεῖται ὑπότινος Βασιλικῦ ὑπηρέτυ νὰ ἐπισρέψῃ ταχέως ἐκεῖθεν πάλιν εἰς Καπερναὲμ διὰ νὰ ἰατρεύσῃ τὸν ὑὸν αὐτῦ, πνέοντα ἤδη τὰ ὀλοίδια· ὁ δὲ Ἰησῦς ἐπιπλήξας αὐτὸν ὅτι χωρὶς σημεῖα καὶ τέρατα δὲν πιςεύσι· τέως, ὕπαγε (εἶπεν·) ὁ ὑός συ ζῇ. Ὁ δὲ, πιςεύσας, καὶ ἐπανερχόμενος ἀπαντᾷ τὰς δύλυς καθ' ὁδὸν φέροντας αὐτῷ τὰ χαρμόσυνα Εὐαγγέλια, δι' ὧν μανθάνει ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν ἐβδόμην ὥραν, καθ' ἣν ὁ τῆς ζωῆς ἔχων τὴν ἐξυσίαν ὡμίλησεν εἰπὼν, ὅτι ζῇ, ὁ μονογενὴς ἀποθνήσκων ὑὸς αὐτῦ ἐπανέζησεν· ὅθεν ἐπί-

4) Λεκ. Δ. 16-31.
5) Ματθ. Δ'. 13. κξ.
6) Ἰωάν. Δ'. 43-46.

Digitized by Google

ἐπίστευσε καὶ αὐτὸς, καὶ πᾶσα ἡ οἰκία αὐτοῦ· τοῦτο δεύτερον σημεῖον ἀριθμεῖται τῶν ἐν Κανᾷ (7).

§. 46.

Τὸ ἐντεῦθεν ἀπὸ Καπερναοὺμ Περιῶν κύκλῳ εἰς πάντα τὰ περὶ τὴν λίμνην Γενησαρὲτ μέρη ἄπλωνε τὸ κήρυγμα, οὐχ ὡς οἱ Γραμματεῖς ματαίας τινὰς παραδόσεις προφέρων, ἀλλ' ὡς ἐξουσίαν ἔχων τὰς διδασκαλίας ποιούμενος (8). Μετὰ δὲ παρέλευσιν ἡμερῶντινων, περιπατῶν εἰς τὸ παραθαλάσσιον τῆς Γαλιλαίας, προσκαλεῖ ὀπίσω αὐτοῦ τοὺς δύο ἀδελφοὺς, Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν· καὶ προβὰς ὀλίγον ἐξελέξατο καὶ τοὺς ἄλλους δύο, καὶ αὐτοὺς αὐταδέλφους Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην. Ἐκείνους μὲν εἰς καιρὸν ὅπου ἔρριπτον τὰ δίκτυα· τούτους δὲ, ὅταν ἐπεμελοῦντο νὰ τὰ συμπιάσουν. Καὶ ἐκεῖνοι δὲ καὶ ἔτοι, εὐθὺς τὰ ἄφησαν ὅλα, καὶ ἠκολούθησαν (9) ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν παρὰ τὴν λίμνην, περικυκλούμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους ὅπου ἐπεθύμουν νὰ ἀκούσουν τὸν λόγον, ἐμβὰς εἰς τὸ πλοιάριον τοῦ Σίμωνος, ἐδίδασκε τοὺς ὄχλους· καὶ μετὰ τὴν διδασκαλίαν ἐπρόσταξε τὸν Πέτρον νὰ ῥίψῃ τὰ δίκτυα· καὶ ἡ ἄγρα πολυπληθεστάτη, ὥστε τὸ δίκτυον διεῤῥήγνυτο, καὶ τὰ πλοῖα παραφορτιζόμενα σχεδὸν ἐβυθίζοντο εἰς θεῦμα τῶν παρόντων καὶ ἔκπληξιν (10).

§. 47.

---

7) Ἰωάν. Δ'. 45-54.
8) Ματθ. Δ'. 13-16. Μάρκ. Α'. 21. 22. Λουκ. Δ'. 31-32.
9) Ματθ. Δ'. 13-22. Μάρκ. Α'. 16-20.
10) Λουκ. Ε'. 1-10.

Digitized by Google

§. 47.

Εἰς μίαν ἔπειτα τῶν τῆς Καπερναὲμ Συναγωγῶν εἰσελθὼν, ἰατρεύει τὸν δαιμονῶντα· ἔα (κράζοντα, ὡς ὑπὸ τῦ κακοδαίμονος κινέμενον:) τί ἡμῖν καὶ σοὶ Ναζαρηνέ ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδάσε τίς εἶ ὁ ἅγιος τῦ Θεῦ (11). Ἐυθὺς δὲ ἐκ τῆς Συναγωγῆς ἐπορεύθη ὁ Ἰησῦς εἰς τὴν οἰκίαν τῦ Σίμωνος, καὶ ἐκεῖ ἐθεράπευσε σφοδρῶς πυρέσσουσαν τὴν πενθερὰν (12) καὶ ἡ κλινήρης παρ' αὐτὰ τέλεον ἀναῤῥωσθεῖσα ἄφησε τὴν ἐφ' ἧς κατέκειτο κλίνην, καὶ ἐξυπηρέτει. Πρὸς δὲ τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἥπλωσε τὴν θαυματεργὸν αὐτῦ δύναμιν, καὶ ἐπὶ πάντας τὸς ἐκεῖ προσενεχθέντας αὐτῷ ἀθενεῖς, καὶ δαιμονῶντας τῆς πόλεως (13).

§. 48.

Ἐξελθόντι εἰς τόπον ἔρημον καὶ προσευχομένῳ, οἱ Μαθηταὶ ἀναγγέλλουσιν αὐτῷ, ὅτι πλῆθος ὄχλε τὸν ζητῦσιν. Ἀλλ' ὁ Ἰησῦς ἀποκριθεὶς, ὅτι πρέπον εἶναι νὰ Εὐαγγελιῶθῇ τὴν βασιλείαν τῦ Θεῦ καὶ εἰς ἄλλας πόλεις· καὶ ὅτι διὰ αὐτὸ τῦτο ἀπεστάλη· ἀπολύθως περιῆγε πᾶσαν τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων καὶ θαυματεργῶν (14). Κατὰ ταύτην δὲ τὴν περιήγησιν, θέλουσι τινὲς (15), ὅτι καὶ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία ἠλευθερώθη ἀπὸ τὰ ἑπτὰ δαιμόνια (16). Καὶ Ἰωάννα ἡ γυνὴ τῦ

χουζᾶ

---

11) Μάρκ. Α'. 23-28. Λεκ. Δ'. 33-37.
12) Ματθ. Η'. 14. 15. Μάρκ. Α'. 29-31. Λεκ. Δ'. 38. 39.
13) Ματθ. Η'. 16. 17. Μάρκ. Α'. 32-34. Λεκ. Δ'. 40. 41.
14) Ματθ. Δ'. 23. Μάρκ. Α'. 35-39. Λεκ. Δ'. 42-44.
15) Αὐγεστῖνος ὁ Καλμέτης ἐν τῇ Ἁρμονίᾳ.
16) Μάρκ. ις'. 19.

Digitized by Google

Χριζᾶ παρ' αὐτῆ ἐνεργεστήθη, καὶ Σωσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες εἰς τὸ ἑξῆς ἀκολουθοῦσαν διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς (17). Ἡ δὲ φήμη τῶν ἐξαισίων Θαυματοποιιῶν καὶ Ἰάσεων τούτων διεδόθη εἰς πᾶσαν τὴν Συρίαν, ὅθεν ἀπανταχόθεν συνήρχοντο, καὶ ἐθεραπεύοντο ἀκολουθοῦντες τῷ Ἰησοῦ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ Δεκαπόλεως, καὶ Ἱεροσολύμων, καὶ Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου (18).

§. 49.

Ἐν τούτοις καὶ τὸν λεπρὸν ὁ Θεῖος Ἰατρὸς ἐκαθάρισε, παραγγείλας αὐτῷ, νὰ σιγήσῃ μὲν τὸν καθαρίσαντα, νὰ ἀπέλθῃ δὲ ὅμως καὶ νὰ δείξῃ τοῖς Ἱερεῦσι τὸν καθαριθέντα, προσφέρων ἅμα καὶ τὸ ὑπὸ Μωσέως (19) ὑπὲρ τοῦ καθαρισμοῦ διατεταγμένον. Ἀλλ' ὁ Θεραπευθεὶς ἔγινε τῆς παραδόξου ἰάσεως διαπρύσιος κήρυξ· διὸ καὶ πάντοθεν τοῦ πλήθους συρρέοντος, ὁ Ἰησοῦς πολλάκις ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ὑποχωρῶν καὶ προσευχόμενος (20).

§. 50.

Ἐπιστρέψας δὲ δι' ἡμερῶν εἰς Καπερναοὺμ, ἐκεῖ Ἰάτρευσε τὸν παραλυτικὸν, τὸν ὁποῖον, διὰ τὴν συνδρομὴν τοῦ πολλοῦ πλήθους, ἐχρειάσθη νὰ ἀποσεγάσουν τὴν οἰκίαν

---

17) Ματθ. ΚΖ'. 55. 56. Μάρκ. ΙΕ'. 40. 41. Λουκ. Η'. 2. 3. Καὶ ΚΓ'. 49-55.

18) Ματθ. Δ'. 24. 25.

19) Λευϊτ. ΙΔ. 2.

20) Μάρκ. Α'. 40-45. Λουκ. Ε'. 12-16.

Digitized by Google

οἰκίαν, ἐν ᾗ ὁ Ἰησῆς ἐδίδασκε, καὶ νὰ τὸν καταβάσωσιν ἄνωθεν εἰς τὴς πόδας τε ἀποκρεμαθέντα, ἐπ' αὐτῆ τῆ κραββάτε (21) ἐφ' ᾧ κατέκειτο.

§. 51.

Μετὰ τῦτο προσκαλεῖ ἀπὸ τῆ Τελωνίε Λευὶν τὸν Ματθαῖον· ξενοδοχεῖται ὑπὸ πολλῶν ἐν τῇ αὐτῆ οἰκίᾳ καὶ μετὰ Τελωνῶν καὶ Ἁμαρτωλῶν ἐυωχεῖται. Σκανδαλίζονται ἐπὶ τύτῳ οἱ Φαρισαῖοι· καὶ ὁ Ἰησῆς, εἰπὼν ὅτι πρὸς τὴς ἀθενῦντας μάλισα πρέπει νὰ πλησιάζῃ ὁ Ἰατρὸς, προθέτει ὅτι προτιμᾷ τὸν ἔλεον ὑπὲρ τὴν Θυσίαν. Ἐρωτηθεὶς δ' ἔπειτα ὑπότινων Μαθητῶν τῆ Ἰωάννε, διατὶ οἱ αὐτῆ μαθηταὶ δὲν νηεύσιν, καθὼς καὶ αὐτοὶ, καὶ οἱ Φαρισαῖοι; ἀπεκρίθη ὅτι καὶ οἱ ἑαυτῆ Μαθηταὶ, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ Νυμφίος, τότε νηεύσωσιν (22). Ὅταν δηλαδὴ τῇ τῆ Πνεύματος χάριτι δυναμωθέντες, μέλλωσι νὰ πολιτεύωνται πολίτευμα ἀσυγκρίτως ὑψηλότερον· προεσήμανε δὲ διὰ τῆς τῆ Νυμφίε ἀπάρσεως καὶ τὸν αὐτῆ θάνατον.

§. 52.

Β'. Πάσχα

Ἐδῶ πίπτει τὸ Πάσχα, τῶν ἐν τῷ κηρύγματι τὸ Δεύτερον. Πρὸς ἣ τὴν τελετὴν ἀναβὰς ὁ Ἰησῆς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐθεράπευσε τὸν ἀπὸ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ χρόνων παραλυτικὸν, ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτε, εἰπὼν αὐτῷ: „Ἔγειραι ἆρον τὸν κράββατόν σε „καὶ περιπάτει.“ Οἱ Ἰεδαῖοι, ἀντὶ νὰ θαυμάσωσι τὴν ὑπερφυῆ καὶ παράδοξον Θεραπείαν, σκανδαλίζονται

21) Ματθ. Θ'. 1-8. Μάρκ. Β'. 1-12. Λεκ. Ε'. 17-26.
22) Ματθ. Θ'. 9-17. Μάρκ. Β'. 14-22. Λεκ. Ε'. 27-39.

Digitized by Google

ζονται διὰ τὴν τῦ Σαββάτυ δῆθεν ἀθέτησιν. Ἀκέσαντες δὲ, ὅτι καὶ ὁμολογεῖ ἑαυτὸν ὑὸν τῦ Θεῦ, ἀντὶ νὰ πληροφορηθῶσιν εἰς τὰς Ἀποδείξεις, τὰς ὁποίας πρὸς πίστωσιν ἐπρόβαλε, σκανδαλίζονται ἔτι καὶ περισσότερον, καὶ ζητῶσιν αὐτὸν ἀποκτεῖναι (23).

§. 53.

Ἐπανερχομένυ μετὰ τὴν ἑορτὴν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κατὰ τὸ ἐφεξῆς Σάββατον, ὅ διὰ τῦτο ἐκαλεῖτο Δευτερόπρωτον (24). Εὗρον ἀφορμὴν οἱ φαρισαῖοι νὰ ἐγκαλέσυν τὺς Μαθητὰς αὐτῦ, ὅτι καθ' ὁδὸν διαβαίνοντες διὰ τῶν Σπορίμων, καὶ πεινῶντες, ἔτριβον τὺς στάχυας διὰ νὰ φάγωσιν, ἀθετῦντες τὸ Σάββατον. Ἀλλ' ὁ Διδάσκαλος ὑπεραπολογεῖται ὑπὲρ τῶν ἰδίων Μαθητῶν, τὸν Δαβὶδ προβαλλόμενος, ὅστις ἐξ ἀνάγκης ἔφαγε τὺς ἄρτυς τῆς Τραπέζης, „ὅς ὐκ ἐξὸν ἦν φαγεῖν . . . εἰμὴ τοῖς „Ἱερεῦσι μόνοις." Καὶ δὴ, καὶ τὸ παράδειγμα προσιθεὶς τῶν Ἱερέων, οἵτινες ἐν τῷ Ἱερῷ κατ' αὐτὴν τῦ Σαββάτυ τὴν ἡμέραν ἐργάζονται. Καὶ τελευ-

 ταῖον

23) Ἰωάν. Ε'. διόλυ τῦ Κεφαλαίυ.

24) Ὅρα Ἐπιφάν. Αἱρέσ. ΝΑ'. Ἀριθμ. λά. Ἦν δὲ αὕτη ἡ ἑκάτη ἡμέρα τῶν ἀζύμων· τετέσιν ἡ κά. τῦ Μηνὸς Νισὰν, ἡμέρα Ἐπίσημος κατὰ τὸν Νόμον. (Ὅρα Λευϊτ. ΚΓ'. 7.) Ἄλλοι ὅμως (Ἰσίδωρ. ὁ Πηλυσ. Βιβλ. Γ'. Ἐπις. ρί.) Σάββατον Δευτερόπρωτον ἐννοῦσι, τὴν δευτέραν τῶν Ἀζύμων ἡμέραν. Τινὲς δὲ τῶν Νεωτέρων, Δευτερόπρωτον Σάββατον λέγυσι τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς, ὡς πρῶτον τὴν ἑορτὴν τυ πάχα· καὶ Τρίτον, ἢ Τριτόπρωτον (ὅπερ ἐδαμῦ ὠνόμασα, ὅσων' ἐμὲ εἰδέναι·) τὴν ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας.

Digitized by Google

ταῖον τὲς διδάσκει, ὅτι αὐτὸς ἐσὶ καὶ τῦ Ἱερῦ ἀνώτερος, καὶ Κύριος τῦ Σαββάτυ (25).

§. 54.

Τῷ Σαββάτῳ πάλιν τῷ ἀκολόθῳ, ἐν τῇ Συναγωγῇ τῆς Καπερναὲμ, Ἰατρέυει τὸν κατεξηραμένην ἔχοντα τὴν χεῖρα· καὶ διδάσκει τὲς ἐπ' αὐτῷ σκανδαλιθέντας, ὅτι „ἔξεσι καὶ τοῖς Σάββασι καλῶς ποιεῖν.“ Ὅθεν οἱ Φαρισαῖοι Συμβέλιον ἐποίησαν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν (ἦσαν ἔτως ὀνομαζόμενοι, οἱ τῷ Ἀντίπᾳ Ἡρώδῃ διαφερόντως προσκείμενοι·) ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ἀλλὰ γνὲς ὁ Ἰησῦς τὸ διαβέλιον αὐτῶν, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· οἱ δὲ ὄχλοι πολλοὶ πολλαχόθεν ἐπηκολόθεν θεραπευόμενοι (26).

§. 55.

Ἀναχωρήσας ἀπὸ τῦ πλήθυς, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐπὶ τῦ ὄρυς προσέυχεται. Τὸ δὲ πρωὶ καταβὰς ἐκλέγει τὲς δώδεκα Ἀποσόλυς, Ἰσαρίθμυς ταῖς δώδεκα Φυλαῖς τῦ Ἰσραὴλ (27), πρὸς ὃν προηγυμένως ἀπεσέλλοντο. Εἶτα ἐκθέτει τὲς ὀκτὼ μακαρισμὲς· καὶ τέως συνάπτει μίαν Διδασκαλίαν ὅλως ὑπερφυῆ καὶ ὠράιον, προκαταβάλλων τῷ χριςιανισμῷ τὰ Θεμέλια

25) Ματθ. ΙΒ'. 1-8. Μάρκ. Β'. 23-28. Λυκ. ς'. 1-5.
26) Ματθ. ΙΒ'. 9-15. Μάρκ. Γ'. 1-8. Λυκ. ς'. 6-11.
27) Ματθ. ΙΘ'. 2ῶ. Λυκ. ΚΒ'. 30.

Digitized by Google

λια (28). Τότε καὶ ἄλλον πάλιν λεπρὸν ἐκαθάρισε παραγγείλας καὶ τέτῳ τὰ αὐτὰ, ὡς τῷ πρώτῳ (29).

§. 56.

Ἐντεῦθεν εἰς Καπερναὲμ ἐλθὼν, θαυμάζει ἐκεῖ τὸ Ἑκατοντάρχε τὴν πίσιν, καὶ Θεραπεύει τὸν ἐκείνε δῶλον, παραλελυμένον ὄντα, καὶ εἰς θάνατον ἤδη ἐγγίζοντα (30).

§. 57.

Τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ πορευόμενος εἰς τὴν πόλιν Ναΐμ, ἀπαντήσας νεκροφορέμενον τὸν Μονογενῆ τῆς χήρας Υἱὸν, ζῶντα αὐτὸν ἀποκαθισᾷ· Νεανίσκε, Σοὶ λέγω· ἐγέρθητι. (31).

§. 58.

Ἐν τέτοις ὁ Ἰωάννης δέσμιος ὤν, ἀκέσας τὰ περὶ Ἰησῦ διαφημιζόμενα παράδοξα, ἀποσέλλει δύο τῶν Μαθητῶν αὐτῦ ἵνα ἐρωτήσωσιν, ἂν αὐτὸς εἶναι ὁ ἐρχόμενος· ὄχι διὰ νὰ μάθῃ ὁ ἀποσείλας, ἀλλὰ διὰ νὰ πληροφορηθῶσιν οἱ ἀπεσαλμένοι. Ὁ δὲ χρισός: „ἀπαγγείλατε (φησὶ) τῷ Ἰωάννῃ, ὅσα ἀκέε„τε, καὶ βλέπετε.“ Εἶτα μεγαλύνει (ὡς οἱ ἐρωτήσαντες ἀπῆλθον.) τὸν Πρόδρομον ἐνώπιον εἰς τὸς παρόντας λαὸς· καὶ ταλανίσας ἀκολέθως τὴν τῶν

28) Ματθ. Ε'. 5'. Ζ'. Μάρκ. Γ'. 9-19. Λεκ. 5'. 12. ἄχρι τέλες.
29) Περὶ μὲν ἐκείνε, ὡς ἀνωτέρω, Μάρκ. Α'. 40. Λεκ. Ε'. 12. Περὶ δὲ τέτε, Ματθ. Η'. 1-4. ἐπειδὴ τινὲς τέτες διακρίνεσιν.
30) Ματθ. Η'. 5-13. Λεκ. Ζ'. 1-10.
31) Λεκ. Ζ'. 11-17.

Digitized by Google

Ἰουδαίων δυσπιστίαν καὶ ἄνοιαν, ἀπέφαίσισεν ἀθλιωτέρας Σοδόμων καὶ Γομόρρας, τὰς πόλεις ἐκείνας, αἵτινες ἰδοῦσαι τὸ πλῆθος τῶν τοσούτων καὶ τηλικούτων δυνάμεων, ἔμειναν ἕως τέλους ἀμετανόητοι (32).

§. 59.

Ἐν Ναΐμ ἔτι διατρίβοντα (33) ὁ Φαρισαῖος Σίμων τὸν ξενοδοχεῖ. Ἐνταῦθα δὲ ἡ ἁμαρτωλὸς γυνὴ ἐλθοῦσα ὄπισθεν, ἀλείφει τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ μὲ τὰ μῦρα· τοὺς καταβρέχει μὲ τὰ δάκρυα, τοὺς ἀποσμήχει μὲ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῆς τρίχας, καὶ τοὺς καταφιλεῖ. Ὁ Φαρισαῖος διαλογίζεται, ὅτι δὲν εἶναι λοιπὸν Προφήτης, ἄλλως καρδιογνώστης, αὐτὸς ὁποῦ δὲν γνωρίζει τίς, καὶ ποταπὴ ἡ γυνή. Ὁ χριστὸς προφθάνει τοῦ Φαρισαίου τοὺς διαλογισμούς· προτιμᾷ διὰ τῆς παραβολῆς τῶν δύο χρεοφειλετῶν, τὴν τῆς γυναικὸς ὑπὲρ τὴν αὐτοῦ ἀγάπησιν· καὶ ἐν ἐξουσίᾳ χαρίζει εἰς τὴν ἁμαρτωλὸν γυναῖκα τῶν πεπλημμελημένων τὴν ἄφεσιν. Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαισου (34).

§. 60.

Εἰς Καπερναοὺμ ἐπιστρέψας, θεραπεύει τὸν αὐτῷ προσαχθέντα τυφλὸν, καὶ κωφὸν, καὶ δαιμονιζόμενον.

---

32) Ματθ. ΙΑ'. 2-24. Λουκ. Ζ'. 18-35.

33) Τινὲς ὑπολαμβάνουσιν, ὅτι ἡ ξενοδοχία αὕτη ἔγινεν εἰς Βηθανίαν· καὶ ὅτι ἡ μὲν ἁμαρτωλὸς ἦν ἡ Μαρία, ἡ Ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου. Ὁ δὲ Φαρισαῖος ἦν ὁ Σίμων ὁ λεπρός. Κρίνουσι δ' ὅτι ὁ Λουκᾶς, ἐνταῦθα ἐμπαρεισάγει τὸ διήγημα κατὰ πρόληψιν. Ἄλλοι ὅμως διαστέλλουσι, καὶ τῶν τόπων τῶν ξενοδοχημάτων, καὶ τὰ πρόσωπα, καθὼς καὶ τὸν καιρόν. Σὺν οἷς καὶ ἡμεῖς. Ὅρα, ἂν θέλῃς τοὺς Ἑρμηνευτὰς καὶ κρίνε τὸ παρισάμενον.

34) Λουκ. Ζ'. 36. ἄχρι τέλους.

Digitized by Google

νν. Οἱ ὄχλοι ἐξίσαντο, καὶ ἔλεγον: „μήτι οὗτός „ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Δαβὶδ;“ Ἄλλοι ἐβουλεύοντο νὰ τὸν ἁρπάσωσιν ἐκ μέσου, κρίνοντες αὐτὸν ἐξεστηκότα φρενῶν. Οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον, ὅτι „ἐν Βεελζεβοὺλ τῷ Ἄρχοντι τῶν δαιμονίων „ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.“ Διὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἐλέγχει ὡς ἀνοήτους, καὶ καταδικάζει αὐτοὺς, ὡς κατὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος βλασφημοῦντας, καὶ ἐπομένως ἀσυγγνώστους. Ἀποκρινόμενος δὲ εἰς τὴν αὐτῶν αἴτησιν: „Θέλομεν ἀπὸ Σοῦ σημεῖον ἰδεῖν.“ Ἄλλο (εἶπε) σημεῖον δὲν θέλει δοθῆ εἰς τὴν Γενεὰν ταύτην τὴν πονηρὰν, εἰμὴ „τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ Προφήτου.“ Εἶτα συνάπτει: ὅτι οἱ Νινευῖται, καὶ ἡ τοῦ Νότου Βασίλισσα, θέλει κατακρίνουσι τὴν πονηρὰν αὐτῶν γενεὰν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως. Ἐκεῖνοι, ὡς μετανοήσαντες διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἰωνᾶ· αὕτη ὡς κινηθεῖσα ἐκ τῆς φήμης τῆς τοῦ Σολομῶντος σοφίας. Καὶ ὅμως, οἱ Ἰσραηλῖται ἐδῶ, ἔχουσι (λέγει) παρ' ἑαυτοῖς, περισσότερόν τι παρὰ τὸν Ἰωνᾶν, καὶ τὸν Σολομῶντα. Τελευταῖον γινώσκων, ὅτι οἱ Φαρισαῖοι, ὑπελάμβανον ἑαυτοὺς καθαροὺς καὶ ἀνεπιλήπτους, διάτινας μικρὰς δικαιοσύνας, καὶ λεπτὰς παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας ἐφύλαττον, τοὺς ἐπαπειλεῖ διὰ τῆς παραβολῆς τοῦ ἀκαθάρτου πνεύματος, ὅτι ἐπιστρέψαν αὐτὸ θέλει ἐνοικίσει ἐν αὐτοῖς μετὰ τῆς Συνοδίας ἑπτὰ ἑτέρων πνευμάτων πονηροτέρων, καὶ „τότε ἔσον„ται αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώ„των“ (35). Ἐν τούτοις ἀνηγγέλθη αὐτῷ, ὅτι ἡ

35) Ματθ. ΙΒ'. 22-45. Μάρκ. Γ'. 20-30.

Digitized by Google

Μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τὸν ζητοῦσιν. Ὁ δὲ, ὡς μητέρα καὶ ἀδελφοὺς ἰδίους ἐπιγινώσκει (εἶπεν) τοὺς ποιοῦντας τὸ Θέλημα τοῦ Θεοῦ (36). Καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἴσως, καὶ ἡ Γυνὴ ἐκείνη, ἥτις ἔκραξε: „μα„καρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασάσε, καὶ μαστοὶ „οὓς ἐθήλασας: ἤκουσεν, ὅτι μακάριοι οἱ ἀκούον„τες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ φυλάσσοντες „αὐτὸν (37).

§. 61.

Ἐμβὰς εἰς πλοῖον, διδάσκει τὸν κατὰ τὸ παραθαλάσσιον ἐσῶτα, καὶ ἀκροώμενον ὄχλον, τὰς παραβολάς: Τοῦ σπείροντος τὸν σπόρον· τοῦ ἐπὶ τὴν λυχνίαν λύχνου· τοῦ σπείροντος τὰ ζιζάνια· τοῦ σπείροντος τὸν κόκκον τοῦ Σινάπεως· τῆς ζύμης, τῆς εἰς τὰ τρία Σάτα τοῦ ἀλεύρου ἐγκρυπτομένης· τοῦ Θησαυροῦ, τοῦ κεκρυμμένου ἐν τῷ ἀγρῷ· τοῦ ἐμπορευομένου ἀνθρώπου τὸν πολύτιμον μαργαρίτην· τῆς Σαγήνης, τῆς ἐκ παντὸς γένους τοὺς ἰχθύας συναγούσης. Καὶ τὰς παραβολὰς ταύτας, κατὰ μέρος ἔπειτα πρὸς τοὺς μαθητὰς διερμηνεύει (1).

§. 62.

Διαπερῶν ἐκεῖθεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης, ἀφ' οὗ ἀπεκρίθη εἰς τοὺς δύο ἐκείνους τοὺς ζητήσαντας αὐτῷ ἀκολουθῆσαι, καὶ τῷ μὲν εἶπεν, ὅτι αἱ ἀλώπεκες „φω-

---

56) Ματθ. ΙΒ'. 46 - 50. Μάρκ. Γ'. 31 - 35. Λουκ. Η'. 19 - 21.
57) Λουκ. ΙΑ'. 27 - 28.
1) Ματθ. ΙΓ'. 1 - 53. Μάρκ. Δ'. 1 - 34. Λουκ. Θ'. 5 - 17

Digitized by Google

„φωλεὸς ἔχουσι κτ. τῷ δὲ, ἄφες τοὺς νεκροὺς „θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· καταπαύει τὴν ἐγερθεῖσαν ἐν τῇ Θαλάσσῃ σφοδρὰν τρικυμίαν, χαλινώσας τοὺς ἀνέμους, καὶ τὰ κύματα. (2).

§. 63.

Διαπλεύσας εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, ἢ Γαδαρηνῶν, ἀπαλλάττει τοὺς δύο δαιμονιζομένους, ἐπιτρέψας τοῖς δαιμονίοις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. Οἱ χοῖροι πίπτουσι κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν Θάλασσαν. Οἱ χοιροβοσκοὶ ἔντρομοι φεύγουσιν. Οἱ Γεργεσηνοὶ κακοδαιμονῶντες διώκουσι τὸν διώκτην τῶν δαιμονίων, καὶ ἔκφρονες παρακαλοῦσι τὸν σωτῆρα καὶ εὐεργέτην τῶν ἀνθρώπων, ἵνα ἐξέλθῃ ἐκ τῶν ὁρίων αὐτῶν (3).

§. 64.

Ἐπαναπλεύσαντα πάλιν ἀπὸ Γαδάρων, καὶ εἰς Καπερναοὺμ ἐλθόντα, ὁ Ἀρχισυνάγωγος Ἰάειρος καθικετεύει τὸν Ἰησοῦν, ἵνα θεραπεύσῃ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα πνέουσαν ἤδη τὰ ὠλοίθια. Ἐκεῖ δὲ ἀπερχόμενος, Ἰατρεύει καθ' ὁδὸν, τῇ ἁφῇ τοῦ κρασπέδου τὴν αἱμορροοῦσαν. Εἶτα εἰσελθὼν μετὰ Πέτρου καὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, κράξας „ταλιθὰ κοῦμι· (τοῦτο δὲ „Συριστὶ σημαίνει· Κόρη ἀνάστηθι.) νεκρὸν ἤδη ἐξανέστησε τὸ δωδεκάετες κοράσιον (4).

2) Ματθ. Η'. 23 - 27. Μάρκ. Δ'. 35 - 41. Λουκ. Η'. 22 - 25.
3) Ματθ. Η'. 28 - 34. Μάρκ. Ε'. 1 - 17. Λουκ. Η'. 26 - 39.
4) Ματθ. Θ'. 15 - 26. Μάρκ. Ε'. 21 - 43. Λουκ. Η'. 40 - 56.

Digitized by Google

ἐνὸς Ἡρώδου τοῦ γεραιτέρου, φυγαδεύθη τὸ πρῶτον, βρέφος ὢν μετὰ τῶν γονέων εἰς Αἴγυπτον· διὰ τὸν φόβον τοῦ ἄλλου Ἡρώδου τοῦ νεωτέρου, τὸ δεύτερον ἔφυγεν, ἐμβὰς ἐν πλοίῳ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, τῶν ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς ἤδη ὑποστρεψάντων, καὶ ὑπανεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἐγγὺς Βηθσαϊδά (3). Οἱ ὄχλοι ὅμως πανταχόθεν πεζοὶ συρρέοντες, καὶ ἐκεῖ ἀκολουθοῦσιν· ὅπου, διδάσκοντα, καὶ θεραπεύοντα, καὶ διὰ τῶν πέντε ἄρτων, καὶ τῶν δύο ἰχθύων, χιλιάδες πολλαὶ διατρέφονται παραδόξως (4). Διὰ τὸ ἐυεργέτημα μελετῶσι τὰ πλήθη νὰ χειροτονήσωσι τὸν τροφοδότην εἰς Βασιλέα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς αὐτῶν τὸ μελέτημα, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ὄρος (5).

§. 68.

Μεταπλεύσας ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν Μαθητῶν εἰς τὸ πέραν, τοὺς μὲν ἀφίνει ἐκεῖ, αὐτὸς δὲ μόνος ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος προσεύχεται. Οἱ Μαθηταὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ πλοίῳ κυμαίνονται· ἐν μέσῳ δὲ τῆς Θαλάσσης ἰδόντες νυκτὸς πρὸς αὐτοὺς ἐρχόμενον αὐτὸν, πρῶτον μὲν, ὡς φάντασμα βλέποντες, φοβοῦνται· ἔπειτα δὲ, ἀκούσαντες τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἐπισηρίζονται. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ὁ Πέτρος, ζητεῖ τὴν ἄδειαν νὰ περιπατήσῃ ἕως εἰς αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὑδάτων· ἐπιτραπεὶς δὲ, ἐν ᾧ τὴν ὑγρὰν ἐπιβαίνει, δειλιᾷ, καὶ ἄρχεται νὰ καταποντίζεται. Κράζει τότε, καὶ ἀναλαμβάνεται, καὶ ὡς

3) Ματθ. ΙΔ'. 13. Μάρκ. ϛ'. 30-32. Λουκ. Θ'. 10.

4) Ματθ. ΙΔ'. 13-21. Μάρκ. ϛ'. 33-44. Λουκ. Θ'. 11-17. Ἰωάν. ϛ'. 1-13.

5) Ἰωάν. ϛ'. 15.

Digitized by Google

ὡς ὀλιγόπιστος ἐλέγχεται. Ἐπιβάντος δὲ τῷ Κυρίῳ εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος (6).

§. 69.

Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος τὸν ἀναζητῆσιν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ἐκεῖ ὅπου παραδόξως ἐτράφησαν· ἐκεῖθεν εἰς Τιβεριάδα· ἐκεῖθεν εἰς Καπερναὲμ· ἐδῶ δὲ, αὐτὸν εὑρόντες, παραινοῦνται ὑπ' αὐτοῦ, νὰ μὴ ζητῶν τὸν ἄρτον μόνον τὸν πρόσκαιρον· ἀλλὰ μάλιστα τὸν ἄρτον τὸν ζῶντα νὰ ζητοῦν, τὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάντα, ὅστις εἶναι αὐτός· ἐπειδὴ εἶπεν: ὅτι, ὁ ἄρτος, ὃν ἐγὼ „δώσω, ἡ Σάρξ μου ἐστί. Τὴν Διδασκαλίαν ταύ„την μὴ χωροῦντες οἱ Ἰουδαῖοι, κοινῶς ἐγόγγυζον: πῶς „δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα αὐτοῦ „φαγεῖν; πολλοὶ δὲ καὶ ἐκ τῶν αὐτοῦ ἔτι μαθητῶν „εἶπαν, ὅτι σκληρὸς ἐστίν οὗτος ὁ λόγος· καὶ „ὅτως ἀπῆλθον ἀπ' αὐτοῦ. (Πολλοὶ δὲ εἰσέτι καὶ νῦν γογγύζουσιν.) Ἀλλ' οἱ δώδεκα παρέμειναν· καὶ ἐρω„τηθέντες ἐὰν Θέλουν καὶ αὐτοὶ νὰ ἀπέλθουν, ἀπεκρί„θησαν διὰ στόματος τοῦ Πέτρου: Κύριε, πρὸς τίνα „ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις· καὶ ὡμολόγησαν ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ ζῶντος. Τότε διεσήμανεν αὐτοῖς, ὅτι εὑρίσκεται συνηριθμημένος μετ' αὐτῶν Διάβολος εἷς. Ἰούδας δηλαδὴ ὁ Ἰσκαριώτης (7).

§. 70.

---

6) Ματθ. ΙΔ'. 22-32. Μάρκ. ϛ'. 45-51. Ἰωάν. ϛ'. 16-21.
7) Ἰωάν. ϛ'. 22 -- 71.

Digitized by Google

§. 70.

Γ. Πάσχα

Κατὰ τὸν καιρὸν ἔφθασε καὶ τὸ Πάσχα, τὸ τρίτον τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν τάξιν, ἐντὸς τῦ κηρύγματος, ὡς ἀναμφιβόλως παρίσαται ἐκ τῦ Εὐαγγελισῦ Ἰωάννε, ὅστις πρὸ τῆς διὰ τῶν πέντε ἄρτων τροφῆς τῶν πεντακισχιλίων ἀνδρῶν, ἐσημείωσεν, ὅτι ἦν ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων (8). Στοχαζόμεθα δὲ ἡμεῖς, ὅτι καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἑορτὴν, ὡς ἐν ταῖς ἄλλαις, δὲν ἔλειψεν ὁ Κύριος νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀκριβὴς γινόμενος τῦ Νόμε φύλαξ, ὁ τῦ Νόμε δοτήρ. Καὶ ἂν ἡ Εὐαγγελικὴ Ἱστορία ἐδῶ σιγᾷ, τεκμαιρόμεθα, ὅτι ὐδὲν κατὰ τῦτο τὸ πάσχα ἐν Ἱεροσολύμοις ὁ Σωτὴρ ἐτέλεσε, Ἱστορίας τε καὶ παραδόσεως ἄξιον.

§. 71.

Διαπερᾷ ὁ Ἰησῦς εἰς γῆν Γενησαρέτ· οἱ δὲ ὄχλοι ἐκ τῆς περιχώρε συρρέεσι· καὶ οἱ κακῶς ἔχοντες, ἁπτόμενοι μόνον τῦ Ἱματίε αὐτῦ, ἐνθὺς θεραπεύονται (9).

§. 72.

Τότε δὲ, διατρίβων εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐρωτᾶται παρὰ τῶν ἐξ Ἱεροσολύμων ἐλθόντων Γραμματέων καὶ Φαρισαίων: διατί οἱ Μαθηταὶ αὐτῦ, παραβαίνεσι τὴν παλαιὰν παράδοσιν, ἐσθίοντες ἄνιπτοι; αὐτοὶ λοιπὸν οἱ δολεροὶ πευθῆνες, ὡς ὑποκριταὶ, καὶ κατὰ τὰ κυριώτερα καὶ ἐσιωδέστερα τῦ νόμε ἀθετηταὶ καὶ παραβάται,

8) Ἰωάν. ϛ'. 4.

9) Ματθ. ΙΔ'. 34 - 36. Μάρκ. ϛ'. 53 - 56.

Digitized by Google

βάτα, ὑπὸ τῦ Κυρίυ ἐλέγχοντα. „Οἱ δὲ ὄχλοι, καὶ „οἱ Ἀπόστολοι διδάσκοντα, ὅτι ἀχὶ τὸ εἰσερχόμενον εἰς „τὸ σῶμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὰ ἐξερχόμενα „ἐκ τῆς καρδίας, διαλογισμοὶ πονηροῖ, φόνοι, μοιχεῖαι, „πορνεῖαι, κλοπαὶ, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. Ταῦτα ἐσὶ τὰ κοινῶντα τὸν ἄνθρωπον (10).

§. 73.

Ἐντεῦθεν ἐξελθὼν εἰς τὰ μέρη Τύρυ καὶ Σιδόνος, Θεραπέυει τὴν Θυγατέρα τῆς χαναναίας, Θαυμάσας τὴν πίσιν τῆς μητρός (11). Ἐπισρέψας δ' ἐκεῖθεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ διαπεράσας εἰς τὸ πρὸς Ἀνατολὰς μέρος τῆς Θαλάσσης, ἀναμέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως, ἐκεῖ ἰατρέυει τὸν μογιλάλον κωφὸν, βαλὼν τὰς Θείας δακτύλυς εἰς τὰ ὦτα αὐτῦ, καὶ πτύσας, καὶ ἁψάμενος αὐτῦ τῆς γλώσσης (12). Εἶτα ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, τὰς προσελθόντας πάντας χωλὰς, τυφλὰς, κωφὰς, κυλλὰς, καὶ ἑτέρας πολλὰς ἀπαλλάττει τῶν ἐπικειμένων ἀδενειῶν καὶ κακώσεων· ἐφ' οἷς οἱ ὄχλοι Θαυμάζοντες δοξάζυσι τὸν Θεὸν τῦ Ἰσραὴλ (13). Ἐκεῖ δὲ, σπλαγχνισθεὶς τὰς ὄχλυς, οἱ ὑποῖοι εἰς τρεῖς ἡμέρας ἐπέμενον ἄσιτοι, διατρέφει πάλιν δι' ἑπτὰ ἄρτων, καὶ ὀλίγων ἰχθυδίων, ἄνδρας τετρακισχιλίυς, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων· καὶ τὸ περισσεῦον σπυρίδες πλήρεις ἀπομένυσιν. Ἰσάριθμοι μὲ τὰς ἄρτυς, σπυρίδες ἑπτά.

---

10) Ματθ. ΙΕ'. 1 - 20. Μάρκ. Ζ'. 1 - 23.
11) Ματθ. ΙΕ'. 22 - 28. Μάρκ. Ζ'. 24 - 30.
12) Μάρκ. Ζ'. 31 - 37.
13) Ματθ. ΙΕ'. 29 - 31.

Digitized by Google

ἑπτά. Εἶτα ἐντεῦθεν ἐμβὰς εἰς πλοῖον, μετέβη εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλᾶ, κατὰ τὸ μέρος Δαλμανυθᾶ· (14) ὅπου οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες, ζητῆσαι παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἰδεῖν. Ὁ δὲ, τοὺς ὑποκριτὰς ἐπιπλήξας, οὐδὲν ἄλλο σημεῖον (εἶπε) μέλλουσιν ἰδεῖν, παρὰ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ Προφήτου (15).

§. 74.

Ἐμβὰς πάλιν εἰς τὸ πλοῖον, ἀπέρχεται εἰς τὸ πέραν, καὶ ἐκεῖ παραινεῖ τοὺς Μαθητὰς νὰ προσέχωσιν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, καὶ Σαδδουκαίων, καὶ τοῦ Ἡρώδου. Διαλογιζομένους δὲ, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀπαγορευομένης ζύμης, ὅτι ἄρτους μεθ' ἑαυτῶν οὐκ ἔλαβον, ἀναμεμνήσκει αὐτοὺς τὸ δὶς γενόμενον θαῦμα τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἄρτων, καὶ τοὺς ἐλέγχει ὡς ὀλιγοπίστους, καὶ τοὺς διδάσκει, ὅτι ζύμην, οὐχὶ τὴν τοῦ ἄρτου κυρίως, ἀλλὰ τροπικῶς τὴν τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐνόησεν (16).

§. 75.

Ἐκεῖθεν εἰς Βηθσαϊδὰ μεταβὰς, ἀνοίγει τὰ ὄμματα τοῦ τυφλοῦ, πτύσας, καὶ ἐπιθεὶς τὴν χεῖρα ἐπ' αὐτὰ δὶς· τὸ πρῶτον ὁ τυφλὸς ἔλεγεν, ὅτι βλέπει τοὺς ἀνθρώπους ὡς δένδρα περιπατοῦντας· τὸ δεύτερον ἀνέβλεψε τηλαυγῶς. Παρήγγειλε δὲ καὶ τούτῳ ὁ Σωτὴρ, ἵνα μηδενὶ εἴπῃ (17).

§. 76.

---

14) Ματθ. ΙΕ'. 32-39. Μάρκ. Η'. 1-10.
15) Ματθ. Ις'. 1-2. Μάρκ. Η'. 11. 12.
16) Ματθ. Ις'. 5-12. Μάρκ. Η'. 13-21.
17) Μάρκ. Η'. 22-26.

Digitized by Google

§. 76.

Ἐκεῖθεν εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἐλθὼν, ἠρώτα τοὺς Μαθητὰς ἐκεῖ, „τίνα με λέ„γουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; οἱ δὲ, ἄλλοι μὲν (ἀπεκρίθησαν) σὲ ὑπολαμβάνουσι τὸν Ἰωάννην· ἄλλοι τὸν Ἠλίαν· ἄλλοι τὸν Ἱερεμίαν· ἄλλοι ἁπλῶς ἕνα τινὰ τῶν προφητῶν. Ἀλλ' ὁ Πέτρος περὶ τῆς χορῆς ὅλης τῶν Ἀποστόλων ἀποκρίνεται ὡς ἐκ πάντων: „Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶν„τος. Διὸ καὶ μακαρίζεται· καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ τῆς τοιαύτης ὁμολογίας (ἀκέει) ὅτι μέλλει νὰ οἰκοδομηθῇ ἡ τῶν πιστῶν Ἐκκλησία· ὅθεν καὶ τῶν κλειδῶν, καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν, τὴν ὑπόσχεσιν δέχεται, τῆς Ἱερατικῆς· γέρας ὑπεροχῆς καὶ δυνάμεως. Τὸ ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς νὰ προλέγῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις πάθη· ἐφ' οἷς ὁ Πέτρος ἀποτρέπων αὐτὸν: Ἵλεώς σοι Κύριε, ἡ μὴ ἔσαι σοι τοῦτο· ἀποβάλλεται ὡς Σατὰν πειρασὴς καὶ ὡς σκάνδαλον. Τότε ὁ Ἰησοῦς προσκαλέσας μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ τὸν ὄχλον, ἐπηγγείλατο τοῖς ἀκολουθήσουσιν αὐτῷ τὴν πρέπουσαν μισθαποδοσίαν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, προλέγων ἅμα εἰς πίστωσιν, ὅτι καὶ τινὲς τῶν ἐκεῖ παρόντων, ἡ μὴ γεύσονται Θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει (18).

§. 77.

Μεθ' ἡμέρας ἓξ ἢ (συμπαραλαμβανομένων τῶν ἄκρων) ὀκτὼ, ἔμπροσθεν Πέτρου, καὶ Ἰακώβου, καὶ Ἰωάν-

18) Matθ. Ιϛ'. 13-28. Μάρκ. Η'. 27-38. Λουκ. Θ'. 18-27.

Digitized by Google

Ἰωάννε, μετεμορφώθη ὁ Ἰησῦς παραδόξως ἐπὶ τῆ ὄρει. Ὅτε, μεταξὺ Μωσέως καὶ Ἠλιᾶ ὀφθεὶς, καὶ μεθ' ὑπερφυῦς καὶ ἐξαισίε φωτοχυσίας, τό, τε πρόσωπον καὶ τὰ ἱμάτια ἀπαστράψας, ἐμαρτυρήθη ὐρανόθεν: „Ὗτος ἐστὶν ὁ ὑός με ὁ ἀγαπητὸς ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτῆ ἀκύετε (19). Καταβαίνοντες μετὰ τῦτο ἀπὸ τῦ ὄρες, λαμβάνεσιν οἱ τρεῖς εἰρημένοι Μαθηταὶ παραγγελίαν, μηδενὶ δηλῶσαι τὸ ὁραθὲν, ἕως ἂ ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. Ἐπερωτῶντες δὲ, τὸ ὑπὸ τῶν Γραμματέων λεγόμενον, „ὅτι πρὸ τῆς τῦ χριτῦ παρεσίας ἔμελε πρῶτον Ἠλίας „ἔρχεθαι· ἐδιδάχθησαν, ὅτι καὶ Ἠλίας ἤδη ἦλθεν· ὅστις ἦν ὁ πρόδρομος (20).

§. 78.

Τῇ ἐφεξῆς ἡμέρᾳ ἐλθὼν ὁ Ἰησῦς ὅπε ἦσαν οἱ λοιποὶ Μαθηταὶ, καὶ ὁ ὄχλος, ἐθεράπευσε τὸν υἱὸν ἀνθρώπε τινὸς σεληνιαζόμενον. Ἐρωτήσαντες δὲ οἱ Μαθηταὶ: διατὶ αὐτοὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ θεραπεύσεν „τὸν πάσχοντα; διὰ τὴν ἀπισίαν ὑμῶν: ἦκσαν. „καὶ ἔμαθον, ὅτι τῦτο τὸ γένος ἐν ὐδενὶ δύναται ἐξελ„θεῖν, εἰμὴ ἐν προσευχῇ καὶ νησείᾳ (21).

§. 79.

Διερχόμενος τὸ ἐντεῦθεν διὰ τῆς Γαλιλαίας, προέλεγε τοῖς Μαθηταῖς τὴν κατ' αὐτῦ προδοσίαν τὴν μέλλεσαν. Τὸ πάθος, τὸν θάνατον, τὴν Ἀνάστασιν. Αὐτοὶ

19) Ματθ. ΙΖ'. 1-9. Μάρκ. Θ'. 2-9. Λεκ. Θ'. 28-36.
20) Ματθ. ΙΖ'. 10-13. Μάρκ. Θ'. 10-13.
21) Ματθ. ΙΖ'. 14-21. Μάρκ. Θ'. 14-29. Λεκ. Θ'. 37-43.

Digitized by Google

Αὐτοὶ δὲ συνεχόμενοι ὑπὸ τῆς λύπης, οὐδὲ ἐνόησαν καλῶς τὰ λεγόμενα, οὐδὲ ἐτόλμων νὰ τὸν ἐπερωτήσωσιν (22).

§. 80.

Ἐν τούτῳ εἰς Καπερναοὺμ εἰσελθόντων, οἱ τὰ Δίδραχμα λαμβάνοντες ἠρώτησαν τὸν Πέτρον, ἂν ὁ Διδάσκαλος αὐτῶν πληρώνῃ τὴν ὑπὲρ τῶν Ναῶν διατεταγμένην ταύτην δασμοφοράν; ὁ δὲ Κύριος πρὸς τὸν Πέτρον: Ἀγκαλὰ (εἶπεν) οἱ τῶν Βασιλέων γοὶ ἐλεύθεροι εἶναι πάσης φορολογίας, σὺ ὅμως ἀπελθὼν, ἀγκίστρευσον τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθύν, καὶ εὑρὼν ἐν αὐτῷ στατῆρα, δὸς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ, ἵνα μὴ αὐτοὺς σκανδαλίσωμεν (23).

§. 18.

Ἐν αὐτῇ τῇ Καπερναοὺμ προσελθόντες οἱ Μαθηταὶ ἐρωτῶσιν, ἐκεῖνο περὶ οὗ καὶ καθ' ὁδὸν πρὸ ὀλίγου „πρὸς ἀλλήλους διεφιλονείκουν: τίς ἆρα μείζων ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν Οὐρανῶν; ὁ δὲ Ἰησοῦς, σήσας ἐν μέσῳ αὐτῶν παιδίον, ὅστις (εἶπε) ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο. Νομίζουσι τινὲς (24) ὅτι αὐτὸ τὸ παιδίον ἦτον ὁ ὕστερον Ἀντιοχείας Ἐπισκοπεύσας Ἰγνάτιος, ὁ ἐπικληθεὶς Θεοφόρος. Τότε καὶ ὁ Ἰωάννης ἀνήγγειλε τῷ Διδασκάλῳ, ὅτι διεκώλυσεν αὐτοὺς ἕνα τινὰ ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ ἐκβάλοντα τὰ δαιμόνια. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς, μὴ κωλύετε αὐτὸν (ἀπεκρίθη) ὃς

22) Ματθ. ΙΖ'. 22-23. Μάρκ. Θ'. 30-32. Λουκ. Θ'. 44. 45.
23) Ματθ. ΙΖ'. 24 27.
24) Παρὰ Ἀνασασ. τῷ Βιβλιοθηκαρίῳ, καὶ ἄλλοις. Ἀλλ' ὁ Θεῖος χρυσόστ. Τόμ. Α'. Ὁμιλ. μβ'. λέγει, ὅτι οὐδέποτε ἐχρημάτισεν Αὐτόπτης τοῦ χριστοῦ ὁ Ἰγνάτιος.

Digitized by Google

„γὰρ ἐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν. Ἐπομένως ταλανίζει τὸς προξενοῦντας τὰ σκάνδαλα· καὶ διδάσκει νὰ ἀποφεύγωμεν τὸς σκανδαλίζοντας, κἂν ὦσιν ἀναγκαῖοι ὡς ἡ χεὶρ, ὡς ὁ πὸς, ὡς ὁ ὀφθαλμός. Μακαρίζει δὲ, τὸς εἰς ὄνομα αὐτῦ ποτίζοντας τινὰ, ποτήριον ψυχρῦ ὕδατος. Παρασαίνει, ὅτι ἦλθεν ἵνα σώσῃ τὸ ἓν πρόβατον, τὸ ἐκ τῶν ἑκατὸν πλανηθέν. Κανονίζει τὸν τρόπον καθ' ὃν πρέπει νὰ προσφερώμεθα πρὸς τὸς Ἀδελφὸς τὸς εἰς ἡμᾶς ἁμαρτάνοντας. καὶ παραγγείλαστῷ Πέτρῳ διερωτήσαντι, ὅτι πρέπει νὰ συγχωρῇ ἕως καὶ ἑβδομηκοντάκις ἑπτά· διηγεῖται τὴν παραβολὴν τῦ πονηρῦ δάλε, τῦ παραδοθέντος δικαίως τοῖς βασανισαῖς, ἐπειδὴ ἐλεηθεὶς τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα παρὰ τῦ Δεσπότε αὐτῦ, δὲν ἐκάμφθη νὰ ἐλείσῃ καὶ αὐτὸς, ὐδὲ εἰς τὰ μικρὰ καὶ ὀλίγα τὸν σύνδελον (25).

§. 82.

Ἐπισάσης τῆς Ἑορτῆς τῆς Σκηνοπηγίας, καὶ προτρεπόμενος ὑπὸ τῶν Ἀδελφῶν αὐτῦ, ἀνελθεῖν εἰς τὴν ἑορτὴν, καὶ παῤῥησιάσαθαι· πρῶτον μὲν ἀνένευσεν, εἰπὼν, ὅτι ὔπω αὐτῦ ὁ καιρὸς πεπλήρωται. Τέως δὲ μετ' αὐτὸς ὕστερον καὶ αὐτὸς ἀνέβη· ὐχὶ φανερῶς ὅμως, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ (26).

§. 83.

Κατὰ γῦν τὴν εἰς Ἱερυσαλὴμ τότε πορείαν ἐπειδὴ οἱ ἔκ τινος Κώμης Σαμαρεῖται δὲν ὑπεδέχοντο αὐτὸν μετὰ

25) Ματθ. ΙΗ'. ὅλ ὅλε τῦ Κεφαλάιε. Μάρκ. Θ'. 33-46. Λεπ. Θ'. 46 - 50.

26) Ἰωάν. Ζ'. 1 - 10.

Digitized by Google

μετὰ τῶν μαθητῶν εἰς ἐπιξένωσιν· Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης ζήλῳ πληθέντες, ἐπεθύμησαν νὰ καταβῇ πῦρ κατὰ τῶν ἀξένων ἐκείνων ἀπ' οὐρανῦ. Διόπερ, ἴσως, οἱ Ἀπόστολοι ἔτοι· ἐπωνομάθησαν Βοανεργές· ὅ ἐστιν υἱοὶ βροντῆς· (27) ἢ ὡς ὀρθότερον ἄλλοι προφέρουσι: Βενερεγές. Ἀλλ' ὁ χριστὸς τύτοις ἐπετίμησε λέγων: ὅτι οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι (28). Κατὰ τὴν αὐτὴν ὁδὸν, τρεῖς τινὰς ὑποσχομένυς αὐτῷ ἀκολυθῆσαι, ὡς καὶ ἄλλοτε, (29), ἄλλυς τὸν μὲν ἀποβάλλει ὡς ἀνάξιον, τὺς δὲ ἀποδέχεται. Ἀλλὰ τύτων (ἐπειδὴ ἐζήτησαν πρὸς ὀλίγον νὰ ἐπισρέψωσιν, ὁ μὲν, διὰ νὰ θάψῃ τὸν πατέρα· ὁ δὲ, διὰ νὰ διατάξῃ τὰ κατ' οἶκον·) τὸν μὲν συμβυλέυει νὰ ἀφήσῃ τὺς νεκρὺς θάψαι τὺς ἑαυτῶν νεκρύς. Τὸν δὲ παραινεῖ, ὅτι ὁ ἐπισρεφόμενος εἰς τὰ τῦ κόσμυ, ἀφ' ἑαυτοῦ ἀποταχθῇ τῷ κόσμῳ, δὲν εἶναι ἔυθετος εἰς τὴν βασιλείαν τῦ Θεῦ (30). Περὶ τὸν αὐτὸν τῦτον καιρὸν ἐξελέξατο ὁ Ἰησῦς καὶ τὺς ἑβδομήκοντα Μαθητὰς, διδάξας ἅμα αὐτὺς πῶς πρέπει νὰ φέρωνται εἰς τὴν Ἀποστολὴν τῦ κηρύγματος, εἰς τὸ ὁποῖον τὺς ἐδιώρισε (31). Καὶ ἰδὺ, διὰ τῦ ἑβδομηκονταδικῦ τῶν Μαθητῶν χορῦ, τὸ ἐξ Ἀνδρῶν ἑβδομήκοντα συγκροτύμενον Συνέδριον τῆς Συναγωγῆς, τρόπον τινὰ ἀκυρύμενον.

27) Μάρκ. Γ'. 17.
28) Λυκ. Θ'. 51 - 56.
29) Ματθ. Η'. 19 - 22.
30) Λυκ. Θ'. 57 - 62.
31) Λυκ. Ι'. 1 - 16.

Digitized by Google

§. 84.

Φθάσας εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀπρόϊτος κατ' ἀρχὰς μένων, ὡς μὴ φανεὶς ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς σκηνοπηγίας, ἐζητεῖτο ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων: πῦ ἐστίν ἐκεῖνος; καὶ κρύφιόστις γογγυσμὸς ἦν περὶ αὐτῦ ἐν τοῖς ὄχλοις. ἐξ ὧν, ἄλλοι μὲν ἀγαθὸν αὐτὸν ἔκρινον, ἄλλοι δὲ πλάνον. Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης, ὡς ἀνέβη εἰς τὸ Ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν· ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι ἐθαύμαζον: πῶς οὗτος οἶδε γράμματα μὴ μεμαθηκώς; ἐδικαιολόγει μὲν τὴν ἰδίαν διδαχὴν, ἤλεγχε δ' ἐκείνους ὡς ζητοῦντας αὐτὸν ἀποκτεῖναι, διὰ τὸν ὑπ' αὐτῦ προθεραπευθέντα παραλυτικόν (32). Ὅθεν πολλοὶ μὲν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βλέποντες, ὅτι αὐτὸς, τὸν ὁποῖον πρότερον ἐδίωκον εἰς θάνατον, τότε ἐπαῤῥησιάζετο, διηπόρουν, μήπως οἱ δικασταὶ αὐτῦ ἐγνώρισαν, ὅτι αὐτὸς ὑπάρχει ἀληθῶς ὁ χριστός· πλὴν, πάλιν διελογίζοντο οἱ αὐτοὶ, ὅτι οὗτος μὲν ἦν τοῖς πᾶσι γνωστὸς, ὁ δὲ χριστὸς ὅταν ἔρχεται ἀδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστί· πολλοὶ δὲ ὅμως ἐκ τῦ ὄχλυ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, λέγοντες: μήπως ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ μέλλει νὰ ἐκτελέσῃ σημεῖα θαυμασιώτερα; Διὰ ταῦτα οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἐζήτουν νὰ τὸν βάλουν εἰς χεῖρας· ἀλλ' ἀδεὶς ἐτόλμησε νὰ ἁπλώσῃ ἐπάνωτυ· „ἔπω γὰρ ἐληλύ-„θει ἡ ὥρα αὐτῦ· ὅθεν ὁ Ἰησῦς ἐπαπειλήσας, ὅτι μετ' ὀλίγον ζητήσουσιν αὐτὸν καὶ οὐχ εὑρήσουσι, τοὺς ἐκίνησεν εἰς διαλογισμοὺς, τί ἄραγε νοεῖ ταῦτα λέγων; μὴ μεταβῆναι μελετᾷ, καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας διδάσκειν, ὅσοι κατὰ τὴν διασποράν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν εὑρίσκοντο πάροικοι; τέως δὲ, κατὰ τὴν ἑκάτην τῆς ἑορτῆς

32) Ἰωάν. Ε'. 1. 16.

Digitized by Google

τῆς ἡμέραν, ἐν ᾧ ὁ Ἰησῦς ἐπαῤῥησιάζετο ὁμοίως, διδάσκων τε καὶ προσκαλῶν ἅπαντας, νὰ γένωσι διὰ τῆς εἰς αὐτὸν πίσεως, ἄξιοι τῶν χαρισμάτων τῦ πνεύματος, σχίσμα πάλιν μεταξὺ τῶν ἀκροωμένων ἐγείρετο καὶ Φιλονεικία, περὶ τῦ τίς, καὶ πόθεν ἐςί· καὶ πάλιν, ὑπὸ μὲν τῦ ὄχλυ ἐθαυμάζετο, ὑπὸ δὲ τῶν Φαρισαίων ἐδιώκετο· ὑπὸ δὲ τῦ Νικοδήμυ, τῦ πρότερον ἄλλοτε πρὸς αὐτὸν ἐλθόντος νυκτὸς, καὶ πολλὰ παρ' αὐτῦ διδαχθέντος (33) ἐδεφενδεύετο καὶ ἐδικαιῦτο. (34).

§. 85.

Μετὰ τῦτο διδάσκων τὸ πρωΐ εἰς τὸ Ἱερὸν, ἀπελύει ἀκατάκριτον, τὴν ὑπὸ τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων ἀναχθεῖσαν αὐτῷ Μοιχαλίδα. Ἔπειτα δὲ, κηρύττει ἑαυτὸν τὸ φῶς εἶναι τῦ Κόσμυ, αὐτὸς τῦτο περὶ ἑαυτῦ μαρτυρῶν, καὶ τὸν Πατέρα ἔχων συνεπιμαρτυρῦντα. Ἐπαπειλήσας δὲ αὐτοῖς θάνατον ψυχῆς καὶ ἀπώλειαν διὰ τὴν αὐτῶν ἀπιςίαν· καὶ εἰπὼν, ὅτι ἅπερ ἤκυσε παρὰ τῦ Πατρὸς λαλεῖ αὐτοῖς, πολλὺς εἵλκυσε τὺς πιςεύσαντας. Εἰς δὲ τὺς ἄλλυς τὺς ἐγκαυχωμένυς ὅτι πατέρα ἔχυσι τὸν Ἀβραὰμ, καὶ πατέρα ἔχυσι τὸν Θεὸν, ἀπέδειξεν ὅτι ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν φαίνονται μᾶλλον, ὅτι αὐτοὶ εἰσὶ τέκνα ἐκ Πατρὸς τῦ Διαβόλυ. Οὗτος ἂν ἐλεγχθέντες, ἐβλασφήμησαν αὐτὸν ὡς Σαμαρείτην καὶ δαιμονῶντα. Ἀποκρινόμενον δὲ, ὅτι καὶ τῦ Ἀβραὰμ αὐτὸς ἦν προγενέ-

33) Ἰωάν. Γ'. 1 - 21.
34) Ἰωάν. Ζ'. 11 - 53.

Digitized by Google

ξερος, ὥρμησαν νὰ τὸν λιθοβολήσωσιν. Ἀλλὰ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἀνεχώρησεν. (35).

§. 86.

Μετὰ ταῦτα Ἰάτρευσε καὶ τὸν ἐκ Γενετῆς τυφλὸν πτύσας χαμαὶ, καὶ πηλὸν ποιήσας, καὶ τοῦ ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐπιχρίσας, καὶ εἰς τὴν τοῦ Σιλωὰμ Κολυμβήθραν ἀπελθεῖν καὶ ἀπονίψασθαι ἐντειλάμενος. Ὁ ἀναβλέψας τότε τυφλὸς τοὺς πάντας ἐξέπληξεν· ἀνακρινόμενος δὲ ὑπὸ τούτου καὶ ἑκείνου, διηγεῖται τῆς Θεραπείας τὸν τρόπον. Ἐρωτώμενος δὲ τίνα γνώμην ἔχει περὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἀνοίξαντος αὐτῷ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀποκρίνεται, ὅτι προφήτης ἐστίν. Οἱ γονεῖς τοῦ τυφλοῦ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ἐξεταζόμενοι καὶ αὐτοὶ ἐπιμαρτυροῦσι τῇ ὑῒ τὴν ἀνάβλεψιν· πάλιν ἀνακρίνεται αὐτὸς ὁ ὀμματωθεὶς, καὶ πάλιν ὁμολογεῖ τὸν αὐτὸν ὀμματώσαντα, μεγαλύνων τὸ θαῦμα, καὶ ἀποδεικνύων ἐκ τούτου, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ὁ θαυματουργός· ὅθεν ἀπισθέμενος, μετὰ ὕβρεων ὁ ἄνθρωπος ἀπεβλήθη, μαρτυρῶν τὴν ἀλήθειαν, παρὰ τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν. Ἀπαντήσας δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐρωτηθεὶς εἰ πιστεύει εἰς τὸν ὑὸν τοῦ Θεοῦ; „πιστεύω (εἶπε) πι„στεύω Κύριε, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.“ Τελευταῖον ταλανίζει ὁ Κύριος τινὰς τῶν περὶ αὐτὸν Φαρισαίους, ὅτι καὶ τοῦ τυφλοῦ τυφλότεροι εἰσίν (36)

§. 87.

Χαρακτηρίζει δὲ ἐφεξῆς, ὡς ἐν παραβολῇ, τὸν ἀληθινὸν καὶ ἀγαθὸν ποιμένα, τὸν διὰ τῆς θύρας εἰσερχόμενον

35) Ἰωάν. Η'. δίόλου τοῦ Κεφαλαίου.
36) Ἰωάν. Θ'. δι' ὅλου τοῦ Κεφαλαίου.

Digitized by Google

μενον εἰς τὴν αὐλὴν τῶν Προβάτων· καὶ τὸν μὴ ἀληθῆ, ἀλλὰ ἀναβαίνοντα ἀλλαχόθεν, κατακρίνει ὡς κλέπτην καὶ λῃστήν. Κηρύξας δὲ ἑαυτὸν τὸν ποιμένα εἶναι τὸν καλὸν, παραινεῖ ὅτι καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχει ἐξ ἄλλης Αὐλῆς· καὶ ὅτι τὴν ψυχὴν αὐτῆ τίθησιν ὑπὲρ τῶν ἰδίων προβάτων, ὐκ ἀθελήτως δηλαδὴ, ἀλλ' ἐν ἐξουσίᾳ. Καὶ πάλιν σχίσμα ἐν τοῖς Ἰουδαίοις κινεῖται περὶ αὐτῆ, τοιαῦτα λέγοντος, τῶν μὲν διατεινομένων, ὅτι δαιμόνιον ἔχει, τῶν δὲ ἀντιλεγόντων, ὅτι ὐκ ἔστιν ἀνθρώπῃ δαιμονιζομένῃ ταῦτα τὰ ῥήματα (37).

§. 88.

Παρελθούσης τῆς ἑορτῆς, ὑποστρέψαντας πρὸς αὐτὸν τοὺς προαπεσταλμένους εἰς τὸ κήρυγμα ἑβδομήκοντα, καὶ διηγουμένους μετὰ χαρᾶς, ὅτι καὶ τὰ δαιμόνια αὐτοῖς ὑπετάσσοντο ἐν τῷ ὀνόματι αὐτῆ, τοὺς παραινεῖ ὁ Ἰησοῦς, μᾶλλον νὰ χαίρωνται, ὅτι τὰ ὀνόματα αὐτῶν κατεγράφησαν ἐν οὐρανοῖς. Αὐτὸς δὲ ἅμα ἀγαλλιασάμενος τῷ πνεύματι, εὐχαριστίαν προσάγει τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ὅτι εἰς τοὺς ταπεινοὺς καὶ ἁπλοϊκοὺς εὐδόκησε νὰ ἀποκαλύψῃ, ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀπέκρυψεν εἰς τοὺς ὑψηλόφρονας καὶ σοφοὺς τοῦ κόσμου. Καὶ κατ' αὐτὸ ἐμακάρισε καὶ τοὺς μαθητὰς, ὅτι ἠξιώθησαν τοιαῦτα καὶ νὰ ἰδοῦν, καὶ νὰ ἀκούσουν (38).

§. 89.

Τότε καὶ τὸν Νομικὸν ἐκπειράζοντα καὶ ἐρωτῶντα, „τί „ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει; τὸν ἐκί-

37) Ἰωάν. Ι'. 1 - 21.
38) Λουκ. Ι'. 17 - 24.

Digitized by Google

σεν ἐκ τῆ Νόμε καὶ ὡμολόγησεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν ὑπὲρ πάντα, καὶ τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν. Ἐπανερωτήσαντα δὲ πάλιν: τίς ὁ πλησίον; ἐδίδαξεν αὐτὸν διὰ τῆς παραβολῆς τῆ περιπεσόντος εἰς τὰς λῃσὰς, καὶ εὑρόντος παρὰ τῆ Σαμαρείτε τὸ ἔλεος (39).

§. 90.

Ἀπελθόντα εἰς Βηθανίαν, αἱ δύο Ἀδελφαὶ τῆ Λαζάρε ἐκεῖ τὸν ξενοδοχῆσιν· ὧν ἡ μὲν Μάρθα μεριμνᾷ, καὶ τυρβάζεται περὶ πολλὰ· ἡ δὲ Μαρία, τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο. Ἐκείνη ἑτοιμάζει δι' αὐτὸν τροφὰς σωματικὰς καὶ ἐπικήρες· αὕτη ἀπολαμβάνει διὰ τῆς διδασκαλίας, ἣν ἀκροᾶται, τροφὴν τὴν ἀράνιον (40).

§. 91.

Τὸν τῆς προσευχῆς τύπον, ὃν καὶ ἐπὶ τῆ ὄρες πρότερον (1) ἐδίδασκε, διδάσκει πάλιν καὶ ἐνταῦθα, τὸ Πάτερ ἡμῶν· κτ., κατὰ τὴν αἴτησιν ἑνὸς τῶν μαθητῶν, εἰπόντος: Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξε τὲς μαθητὰς αὐτῆ. Δείκνυσι δὲ ἅμα, καὶ ὅση τῆς Προσευχῆς ἡ δύναμις (2).

§. 92.

Πάλιν θεραπεύει κωφόν τινα δαιμονιζόμενον. Καὶ πάλιν, οἱ μὲν ὄχλοι θαυμάζεσι· τινὲς δὲ τὴν Ἴασιν εἰς

39) Λεκ. Ι'. 25-37.
40) Λεκ. Ι'. 38-42.
1) Ματθ. ϛ'. 9--13.
2) Λεκ. ΙΑ'. 1-13.

Digitized by Google

εἰς τὴν δύναμιν τῦ Βεελζεβὲλ ἀποδίδεσιν. Ἄλλοι δὲ, ὡς καὶ ἄλλοτε (3), σημεῖον ἐξ οὐρανῦ ἰδεῖν ἐπιζητῦσιν· ὅσπερ ἅπαντας ὁ Ἰησῦς ἐξελέγχει. Προσκληθεὶς δὲ ὑπὸ Φαρισαίυ τινὸς εἰς ἄριστον, καὶ ἰδὼν τὸν αὐτῦ ξενοδόχον θαυμάζοντα, ὅτι δὲν ἐνίφθη πρὸ τῆς τραπέζης, λαβὼν ἐντεῦθεν ἀφορμὴν, κατέλεγξε μετὰ καταφορᾶς βαρείας τὴν ὑπόκρισιν, καὶ τὰ λοιπὰ ἐλαττώματα τῶν Γραμματέων, καὶ Φαρισαίων, καὶ Νομοδιδασκάλων. Διὸ καὶ ὑπὸ τύτων ἐφεξῆς ἐνεδρεύεται, παραφυλαττόντων ἐυάφορμόν τινα κατηγορίας αἰτίαν λαβεῖν ἀπὸ τῦ αὐτῦ σόματος (4).

§. 93.

Στρέψας ἔπειτα τὸν λόγον πρὸς τὺς Μαθητὰς, παραινεῖ αὐτοῖς νὰ φυλάττωνται τὴν ζύμην τῆς Φαρισαϊκῆς ὑποκρίσεως· καὶ τὺς ἐπιθαῤῥύνει, ἵνα μηδόλως φοβῶνται τὺς παρὰ τῶν ἀνθρώπων διωγμὺς, πληροφορύμενοι ὅτι ποτὲ δὲν θέλει τὺς ἐγκαταλείψει ἡ ἐξ ὕψυς βοήθεια (5).

§. 94.

Ἐξ ἀφορμῆς ὅτι ἐζήτησέ τις αὐτὸν διαιτητὴν, νὰ διαμερίσῃ μεταξὺ αὐτῦ καὶ τῦ ἰδίυ ἀδελφῦ τὴν τῦ πατρὸς αὐτῶν κληρονομίαν· παραιτύμενος ὁ Ἰησῦς τὴν διαίτησιν, ἐδίδαξε τὴν φυγὴν τῆς πλεονεξίας, διὰ τῆς παραβολῆς τῦ Πλυσίυ τῦ ἄφρονος· ὅστις, ἐπειδὴ ἡτοίμασε τῇ ψυχῇ αὐτῦ πολλὰ ἀγαθὰ, ἤλπιζεν ὁ ἄφρων νὰ ζήσῃ καὶ ἔτη πολλὰ διὰ νὰ τὰ ἀπολαύσῃ· μὴ ἐννοῶν

ὁ

3) Ματθ. ΙΒ'. 38-45. Ις'. 4.
4) Λυκ. ΙΑ'. 14-54.
5) Λυκ. ΙΒ'. 1-12.

Digitized by Google

ὁ μάταιος, ὅτι ἐγγὺς ἦν τῆς ἰδίας ζωῆς τὸ τέλος. Παρίσησιν ἓν ἐνταῦθα τὴν περὶ πάντα τῷ Θεῷ πρόνοιαν· ἀνάγει τὴν ψυχὴν εἰς τὴν ἔφεσιν τῶν ἐρανίων. Παραγγέλλει τὴν ἐλεημοσύνην· ὑπομιμνήσκει τὴν πρέπουσαν προετοιμασίαν, διὰ τὸ τῆς ὥρας τῷ Θανάτῳ ἄδηλον. Ἀκολούθως δὲ τὰς Παραβολὰς προβάλλων, τῷ πιστῷ καὶ φρονίμῳ οἰκονόμῳ, καὶ τῶν δούλων, τῷ τε τὸν συνδούλων τύπτοντος, καὶ τῷ τὸ Θέλημα τοῦ Κυρίου γινώσκοντος μὲν, μὴ ποιοῦντος δὲ αὐτὸ· τέως ἐπιφέρει καὶ τὸν διακαῆ πόθον, ὃν εἶχε, πρὸς τὸ δεχθῆναι τὸ τοῦ πάθους βάπτισμα. Φανερώνει δὲ καὶ τὸν διαμερισμὸν, ὃν ἦλθε βαλεῖν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀφορῶν τοὺς μέλλοντας αὐτὸν ἀγαπᾷν τε καὶ σέβεσθαι, ὑπὲρ τὴν ἰδίαν συγγένειαν. Ἐν τούτοις διαλεγόμενος πρὸς τοὺς ὄχλους ἐπιτιμᾷ καὶ τοὺς Φαρισαίους, ὅτι αὐτοὶ ὑπὸ ἐκ τῆς κατασάσεως τοῦ ἀέρος κρίνουσι τοὺς καιρούς, δὲν διακρίνουσι τὸν καιρὸν τὸν παρόντα τῆς τοῦ Μεσίου ἐλεύσεως τοὺς αὐτοὺς δὲ συμβουλεύει νὰ διακρίνωσι καὶ ἀφ' ἑαυτῶν μόνοι τὸ δίκαιον. καὶ νὰ ἀπαλλάττωνται τοῦ ἀντιδίκου αὐτῶν χωρὶς νὰ δικαιολογῶνται (6).

§. 95.

Ἀκούσας ὅτι Πιλάτος κατεμίανε τὰς Θυσίας, μίξας τὸ αἷμα τινῶν Γαλιλαίων (7) τοὺς ὁποίους ἀπέκτεινε· μὴ νομίσητε (εἶπεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παρόντας·) ὅτι οἱ κατασφαγέντες ἦσαν ἁπάντων τῶν Γαλιλαίων ἁμαρτωλότεροι· ὡς ὁδὲ οἱ δέκα καὶ ὀκτὼ ἐκεῖνοι, οἱ φονευθέντες τότε, διὰ τῆς πτώσεως τοῦ πύργου τοῦ ἐν Σιλωὰμ, δὲν

6) Λουκ. ΙΒ'. 13 -- 59.

7) Ὅρα Ἰώσηπ. περὶ Ἁλώσε. Βιβλ. Β'. Κεφ. ΙΖ'. Καὶ Βιβλ. Ζ'. Κεφ. κη'.

Digitized by Google

δὲν ἦσαν ἀπάντων τῶν Ἱεροσολυμιτῶν οἱ κάκιστοι· ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς (συναπτει·) ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. Τελευταῖον ἐξέθετο καὶ τὴν παραβολὴν τῆς Συκῆς τῆς ἀπειληθείσης τὴν ἐκκοπὴν, ἐὰν μείνῃ εἰς τέλος ἄκαρπος. Ἰδὲ τρία ἔτη (ἔλεγεν) ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ Συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἐκδυσωπεῖται δὲ ὅμως παρὰ τὸ Ἀμπελουργὸν ἡ ἀνοχὴ ἔτι ἕτος ἑνός (8). Ἄραγε δὲν φαίνεται ἐδῶ ἡ παρελθοῦσα τριετία τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, καὶ ὁ ἐνιαυτὸς ὁ ἐφεξῆς, ὁ εἰς πλήρωσιν τῆς ἐσχάτης κατακρίσεως τῆς Συναγωγῆς τῆς ἀκάρπου ἔτι ὑπολειπόμενος.

§. 96.

Διδάσκων δὲ ἐν τοῖς Σάββασι, Θεραπεύει τὴν ἀπὸ δέκα καὶ ὀκτὼ χρόνων συγκύπτουσαν. Ὁ Ἀρχισυνάγωγος ἐπιδείκνυσι δῆθεν ζῆλον διὰ τὴν τοῦ Σαββάτου ἀθέτησιν, καὶ ὡς ὑποκριτὴς ἐλέγχεται. Εἶτα παραβολικῶς ὁ Ἰησοῦς παραβάλλει τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ κόκκῳ Σινάπεως· καὶ ζύμῃ δι' ἧς ζυμῶνται Σάτα τρία. Ἀπερχόμενος δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ, διὰ τὴν ἐγγὺς οὖσαν τῶν ἐγκαινίων ἑορτὴν, καὶ κατὰ πόλεις δι' ὧν διήρχετο διδάσκων, ὡς ἠρωτήθη περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σωζομένων, ἀπεκρίθη ὅτι ἅπαντες μὲν πρέπει νὰ ἀγωνίζωνται διὰ νὰ εἰσέλθωσι διὰ τῆς στενῆς πύλης· πολλοὶ δὲ ὅμως θέλει μείνουσιν ἔξω ἀπόκλειστοι (9).

§. 97.

---

8) Λουκ. ΙΓ'. 1-9.
9) Λουκ. ΙΓ'. 10-30.

Digitized by Google

§. 97.

Ἀνηγγέλθη αὐτῷ ὅτι ὁ Τετράρχης τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδης ἐπιβουλεύεται τὴν ζωὴν αὐτοῦ· διαμηνύσας οὖν ὁ Σωτὴρ πρὸς τὸν πανοῦργον Ἡρώδην, τὰ ἐξ αὐτοῦ ἐπιτελούμενα θαύματα, προεῖπεν ὅτι ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὡς πολλοὶ τῶν Προφητῶν, μέλλει καὶ αὐτὸς ἀποκτανθῆναι. Ἐφ' ᾧ καὶ τὴν πόλιν ταύτην ἐλεεινῶς ἐθαλάνισε, προειρηκὼς καὶ τὸν ἐσόμενον αὐτῆς μετ' ὀλίγον ὄλεθρον (10).

§. 98.

Ἐν τῇ οἰκίᾳ Φαρισαίου τινὸς ἐσιώμενος, ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου, Θεραπεύει ὑδρωπικόν τινα ἄνθρωπον ἐκεῖ παρόντα, δείξας ὅτι ἔξεστιν ἐν Σαββάτῳ ἀγαθοποιεῖν. Ἐκεῖ ἐπιπλήττει καὶ τοὺς Φαρισαίους ζητοῦντας τὰς πρωτοκλισίας· καὶ συμβουλεύει δὲ καὶ τὸν ξενοδόχον, ὅταν ποιῇ ἄριστον, ἢ δεῖπνον, νὰ μὴ προσκαλῇ τοὺς Συγγενεῖς καὶ γείτονας τοὺς πλουσίους, ἀλλὰ τοὺς πτωχοὺς, καὶ ἀναπήρους, καὶ χωλοὺς, καὶ τυφλούς· ἐπειδὴ δέ τις τῶν συνεσιωμένων ἐμακάρισε τοὺς μέλλοντας, φαγεῖν ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ἐπρόβαλε τὴν παραβολὴν τοῦ ποιήσαντος τὸν δεῖπνον τὸν μέγαν, ἐν ᾧ οἱ κεκλημένοι, ἄλλος δὶ ἄλλην αἰτίαν, παρητήθησαν πάντες· ὧν καὶ τὸν τόπον ἀνεπλήρωσαν ἀντιπροσκληθέντες ὡς δαιτυμόνες οἱ πτωχοὶ, καὶ οἱ εἰς διαφόρους πηρώσεις ὑποκείμενοι. Ἐδείκνυε δὲ διὰ τούτων, τίνας οἱ τῆς τραπέζης ἄξιοι ἐκείνης, καὶ τίνες οὐχί (11);

§. 99.

---

10) Λουκ. ΙΓ'. 31-35.

11) Λουκ. ΙΔ'. 1-24.

Digitized by Google

§. 99.

Ἀκολουθῶν τὴν εἰς Ἱερουσαλὴμ πορείαν, διδάσκει τοὺς συνεφεπομένους ὄχλους, ὅτι ἄξιος εἶναι τῆς αὐτοῦ μαθητείας, ὅστις ἀποθέσῃ μὲν συγγενικὴν πᾶσαν προσπάθειαν, βαστάσῃ δὲ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐν τούτοις νουθετῶν τοὺς πιστεύοντας, εἰς ποῖον τέλος ἑαυτοὺς διευθύνουσι, διηγεῖται τὴν παραβολὴν τοῦ μέλλοντος οἰκοδομεῖν τὸν πύργον, ὅστις πρῶτον ἀναλογίζεται, ἐὰν αὐτῷ ἐξαρκῇ τὰ τῆς δαπάνης· καὶ τὴν ἄλλην παραβολὴν τοῦ Βασιλέως, ὅστις πρὶν ἢ τὴν κατὰ τοῦ πολεμίου Βασιλέως κινήσῃ μάχην, ἐξετάζει πρότερον τοὺς δυνάμεις του. Ἐπισυνάπτει δ' ἐπὶ τούτοις ὅτι τὸ μωρανθὲν ἅλας, δι' ἄλλο ἅλατος οὐκ ἀρτύεται (12).

§. 100.

Πρὸς τοὺς Γραμματεῖς καὶ τοὺς Φαρισαίους διαγογγύζοντας, ὅτι μετὰ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν συναναστρέφεται καὶ συνευωχεῖται, προβάλλει τὴν παραβολὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἀφεὶς τὰ ἐννενήκοντα ἐννέα πρόβατα, ἐξῆλθεν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἑνὸς τοῦ ἀπολωλότος· καὶ τὴν ἄλλην τῆς γυναικὸς, τῆς μετὰ λύχνου ζητούσης τὴν ἀπολλυμένην δραχμήν· καὶ τὴν τοῦ Πατρὸς τοῦ ἐναγκαλιζομένου ἐπιστρέψαντα τὸν υἱὸν τὸν ἄσωτον (13).

§. 101.

Συνῆψεν ἐφεξῆς καὶ παραβολὰς ἄλλας διαφόρους πρὸς ταῖς εἰρημέναις. Εἰς μίαν προβάλλει τοῖς Μαθηταῖς

12) Λουκ. ΙΔ'. 25-35.
13) Λουκ. ΙΕ'. δι' ὅλου τοῦ Κεφ.

Digitized by Google

ταῖς τὸν τῆς ἀδικίας οἰκονόμον· ἐφ' ᾗς παραβολῆς ἀπαρεσκόμενοι οἱ Φαρισαῖοι. καὶ ἐκμυκτηρίζοντες, ὡς φιλάργυροι ἀπελέγχονται (14). Εἰς ἄλλην παραξαίνει τὸν ἐν τρυφῇ ἀβροδίαιτον πλούσιον, καὶ τὸν ἐν ταλαιπωρίᾳ καὶ πείνῃ καταθλιβόμενον Λάζαρον· καὶ τούτων ἑκατέρων μετὰ τὴν ἐνταῦθα λῆξιν τὰ τέλη ἀντίθετα (15). Ἔπειτα διδάσκει τοὺς μαθητὰς, ὅτι ἀνένδεκτον ἐστὶ μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· ταλανίζει ὅμως τοὺς σκανδαλίζοντας. Ἐντέλλεται δὲ αὐτοῖς νὰ συγχωρῶσι τοὺς εἰς αὐτοὺς ἁμαρτάνοντας, κἂν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμαρτήσαντες μετανοήσωσιν. Αἰτησαμένοις δὲ τοῖς Ἀποστόλοις προθήκην πίστεως, δείκνυσιν αὐτοῖς πόση ἡ τῆς πίστεως δύναμις. Καὶ τελευταῖον διὰ τῆς παραβολῆς τῶ εὐπειθοῦς δίλος τοὺς παραινεῖ, ὅτι καὶ ἀφ' ὧν ποιήσωσι πάντα τὰ αὐτοῖς ἐντεταλμένα, πρέπει νὰ γνωρίζωσι καὶ τότε τὴν ἰδίαν εὐτέλειαν, καὶ νὰ σοχάζωνται ὅτι ἐποίησαν τὸ ὀφειλόμενον (16).

§. 102.

Διερχόμενος διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας, κατὰ τὴν εἰς Ἱερουσαλὴμ ταύτην πορείαν, εἰσελθὼν ἔν Κώμῃ τινὶ Θεραπεύει τοὺς δέκα λεπροὺς, ἐξ ὧν ὁ εἷς μόνος ἐπιστρέψας εὐχαρίστησεν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐννέα οὔ· ἦν δὲ, ὁ μὲν εἷς ἐκεῖνος ὁ εὐγνώμων, Σαμαρείτης· οἱ δὲ λοιποὶ οἱ ἀγνώμονες, ἦσαν Ἰουδαῖοι (17).

§. 103.

---

14) Λουκ. Ις'. 1-15.
15) Λουκ. Ις'. 19-31.
16) Λουκ. ΙΖ'. 1-10.
17) Λουκ. ΙΖ'. 11-19.

Digitized by Google

§. 103.

Ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχεται ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, ὅτι „ἐντὸς „αὐτῶν ἐστίν.“ Ἐπιστρέψας ἔπειτα πρὸς τοὺς Ἀποστόλους, παραινεῖ αὐτοῖς νὰ προσέχωσιν ἀπὸ τῶν ἀπατεώνων, καὶ ψευδοχρίστων, καὶ ψευδοδιδασκάλων· καὶ προαναφωνεῖ τὰς ἡμέρας τῆς ἐκδικήσεως, καθ' ἃς ἐξαίφνης θέλει ἐπέλθει τὰ κακὰ εἰς τοὺς τότε ζῶντας· καθὼς ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Νῶε, καὶ τοῦ Λὼτ, τοῦ ὑποίου τὴν γυναῖκα τοὺς συμβουλεύει νὰ ἐνθυμῶνται (18).

§. 104.

Τότε διηγήθη καὶ τὴν παραβολὴν τῆς χήρας, ἥτις ἐπιμένουσα εἰς τὴν αἴτησιν, τέως ἐξεβίασε τὸν Κριτὴν τῆς ἀδικίας νὰ τὴν δικαιώσῃ, διδάσκων τὸ ἐν τῇ προσευχῇ προσκαρτερικὸν καὶ ἐπίμονον. Διηγήθη δὲ καὶ τὴν παραβολὴν τοῦ τελώνου καὶ Φαρισαίου, ἐπανορθώμενος διὰ ταύτης τοὺς, ἑαυτοὺς μὲν δικαιοῦντας, τοὺς δὲ ἄλλους ἐξουθενίζοντας (19).

§. 105.

Ἐν Ἱερουσαλὴμ ἤδη διάγων, καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἐγκαινίων, ἐν τῇ Στοᾷ τοῦ Σολομῶντος περιπατῶν, καὶ ἐρωτηθεὶς εἰ αὐτὸς ἐστὶν ὁ χριστός; ὡς ἐπρόβαλε τὰ ἴδια αὐτοῦ ἔργα μαρτυροῦντα, καὶ εἶπεν: ὅτι „ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμέν· ἦρπασαν λίθους καὶ τότε διὰ νὰ τὸν λιθοβολήσωσιν ὡς βλάσφημον· καθό-

18) Λκ. ΙΖ'. 20-37.
19) Λκ. ΙΗ'. 1-14.

Digitized by Google

καθότι δῆθεν ἄνθρωπος ὤν, ἑαυτὸν ἐθεοποίει. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἐπελογήθη, ὅτι καὶ ἡ Γραφὴ ὀνομάζει ὡς Θεοῦς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο. Ὅθεν πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς δύναται νὰ εἰπῇ ὅτι εἶναι ὑὸς τοῦ Θεοῦ, ὃν ὁ Πατὴρ ἡγίασε, καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον· καὶ περὶ οὗ τὰ ἔργα αὐτὰ μαρτυροῦσιν, „ὅτι αὐτὸς ἐν „τῷ Πατρὶ, καὶ ὁ Πατὴρ ἐν αὐτῷ." Πάλιν οὖν ἐζήτησαν αὐτὸν πιάσαι, ἀλλ' ἐξελθὼν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἀπῆλθε πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν τὸ πρῶτον Ἰωάννης βαπτίζων, καὶ πολλοὶ ἐλθόντες ἐκεῖ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν (20). Ἐπειδὴ δὲ κατὰ μῆνα Δεκέμβριον ἑορτάζοντο τὰ Ἐγκαίνια· καὶ χειμὼν ἦν· (21) δῆλον ὅτι ἐν τούτοις διεπεράνθη, καὶ ὁ ἐναυτὸς ὁ τρίτος τοῦ Σωτηριώδους κηρύγματος.

ΕΤΟΣ ΛΔ'.

§. 106.

Ἐκεῖ γὰρ, εἰς τὰ τῆς Ἰουδαίας τε καὶ Γαλιλαίας Μεθόρια, διδάσκων τε καὶ θεραπεύων τὰ πλήθη, ὁ Ἰησοῦς ἐρωτᾶται πειρασικῶς ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, „εἰ „ἔξεστιν ἀπολύσαι τὴν ἰδίαν γυναῖκα κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; Καὶ ἀποκρίνεται ὅτι οὐκ ἔξεστιν· εἰμὴ ἐπὶ πορνείᾳ. Καὶ ἐπειδὴ ἐκ τούτου οἱ Μαθηταὶ συμπεραίνουσιν, ὅτι ἄρα συμφέρει νὰ μένῃ ὁ ἄνθρωπος ἄγαμος ἀπαντᾷ πρὸς τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ ὑψηλὸν τῆς παρθενίας πολίτευμα δὲν ἐδόθη εἰς πάντας. Ὅθεν διακρίνει

20) Ἰωάν. Γ'. 22-42. Ματθ. ΙΘ'. 1-2. Μάρκ. Γ'. 1.
21) Ἰωάν. Γ'. 22.

Digitized by Google

διακρίνει εὐνόχως τὸς ἀπὸ γενετῆς, καὶ εὐνόχως τὸς ἐκ παραβιασμῦ, καὶ εὐνόχως τὸς ἐκ προαιρέσεως· οἷοι εἰσὶν, οἱ ἑθελοσίως παρθενεύοντες. Τὰ δὲ περὶ τῦ Ἀποσασίε, ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν πρὸς τὸς Μαθητὰς ἐπερωτήσαντας, κατ' ἰδίαν ἐξέθετο. (1).

§. 107.

Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ καὶ τὰ παιδία· καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ εὐλογήσας, εἶπεν „ὅτι τῶν τοιούτων ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν (2).

§. 108.

Διατρίβων ἤδη ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, διαμηνύεται ἐκεῖ τὴν τῦ Λαζάρε ἀσθένειαν· ὅθεν ἐπαναστρέφει πάλιν εἰς τὴν Ἰουδαίαν διὰ νὰ ἐξυπνίσῃ τὸν φίλον (ὡς εἶπε) κοιμώμενον· τὸν βαρὺν δηλονότι ὕπνον τῆς νεκρώσεως (3). Καὶ καθ' ὁδὸν ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τῦ ἀπαντήσαντος πλησίε νεανίσκε: „τί ἀγαθὸν ποιήσας „ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει; συμβελεύει αὐτῷ, ὅτι ἂν θέλῃ νὰ εἶναι τέλειος, πλὴν τῶν ἐντολῶν, ἃς τινὰς ἐπηγγέλετο, ὅτι ἐκ νεότητος αὐτῦ πάσας ἐφύλαξε, πρέπει προσέτι νὰ πωλήσῃ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῦ, καὶ νὰ τὰ διαμερίσῃ τοῖς πτωχοῖς (4). Τότε δὲ καὶ εἰς τὸς Μαθητὰς, οἵτινες ἀφέντες πάντα ἠκολούθησαν αὐτῷ, ὑπέσχετο τὸν ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ἐνθρονισμόν· καθὼς καὶ εἰς πάντας ἁπλῶς, ὅσοι τὰ ἐν κόσμῳ ἀπέῤῥιψαν ἕνεκεν τῦ ὀνόματος αὐτῦ, ἐπηγ-

1) Ματθ. ΙΘ'. 1-12. Μάρκ. ΙΔ'. 1-12.
2) Ματθ. ΙΘ'. 13-15. Μάρκ. Ι'. 13-16. Λουκ. ΙΗ'. 15-17.
3) Ἰωάν. ΙΑ'. 1-16.
4) Ματθ. ΙΘ'. 16-26. Μάρκ. Ι'. 17-27. Λουκ. ΙΗ'. 18-27.

Digitized by Google

γείλατο τὴν τῶν πολλαπλασίων ἀντίδοσιν, καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς τὴν κληρονομίαν· ἐπειπὼν, ὅτι „ἔσον-„ται οἱ πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶ-τοι (5). Πρὸς τούτοις, καὶ τὴν παραβολὴν διηγήθη τοῦ οἰκοδεσπότου, ὅστις μισθώσας τοὺς ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ, ἔδωκεν εἰς τοὺς ἐλθόντας περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἀνὰ δηνάριον, καθὼς καὶ εἰς τοὺς περὶ τὴν πρώτην (6).

§. 109.

Φθάσας εἰς τὴν Βηθανίαν, ἐπαραμύθησε τὰς Ἀδελφὰς, τοῦ ἐξ ἡμερῶν τεσσάρων νεκρωθέντος ἤδη Λαζάρου καὶ ταφέντος· ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀγαπητοῦ φίλου· ἠρώτησε πᾶ τὸ λείψανον ἐναπετέθη· ἐδάκρυσεν ἐπ' αὐτῷ· προσῆλ-θεν εἰς τὸ μνημεῖον· προέταξε νὰ ἀφαιρέσωσι τὸν λί-θον· ὕψωσεν ἄνω τοὺς ὀφθαλμούς· εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ καὶ πατρί· ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ: „Λάζαρε „δεῦρο ἔξω καὶ τοῦ τεταρταίου νεκροῦ ἐξελθόντος δεδε-„μένος κειρίαις, λύσατε (λέγει) αὐτὸν καὶ ἄφε-τε ὑπάγειν (7).

§. 110.

Τὸ ὑπερφυὲς τοῦτο Θαῦμα ἐκίνησε πολλοὺς μὲν εἰκότως εἰς θαυμασμὸν καὶ εἰς ἔκπληξιν· τὸ δὲ τῶν Ἀρ-χιερέων καὶ Φαρισαίων Συνέδριον εἰς πάθος, καὶ εἰς ἐπιβελήν. Καὶ ψῆφος ἐκράτησεν ἡ τοῦ Καϊάφα, Ἀρ-χιερέως

5) Ματθ. ΙΘ'. 27-30. Μάρκ. Ι'. 28-31. Λουκ. ΙΗ'. 28-30.
6) Ματθ. Κ'. 1-16.
7) Ἰωάν. ΙΑ'. 17-44.

Digitized by Google

χιερέως τῦ ἐνιαυτῦ ἐκείνυ, προφητικῶς ἀπὸ ϛόματος μὴ προφητικῦ ἐκδοθεῖσα, ὅτι: „Συμφέρον ἦν, ἵνα „εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τῦ λαῦ. Ὁ δὲ Ἰησῦς ἐκ Βηθανίας ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πόλιν Ἐφραΐμ, τὴν ἐγγὺς τῆς ἐρήμυ, κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν Μαθητῶν αὐτῦ (8).

§. III.

Ἐγγίζοντος τῦ Πάσχα, τὸ ὁποῖον ἔμελλεν εἶναι τῶν τῆς οἰκονομίας τὸ ἔσχατον, μετὰ πολλῶν ἀκολυθούντων καὶ θαυμαζόντων, ἀναβαίνων ὁ Ἰησῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, προλέγει καθ' ὁδὸν, εἰς τὸς δώδεκα ἐν μέρει, τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν ἐκεῖ (9). Ἀλλ' ἐν ᾧ διηγεῖται τὰ πάθη τῆς παρὰ τῶν ἀγνωμόνων ἀτιμίας, οἱ τῦ Ζεβεδαίυ υἱοὶ, μεσιτευόσης καὶ τῆς Μητρὸς αὐτῶν, ζητῦσι τῆς πρωτοκαθεδρίας τὰς τιμάς. Ὅθεν οἱ δέκα ἀγαναχτῦσι κατὰ τῶν φιλοπρώτων συμμαθητῶν. Ἐπιπλήττονται δὲ ὑπὸ τῦ Διδασκάλυ ἅμα πάντες, καὶ παραινῦνται νὰ ζητῶσι τὸ ὕψωμα τῶν πρωτείων, ὄχι ἄνω ὑψηλοφρονῦντες, ἀλλὰ κάτω, εἰς τὰ βάθη τῆς ταπεινώσεως (10).

§. 112.

Ἐν ᾧ πορευόμενος ὁ Ἰησῦς πλησιάζει εἰς Ἰεριχώ, τυφλός τις παρὰ τὴν ὁδὸν, κράξας: „υἱὲ Δαβὶδ „ἐλέησόν με. λαμβάνει διὰ τὴν αὐτυ πίσιν, τὸ

8) Ἰωάν. ΙΑ'. 45-54.
9) Ματθ. Κ'. 17-19. Μάρκ. Ι'. 32-34. Λυκ. ΙΗ'. 31-34.
10) Ματθ. Κ'. 20-28. Μάρκ. Ι'. 35-45.

Digitized by Google

τῶν ὀμμάτων ἐπιπόθητον φῶς· ὅθεν καὶ αὐτὸς ὁ ἰδὼν καὶ οἱ τὸν ἰδόντα ἰδόντες, δοξάζωσι τὸν Θεόν (11).

§. 113.

Εἰσελθὼν εἰς Ἰεριχώ, προσκαλεῖ εἰς τὴν ἀποστολὴν τῦ κηρύγματος τὸν τελώνην Ζακχαῖον· καὶ παρ' αὐτῷ ξενοδοχέμενος, ἐπειδὴ πολλὰς ἐνόησε καθ' ἑαυτὰς σκανδαλιζομένας, ὅτι παρὰ ἀνδρὶ ἁμαρτωλῷ καταλύει, διηγεῖται τὴν παραβολὴν τῦ ἐγχειρίσαντος τοῖς δούλοις τὰς μνᾶς, καὶ ἀποσερήσαντος μετὰ βαρείας τῆς ἐπιπλήξεως τὸν μὴ κατὰ τὰς ἄλλας πραγματευθέντα τὴν μνᾶν, ἣν ἔλαβεν (12).

§. 114.

Ἐξελθὼν δὲ ἐξ Ἰεριχῦντος ὠμμάτωσε πάλιν δύο τυφλὰς (13), ἐξ ὧν τὸν ἕνα μόνον ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος (14) ἀναφέρει, ὡς γνωριμώτερον ἴσως· ὃν καὶ χαρακτηρίζει διὰ τῦ ὀνόματος, Βαρτίμαιον. οἷον εἰπεῖν, υἱὸν τῦ Τιμαίυ. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις διὰ τὴν πλησιάζουσαν ἑορτὴν συνδραμόντες, ἐζήτουν τὸν Ἰησῦν ἐκθύμως· οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔταξαν καὶ κατασκόπους κατ' αὐτῦ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν (15).

§. 115.

---

11) Λεκ. ΙΗ'. 35-43.
12) Λεκ. ΙΘ'. 1-27.
13) Ματθ. Κ'. 29-34.
14) Μάρκ. Ι'. 46-52.
15) Ἰωάν. ΙΑ'. 55-57.

Digitized by Google

§. 115.

Πρὸ ἓξ ἡμερῶν τῶ πάσχα (16) εἰς Βηθανίαν ἐλθὼν, ὑποδοχεῖται εἰς δεῖπνον ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τῦ λεπρῦ ὅπε καὶ Λάζαρος παρὴν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν· καὶ αἱ τρεῖς Ἀδελφαί· ὧν ἡ μὲν Μάρθα διηκόνει, ἡ δὲ Μαρία ἤλειψε τῷ Μύρῳ τὸς πόδας τῦ Ἰησῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν αὐτῆς· διὰ τὸ ὁπόϊον ὑπὸ μὲν τῦ Ἰούδα κατακρίνεται, ὑπὸ δὲ τῦ Κυρίε δικαιῦται καὶ ἐπαινεῖται. Ἐκεῖ δὲ τότε καὶ πόλὺς συνέδραμεν ὄχλος διὰ νὰ ἰδῶν ὃ μόνον τὸν Ἰησῦν, ἀλλὰ καὶ τὸν ὑπ' αὐτῦ προαναζωωθέντα Λάζαρον. Οἱ Ἀρχιερεῖς ὅμως καὶ τὸς δύο εἰς Θάνατον ἐπιβλεύονται ἐπίσης, καὶ τὸν ζωοθέντα, καὶ τὸν ζωώσαντα (17).

§. 116.

Τῇ ἐπαύριον (18) ἀπὸ Βηθανίας ἐρχόμενος εἰς Ἱερυσαλὴμ, καὶ εἰς Βηθφαγῆ πλησιάσας τὴν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν ὁ Ἰησῦς δύο τῶν αὐτῦ Μαθητῶν ἐπὶ τὴν ἀπέναντι Κώμην, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐκεῖθεν ἔφερον τὴν ὄνον μετὰ τῦ πώλε, ἐφ' ὃ ἐπικαθίσας εἰσήρχετο εἰς τὴν πόλιν παραπεμπόμενος ὑπὸ τῦ ὄχλε. Οἱ δὲ παραπέμποντες ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐπὶ γῆς, καὶ κατεῖχον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν Βαΐα καὶ κλάδες, εὐφημοῦντες καὶ κράζοντες: Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ (19). Τότε δὲ ὁ Ἰησῦς

16) Μαρτίε κ'. ἡμέρᾳ Σαββάτε. —
17) Ματθ. Κε'. 6. Μάρκ. ΙΔ'. 3-9. Ἰωάν. ΙΒ'. 1-11.
18) Μαρτίε ΙΗ'. ἡμέρᾳ Κυριακῇ.
19) Ματθ. ΚΑ'. 1-11. Μάρκ. ΙΑ'. 1-10. Λουκ. ΙΘ'. 28-49. Ἰωάν. ΙΒ'. 12-18.

Digitized by Google

ἐγγίσας ἐπὶ τὴν πόλιν ἔκλαυσε, καὶ ἐτάλάνισεν αὐτὴν, προειπὼν τὴν καταστροφήτης (20).

§. 117.

Εἰσελθὼν ἂν εἰς τὴν πόλιν, ἐξέβαλεν ἐφεξῆς ἐκ τοῦ Ἱεροῦ τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας, καὶ πολλὰς τυφλοὺς καὶ χωλοὺς προσελθόντας αὐτῷ ἐθεράπευσε. Τοὺς δὲ Ἀρχιερεῖς καὶ Γραμματεῖς σκανδαλιζομένους, ἐφ' οἷς ἔβλεπον καὶ ἤκουον, διὰ τῶν ἐν τοῖς ψαλμοῖς γεγραμμένων (21) (ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον) ἐπεσόμισε (22).

§. 118.

Ἐν τούτοις καί τινες Ἕλληνισαὶ· διὰ μεσιτείας Φιλίππου καὶ Ἀνδρέου, ἠξιώθησαν παθ' ὃν ἔτρεφον πόθον, νὰ τὸν ἰδῶν. Ὅθεν ὁ Κύριος εἶπεν, ὅτι „ἐλή„λυθεν ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ„που· καὶ πρὸς τὸν πατέρα εὐξάμενος, ἤκουσε τὸ, καὶ „ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω· ὅτε, οἱ μὲν βροντὴν ἐνόμισαν γεγονέναι, οἱ δὲ Ἀγγέλου φωνήν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἰπὼν ὅτι οὐ δι' αὐτὸν ἡ φωνὴ αὕτη, ἀλλὰ δι' αὐτούς, πολλὰ ἐπρόθεσε, τότε τέλος ἑαυτοῦ προαναφωνῶν, καὶ τὴν τῶν Ἰουδαίων πώρωσιν κατοικτείρων, καὶ εἰς πίστιν αὐτοὺς προτρεπόμενος, ὡς μὴ τὰ ἐξ ἑαυτοῦ λαλῶν, ἀλλὰ τὰ πατροπαράδοτα λόγια (23), αὐτοῖς ἐξαγγέλλων. Διὰ ταῦτα οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμματεῖς,

---

20) Λουκ. ΙΘ'. 41 - 44.
21) Ψαλμ. η'.
22) Ματθ. ΚΑ'. 12 - 16. Μάρκ. ΙΑ'. 11. Λουκ. ΙΘ'. 45. 46.
23) Ἰωάν. ΙΒ'. 30 - 50.

Digitized by Google

ματεῖς, καὶ οἱ πρῶτοι τῆ λαῆ, ἐζήτεν αὐτὸν ἀπολέσαι· ἀλλὰ δὲν εὕρισκον τὸν τρόπον, φοβύμενοι πάλιν τὸν λαὸν, ὅστις ὅλως αὐτῆ ἐξήρτητο (24). Ὁ δὲ Ἰησῆς ὀψίας ἤδη τῆς ὥρας ὔσης, ἐξῆλθεν εἰς τὴν Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα (25).

§. 119.

Τῆ δ' ἐφεξῆς ἡμέρᾳ (26), πρωΐας ἐπιστρέφων εἰς τὴν πόλιν κατηράσατο τὴν Συκῆν, ἐπειδὴ εὗ' εἰς τὸν τέταρτον τῆτον χρόνον ἐυρέθη κάρπιμος (27). Καὶ πάλιν εἰς τὸ Ἱερὸν εἰσελθὼν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τὲς πωλῆντας καὶ ἀγοράζοντας, ἐπιτιμῶν τοῖς Ἰσδαίοις, ὅτι τὸν οἶκον τῆς προσευχῆς, ἐποίησαν οἶκον λῃῆν. Καὶ πάλιν οἱ Ἀρχιερεῖς ζητῦντες πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσι, φοβῦνται τὸν ὄχλον. Καὶ ὁμοίως πάλιν κατὰ τὸ ἑσπέρας ὁ Ἰησῆς ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως (28).

§. 120.

Τῆ ἐπαύριον τὸ πρωΐ (29), ἐπανάγοντες μετ' αὐτῆ οἱ Μαθηταὶ εἰς τὴν πόλιν, θαυμάζεσιν ἰδόντες τὴν Συκῆν ἤδη κατεξηραμένην. Ἀκέσει δὲ, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐὰν ἔχωσι πίστιν θέλει ἐκτελῆσι τοιαῦτα, καὶ ἔτι θαυμασιώτερα προσευχόμενοι· πρὶν ὅμως προσευχηθῶσι παραινῆνται νὰ συγχωρῶσιν, εἴτι ἔχωσι κατά-

24) Λυκ. ΙΘ'. 47 - 48.
25) Ματθ. ΚΑ'. 17. Μάρκ. ΙΑ'. 11.
26) Μαρτίε ΙΘ'. ἡμέρᾳ Β. τῆς ἑβδομάδος.
27) Ματθ. ΚΑ'. 18. 19. Μάρκ. ΙΑ'. 12 - 14.
28) Μάρκ. ΙΑ'. 15 - 19.
29) Μαρτίε κ'. ἡμέρᾳ γ. τῆς ἑβδομάδος.

Digitized by Google

τίνος, διὰ νὰ εἶναι ἡ προσευχὴ αὐτῶν εὐπρόσδεκτος καὶ θρασήριος (30).

§. 121.

Ἐν τῷ Ἱερῷ διδάσκων, καὶ ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῦ λαῦ, ἐν τίνι ἐξουσία ταῦτα ποιεῖ; Ἀντερωτᾷ αὐτὸς, τὸ βάπτισμα Ἰωάννυ πόθεν ἦν, δηλῶν αὐτοῖς διὰ τύτυ τῦ ἐρωτήματος, ὅτι ἔμελλον νὰ ἠξεύρυν ἐν τίνι ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖ, ἂν εἰς τὸν Ἰωάννην ἐπίστευον (1). Εἶτα τὴν αὐτῶν παράκοὴν, καὶ ἀπείθειαν, καὶ ἀνταρσίαν παραδείκνει ἐν διαφόροις παραβολαῖς. Α΄., διὰ τῆς παραβολῆς τῶν δύο υἱῶν· ὧν ὁ μὲν ὑποχρεθεὶς νὰ ὑπάγῃ νὰ ἐργαθῇ, κατὰ τὸ πρόσαγμα τῦ πατρὸς, εἰς τὸν ἀμπελῶνα, δὲν ἀπῆλθεν· ὁ δὲ ἕτερος, ἀρνηθεὶς πρῶτον, ὕστερον ἀπῆλθεν (2). Β΄. διὰ τῆς παραβολῆς τῶν Ἀνταρτῶν Γεωργῶν, οἵτινες λιθοβολήσαντες καὶ ἀποκτείναντες πρῶτον τὸς ἀπεσταλμένυς παρὰ τῦ οἰκοδεσπότυ διὰλυς εἰς τὸ λαβεῖν τὸς καρπὸς, τέως καὶ τὸν υἱὸν αὐτὸν καὶ κληρονόμον, πρὸς αὐτὸς ἀποσταλέντα, ἐξέβαλον ἔξω τῦ ἀμπελῶνος, καὶ ἀπέκτειναν (3). Εὐκόλως δὲ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐνόησαν, ὅτι αἱ παραβολαὶ αὗται ἔπιπτον ἐπάνω αὐτῶν. Ἀλλὰ θέλοντες νὰ τὸν κρατήσων ἐφοβῶντο τὸν ὄχλον, ὅστις εἶχεν τὸν Ἰησῦν εἰς Προφήτυ ὑπόληψιν (4). Τότε Γ΄. διη-

30) Ματθ. ΚΑ΄. 20-22 Μάρκ. ΙΑ΄. 20-26.
1) Ματθ. ΚΑ΄. 23-27. Μάρκ. ΙΑ΄. 27-32. Λουκ. Κ΄. 1-8.
2) Ματθ. ΚΑ΄. 28-32.
3) Ματθ. ΚΑ΄. 33-34. Μάρκ. ΙΒ΄. 1-11. Λουκ. Κ΄. 9-18.
4) Ματθ. ΚΑ΄. 45. 46. Μάρκ. ΙΒ΄. 12. Λουκ. Κ΄. 19.

Digitized by Google

διηγήθη καὶ τὴν παραβολὴν τῶ Βασιλέως τῶ ποιήσαντος τὸς γάμους τῶ υἱῶ αὐτῶ· καὶ ἐπειδὴ παρητήθησαν οἱ κεκλημένοι, προσκαλέσαντος διὰ τῶν αὐτῶ δούλων πάντας πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· ἐν οἷς ἐξεβλήθη εὑρεθεὶς ὁ τὸ τῶ γάμου μὴ ἔχων ἔνδυμα. Ὅθεν ἐπέφερεν, ὅτι πολλοὶ μὲν εἰσὶ κλητοὶ, οἱ δὲ ἐκλεκτοὶ ὀλίγοι (5).

§. 122.

Μετὰ ταῦτα ἐμηχανεύθησαν οἱ Φαρισαῖοι, ἵνα παγιδεύσωσιν αὐτὸν ἐν λόγῳ· ὅθεν πέμψαντες τινὰς τῶν Ἡρωδιανῶν, ἠρώτησαν: „εἰ ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, πρὸς ὃς ἀπεκρίθη: ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ (6). Διὰ τῆς αὐτῆς Σοφίας ἀπεματαίωσε καὶ τὸ τῶν Σαδδουκαίων ἐπιβουλευτικὸν καὶ δόλιον ἐρώτημα· τὸ περὶ τῆς γυναικὸς τῶν ἐκ διαδοχῆς ἑπτὰ ἀνδρῶν. δείξας αὐτοὺς πλανωμένους, μηδὲ εἰδότας ὅτι ἐν τῇ Ἀνα„στάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται, „ἀλλ' ὡς Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ εἰσὶ καὶ ὁ δὲ πειθομένους, ὅτι ἔστιν ἀνάστασις, ὅταν ἀκούσωσι τὸν Θεὸν ὀνομαζόμενον τοῦ Ἀβραὰμ, καὶ τοῦ Ἰσαὰκ, καὶ τοῦ Ἰακώβ, Θεὸν ὄντα οὐκ νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων (7). Ἐπὶ τούτοις προσελθὼν καὶ ὁ Νομικὸς, πειράζων ἠρώτα „ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ Νόμῳ; καὶ ἀκούει: ὅτι τὸ ἀγαπᾶν τὸν Θεόν· καὶ δευτέρα ὁμοία αὐτῇ, τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον· καὶ ὅτι „ἐν ταύταις, ταῖς „δυσὶν ἐντολαῖς, ὅλος ὁ Νόμος, καὶ οἱ Προ„φῆται

5) Matth. KB'. 1-14.
6) Matth. KB'. 15-22. Μάρκ. IB'. 13-17. Λουκ. K'. 20-26.
7) Matth. KB'. 23-32. Μάρκ. IB'. 18-27. Λουκ. K'. 27-38.

Digitized by Google

„φῆται κρέμανται (8). Ταῦτα ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀντεπερωτᾷ τοὺς Φαρισαίους: τίνος γὰρ ὑπολαμβάνουσι τὸν χριστόν; καὶ ἐπειδὴ εἶπον, ὅτι τοῦ Δαβὶδ, πάλιν ἐπανερωτᾷ: διατί λοιπὸν ὁ Δαβὶδ Κύριον αὐτὸν καλεῖ; τῶν δὲ, μὴ δυναμένων ἀποκριθῆναι, οὐδεὶς πλέον ἐτόλμησε τοῦ λοιποῦ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ (9).

§. 123.

Στρέψας ἔν τὸν λόγον πρὸς τοὺς Μαθητὰς, καὶ τὸν ὄχλον, παραινεῖ νὰ ὑπακούωσι μὲν τὰς τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων συμβουλάς τε καὶ νομοθεσίας, νὰ φεύγωσι δὲ ὅμως τὰς πράξεις· λέγουσι γὰρ, καὶ οὐ ποιοῦσιν. Εἶτα καταφέρεται κατὰ τῶν κακιῶν ἐκείνων, καταγελιτεύων αὐτοὺς ὡς ὑπερηφάνους, ὡς ἀθετητὰς τοῦ Νόμου, ὡς βαρεῖς τῶν ἄλλων Νομοθέτας, ὡς πλεονέκτας, καὶ ἀδίκους, καὶ ἅρπαγας· ὡς μωροὺς καὶ ἀνοήτους, καὶ τυφλοὺς· ὡς προβατοχήμονας ὑποκριτὰς, καὶ προχηματισὰς ἀρετῆς ἐπιπλάστου· ὡς υἱοὺς τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας, καὶ ἐπομένως πληροῦντας τὸ μέτρον τῶν πατέρων αὐτῶν· ὡς ὄφεις, καὶ γεννήματα ἐχιδνῶν. Ἐπὶ τούτοις ταλανίζει τελευταῖον τὴν Ἱερουσαλὴμ τὴν προφητοκτόνον, καὶ ἐπαπειλεῖ κατ' αὐτῆς τὴν ὁλοτελῆ ἐξερήμωσιν (10).

§. 124.

Πρὶν τοῦ Ἱεροῦ ἐξέλθῃ, ἀπέναντι τοῦ Γαζοφυλακίου καθίσας, ἐπαίνεσε τὴν πτωχὴν χήραν, ἥτις προσήνεγκε τὰ δύο λεπτὰ ἐκ τοῦ ὑστερήματος, ὑπὲρ τοὺς πλου-

σίους

8) Ματθ. ΚΒ'. 35-40. Μάρκ. ΙΒ'. 28-34.
9) Ματθ. ΚΒ'. 41-46. Μάρκ. ΙΒ'. 35-37. Λουκ. Κ'. 41-44.
10) Ματθ. ΚΓ'. 1-39. Μάρκ. ΙΒ'. 38-40. Λουκ. Κ'. 45-47.

Digitized by Google

σίους τοὺς προσφέροντας ἐκ τοῦ περισσεύματος (11). Ἐν ᾧ δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς ἐξερχόμενος, εὑρίσκει αὐτοὺς δεικνύοντας καὶ Θαυμάζοντας τοῦ Ἱεροῦ τὰς οἰκοδομὰς, προλέγει, ὅτι „οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθον (12).

§. 125.

Φθάσας εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, καὶ ἐρωτηθεὶς ἐκεῖ ὑπὸ τῶν Μαθητῶν, „πότε ταῦτα ἔσται· ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἐρωτήματος συνάπτει μετὰ τῆς προῤῥήσεως τῆς καταστροφῆς τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὴν πρόῤῥησιν τῆς συντελείας τοῦ κόσμου. Δίδει οὖν τινὰ νύξιν τῆς τῶν τοιούτων προγνώσεως διὰ τῆς εἰκόνος τῆς Συκῆς, ἐν ᾗ, ἡ τῶν κλάδων ἁπαλότης, καὶ ἡ τῶν φύλλων ἐκβλάστησις, προμηνύει τὸ θέρος. Ὅθεν πολλὰ προαναφῄνας, τὰ ὁποῖα μέλλουσιν, ἢ νὰ προηγηθῶσιν, ἢ νὰ ἀκολουθήσωσιν εἰς τὰς φοβερὰς ἐκείνας ἡμέρας ἢ τῆς κατὰ μέρος, ἢ τῆς καθόλου ἐκδικήσεως; προασφαλίζει αὐτοὺς, καὶ δι' αὐτῶν παραινεῖ ἅπαντας νὰ εἶναι προσεκτικοὶ πάντοτε καὶ ἐγρηγορότες καὶ ἕτοιμοι· εἰπὼν, ὅτι ἄδηλος ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. καθὼς ἀπροσδόκητος ἔφθασε τότε ὁ ἐπὶ τοῦ Νῶε κατακλυσμός. Παρίστησι δὲ τὸ αἰφνίδιον τῆς δίκης, διὰ τῆς παραβολῆς τῶν δύο δούλων, ὧν τὸν μὲν, πιστὸν ὄντα καὶ φρόνιμον, ἐλθὼν ὁ Κύριος αὐτοῦ, καὶ εὑρὼν ποιοῦντα τὸ αὐτοῦ θέλημα, καταστήσει αὐτὸν ἐπὶ πᾶσαν τὴν θεραπείαν αὐτοῦ· τὸν δὲ κακὸν, εὑρὼν τύπτοντα τοὺς συνδούλους, καὶ μεθύοντα, διχοτομήσας αὐτὸν, θήσει τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν, ὅπου ἔσται ὁ κλαυθ-

11) Μάρκ. ΙΒ'. 41-44. Λουκ. ΚΑ'. 1-4.
12) Ματθ. ΚΔ'. 1. 2. Μάρκ. ΙΓ'. 1. 2. Λουκ. ΚΑ'. 5. 6.

Digitized by Google

κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων· (13) ὁμοίως δὲ καὶ διὰ τῆς ἄλλης παραβολῆς τῶν δέκα παρθένων, ἐξ ὧν αἱ μὲν πέντε φρόνιμοι εὑρέθησαν ἕτοιμοι εἰς τὸν γάμον· αἱ δὲ πέντε μωραὶ, ὡς ἀνέτοιμοι, ἀπεκλείσθησαν (14).

§. 126.

Τότε καὶ τὴν παραβολὴν ἐδιηγήθη τῶν κρύψαντος τὸ τάλαντον, καὶ διὰ τοῦτο κατακριθέντος (15). Καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Κρίσεως τελευταίαν περιέγραψε ψῆφον, δι' ἧς οἱ μὲν δίκαιοι, ὡς πρόβατα σωθήσονται ἐκ δεξιῶν· οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ, ὡς ἐρίφια, ἐξ εὐωνύμων· καὶ ἐκεῖνοι μὲν εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς ὄντες καὶ λεγόμενοι, κληρονομήσουσι τὴν ἡτοιμασμένην αὐτοῖς βασιλείαν· οὗτοι δὲ κατηραμένοι, ἀποβληθήσονται εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον (16). Τούτους δὲ τοὺς λόγους τελέσας ὁ Κύριος, εἶπε τοῖς Μαθηταῖς, ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι (17).

§. 127.

Τῇ ἀκολούθῳ ἐφεξῆς ἡμέρᾳ (18), οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι. συγκροτοῦσι τὸ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ δολερὸν καὶ παράνομον βουλευτήριον. Ὁ δὲ Ἰούδας ἐξηρεθισμένος ἤδη πρότερον ὧν κατὰ τοῦ Διδασ-

---

13) Ματθ. ΚΔ'. 3-51. Μάρκ. ΙΓ'. 3-37. Λουκ. ΚΑ'. 7-36.
14) Ματθ. ΚΕ'. 1-13.
15) Ματθ. ΚΕ'. 14-30.
16) Ματθ. ΚΕ'. 31-46.
17) Ματθ. ΚϚ'. 1. 2.
18) Μαρτίου κά. ἡμέρ. τῆς ἑβδομαδ. δ'.

Digitized by Google

Διδασκάλε, δι' ὃν ὑπέσχε ἔλεγχον πρὸ ἡμερῶν τεσσάρων, ὅταν κατέκρινε τὴν πρᾶξιν τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρῳ, συμφωνεῖ τῇ προδοσίαν ἐπὶ τριάκοντα ἀργυρίοις, καὶ ζητεῖ εὐκαιρίαν νὰ τὴν φέρῃ εἰς ἔργον (19).

§. 128.

Τῇ ἐπαύριον (20), ἥτις ἦν ἡ ἡμέρα ἡ πρὸ τῶν Ἀζύμων (21) ἀποστέλλονται Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἐκ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸ ἑτοιμάσαι τὸ Πάσχα. Τὸ δὲ ἑσπέρας, εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν δώδεκα, ἀνέκειτο ἐθίων (22). Παραδειγματίσας ἅμα ἐπ' αὐτῆς τῆς Τραπέζης, καὶ ταλαντίσας τὸν αὐτὸν παραδώσοντα. Μετὰ δὲ ταῦτα εὐλογήσας τὸν ἄρτον καὶ τὸ ποτήριον, συνέστησε τὸ Μυστικὸν Πάσχα τῆς Καινῆς Διαθήκης, δοὺς αὐτοῖς φαγεῖν τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ πεῖν τὸ αἷμα αὐτοῦ (23). Εἶτα τοῦ δείπνου γενομένου, ἔδωκεν ὁ θεῖος Διδάσκαλος εἰς τοὺς αὐτοῦ μαθητὰς ὑπόδειγμα ταπει- Δ'. Πάσχα

19) Ματθ. Κς'. 3-16. Μάρκ. ΙΔ'. 1-11. Λουκ. ΚΒ'. 1-6.

20) Μαρτίε κβ'. ἡμέρᾳ Ε'. τῆς ἑβδομάδος.

21) Οὕτω τὴν πρώτην τῶν Ἀζύμων ἑρμηνεύει ὁ Ἀπολινάριος ἐν τῇ εἰς τὸν Ἰωάν. Σειρᾷ Κεφαλ. ΙΗ'. 28. Περὶ δὲ συμφώνως καὶ Αὐγουστ. ὁ Καλμέτ. ἀποφαίνεται, ἐν τοῖς εἰς τὸν Ματθ. ὑπομνήμ. Κεφ. Κς'. 17. Καὶ ἐν τῇ Διαλέξει ἐν ᾗ πραγματεύεται de novissimo Paschate D. N. I. C. τουτέστι περὶ τοῦ ἐσχάτου πάσχα τοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ.

22) Πότερον, κατ' αὐτὸν τὸν δεῖπνον, ἐτέλεσεν ὁ Κύριος τὸ Πάσχα τὸ Νομικὸν; πρὶν δηλονότι συστήσῃ τὸ ὑπερφυὲς καὶ ἀνερμήνευτον τῆς Εὐχαριστίας Μυστήριον; τοῦτο καὶ πάλαι ἐξητήθη, καὶ νῦν ζητεῖται. Οἱ μὲν βεβαιοῦσιν, οἱ δὲ ἀρνοῦνται· καὶ ἴσανται ὑπὲρ τῆς μιᾶς, καὶ τῆς ἄλλης δόξης Ἄνδρες ἐπίσημοι. Ἡ περὶ τούτου ἔρευνα δὲν εἶναι τῆς παρούσης ἡμῶν προθέσεως· ἐὰν Σὺ θέλῃς, μέτιθι τοὺς ὑπομνηματισὰς καὶ τοὺς πατέρας.

23) Ματθ. Κς'. 17-28. Μάρκ. ΙΔ'. 12-24. Λουκ. ΚΒ'. 7-22.

Digitized by Google

ταπεινώσεως νίψας τὰς πόδας αὐτῶν (24). Τὸν γῦν νιπτῆρα τελέσας, ἐταράχθη τῷ πνεύματι ὁ Ἰησῦς, καὶ πάλιν εἶπὼν, ὅτι εἷς ἐξ αὐτῶν παραδώσει αὐτὸν, διὰ τῦ ψωμίου, ὅπερ ἐμβάψας ἔδωκεν εἰς ἐκεῖνον, ἐδήλωσε τὸν προδότην, εἰρηκὼς αὐτῷ, ὅπως „ὃ μέλλεις ποι„ήσειν, ποιήσει τάχιον· ὡς γῦν λαβὼν ὁ Ἰούδας τὸ ψωμίον ἐξῆλθεν, πολλὰ διειλέχθη ὁ διδάσκαλος πρὸς τὰς αὐτῦ μαθητὰς, ὑπερφυῆς καὶ ὑψηλῆς διδασκαλίας ἔμπλεα ῥήματα (25). Μετὰ δὲ τὴν προσλαλιὰν, τὸν συνήθη ὕμνον πληρώσας, ἐξῆλθε μετ' αὐτῶν εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν (26).

§. 129.

Ἐξερχόμενος, προλέγει αὐτοῖς καθ' ὁδὸν, ὅτι πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν αὐτῷ· εἰς δὲ τὸν Πέτρον μάλιστα, ὅστις εἶπεν, ὅτι ἂν καὶ πάντες, αὐτὸς ὅμως δὲν Θέλει σκανδαλισθῆ, προλέγει τὴν, πρὸ τῆς κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα ἀλεκτοροφωνίας, τριττὴν αὐτῦ ἄρνησιν (27).

§. 130.

Διαβὰς ἓν τὸν χείμαῤῥον τῶν Κέδρων, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν ἐκεῖ Κῆπον μετὰ τῶν Μαθητῶν, ὅπου πολλάκις ἐσύχναζεν· ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, ὁ Θεάνθρωπος· ἀναχωρήσας δὲ κατ' ἰδίαν, καὶ πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσεύχεται. „Πάτερ, εἰ δυνατὸν „παρελ-

24) Ἰωάν. ΙΓ'. 2-16.
25) Ἰωάν. ΙΓ'. 21-33. Καὶ ΙΔ'. καὶ ΙΕ'. καὶ Ις'. καὶ ΙΖ'.
26) Ματθ. Κς'. 30. Μάρκ. ΙΔ'. 26. Λουκ. ΚΒ'. 39.
27) Ματθ. Κς'. 31-35. Μάρκ. ΙΔ'. 27-31. Λουκ. ΚΒ'. 31-34.

Digitized by Google

„παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο
„πλὴν, οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. Καὶ τοῦτο
„τρὶς προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν· ὤφ-
„θη δὲ αὐτῷ Ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων
„αὐτόν· ὅτε, καὶ ἐκτενέστερον προσευχόμενος, ἐγέν-
„το ὁ Ἱδρὼς αὐτοῦ, ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος
„καταβαίνοντος ἐπὶ τὴν γῆν. Ἐν τούτῳ δὲ
τρὶς ἐπὶ τοὺς μαθητὰς ἐλθὼν, καὶ εὑρὼν κοιμωμένους,
καὶ πρωΐτερον ἐπιπλήξας, τέως, ἐγείρεσθε (εἶπεν)
„ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με (28).

§. 131.

Εἰς τοῦτο καὶ ὁ Ἰούδας φθάσας μετὰ τῆς Σπείρας,
διὰ τοῦ ἀσπασμοῦ· χαῖρε ῥαββί· καὶ διὰ τοῦ δολίου
φιλήματος, δίδει τῆς προδοσίας τὸ σύνθημα. Ὁρμῶ-
σιν οἱ στρατιῶται· ἀλλὰ διὰ ψιλοῦ λόγου τοῦ, ἐγώ εἰ-
μί· πίπτουσι χαμαί. Ὁ Πέτρος κόπτει τὸ δεξιὸν
ὠτίον Μάλχου τοῦ δούλου τοῦ Ἀρχιερέως· ἀλλ' ὑπὸ τοῦ
Διδασκάλου, ὁ μὲν πληγωθεὶς ἐχθρὸς, θεραπεύεται·
ὁ δὲ πληγώσας μαθητὴς, καὶ ἐκ ἑνὸς δέοντι Θερμὸς φί-
λος, ἐπιτιμᾶται. Τέλος ἑκὼν ὁ Κύριος συλλαμβάνε-
ται ὑπὸ τῆς σπείρας, καὶ δέσμιος ἀπάγεται πρὸς
Ἄνναν τὸν πενθερὸν τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν Ἀρχιερεὺς
τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου (29).

§. 132.

---

28) Ματθ. Κς'. 36-36. Μάρκ. ΙΔ'. 32-42. Λουκ. ΚΒ'. 39-46. Ἰωάν. ΙΗ', 1. 2.

29) Ματθ. Κς'. 47-55. Μάρκ. ΙΔ'. 43-49. Λουκ. ΚΒ'. 47-54. Ἰωάν. ΙΗ. 3-14.

Digitized by Google

§. 132.

Οἱ Μαθηταὶ σκορπίζονται. Νεανίσκος τις (30) σινδονοφορῶν, καταλείπει τὴν Σινδόνα, καὶ φεύγει γυμνός. Ὁ Πέτρος ἀκολουθεῖ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Μαθητῶν, ὃς ἦν γνωστὸς τῷ Ἀρχιερεῖ (31) εἰσάγεται. Εἰσενεχθεὶς, ἐν ᾧ τῶ Διδασκάλω ἐξεταζομένω, αὐτὸς θερμαίνεται μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ περιμένει ἰδεῖν τὸ τέλος, ἐλεγχόμενος ὅτι καὶ αὐτὸς ἦν μετὰ Ἰησῦ τῦ Γαλιλαίω, μεθ' ὅρκω καὶ καταναθεματισμῶ τὸ τρίτον ἀρνεῖται· καὶ διὰ τῆς φωνῆς τῦ Ἀλέκτορος ἀναμνηθεὶς τὴν τῦ Διδασκάλω πρόρρησιν, ἐξελθὼν ἔξω κλαίει πικρῶς (32).

§. 133.

---

30) Ἦν δὲ ὁ Νεανίσκος ἕτος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος, ὥστινες (ἐπιφάν. Αἱρ. ΟΗ'. Ναζιαν. κατὰ Ἀρειανῶν. Ἠλίας ὁ Κρὴς Λόγ. ΙΑ'.) Θέλουσιν· ἢ κατ' ἄλλος Ἰωάννης αὐτὸς ὁ ἐπισήθεος· (χρυσόσ. εἰς ψαλμ. ΙΓ'., καὶ Ἀμβρόσ. εἰς ψαλμ. λε'.) Ἀλλ' ὁ Θεῖος χρυσόσ. πάλιν (εἰς τὸν Ματθ. Ὁμιλ. Κε'.) λέγει ὅτι ὁ Ἰωάννης δὲν ἔφυγεν ὥσπερ οἱ λοιποί· ἢ, κατ' ἄλλος, (ΘεοφΥλ. καὶ Εὐθύμ. καὶ ἄλλ.. αὐτ.) οἰκιακότις ἦν ὁ σινδονοΦόρος Νεανίσκος, ἐκ τῦ οἴκω καθ' ὃν ὁ δεῖπνος ἐτελέσθη, ἐξελθὼν καὶ αὐτὸς, καὶ ἀκολουθήσας ἕως τῦ Κήπω. Πιθανώτατον, ὅτι ἅντις ἐκ τῦ προσεγγίζοντος τῷ Κήπω χωρίω, διὰ τῦ γενομένω Θορύβω ὑπὸ τῆς σπείρας τότε ἐξυπνισθεὶς, καὶ προσδραμὼν, ὡς εἶχε κατὰ περιέργειαν.

31) Οἱ μὲν, γνωστὸς (Φασὶν) ὡς εὐγενὴς· οἱ δὲ, ὡς ἁλιεύς· οἱ δὲ, ὡς Νομομαθὴς· κοινῶς ὅμως οἱ πάντες λέγουσιν, ὅτι ἕτος ἦν Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς· (χρυσόσ. Ἱερώνυμ. ΘεοΦύλ. κξ.) τὸ ὁποῖον καὶ ἀσύγκατον ἀποδείχνει τὴν γνώμην τῶν ὑπειληΦότων, ὅτι ὁ Ἰωάννης ἦν ὁ Σινδονοφόρος.

32) Ματθ. Κε'. 56-58. καὶ 69-75. Μάρκ. ΙΔ'. 50-52. καὶ 54. καὶ 66-72. Λουκ. ΚΒ'. 54-62. Ἰωάν. ΙΗ'. 15-18. καὶ 25-27.

Digitized by Google

§. 133.

Ὑπὸ τῆ Ἄννα ἐρωτᾶται ὁ Ἰησῆς περὶ τῶν Μαθητῶν αὐτῆ, καὶ περὶ τῆς Διδαχῆς αὐτῆ. Ἀποκριθεὶς δὲ, ὅτι ἡ Διδαχὴ αὐτῆ πάνδημος ἔσα, εἶναι τοῖς πᾶσι γνωσή· ὑπὸ τῆ παρεσηκότος ὑπηρέτη καταῤῥαπίζεται· ἔπειτα δέσμιος ἀποστέλλεται πρὸς Καϊάφαν, τὸν, κατ' ἐκεῖνον τὸν ἐνιαυτὸν, Ἀρχιερατεύοντα (33).

§. 134.

Ἐκεῖ οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Πρεσβύτεροι, καὶ τὸ Συνέδριον ὅλον, ἐζήτεν κατὰ τῆ Ἰησῆ μαρτυρίαν· καὶ „πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, „οὐχ εὗρον. Δύο ἔπειτα τινὲς ψευδομαρτυρῆσιν, ὡς εἶπεν· ὅτι δύναται νὰ καταλύσῃ τὸν Ναὸν, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν νὰ τὸν ἀνοικοδομήσῃ. Ὁ δὲ Ἰησῆς σιωπῶν εἰς τὴν καταμαρτύρησιν, καὶ ἐξορκισθεὶς ὑπὸ τῆ Καϊάφα ἐκ μέρες τῆ Θεῆ τῆ ζῶντος, νὰ εἰπῇ ἂν αὐτὸς εἶναι ὁ χρισὸς· ἐπειδὴ κατανεύων προαπαγγέλλει τὴν ἐν δόξῃ αὐτῆ Παρεσίαν, διέῤῥηξεν ὁ Ἀρχιερεὺς τὰ ἱμάτια αὐτῆ, φρίκην ὑποκριθεὶς ἐπὶ τῷ ἀκέσματι, καὶ εἰπὼν· ὅτι ἐβλασφήμησεν. Ὅθεν καὶ τῶν παρόντων συνεπιβοησαμένων, ὅτι ἔνοχος θανάτε ἐσί· παρὰ πάντων ἐμπτύεται, κολαφίζεται, ῥαπίζεται· εἶτα τὸ πρόσωπον καλυπτόμενος, καὶ ἐρωτώμενος μετὰ χλεύης νὰ προφητεύσῃ τὲς τύπτοντας, πικρῶς διακωμωδεῖται, καὶ βλασφημεῖται (34).

33) Ἰωάν. ΙΗ'. 19-24.

34) Ματθ. Κς'. 57-59-68. Μάρκ. ΙΔ'. 53-55-65. Λεκ. ΚΒ'. 63-71.

Digitized by Google

§. 135.

Τῇ ἡμέρᾳ (35) ἐφεξῆς, τὸ πρωΐ, συμβουλευθέντες οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Πρεσβύτεροι τοῦ Λαοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτὸν, μετά τινας διερωτήσεις δέσμιον αὐτὸν ἀποστέλλουσι πρὸς Πιλάτον· (36) μὴ εἰσελθόντες ὅμως αὐτοὶ εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα. Ἐν τούτῳ ὁ Ἰούδας μεταμέλεται, καὶ ἐπιστρέψας τῆς προδοσίας τὸ μίσθωμα, ἀναχωρεῖ, καὶ ἀπάγχεται (37). Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς, ἀνάξιον κρίναντες, τὸ νὰ βάλουν εἰς τὸν Κορβανᾶν τὰ αἱματώδη ἐκεῖνα ἀργύρια, ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ Κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις, κατὰ τὴν προφητικὴν πρόῤῥησιν (38).

§. 136.

---

35) Μαρτίου κγ'. ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος παρασκευῇ.

36) Ματθ. ΚΕ'. 1. 2. Μάρκ. ΙΕ'. 1. Λουκ. ΚΓ'. 1. Ἰωάν. ΙΗ'. 28.

37) Ὁ δὲ Ἱερὸς Λουκᾶς (πράξ. 18.) „πρηνὴς γενόμενος (φησὶν) ἐλάκησε μέσος καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ." Συμβιβάζουσι δὲ ταῦτα μὲ τὴν κατὰ Ματθαῖον τοῦ Ἰούδα ἀγχόνην, λέγοντες· ὅτι τὸ δένδρον ἀφ' οὗ ἀπήγξατο, ἐκάμφθη ὑπὸ τοῦ βάρους· καὶ ἀπολυθεὶς πρὶν ἐκψύξῃ τέλεον ὁ Ἰούδας ὑπότινων, μετ' οὐ πολὺ ἢ ὑδέρῳ ἐξωδηκὼς (ὡς γράφει ὁ Θεοφύλακτος·) ἢ ἀφ' ὑψηλοῦ τόπου κρημνισθεὶς (ὡς Εὐθύμιος) ἐλάκησε μέσος. Ὁ δὲ παπίας παρὰ τῷ οἰκουμενίῳ (Πράξ. Α'.) κρίνει, ὅτι ἀπαγχονισθέντος τοῦ Ἰούδα, καὶ ὑπεροιδήσαντος τὸ σῶμα, τοῦ βρόχου διὰ τὸ βάρος κοπέντος, κατέπεσε, καὶ διεῤῥάγη, καὶ οὕτως ἐξεχύθη αὐτοῦ τὰ ἔγκατα.

38) Ματθ. ΚΖ'. 3-10. Σημείωσαι, ὅτι ἡ ῥῆσις, ἣν ὁ Εὐαγγελιστὴς ἐνταῦθα ἀπονέμει τῷ Ἱερεμίᾳ, παρὰ τῷ προφήτῃ τούτῳ δὲν ἀναγινώσκεται. Ὅθεν οἱ μὲν, σφάλμα Γραφικὸν ἐνταῦθα ὑφορῶνται· οἱ δὲ τῶν τοῦ Ἱερεμίου προφητευμάτων τὸ χωρίον τοῦτο ἐκπεσεῖν, καὶ ἀφανισθῆναι κρίνουσιν· οἱ δὲ ἄλλοι ἄλλως· περὶ οὗ μέτιθι, εἰ βούλει, τοὺς διερμηνευτάς· καὶ ἀντὶ πάντων ἕνα, Αὐγουστῖνον τὸν Καλμέτην, εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον ὑπόμνημα.

Ἐπει-

Digitized by Google

§. 136.

Ὁ Πιλάτος ἀνακρίνει πολυτρόπως ἀναχθέντα τὸν Ἰησοῦν· τὸν εὑρίσκει ἀναίτιον· τὸν πέμπει πρὸς Ἡρῴδην ὡς Γαλιλαῖον, καὶ παρὰ τέτε πάλιν τὸν δέχεται ἀναπεμφθέντα ὀπίσω, ὁμολογέμενον ὁμοίως καὶ παρ' ἐκείνε ἀνεύθυνον. Ὅθεν σπεδάζει νὰ τὸν ἀπολύσῃ κἂν ὡς ἀφέσιμον, κατὰ τὴν ἐν τῇ ἑορτῇ τὸ πάσχα συνήθειαν, προβάλλων εἰς ἐκλογὴν, ἢ τέτον, ἢ τὸν Βαραββᾶν τὸν Ἀρχιλῃσὴν ἀπολύσαι τοῖς ἑβραίοις, ὃν ἂν ἐθέλωσιν. Ἀλλ' ἀναγκάζεται ὑπὸ τὸ θορυβώδες ὄχλε τελευταῖον νὰ καταψηφίσῃ κατὰ τὸ Ἰησᾶ θάνατον· διὸ, πρότερον φραγγελώσας, παραδίδει αὐτὸν εἰς τὸ σαυρωθῆναι (39).

§. 137.

Παραδοθεὶς εἰς χεῖρας τῶν σρατιωτῶν ὁ Κύριος γυμνᾶται· ἐνδύεται χλαμύδα κοκκίνην· σεφανᾶται ἀκάνθας· σκηπτροφορεῖ κάλαμον· καὶ ὡς δῆθεν Βασιλεὺς αὐτοχειροτόνητος καταχλευαζόμενος, πολυτρόπως ἐμπαίζεται, γονυπετεῖται, ἐμπτύεται, κατὰ προσώπε καὶ κεφαλῆς κατακρέεται· καὶ τέως ἀναενδυ-

G 3 θεὶς

Ἐπειδὴ δὲ παραπλησία τῇ ἐν τῷ Ματθαίῳ ἀναφερομένῃ, εὑρίσκεται ἡ ῥῆσις τε προφήτε Ζαχαρίε. (Κεφ. ΙΑ'. 12. 13.) ἄλλοι λέγεσιν, ὅτι ὁ Εὐαγγελισὴς ὠνόμασε τὸν Ἱερεμίαν, διότι οἱ ἑβραῖοι, ἔτατον αὐτὸν ὡς κεφαλὴν τῶν προφητῶν· (ὅρα Ματθ. Ις'. 14.) ὅθεν ταὐτὸν ἦν εἰπεῖν, ὅτι Ἱερεμίας λέγει, ὡς ὅτι τὰ Βιβλία λέγεσι τὰ προφητικά· ἤτοι αἱ Προφητεῖαι. (ὅρα Βεαυσώβρην, καὶ Λαμφάντ. ἐν τῇ Γαλλικῇ ἑρμην. ἣν ἐξέδωκαν τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ματθ. Αὐτόθι.)

39) Ματθ. ΚΖ'. 11-26. Μάρκ. ΙΕ'. 2-15. Λεκ. ΚΓ'. 2-25. Ἰωάν. ΙΗ'. 29-40. Καὶ ΙΘ'. 1-6-15.

Digitized by Google

θεὶς τὰ αὐτῦ ἱμάτια, ἐξέρχεται βασάζων τὸν σταυρὸν αὐτῦ, καὶ καθ' ὁδὸν ὑπὸ τῦ ἀγγαρευθέντος Σίμωνος τῦ Κυρηναίυ ἀπὸ τῦ σταυρικῦ βάρυς ἀναπαυζόμενος, καὶ τὰς περὶ αὐτὸν θρηνολογύσας γυναίκας παραινέσας ἐπ' αὐτῷ μὴ κλαίειν, ἀλλ' ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῶν· φθάνει τέως εἰς τὸν Γολγοθὰ τόπον τῆς καταδίκης. Ἐκεῖ ἦν ὄξος ποτίζεται μετὰ χολῆς μεμιγμένον, καὶ κατὰ τὴν τρίτην τῆς ἡμέρας ὥραν ἐν μέσῳ δύο λῃσῶν σταυροῦται. Ἐπιγραφείσης καὶ τῆς αἰτίας αὐτῦ ἐπὶ τῷ σταυρῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς, καὶ Ῥωμαϊκοῖς, καὶ Ἑβραϊκοῖς· I. N. B. I. Ὁ σταυρωθεὶς εὐχεται ὑπὲρ τῶν σταυρωσάντων. Οἱ σταυρωταὶ διαμερίζονται, καὶ διὰ λαχνῶν κληροῦνται αὐτῦ τὰ ἱμάτια. Οἱ παραπορευόμενοι κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν βλασφημοῦσιν. Οἱ Ἀρχιερεῖς, οἱ Γραμματεῖς, οἱ πρεσβύτεροι τὸν ἐκμυκτηρίζυσιν. Οἱ στρατιῶται κατ' ἐμπαιγμὸν, ὄξος αὐτῷ προσφέρυσιν. Οἱ σταυρωθέντες σὺν αὐτῷ δύο λῃσαὶ τὸν κατονειδίζυσιν. Ἀλλ' ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν μετ' ὀλίγον φωτισθεὶς, καὶ τὸν ἄλλον ἀπελέγξας, αὐτὸς διὰ τῦ· μνήσθητί μυ, ἤνοιξεν ἑαυτῷ τὸν παράδεισον (40).

§. 138.

Πλησίον παρὰ τῷ σταυρῷ ἱσαμένην, μετὰ γυναικῶν ἄλλων, βλέπων ὁ μονογεννὴς υἱὸς τὴν Μητέρα, καὶ τὸν Μαθητὴν ὃν ἠγάπα, „ὦ Μῆτερ (λέγει), ἴδε „ὁ υἱός συ· ὦ Μαθητὰ, ἴδε ἡ Μήτηρ συ· καὶ ἀπ' ἐκεί-

40) Ματθ. ΚΖ'. 27-44. Μάρκ. ΙΕ'. 16-32. Λυκ. ΚΓ'. 26-43. Ἰωάν. ΙΘ'. 2-5; 16-24.

Digitized by Google

ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ Μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια (41).

§. 139.

Κατὰ τὴν ς'. ὥραν τῆς ἡμέρας ἐκείνης, σβέννυται τὸ τῦ ἡλίου ὅμμα· ἡμέρα τῆς Σεληνιακῆς φάσεως ὑπῆρχε τότε κατὰ τὴν θέσιν τῆς Ἰουδαίας· ἡ δεκάτη πέμπτη, καὶ ἐν μέσῳ τῆς λαμπρᾶς ἡμέρας σκότος βαθὺ περὶ τὴν γῆν πᾶσαν περιεχύθη, ἀπὸ ἕκτης ἕως ὥρας ἐννάτης· (42) περὶ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν ἀναβοᾷ ὁ

41) Ἰωάν. ΙΘ'. 25-27.

42) Τὸν παράδοξον σκοτασμὸν τῦτον, ἐξαιρεμένων καὶ τῶν Διονυσίᾳ τῦ Ἀρεοπαγίτᾳ ἐπισολῶν. Πολυκάρπῳ, καὶ Ἀπολλοφάνει καθότι τὰ Διονυσίᾳ περιφερόμενα Συγγράμματα, ὡς ὑσερόπλασα· ὑπὸ πολλῶν ἀθετῦνται·) μαρτυρᾶ καὶ Φλέγων ὁ Ἀδριανῦ ἀπελεύθερος (παρὰ Εὐσεβ. ἐν τοῖς χρον.) τὴν παραδόξως τότε τῦ ἡλίᾳ συμβᾶσαν ἔκλειψιν. Τὴν δὲ τῦ Φλέγοντος τέτᾳ μαρτυρίαν καὶ Ἰάλιος ὁ Ἀφρικανὸς προβάλλεται· (παρὰ τῷ Συγκέλλῳ Σελ. 322.) Ὁ δὲ Ἀφρικανὸς καὶ Θαλλόν τινα ὀνόματι, Ἱσορικὸν ἔλληνα παρεισάγει, τὸν ἐν Γ'. τῆς αὐτῦ Ἱσορίας, τὸ ἐπὶ τῦ σαυρωθέντος χρισῦ ἐπιχεθὲν σκότος ἀπομνημονεύσαντα· καὶ τῦ εἰρημένυ Φλέγοντος, ἤτοι ἀρχαιότερον γεγονότα, ἢ ὁμόχρονον. Προκαλῦνται δὲ τὰς ἐθνικὰς εἰς τὰς προτεθείσας τῦ Φλέγοντος καὶ τῦ Θαλλῦ μαρτυρίας, καὶ Τερτυλλιανὸς (Ἀπολογ. Κεφ. ΚΑ'.) καὶ ὁ Μάρτυς Λακτιανὸς ὁ Ἀντιοχεύς· (παρὰ Ρεφίνῳ Ἐκκλ. Ἱσορ. Βιβλ. ς'. Κεφ. ς'. Σελ. 144.) Οἱ δὲ ὕσερον, καίτοι να τῶν ἀνέκαθεν παρὰ Σίναις, παρατετηρημένων ἐκλείψεων εἰς πίσιν προχειρίζονται (ἐν Ε'. Τόμ. τῆς Γερμανικ. Βιβλιοθ. Ἀρθρ. Β'. καὶ Γ'.) καίτοι Ἀλφόνσος ὁ des Vignoles (Αὐτ.) μηδεμίαν αὐτὴν ἔχειν ἐμφέρειαν πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς σαυρώσεως συμβάντα σκοτασμὸν ἀποδείξας διὰ πολλῶν ἀγωνίζεται. Ἀλλὰ καὶ δοθέντος, ὅτι ἡ παράδοξος αὕτη σκοτία, παρὰ τοῖς ἔξω πάντη ἐσὶν ἀμάρτυρος. (ὃ καὶ Κέλσος πάλαι κατὰ χρισιανῶν ἀντέφερεν·) ἀπαντῶμεν ὅμως μετὰ ὠριγένυς, (Ὁμιλ. εἰς Ματθ. λε'. καὶ λζ'. καὶ ἐν τῷ Β'. Βιβλ. κατὰ Κέλσ.) ὅτι ὁ σκοτασμὸς ἐκεῖνος τότε συνέβη ἐν μόνῃ

Digitized by Google

ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ σαυροῦ ἐφ' ᾧ ἐκράτησε, πρὸς τὸν Πατέρα: Ἠλὶ Ἠλὶ κτ. τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ παρεστώτων κρίνουσιν, ὅτι Ἠλίαν ἐπικαλεῖται. Λέγει ἐπὶ τούτοις: διψῶ· καὶ διὰ σπόγγου ὑσσώπῳ περιτεθειμένου ποτίζεται ὄξος. Τελευταῖον κράζει φωνῇ μεγάλῃ: τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα. Καὶ τότε τὸ Καταπέτασμα τοῦ Ναοῦ ἐσχίσθη· ἡ γῆ ἐσείσθη· (43) αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, τὰ μνημεῖα ἠνεώχθησαν, νεκροὶ ἀνέστησαν, ὥστε ὁ ἑκατόν-

---

μόνη τῇ Ἰουδαίᾳ. ἥτις πολλάκις ἐνοεῖται διὰ τοῦ ὀνόματος πάσης τῆς γῆς· (ὡς παρὰ τῷ Λουκᾷ Δ'. 25.) Ὡς γὰρ προσφυῶς λέγει Σαμουὴλ ὁ Βασιλεύων (ἐν Τόμ. Α'. τῶν χρονι. Σελ. 248. κξ. καὶ „Σελ. 398. κξ.) ὥσπερ πάλαι τοῖς Αἰγυπτίοις τὸ ψηλαφητὸν „ἐπικέχυται σκότος, τῶν Ἰσραηλιτῶν κατὰ τὸ αὐτὸ ἡλιακῷ „φωτὶ περιαυγαζομένων· ἕως ὕστερον σκότος βαθὺ τῶν Ἰου„δαίων κατεσκεδάσθη, ἐν ᾧ οἱ ἐξ ἐθνῶν τοῦ ἀφ' ἡλίου φέγγους „ἐτύγχανον ἀπολαύοντες. Ἐπληρώθη γὰρ τηνικαῦτα τὸ προ„ρηθὲν· ὅτι πολλοὶ ἀπὸ Ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀνα„κλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ „Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· οἱ δὲ υἱοὶ τῆς Βασιλείας ἐκβληθήσονται „εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. (Ματθ. Η'. 11-12.)

43) Ἐπὶ Τιβερίου (Τάκιτ. Χρονικ. Βιβλ. Β'.) δώδεκα ἐπίσημοι πόλεις, ἐν Ἀσίᾳ· ὑπὸ σεισμοῦ κατηδαφίσθησαν καὶ τοῦτον εἶναι τὸν ἐπὶ τοῦ Κυριακοῦ σεισμὸν πάθος, τινὲς ὑπέλαβον. (Παῦλ. Ὀρόσ. Βιβλ. Ζ'. Κεφ. γ'.) Ἀλλ' αἱ μὲν Πόλεις αἱ ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ κατεδαφισθεῖσαι, (Ἃς καὶ τρισκαίδεκα Εὐσέβιος ἐν τῷ χρονικῷ ἀριθμεῖ κατ' ὄνομα) ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς Τιβερίου Βασιλείας κατεπτώθησαν, δέκα πέντε σχεδὸν ἔτη πρὸ τοῦ Σωτηρίου πάθους· κατὰ δὲ τὸ δέκατον ἔνατον ἔτος τῆς Τιβερίου Βασιλείας ὕστερον· τετέσι κατ' αὐτὸ τὸ πάθος τοῦ Κυρίου. ὁ Αὐτος Παμφίλου Εὐσέβιος ἐν ἑλληνικοῖς ὡς λέγει (ἐν τῷ χρονικῷ) ὑπομνήμασιν, εὗρεν ἱστορούμενα. κατὰ λέξιν ταῦτα. „Ὁ ἥλιος ἐξέλιπε· Βιθυνία ἐσείσθη· Νικαίας τὰ πολ„λὰ ἔπεσεν.

Digitized by Google

τόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ καταπλαγέντες ὑπὸ τοῦ φόβου ἐξεβόησαν: „ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. Καὶ οἱ Θεαταὶ πάντες, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον· ἐν οἷς, καὶ πολλοὶ ἦσαν γνωστοὶ τῷ Ἰησοῦ· καὶ γυναῖκες αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, Θεωροὶ τῶν γενομένων ἀπὸ μακρόθεν ἱστάμεναι (44).

§. 140.

Κατ' αἴτησιν τῶν Ἰουδαίων, διὰ τὸ μὴ μεῖναι εἰς τὴν ἐφεξῆς μεγάλην τῆς ἑορτῆς ἡμέραν τὰ κρεμάμενα τὰ τῶν καταδίκων σώματα, πέμπουσι ὑπὸ Πιλάτου τοῦ Ἡγεμόνος στρατιῶται· οἵτινες τῶν μὲν δύο λῃσῶν, ὡς ἔτι ζώντων, συντρίβουσι τὰ σκέλη· τοῦ δὲ Ἰησοῦ, τεθνηκότος ἤδη, „οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη· ἀλλὰ, (σωζομένου καὶ ταῦτα τοῦ τύπου· ὅτι „ὀστοῦν οὐ συν„τριβήσεται ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν τυθέντος ἀμνοῦ· (45) εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε· (πάλιν καὶ ἐν τούτῳ τῆς Γραφικῆς Προῤῥήσεως πληρουμένης: „ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντη„σαν· (46) ἐξ ἧς πλευρᾶς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ (47).

§. 141.

Κατ' αἴτησιν δὲ Ἰωσὴφ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, Συμπράττοντος αὐτῷ καὶ τοῦ Νικοδήμου, τῶν κρυφίων Μα-

44) Ματθ. ΚΖ'. 45-56. Μάρκ. ΙΕ'. 37-41. Λουκ. ΚΓ'. 46-49. Ἰωάν. ΙΘ'. 28-30.

45) Ἐξόδου ΙΒ'. 46. Ἀριθμ. Θ'. 12. ψαλμ. ΛΔ'. 20.

46) Ζαχαρ. ΙΒ'. 10. ψαλμ. ΚΒ'. 16.

47) Ἰωάν. ΙΘ'. 31-37.

Digitized by Google

θητῶν·) ὀψίας ἤδη γενομένης, ἀποκαθηλῶσαι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ τὸ Ἰησοῦ σῶμα, ἀρωματίζεται, Σινδόνι καθαρᾷ τυλίσσεται. Αἱ δὲ Μαρίαι, ἥτε Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη ἡ τοῦ Ἰωσῆ Μήτηρ, καθήμεναι ἀπέναντι ἐθεώρων πῇ τίθεται (48).

§. 142.

Τῇ ἐπαύριον (49), οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, παραγίναντες εἰς τὸν Πιλάτον, ἃς εἶχον ὑποψίας, μήπως οἱ Μαθηταὶ κλέψαντες τὸ ἐνταφιασθὲν σῶμα, κηρύξωσιν ὡς ἀληθινὴν τὴν τοῦ νεκροῦ προεπηγγελμένην Ἀνάστασιν, λαμβάνουσιν ἄδειαν νὰ σφραγίσωσι τὸν τάφον, καὶ νὰ τὸν φυλάττωσι διὰ τῆς Κωδίας (50).

§. 143.

Διὶ ὅλης τῆς ἡμέρας τοῦ Σαββάτου ἐκείνου, ἔχουσαι αἱ Μαρίαι προητοιμασμένα διάφορα ἀρώματα, καὶ μύρα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, ἡσύχασαν· εὐλαβούμεναι τῆς νενομοθετημένης τοῦ Σαββάτου ἀργίας τὴν ἀθέτησιν (51).

§. 144.

Παρελθούσης τῆς τοῦ Σαββάτου ἡμέρας, κατὰ τὸν βαθὺν ὄρθρον τῆς ἐφεξῆς Κυριακῆς (τῆς μιᾶς Σαββάτων· (52) μετ' ὥρας ὡσεὶ τριάκοντα ἐξ ἀπὸ τῆς τοῦ ζωο-

48) Ματθ. ΚΖ'. 57-61. Μάρκ. ΙΕ'. 42-47. Λουκ. ΚΓ'. 50-55. Ἰωάν. ΙΘ'. 38-42.
49) Μαρτίου κδ'. ἡμέρᾳ Σαββάτου.
50) Ματθ. ΚΖ'. 62-66.
51) Μάρκ. Ις'. 1. Λουκ. ΚΓ'. 56.
52) Μαρτίου κέ.

Digitized by Google

ζωοδότε νεκρώσεως, αἱ γυναῖκες ἔρχονται μετὰ τῶν νεκρωσίμων ἀρωμάτων εἰς τὸ μνημεῖον· ἐν ᾧ δὲ διαλογίζονται καθ' ἑαυτὰς, τίς ἀποκυλίσει αὐταῖς τὸν τὸ μνῆμα ἐπιπωματίζοντα λίθον, γίνεται σεισμὸς φοβερὸς, καὶ τὸν λίθον Ἄγγελος ἀποκυλίσας, κάθηται ἐπ' αὐτὸν, ἀστραπηφόρος τὴν ὄψιν, χιονόφοτος τὴν στολὴν, ὅστις ἐπιφανεὶς ἀπενέκρωσεν ἀπὸ τῆ φόβε τὰς φύλακας. Ἐν τούτῳ δὲ αἱ γυναῖκες εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, ὁρῶσιν ἄλλας δύο Ἀγγέλας ἐν ἀνδρικῷ σχήματι, καὶ ἐθήσεσιν ὁμοίως ἀστραπτούσας, μηνύοντας αὐταῖς τῆ Σωτῆρος τὴν ἔγερσιν, καὶ ἀποστέλλοντας αὐτὰς νὰ δράμωσι κατὰ τάχος, καὶ νὰ ἀπαγγείλωσι τοῖς Μαθηταῖς τὰ φαιδρὰ Εὐαγγέλια, ὅτι τὰ προειρημένα αὐταῖς πάντα ἐπληρώθησαν· καὶ ἅμα νὰ εἰπῶν αὐτοῖς, νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ὅπε, θέλει ἀξιωθῆν νὰ ἰδῆν καὶ αὐτοπροσώπως, τὸν Σωτῆρα καὶ Κύριον αὐτῶν καὶ Διδάσκαλον (53).

§. 145.

Ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία φθάσασα ἐν τούτῳ καὶ αὐτὴ διὰ σκότε, καὶ ἰδοῦσα τὸν λίθον μετηρμένον ἀπὸ τῆς θύρας τῆ μνημείε, πετᾷ εὐθὺς, καὶ ἀναγγέλλει εἰς Πέτρον καὶ Ἰωάννην, ὅτι ἐπῆραν ἀπὸ τῆ τάφε τὸν Κύριον· ὅθεν Ἰωάννης νεανικῶς προτρέχει, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια μόνα χωρὶς νὰ εἰσέλθῃ. Ἐπιφθάνει δὲ μετ' αὐτὸν καὶ ὁ Πέτρος, καὶ εἰσελθὼν βλέπει χωρισὸν τῶν ὀθονίων τὸ Σουδάριον, ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον· καὶ τότε εἰσελθὼν καὶ ὁ προφθά-

53) Ματθ. ΚΗ'. 1-7. Μάρκ. Ις'. 1-7. Λουκ. ΚΔ'. 1-8. Ἰωάν. Κ'. 1.

Digitized by Google

[illegible] ἀπεκαθηλοῦτο ἀπ[illegible] [illegible], Σινδόν, κα[illegible] [illegible] Μαγδαλινή, [illegible] ἀπέναντι [illegible]

§ [illegible]

[illegible] καὶ οἱ Φαρισαῖοι [illegible] τῆς Κυριακῆς [illegible]

§ [illegible]

[illegible] ἐκείνου, ἔχουσι [illegible] ἀρώματα, καὶ μ[illegible] τοῦ Ἰησοῦ, ἡσύχα[illegible] τοῦ Σαββάτου [illegible]

§ [illegible]

[illegible] τοῦ Σαββάτου ἡμέρας, κατὰ τὸν [illegible] Κυριακῆς (τῆς μιᾶς Σαβ[illegible] τριάκοντα ἓξ ἀπὸ τῆς τοῦ [illegible]

[illegible] Μαρ. ΙΕ'. 42-47. Λουκ. ΚΓ'. 50-55.

[illegible] Σαββάτου.

[illegible] ΚΓ'. 56.

[illegible]

Digitized by Google

ωοδότȣ νεκρώσεως, αἱ γυναῖκες ἔρχονται μετὰ τῶν
εκρωσίμων ἀρωμάτων εἰς τὸ μνημεῖον· ἐν ᾧ δὲ διαλο-
ίζονται καθ' ἑαυτὰς, τίς ἀποκυλίσει αὐταῖς τὸν τὸ
νῆμα ἐπιπωματίζοντα λίθον, γίνεται σεισμὸς φοβε-
ὸς, καὶ τὸν λίθον Ἄγγελος ἀποκυλίσας, κάθηται
π' αὐτὸν, ἀςραπηφόρος τὴν ὄψιν, χιωνόφοτος τὴν
ολὴν, ὅστις ἐπιφανεὶς ἀπενέκρωσεν ἀπὸ τȣ̃ φόβȣ τȣ̀ς
ύλακας. Ἐν τȣ́τῳ δὲ αἱ γυναῖκες εἰσελθȣ̃σαι εἰς
ὸ μνημεῖον, ὁρῶσιν ἄλλȣς δύο Ἀγγέλȣς ἐν ἀνδρικῷ
χήματι, καὶ ἐσθήσεσιν ὁμοίως ἀςραπτȣ́σαις, μηνύον-
ας αὐταῖς τȣ̃ Σωτῆρος τὴν ἔγερσιν, καὶ ἀποςέλλον-
ας αὐτὰς νὰ δράμωσι κατὰ τάχος, καὶ νὰ ἀπαγ-
είλωσι τοῖς Μαθηταῖς τὰ φαιδρὰ Εὐαγγέλια. ὅτι
ὰ προειρημένα αὐταῖς πάντα ἐπληρώθησαν· καὶ ἅμα
ὰ εἰπȣ̃ν αὐτοῖς, νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
πȣ, θέλει ἀξιωθȣ̃ν νὰ ἰδȣ̃ν καὶ αὐτοπροσώπως, τὸν
Σωτῆρα καὶ Κύριον αὐτῶν καὶ Διδάσκαλον ἐπ-

§. 145.

Ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία φθάσασα ἐν τȣ́τῳ καὶ αὐτὴ
διὰ σκότȣς, καὶ ἰδȣ̃σα τὸν λίθον μετημένον ἀπὸ τῆς
θύρας τȣ̃ μνημείȣ, πετᾷ εὐθὺς, καὶ ἀναγγέλλει εἰς
Πέτρον καὶ Ἰωάννην, ὅτι ἐπῆραν ἀπὸ τȣ̃ τάφȣ τὸν
Κύριον· ὅθεν Ἰωάννης νεανικῶς προτρέχει, καὶ παρα-
κύψας βλέπει τὰ ὀθόνια μόνα χωρὶς νὰ εἰσέλθῃ.
Ἐπιφθάνει δὲ μετ' αὐτὸν καὶ ὁ Πέτρος, καὶ εἰσελθὼν
βλέπει [illegible] τῶν ὀθονίων τὸ Σουδάριον. ἐντετ-
λι[illegible] καὶ τότε εἰσελθὼν καὶ ὁ [illegible]

[illegible] Ἰςορ.

[illegible] Λεκ.

Digitized by Google

φθάσας Ἰωάννης εἶδε καὶ ἐπίστευσε. Διὸ καὶ ἐπανῆλθον εἰς Ἱερουσαλὴμ κήρυκες ἤδη τῆς ὑπερφυοῦς Ἀναστάσεως· τὴν ὁποίαν, ἕως μὲν τότε δὲν ἐκατανόουν προλεγομένην ἐν ταῖς Γραφαῖς· τότε δὲ τέλεον ἐπληροφορῶντο ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν πραγμάτων ἐκβάσεως (54).

§. 146.

Ἐν τῷ μεταξὺ μαθόντες οἱ Ἀρχιερεῖς τὰ συμβάντα, πείθουσι δι' ἀργυρίων ἱκανῶν τοὺς στρατιώτας, νὰ διαφημίσουν, ὅτι ἐλθόντες οἱ Μαθηταὶ διὰ νυκτὸς ἔκλεψαν τὸν νεκρὸν διδάσκαλον, αὐτῶν κοιμωμένων. Καὶ διεδόθη μὲν τοῖς Ἰουδαίοις ἡ τοιαύτη φήμη (1). Ἀλλ' ἐθριάμβευσεν ἡ ἀλήθεια κατὰ τοῦ ψεύδους· ἐπειδὴ ἀνέστη ὁ Ἰησοῦς, παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα πραγματικῶς καὶ ταῖς γυναιξὶ, καὶ τοῖς Ἀποστόλοις, καὶ τοῖς λοιποῖς Μαθηταῖς, οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκις ὀπτανόμενος αὐτοῖς δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα (2).

§. 147.

Α', ἐφάνη Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἥτις καὶ κατ' ἀρχὰς, τὸν κηπουρὸν εἶναι νομίσασα, εὐθὺς ἐκ τῆς φωνῆς· Μαρία· τὸν ἐγνώρισε· Ῥαββουνὶ! καὶ παρ' αὐτοῦ ἀπεστάλη τῆς ὥρας πρὸς τοὺς Μαθητὰς μηνύτρια τῆς χαρμοσύνης Ἀναστάσεως (3).

§. 148.

---

54) Ἰωάν. Κ'. 1-10.

1) Ματθ. ΚΗ'. 11-15.

2) Πράξ. Α'. 3.

3) Μάρκ. Ις'. 9-11. Ἰωάν. Κ'. 11-18.

Digitized by Google

§. 148.

Β'. ἐφάνη εἰς τὰς ἀπὸ τῆ μνημείε ἐπιστρεφόσας γυναίκας, αἷς εἶπε τὸ, χαίρετε· καὶ ἄς ἐνισχύσας: „μὴ φοβεῖσθε: ἀπέστειλεν ἵνα ἀπαγγείλωσι τοῖς Μαθηταῖς, ὅπως ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ „αὐτὸν ὄψονται (4).

§. 149.

Γ'. ἐφάνη εἰς τὸν Πέτρον, κατὰ τὸν Εὐαγγελιςὴν Λεκᾶν (5), „ὤφθη Σίμονι· καὶ κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον (6) „ὤφθη Κηφᾷ· ὑφ' ἓ δὴ ἀναγγείλαντος ἐπληροφορήθησαν ἀκούσαντες καὶ οἱ λοιποὶ, ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως.

§. 150.

Δ'. ἐφάνη εἰς τὰς δύο, τὰς πορευομένας εἰς Ἐμμαὺς ὧν ὁ μὲν, ὀνομάζεται Κλεώπας, τῆ δὲ ἑτέρᾳ σιγᾶται τὸ ὄνομα (7). Καὶ τινὲς μὲν ὑπέλαβον ὅτι ἦτος ἦν ὁ Εὐαγγελιςὴς Λεκᾶς (8). Ἀλλ' ὁ Λεκᾶς κατ' ἀρχὰς τῆ Εὐαγγελίε, δὲν συναριθμεῖ ἑαυτὸν μετ' ἐκείνων, οἵτινες αὐτόπται καὶ ὑπηρέται τῆ λόγε ἐγένοντο (9). ἕτεροι δὲ τὸν Συνοδοιπόρον τῆ Κλεώπα τὸν ὠνόμασαν Σί-

---

4) Ματθ. ΚΗ'. 9. 10.
5) Κεφ. ΚΔ'. 34.
6) Α. Κορινθ. ΙΕ'. 5.
7) Μάρκ. Ις'. 12. 13. Λεκ. ΚΔ'. 13-35.
8) Θεοφύλ. ἐνταῦθα. Νικηφόρ. ὁ Κάλλις. ἐν τῆ Ἐκκλ. Ἱςορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. λδ'.
9) Λεκ. Α'. 2.

Digitized by Google

Σίμωνα (10). Ὁ δὲ Ἱερὸς Ἐπιφάνιος (11) ἐνόμισεν, ὅτι αὐτὸς ἦτον ὁ Ναθαναὴλ. Πάντα ταῦτα ἀμφιλεγόμενα ἡ σιγὴ τῶν Εὐαγγελιστῶν καθίστησι.

§. 151.

Ε'. ἐφάνη, ὀψίας ἤδη ὔσης, κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς Ἀναστάσως, τοῖς Μαθηταῖς συνηγμένοις, εἰσελθὼν τῶν Θυρῶν κεκλεισμένων, δείξας αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὰς πόδας, καὶ φαγὼν ἐνώπιον αὐτῶν, „ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κη„ρίου· καὶ διανοίξας αὐτοῖς τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς Γραφὰς, μεταδὸς τοιοῦτο ἐμφυσήματος, καὶ διορίσας αὐτοῖς εἰς τὴν Ἀποστολὴν τοῦ κηρύγματος (12).

§. 152.

Καὶ αὗται μὲν αἱ φανερώσεις τοῦ Κυρίου, ἐγένοντο πᾶσαι κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς. Ὅτι δὲ τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἡμέρᾳ καὶ εἰς τὴν ἀειπάρθενον αὐτοῦ μητέρα ἐφάνη ὁ Κύριος, ὥστινες ἐγνωμάτευσαν· (13) τοῦτο εὐσεβῶς μὲν δυνάμεθα νὰ τὸ τεκμηριώσωμεν· ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Εὐαγγελιστῶν ὅμως καὶ περὶ τούτου οὐδὲν ἀκούομεν.

§. 153.

ς'. Μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως, παρέσῃ πάλιν τοῖς Μαθηταῖς συνηθροιμένοις, τῶν Θυρῶν κεκλει-

10) Ὠριγένης εἰς τὸν Ἱερεμ. καὶ εἰς τὸν Ἰωάν. καὶ ἐν τοῖς κατὰ Κέλσ. Βασίλ. ὁ Μέγ. εἰς τὸν Ἡσαΐαν Κεφ. ς'.
11) Ἐπιφάν. Αἱρέσ. ΚΓ'. Ἀριθμ. ς'.
12) Λουκ. ΚΔ'. 36-49. Ἰωάν. Κ'. 19-23.
13) Μελέτ. ὁ Ἀθην. ἐν τῇ Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. ή.

Digitized by Google

κλεισμένων, ὁ Κύριος, παρόντος τότε καὶ τῦ Θωμᾶ· τῦ ὁποίω τὴν πρὶν ἀπιστίαν, ἡ τῶν χειρῶν καὶ τῆς πλευρᾶς τῦ ἐξαναστάντος διαψηλάφησις, εἰς πίστιν τελείαν μετέβαλεν (14).

§. 154.

Ζ'. Ἐφανερώθη τὸ τρίτον ἤδη εἰς τὸς Μαθητὰς συνηγμένος ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ὅπε ἁλιεύοντες, ἔβαλον, διακελεύσεως αὐτῦ, εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τὰ δίκτυα, καὶ εἵλκυσαν ἰχθύας μεγάλες ἑκατὸν πεντήκοντα τρεῖς. Ἐκεῖ μετ' αὐτῶν καὶ τὸ ἐπὶ τῆς ἀνθρακιᾶς ὀψάριον ἔφαγε μετὰ τῦ ἄρτε. Ἐκεῖ καὶ διὰ τῆς τριττῆς ἐρωτήσεως: ἀγαπᾶς με; τὴν τριττὴν ἄρνησιν τῦ Πέτρε ἐθεράπευσε· προειπὼν αὐτῷ, καὶ ὁποῖον εἶδος Θανάτε αὐτὸν ἀπεκδέχεται· καὶ δὴ, καὶ περὶ τῦ Ἰωάννε ἐπερωτήσαντι, ἀποκριθείς: „τὸ, ἐὰν αὐτὸν Θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, „τί πρὸς σέ; ὅθεν ἡ σφαλερὰ περὶ τῦ ἐπισηθείς (ὅτι δὲ ἀποθνήσκει) ἐγεννήθη ὑπόληψις (15).

§. 155.

Η'. Εὑρεθέντες οἱ ἕνδεκα, (ὡς ἦν αὐτοῖς διατεταγμένον) εἰς Γαλιλαίαν, εἶδον ἐκεῖ τὸν Ἰησῦν, καὶ προσεκύνησαν αὐτόν. Ἀγκαλά τινες ἐξ αὐτῶν δὲν ἔλειψαν κατ' ἀρχὰς νὰ ὑποδισάσωσιν. Ἐκεῖ δὲ τότε διωρίσθησαν εἰς τὸ κήρυγμα: πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτὸς εἰς τὸ ὄνομα τῦ Πατρὸς, καὶ τῦ υἱῦ, καὶ τῦ Ἁγίε πνεύματος· ὅπε σαφῶς

14) Ἰωάν. Κ'. 24-29.
15) Ἰωάν. ΚΑ'. 1-23.

Digitized by Google

σαφῶς τὸ ὑψηλὸν καὶ ἀνερμήνευτον δόγμα τῆς μοναδικῆς καὶ ἐνιαίας Τριάδος κηρύττεται·) καὶ διδάσκοντες τὸς βαπτιζομένους τηρεῖν πάντα τὰ τῦ Κυρίυ ἐντάλματα (16).

§. 156.

Θ'. ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις Ἀδελφοῖς ἐφάπαξ (17). Πότε δὲ, καὶ πῦ; ἀδαμῦ σεσημείωται· ὑπολαμβάνυσί τινες, ὅτι κατὰ τὴν ἀνωτέρω ὀγδόην φανέρωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν (18). Ἄλλοι δὲ κρίνυσιν, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναλήψεως, ἐπὶ τῦ ὄρυς τῦ Ἐλαιῶνος, ἐννοῦντες τὸ ἐπάνω, ἀντὶ τῦ ἄνωθεν, ὅθεν ἀναλαμβανόμενος ὤφθη εἰς τὸς ὐρανύς (19).

§. 157.

Ι'. ὤφθη Ἰακώβῳ, τῷ Ἐλάσσονι δηλαδὴ, τῷ Ἀδελφῷ τῦ Κυρίυ (20). Τὴν φανέρωσιν ταύτην τὴν ἀναφέρει καὶ τὸ Ἀπόκρυφον τῶν Ναζηραίων Εὐαγγέλιον· ἤτοι τὸ καθ' ἑβραίυς· (21) πλὴν, ἐκ μὲν τῦ εἰρημένυ Ἀποκρύφυ Εὐαγγελίυ ὑποτίθεται, ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς Ἀναστάσεως· ἐκ δὲ τῆς ἐπιστολῆς τῦ Παύλυ φαίνεται, ὅτι ἀφ' ὗ τοῖς ἐπάνω πεντακοσίοις Ἀδελφοῖς ὁ Ἰησῦς ἐθεάθη, ἔπειτα ὤφθη τῷ Ἰακώβῳ.

§. 158.

---

16) Ματθ. ΚΗ'. 16-20.
17) Α'. Κορινθ. ΙΕ'. 6.
18) Αὐγυστῖνος Καλμέτης, ἐν ὑπομνήμ. τῷ εἰς τὴν Α'. πρὸς Κορινθ. Κεφ. ΙΕ'. Καὶ ἐν τῇ Εὐαγγελικ. Ἁρμονίᾳ.
19) Παρὰ Χρυσος. καὶ Θεοφύλ. καὶ Οἰκυμενίῳ.
20) Α'. Κορινθ. ΙΕ'. 7.
21) Ἱερώνυμ. ἐν τῷ Καταλόγ. τῶν Ἐκκλισ. Συγγραφ.

Digitized by Google

§. 158.

ΙΑ'. τῇ τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως, (22) εἰς Ἱερουσαλὴμ πρῶτον πολλὰ διαλεχθεὶς πρός τι Μαθητὰς ὁ Κύριος· προσβιβάσας αὐτοὺς εἰς τὸ τῶ Εὐαγγελίω κήρυγμα· προδηλώσας τὰ σημεῖα, ὅσα τοῖς πιστεύσασι μέλλοσι παρακολουθεῖν· παραγγείλας αὐτοῖς ἵνα μένωσιν αὐτῶ, ἕως ἂ ἐνδύσωνται τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν ἐπελθόντος τῶ Ἁγίω πνεύματος ἐπ' αὐτοὺς, ἐξήγαγεν αὐτοὺς εἰς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτῶ εὐλόγησεν αὐτούς· καὶ βλεπόντων αὐτῶν, ἐπήρθη καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, ὅτε καὶ δύο Ἄγγελοι παρασάντες, τί ἑστήκατε (εἶπον) Ἄνδρες Γαλιλαῖοι εἰς τὸν οὐρανὸν ἀτενίζοντες· οὗτος ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν μετὰ χαρᾶς μεγάλης (23).

ΕΤΟΣ ΛΔ'.

§. 159.

Μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς τῶ Κυρίω Ἀνάληψιν, οἱ Ἀπόστολοι σὺν ταῖς Γυναιξὶ, καὶ Μαρίᾳ τῇ Θεομήτορι, (Σημείωσαι ὅτι ἐνταῦθα τὸ ἕκατον, τῆς Θεοτόκου Μαρίας ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ γίνεται μνεία) καὶ σὺν τοῖς

21) Μαΐω γ'.

23) Μάρκ. Ιϛ'. 15-19. Λουκ. ΚΔ'. 50-52. Πράξ. Α'. 3-12.

Digitized by Google

ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ ἐφ' οὗ ἐκρέματο, πρὸς τὸν Πατέρα: Ἠλὶ Ἠλὶ κτ. τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ παρεστώτων κρίνουσιν, ὅτι Ἠλίαν ἐπικαλεῖται. Λέγει ἐπὶ τούτοις: διψῶ· καὶ διὰ σπόγγου ὑσσώπῳ περιτεθειμένου ποτίζεται ὄξος. Τελευταῖον κράζει φωνῇ μεγάλῃ· τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα. Καὶ τότε τὸ Καταπέτασμα τοῦ Ναοῦ ἐσχίσθη· ἡ γῆ ἐσείσθη· (43) αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, τὰ μνημεῖα ἠνεῴχθησαν, νεκροὶ ἀνέστησαν, ὥστε ὁ ἑκατόν-

---

μόνῃ τῇ Ἰουδαίᾳ. ἥτις πολλάκις ἐνοεῖται διὰ τοῦ ὀνόματος πάσης τῆς γῆς· (ὡς παρὰ τῷ Λουκᾷ Δ'. 25.) Ὡς γὰρ προσφυῶς λέγει Σαμουὴλ ὁ Βασυάγης (ἐν Τόμ. Α'. τῶν χρονι. Σελ. 248. κξ. καὶ „Σελ. 398. κξ.) ὥσπερ πάλαι τοῖς Αἰγυπτίοις τὸ ψηλαφητὸν „ἐπικέχυται σκότος, τῶν Ἰσραηλιτῶν κατὰ τὸ αὐτὸ ἡλικιῶν „φασὶ περιαυγαζομένων· ἕως ὕστερον σκότος βαθὺ τῶν Ἰου„δαίων κατεσκεδάσθη, ἐν ᾧ οἱ ἐξ ἐθνῶν τοῦ ἀφ' ἡλίου φέγγους „ἐτύγχανον ἀπολαύοντες. Ἐπληροῦτο γὰρ τηνικαῦτα τὸ προ„ρηθὲν· ὅτι πολλοὶ ἀπὸ Ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀνα„κλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ „Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· οἱ δὲ υἱοὶ τῆς Βασιλείας ἐκβληθήσονται „εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. (Ματθ. Η'. 11-12.)

43) Ἐπὶ Τιβερίου (Τάκιτ. Χρονικ. Βιβλ. Β'.) δώδεκα ἐπίσημοι πόλεις, ἐν Ἀσίᾳ· ὑπὸ σεισμοῦ κατηδαφίσθησαν καὶ τοῦτον εἶναι τὸν ἐπὶ τοῦ Κυριακοῦ σεισμὸν πάθους, τινὲς ὑπέλαβον. (Παῦλ. Ὀρόσ. Βιβλ. Ζ'. Κεφ. γ'.) Ἀλλ' αἱ μὲν Πόλεις αἱ ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ κατεδαφισθεῖσαι, (Ἃς καὶ τρισκαίδεκα Εὐσέβιος ἐν τῷ χρονικῷ ἀριθμεῖ κατ' ὄνομα) ἐν τῷ τεταρτῳ ἔτει τῆς Τιβερίου Βασιλείας κατεπτώθησαν, δέκα πέντε σχεδὸν ἔτη πρὸ τοῦ Σωτηρίου πάθους· κατὰ δὲ τὸ δέκατον ἔνατον ἔτος τῆς Τιβερίου Βασιλείας ὕστερον· τετέσι κατ' αὐτὸ τὸ πάθος τοῦ Κυρίου. ὁ Αὐτος Παμφίλου Εὐσέβιος ἐν ἑλληνικοῖς ὡς λέγει (ἐν τῷ χρονικῷ) ὑπομνήμασιν, εὗρεν ἱστορούμενα. κατὰ λέξιν ταῦτα. „Ὁ ἥλιος ἐξέλιπε· Βιθυνία ἐσείσθη· Νικαίας τὰ πολλὰ ἔπεσεν.

Digitized by Google

τόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ καταπλαγέντες ὑπὸ τοῦ φόβου ἐξεβόησαν: „ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. Καὶ οἱ Θεαταὶ πάντες, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον· ἐν οἷς, καὶ πολλοὶ ἦσαν γνωστοὶ τῷ Ἰησοῦ καὶ γυναῖκες αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, Θεωροὶ τῶν γενομένων ἀπὸ μακρόθεν ἱστάμεναι (44).

§. 140.

Κατ' αἴτησιν τῶν Ἰουδαίων, διὰ παρὰ μὴ μείνωσιν εἰς τὴν ἐφεξῆς μεγάλην τῆς ἑορτῆς ἡμέραν κρεμάμενα τὰ τῶν καταδίκων σώματα, πέμπουσι ὑπὸ Πιλάτου τοῦ Ἡγεμόνος στρατιῶται· οἵτινες τῶν μὲν δύο λῃστῶν, ὡς ἔτι ζώντων, συντρίβουσι τὰ σκέλη· τοῦ δὲ Ἰησοῦ, τεθνηκότος ἤδη, „οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη· ἀλλὰ, (σωζομένου καὶ ἐνταῦθα τοῦ τύπου· ὅτι „ὀστοῦν οὐ συν„τριβήσεται ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν τυθέντος ἀμνοῦ· (45) εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε· (πάλιν καὶ ἐν τούτῳ τῆς Γραφικῆς Προρρήσεως πληρουμένης: „ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντη„σαν· (46) ἐξ ἧς πλευρᾶς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ (47).

§. 141.

Κατ' αἴτησιν δὲ Ἰωσὴφ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, Συμπράττοντος αὐτῷ καὶ τοῦ Νικοδήμου, τῶν κρυφίων Μα-

 θητῶν)

---

44) Ματθ. ΚΖ'. 45-56. Μάρκ. ΙΕ'. 37-41. Λουκ. ΚΓ'. 46-49. Ἰωάν. ΙΘ'. 28-30.

45) Ἐξόδου ΙΒ'. 46. Ἀριθμ. Θ'. 12. ψαλμ. ΛΔ'. 20.

46) Ζαχαρ. ΙΒ'. 10. ψαλμ. ΚΒ'. 16.

47) Ἰωάν. ΙΘ'. 31-37.

Digitized by Google

θητῶν·) ὀψίας ἤδη γενομένης, ἀποκαθηλῶσαι ἀπὸ τῦ σαυρῦ τὸ Ἰησῦ σῶμα, ἀρωματίζεται, Σινδόνι καθαρᾷ τυλίσσεται. Αἱ δὲ Μαρίαι, ἥτε Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη ἡ τῦ Ἰωσῆ Μήτηρ, καθήμεναι ἀπέναντι ἐθεώρων πῦ τίθεται (48).

§. 142.

Τῇ ἐπαύριον (49), οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, παρασήσαντες εἰστὸν Πιλάτον, ἃς εἶχον ὑποψίας, μήπως οἱ Μαθηταὶ κλέψαντες τὸ ἐνταφιαθὲν σῶμα, κηρύξωσιν ὡς ἀληθινὴν τὴν τῦ νεκρῦ προεπηγγελμένην Ἀνάστασιν, λαμβάνεσιν ἄδειαν νὰ σφραγίσωσι τὸν τάφον, καὶ νὰ τὸν φυλάττωσι διὰ τῆς Κεσοδίας (50).

§. 143.

Δὶ ὅλης τῆς ἡμέρας τῦ Σαββάτυ ἐκείνυ, ἔχυσαι αἱ Μαρίαι προητοιμασμένα διάφορα ἀρώματα, καὶ μύρα, ἵνα ἐλθῦσαι ἀλείψωσι τὸ σῶμα τῦ Ἰησῦ, ἡσύχασαν· εὐλαβέμεναι τῆς νενομοθετημένης τῦ Σαββάτυ ἀργίας τὴν ἀθέτησιν (51).

§. 144.

Παρελθύσης τῆς τῦ Σαββάτυ ἡμέρας, κατὰ τὸν βαθὺν ὄρθρον τῆς ἑφεξῆς Κυριακῆς (τῆς μιᾶς Σαββάτων· (52) μεθ' ὥρας ὡσεὶ τριάκοντα ἔξ ἀπὸ τῆς τῦ ζωο-

48) Ματθ. ΚΖ'. 57-61. Μάρκ. ΙΕ'. 42-47. Λεκ. ΚΓ'. 50-55. Ἰωάν. ΙΘ'. 38-42.
49) Μαρτίε κδ'. ἡμέρᾳ Σαββάτυ.
50) Ματθ. ΚΖ'. 62-66.
51) Μάρκ. Ις'. 1. Λεκ. ΚΓ'. 56.
52) Μαρτίε κέ.

Digitized by Google

ζωοδότε νεκρώσεως, αἱ γυναῖκες ἔρχονται μετὰ τῶν νεκρωσίμων ἀρωμάτων εἰς τὸ μνημεῖον· ἐν ᾧ δὲ διαλογίζονται καθ' ἑαυτὰς, τίς ἀποκυλίσει αὐταῖς τὸν τὸ μνῆμα ἐπιπωματίζοντα λίθον, γίνεται σεισμὸς φοβερὸς, καὶ τὸν λίθον Ἄγγελος ἀποκυλίσας, κάθηται ἐπ' αὐτὸν, ἀστραπηφόρος τὴν ὄψιν, χιονόφοτος τὴν στολὴν, ὥστις ἐπιφανεὶς ἀπενέκρωσεν ἀπὸ τῆ φόβε τὰς φύλακας. Ἐν τύτῳ δὲ αἱ γυναῖκες εἰσελθῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, ὁρῶσιν ἄλλες δύο Ἀγγέλες ἐν ἀνδρικῷ σχήματι, καὶ ἐδήσεσιν ὁμοίως ἀστραπτύσαις, μηνύοντας αὐταῖς τῆ Σωτῆρος τὴν ἔγερσιν, καὶ ἀποστέλλοντας αὐτὰς νὰ δράμωσι κατὰ τάχος, καὶ νὰ ἀπαγγείλωσι τοῖς Μαθηταῖς τὰ φαιδρὰ Εὐαγγέλια, ὅτι τὰ προειρημένα αὐταῖς πάντα ἐπληρώθησαν· καὶ ἅμα νὰ εἰπῶν αὐτοῖς, νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ὅπε, θέλει ἀξιωθῆν νὰ ἰδῆν καὶ αὐτοπροσώπως, τὸν Σωτῆρα καὶ Κύριον αὐτῶν καὶ Διδάσκαλον (53).

§. 145.

Ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία φθάσασα ἐν τύτῳ καὶ αὐτὴ διὰ σκότες, καὶ ἰδῦσα τὸν λίθον μετηρμένον ἀπὸ τῆς θύρας τῆ μνημείε, πετᾷ εὐθὺς, καὶ ἀναγγέλλει εἰς Πέτρον καὶ Ἰωάννην, ὅτι ἐπῆραν ἀπὸ τῆ τάφε τὸν Κύριον· ὅθεν Ἰωάννης νεανικῶς προτρέχει, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια μόνα χωρὶς νὰ εἰσέλθῃ. Ἐπιφθάνει δὲ μετ' αὐτὸν καὶ ὁ Πέτρος, καὶ εἰσελθὼν βλέπει χωρισὸν τῶν ὀθονίων τὸ Σεδάριον, ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον· καὶ τότε εἰσελθὼν καὶ ὁ προφθά-

53) Ματθ. ΚΗ'. 1-7. Μάρκ. Ις', 1-7. Λυκ. ΚΔ'. 1-8. Ἰωάν. Κ'. 1.

Digitized by Google

φθάσας Ἰωάννης εἶδε καὶ ἐπίστευσε. Διὸ καὶ ἐπανῆλθον εἰς Ἱερουσαλὴμ κήρυκες ἤδη τῆς ὑπερφυοῦς Ἀναστάσεως· τὴν ὁποίαν, ἕως μὲν τότε δὲν ἐκατανόουν προλεγομένην ἐν ταῖς Γραφαῖς· τότε δὲ τέλεον ἐπληροφορῶντο ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν πραγμάτων ἐκβάσεως (54).

§. 146.

Ἐν τῷ μεταξὺ μαθόντες οἱ Ἀρχιερεῖς τὰ συμβάντα, πείθουσι δι' ἀργυρίων ἱκανῶν τοὺς στρατιώτας, νὰ διαφημίσουν, ὅτι ἐλθόντες οἱ Μαθηταὶ διὰ νυκτὸς ἔκλεψαν τὸν νεκρὸν διδάσκαλον, αὐτῶν κοιμωμένων. Καὶ διεδόθη μὲν τοῖς Ἰουδαίοις ἡ τοιαύτη φήμη (1). Ἀλλ' ἐθριάμβευσεν ἡ ἀλήθεια κατὰ τοῦ ψεύδους· ἐπειδὴ ἀνασὰς ὁ Ἰησοῦς, παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα πραγματικῶς καὶ ταῖς γυναιξὶ, καὶ τοῖς Ἀποστόλοις, καὶ τοῖς λοιποῖς Μαθηταῖς, ὄχ ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκις ὀπτανόμενος αὐτοῖς δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα (2).

§. 147.

Α', ἐφάνη Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἥτις καὶ κατ' ἀρχὰς, τὸν κηπουρὸν εἶναι νομίσασα, εὐθὺς ἐκ τῆς φωνῆς: Μαρία· τὸν ἐγνώρισε: Ῥαββουνὶ! καὶ παρ' αὐτοῦ ἀπεσάλη τῆς ὥρας πρὸς τοὺς Μαθητὰς μηνύτρια τῆς χαρμοσύνης Ἀνασάσεως (3).

§. 148.

---

54) Ἰωάν. Κ'. 1-10.

1) Ματθ. ΚΗ'. 11-15.

2) Πράξ. Α'. 3.

3) Μάρκ. Ις'. 9-11. Ἰωάν. Κ'. 11-18.

Digitized by Google

§. 148.

Β'. ἐφάνη εἰς τὰς ἀπὸ τῦ μνημείυ ἐπιστρεφόσας γυναίκας, αἷς εἶπε τὸ, χαίρετε· καὶ ἄς ἐνισχύσας: „μὴ φοβεῖσθε: ἀπέστειλεν ἵνα ἀπαγγείλωσι τοῖς Μαθηταῖς, ὅπως ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ „αὐτὸν ὄψονται (4).

§. 149.

Γ'. ἐφάνη εἰς τὸν Πέτρον, κατὰ τὸν Εὐαγγελιςὴν Λυκᾶν (5), „ὤφθη Σίμονι· καὶ κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον (6) „ὤφθη Κηφᾷ· ὑφ' ἓ δὴ ἀναγγείλαντος ἐπληροφορήθησαν ἀκέσαντες καὶ οἱ λοιποὶ, ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως.

§. 150.

Δ'. ἐφάνη εἰς τὰς δύο, τὰς πορευομένας εἰς Ἐμμαὺς ὧν ὁ μὲν, ὀνομάζεται Κλεώπας, τῦ δὲ ἑτέρυ σιγᾶται τὸ ὄνομα (7). Καί τινες μὲν ὑπέλαβον ὅτι ἦτος ἦν ὁ Εὐαγγελιςὴς Λυκᾶς (8). Ἀλλ' ὁ Λυκᾶς κατ' ἀρχὰς τῦ Εὐαγγελίυ, δὲν συναριθμεῖ ἑαυτὸν μετ' ἐκείνων, οἵτινες αὐτόπται καὶ ὑπηρέται τῦ λόγυ ἐγένοντο (9). ἕτεροι δὲ τὸν Συνοδοιπόρον τῦ Κλεώπα τὸν ὠνόμασαν Σί-

4) Ματθ. ΚΗ'. 9. 10.
5) Κεφ. ΚΔ'. 34.
6) Α. Κορινθ. ΙΕ'. 5.
7) Μάρκ. Ις'. 12. 13. Λυκ. ΚΔ'. 13-35.
8) Θεοφύλ. ἐνταῦθα. Νικηφόρ. ὁ Κάλλις. ἐν τῇ Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. λδ'.
9) Λυκ. Α'. 2.

Digitized by Google

Σίμωνα (10). Ὁ δὲ Ἱερὸς Ἐπιφάνιος (11) ἐνόμισεν, ὅτι αὐτὸς ἦτον ὁ Ναθαναὴλ. Πάντα ταῦτα ἀμφιλεγόμενα ἡ σιγὴ τῶν Εὐαγγελιστῶν καθίσησι.

§. 151.

Ε'. ἐφάνη, ὀψίας ἤδη ὔσης, κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς Ἀνασάσεως, τοῖς Μαθηταῖς συνηγμένοις, εἰσελθὼν τῶν Θυρῶν κεκλεισμένων, δείξας αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὸς πόδας, καὶ φαγὼν ἐνώπιον αὐτῶν, „ἰχθύος ὀπτῆ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίε κη„ρίε· καὶ διανοίξας αὐτοῖς τὸν νῶν τῆ συνιέναι τὰς Γραφὰς, μεταδὸς τε τῆ ἐμφυσήματος, καὶ διορίσας αὐτοῖς εἰς τὴν Ἀποστολὴν τῆ κηρύγματος (12).

§. 152.

Καὶ αὗται μὲν αἱ φανερώσεις τῆ Κυρίε, ἐγένοντο πᾶσαι κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς. Ὅτι δὲ τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἡμέρᾳ καὶ εἰς τὴν ἀειπάρθενον αὐτῆ μητέρα ἐφάνη ὁ Κύριος, ὥστινες ἐγνωμάτευσαν· (13) τῆτο εὐσεβῶς μὲν δυνάμεθα νὰ τὸ τεκμηριώσωμεν· ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Εὐαγγελιστῶν ὅμως καὶ περὶ τύτε ὐδὲν ἀκέομεν.

§. 153.

ς'. Μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ ἀπὸ τῆς Ἀνασάσεως, παρέση πάλιν τοῖς Μαθηταῖς συνηθροιμένοις, τῶν Θυρῶν κεκλει-

10) Ὠριγένης εἰς τὸν Ἱερεμ. καὶ εἰς τὸν Ἰωάν. καὶ ἐν τοῖς κατὰ Κέλσ. Βασίλ. ὁ Μέγ. εἰς τὸν Ἡσαΐαν Κεφ. ς'.
11) Ἐπιφάν. Αἱρέσ. ΚΓ'. Ἀριθμ. ς'.
12) Λεκ. ΚΔ'. 36-49. Ἰωάν. Κ'. 19-23.
13) Μελέτ. ὁ Ἀθην. ἐν τῇ Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. ή.

Digitized by Google

πλεισμένων, ὁ Κύριος, παρόντος τότε καὶ τῦ Θωμᾶ· τῦ ὀποίυ τὴν πρὶν ἀπιςίαν, ἡ τῶν χειρῶν καὶ τῆς πλευρᾶς τῦ ἐξανασάντος διαψηλάφησις, εἰς πίςιν τελείαν μετέβαλεν (14).

§. 154.

Ζ'. Ἐφανερώθη τὸ τρίτον ἤδη εἰς τὺς Μαθητὰς συνηγμένυς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ὅπυ ἁλιεύοντες, ἔβαλον, διακελεύσεως αὐτῦ, εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τὰ δίκτυα, καὶ εἵλκυσαν ἰχθύας μεγάλυς ἑκατὸν πεντήκοντα τρεῖς. Ἐκεῖ μετ' αὐτῶν καὶ τὸ ἐπὶ τῆς ἀνθρακιᾶς ὀψάριον ἔφαγε μετὰ τῦ ἄρτυ. Ἐκεῖ καὶ διὰ τῆς τριττῆς ἐρωτήσεως: ἀγαπᾶς με; τὴν τριττὴν ἄρνησιν τῦ Πέτρυ ἐθεράπευσε· προειπὼν αὐτῷ, καὶ ὁποῖον εἶδος Θανάτυ αὐτὸν ἀπεκδέχεται· καὶ δὴ, καὶ περὶ τῦ Ἰωάννυ ἐπερωτήσαντι, ἀποκριθείς: „τὸ, ἐὰν αὐτὸν Θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι; „τί πρὸς σέ; ὅθεν ἡ σφαλερὰ περὶ τῦ ἐπισταθείσα (ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει·) ἐγεννήθη ὑπόληψις (15).

§. 155.

Η'. Εὑρεθέντες οἱ ἕνδεκα, (ὡς ἦν αὐτοῖς διατεταγμένον·) εἰς Γαλιλαίαν, εἶδον ἐκεῖ τὸν Ἰησῦν, καὶ προσεκύνησαν αὐτόν. Ἀγκαλαί τινες ἐξ αὐτῶν δὲν ἔλειψαν κατ' ἀρχὰς νὰ ὑποδισάσωσιν. Ἐκεῖ δὲ τότε διωρίσθησαν εἰς τὸ κήρυγμα: πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτὺς εἰς τὸ ὄνομα τῦ Πατρὸς, καὶ τῦ ὑῦ, καὶ τῦ Ἁγίυ πνεύματος· (ὅπυ σαφῶς

14) Ἰωάν. Κ'. 24-29.
15) Ἰωάν. ΚΑ'. 1-23.

Digitized by Google

σαφῶς τὸ ὑψηλὸν καὶ ἀνερμήνευτον δόγμα τῆς μοναδικῆς καὶ ἐνιαίας Τριάδος κηρύττεται·) καὶ διδάσκοντες τὸς βαπτιζομένους τηρεῖν πάντα τὰ τῦ Κυρίε ἐντάλματα (16).

§. 156.

Θ'. ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις Ἀδελφοῖς ἐφάπαξ (17). Πότε δὲ, καὶ πῦ; ἐδαμῦ σεσημείωται· ὑπολαμβάνουσί τινες, ὅτι κατὰ τὴν ἀνωτέρω ὀγδόην φανέρωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν (18). Ἄλλοι δὲ κρίνουσιν, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναλήψεως, ἐπὶ τῦ ὄρες τῦ Ἐλαιῶνος, ἐννοῦντες τὸ ἐπάνω, ἀντὶ τῦ ἄνωθεν, ὅθεν ἀναλαμβανόμενος ὤφθη εἰς τὸς οὐρανός (19).

§. 157.

Ι'. ὤφθη Ἰακώβῳ, τῷ Ἐλάσσονι δηλαδὴ, τῷ Ἀδελφῷ τῦ Κυρίε (20). Τὴν φανέρωσιν ταύτην τὴν ἀναφέρει καὶ τὸ Ἀπόκρυφον τῶν Ναζηραίων Εὐαγγέλιον· ἤτοι τὸ κατ' Ἑβραίους· (21) πλὴν, ἐκ μὲν τῦ εἰρημένυ Ἀποκρύφυ Εὐαγγελίε ὑποτίθεται, ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς Ἀναστάσεως· ἐκ δὲ τῆς ἐπιστολῆς τῦ Παύλυ φαίνεται, ὅτι ἀφ' ἧς τοῖς ἐπάνω πεντακοσίοις Ἀδελφοῖς ὁ Ἰησῦς ἐθεάθη, ἔπειτα ὤφθη τῷ Ἰακώβῳ.

§. 158.

---

16) Ματθ. ΚΗ'. 16-20.

17) Α'. Κορινθ. ΙΕ'. 6.

18) Αὐγυστῖνος Καλμέτης, ἐν ὑπομνήμ. τῷ εἰς τὴν Α'. πρὸς Κορινθ. ΚεΦ. ΙΕ'. Καὶ ἐν τῇ Εὐαγγελικ. Ἁρμονίᾳ.

19) Παρὰ Χρυσος. καὶ Θεοφύλ. καὶ Οἰκυμενίῳ.

20) Α'. Κορινθ. ΙΕ'. 7.

21) Ἱερώνυμ. ἐν τῷ Καταλόγ. τῶν Ἐκκλισ. Συγγραφ.

Digitized by Google

§. 158.

ΙΑ'. τῇ τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως, (22) εἰς Ἱερουσαλὴμ πρῶτον πολλὰ διαλεχθεὶς πρός τε Μαθητὰς ὁ Κύριος· προσβιβάσας αὐτοὺς εἰς τὸ τῆς Εὐαγγελίου κήρυγμα· προδηλώσας τὰ σημεῖα, ὅσα τοῖς πιστεύσασι μέλλοισι παρακολουθεῖν· παραγγείλας αὐτοῖς ἵνα μένωσιν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἐνδύσωνται τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου πνεύματος ἐπ' αὐτοὺς, ἐξήγαγεν αὐτοὺς εἰς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς· καὶ βλεπόντων αὐτῶν, ἐπήρθη καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, ὅτε καὶ δύο Ἄγγελοι παρασάντες, τί ἑστήκατε (εἶπον) Ἄνδρες Γαλιλαῖοι εἰς τὸν οὐρανὸν ἀτενίζοντες· οὗτος ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν μετὰ χαρᾶς μεγάλης (23).

ΕΤΟΣ ΛΔ'.

§. 159.

Μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς τοῦ Κυρίου Ἀνάληψιν, οἱ Ἀπόστολοι σὺν ταῖς Γυναιξὶ, καὶ Μαρίᾳ τῇ Θεομήτορι, (Σημείωσαι ὅτι ἐνταῦθα τὸ ἕκατον, τῆς Θεοτόκου Μαρίας ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ γίνεται μνεία·) καὶ σὺν τοῖς

---

21) Μαΐου γ'.

23) Μάρκ. Ιϛ'. 15-19. Λουκ. ΚΔ'. 50-52. Πράξ. Α'. 3-12.

Digitized by Google

τοῖς Ἀδελφοῖς αὐτῆ ψυχὰ τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ ἑκατὸν εἴκοσι, προσεκαρτέρουν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει ἐν τῷ ὑπερῴῳ τῷ ἐν Ἱερουσαλήμ. Τὸ δὲ ὑπερῷον, (μέρος τὸ ἀνώτερον τῆ οἴκε, τὸ ὁποῖον οἱ Ἑβραῖοι διωρισμένον εἶχον ἐκ συνηθείας εἰς τόπον Εὐκτήριον) οἱ μὲν νομίζουσιν, ὅτι ἦν ἐν τῷ οἴκῳ Ἰωάννε τῆ Εὐαγγελιστῆ· οἱ δὲ, ἐν τῷ τῆς Μαρίας τῆς Μητρὸς Ἰωάννε τῆ ἐπονομαζομένε Μάρκε. Ἄλλοι ἁπλῶς ἐκεῖνο λέγουσιν εἶναι, ἐν ᾧ ὁ Χριστὸς τὸ σωτηρίσιμον Πάσχα ἐτέλεσεν. Ἄλλοι τελευταῖον (καὶ ἴσως ἐκ ἀπιθάνως) ὅτι αὐτὸ ἦν ἓν τῶν ὑπερῴων, τῶν ἐπὶ τῆς ἐξωτέρας Αὐλῆς τῆ Ναῆ· ὁποῖα ἦσαν διάφορα ἐκεῖ ὑπερῷα, τὰ εἰς ὑποδοχὴν τῶν εἰς τὸ Ἱερὸν συντρεχόντων πάντοτε ἀναπεπταμένα, καὶ παντὶ τῷ βουλομένῳ εἰσέρχεσθαι ἕτοιμα (1). Ἐκεῖ δὴ τότε ἐπρόβαλεν ὁ Πέτρος τὴν ἀναπλήρωσιν τῆ τῶν Ἀποστόλων χορῆ, ἀποδείξας ἐκ τῶν Ψαλμῶν (2) ὅτι τὴν ἐπισκοπὴν τῆ προδότε Ἰούδα, τῆ κακῶς μετὰ τὴν προδοσίαν τὸ ζῆν καταξρέψαντος· προωρισμένον ἦν νὰ τὴν λάβῃ ἕτερος· ὅθεν σήσαντες ἐν μέσῳ δύο τῶν γνωρίμων, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἶησος· καὶ Ματθίαν· καὶ πρὸς Θεὸν προσευξάμενοι, ὅπως ἀναδείξῃ ὃν ἐξελέξατο· καὶ κλήρες δόντες, εἶδον ὅτι ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν· καὶ συγκατεψηφίθη ἔτος μετὰ τῶν ἕνδεκα Ἀποστόλων (3).

§. 160.

---

1) Ὅρα Καμπέγιον Βιτρίγγαν περὶ τῆς Παλαιᾶς Συναγωγῆς Βιβλ. Α'. Μέρ. Α'. Σελ. 152-154.

2) Ψαλμ. ΞΘ'. 26.

3) Πράξ. Α'. 13 - ἄχρι τέλες.

Digitized by Google

§. 160.

Ἐν τούτῳ τῷ ὑπερῴῳ, τῇ πεντηκοστῇ ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως ἡμέρᾳ, δεκάτῃ δὲ ἀπὸ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου (4) περὶ ὥραν τρίτην τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ οἱ Ἀπόστολοι μετὰ τῶν Μαθητῶν, καὶ τῶν ἄλλων, ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό, περιμένοντες τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς, ἐπεφοίτησεν ἐπ' αὐτοὺς αἰσθητῶς ἡ ἐξ ὕψους δύναμις. Πνεῦμα σφοδρὸν καὶ βίαιον πνεῦσαν ἐξαίφνης ἐπλήρωσε τὸν οἶκον. Μία γλῶσσα πυρίνη ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς ἑκάστου κεφαλῆς. Καὶ πνευματέμφοροι γενόμενοι οἱ ἐκεῖ πάντες κατὰ τὴν Ἰωὴλ προφητείαν (5), ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις τοῦ μεγαλείου τοῦ Θεοῦ· τότε τὰ ἀπὸ διαφόρων χωρῶν συρρεύσαντα διὰ τὴν ἑορτὴν πλήθη, Πάρθοι, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἐλαμῖται κτ. κτ., πολυαριθμότερα ὑπὲρ ἄλλοτέ ποτε κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον συναθροισθέντα διὰ τὴν διατρέχουσαν φήμην τῆς τοῦ προσδοκωμένου Μεσσίου ἐλεύσεως, ἣν αἱ τῶν Γραφῶν προρρήσεις, καὶ μάλιστα αἱ τοῦ Δανιὴλ (6) ὑπέχοντο ὡς ἤδη ἐγγίζουσαν· ἐθαύμαζον καὶ ὑπερεθαύμαζον, ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι ἐλάλουν, καὶ ἦκουεν εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. Τότε ὁ Πέτρος ἐπάρας τὴν φωνὴν ἐνώπιον πάντων κηρύττει τὸν Ναζωραῖον Σωτῆρα, καὶ διὰ πολλῶν ἀποδείχνει, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ Κύριος ὁ χριστὸς, ὃν ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ἐσταύρωσε, καὶ ὃν ὁ Κύριος ἀνέστησεν. Ὅθεν πολλοὶ κατανυγέντες, καὶ τὸν λόγον ἀποδεξάμενοι, ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ

4) Πράξ. ιγ'.
5) Κεφαλ. Β'. 28-32.
6) Κεφαλ. Θ'. 25.

Digitized by Google

ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι. Οἱ δὲ πιστεύοντες αἰνοῦντες μὲν τὸν Θεὸν παῤῥησίᾳ ἐν τῷ Ἱερῷ, κλῶντες δὲ τὸν τῆς εὐχαριστίας ἄρτον κατ' ἰδίαν ἐν τῷ οἴκῳ, ἐν ᾧ τροφῆς μετελάμβανον, εἶχον μεταξὺ ἀλλήλων τὰ πάντα κοινὰ, ζῶντες ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς, καὶ ἐν ἁπλότητι καρδίας (7). Αὗται αἱ πρῶται τῆς Ἐκκλησίας αὐξήσεις.

§. 161.

Ἐν μιᾷ τῶν ἑφεξῆς ἡμερῶν Πέτρος καὶ Ἰωάννης, ἀναβάντες εἰς τὸ Ἱερὸν κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην· θεραπεύσει τὸν χωλὸν τὸν ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ· οἱ λαοὶ πάλιν ἔκθαμβοι ἐπὶ τῷ παραδόξῳ συντρέχουσιν εἰς τὴν τοῦ Σολομῶντος στοὰν, καὶ βλέπουσι τὸν ἐπὶ τῇ πύλῃ τοῦ Ἱεροῦ πρότερον κατακείμενον, καὶ προσαιτοῦντα, ὀπίσω τότε τῶν Ἀποστόλων περιπατοῦντα, καὶ πηδῶντα ὑπὸ χαρᾶς, καὶ τὸν Θεὸν μεγαλύνοντα. Καὶ ἐκεῖ πάλιν ὁ Πέτρος εὐκαίρως τὴν τοῦ Σωτῆρος ἐπιδημίαν διδάσκει, ἀποδεικνὺς ὅτι ὁ ἐλθὼν Μεσσίας, διὰ στόματος τοῦ Μωσέως καὶ τῶν Προφητῶν, ἦν πρὸ αἰῶνος αὐτοῖς προκατηγγελμένος· ὅτι αὐτοὶ μὲν παρέδωκαν αὐτὸν εἰς θάνατον, ὁ δὲ Θεὸς αὐτὸν αὐτοῖς ἐξανέστησεν· ὅτι καὶ πάλιν αὐτοὶ ἂν μετανοήσωσιν, θέλει ἀπολάβειν τὰς πρὸς τοὺς Πατέρας αὐτῶν προϋπεσχημένας εὐλογίας. Καὶ διὰ τῆς τοιαύτης Διδασκαλίας σαγηνεύει πάλιν ὁ Ἀπόστολος χιλιάδας Ἀνδρῶν, καὶ τοὺς ἀναγεννᾷ διὰ τοῦ Βαπτίσματος (8).

§. 162.

---

7) Πράξ. Β'. 1 - 41.

8) Πράξ. Γ'. 1 - 26. Καὶ Δ'. 4.

Digitized by Google

§. 162.

Ἐπὶ τȣ́τῳ οἱ δύο Ἀπόςολοι συλληφθέντες ὑπὸ τῶν Ἱερέων καὶ τῶν Ἀρχόντων φυλακίζονται. Εἶτα ἐπὶ πληρεςάτȣ Συνεδρίȣ ἐνάγονται, ἀνακρίνονται, ἀπολογȣ̃νται, κηρύττȣσι παῤῥησίᾳ μεγάλῃ τὸν ςαυρωθέντα Ναζωραῖον, μαρτυρόμενοι ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ὑπ' αὐτῶν ἐξȣθενηθεὶς ἀκρογωνιαῖος λίθος, καὶ „ȣ̓κ „ἔςιν ἐν ἄλλῳ ȣ̓δενὶ ἡ Σωτηρία. Οὕτω δὲ παῤῥησιαζόμενοι δὲν παιδεύονται, διὰ τὴν αὐτοψίαν τȣ̃ θαύματος· ἐπαπειλȣ̃νται ὅμως, καὶ παραγγέλλονται „μηκέτι φθέγγεσθαι, μηδὲ διδάσκειν „ἐπὶ τῷ ὀνόμματι τȣ̃ Ἰησȣ̃· καὶ τέως ἀπολύονται. Ἀλλ' ἐπιςρέψαντες πρὸς τȣ̀ς ἰδίȣς, ἐπικαλȣ̃νται ὁμοθυμαδὸν τὴν ἐξ ὕψȣς βοήθειαν, καὶ σαλευθέντος τȣ̃ τόπȣ ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, πληςθέντες δαψιλεςέρας τῆς τȣ̃ πνεύματος χάριτος καὶ δυνάμεως, ἐλάλȣν τὸν λόγον τȣ̃ Θεȣ̃ μετὰ πλείονος παῤῥησίας (9).

§. 163.

Οὐδὲν τότε ἴδιον εἶχον οἱ πιςεύοντες. Τὸ ἐμὸν καὶ τὸ Σὸν ἔλειπεν ἀπὸ τȣ̀ς πρώτȣς τȣ̃ χριςȣ̃ ἀκολȣ́θȣς, διατὶ ὡς Ἀδελφοὶ πάντες ἐνόμιζον καὶ πάντα κοινά. Ὅθεν καὶ Ἰωσῆς ὁ Λευΐτης μὲν τὴν φυλὴν, τῷ δὲ γένει Κύπριος, ὁ ἐπικληθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀποςόλων Βαρνάβας, ὅπερ ἐςίν: υἱὸς παρακλήσεως· (πρὸς ἀντιδιαςολὴν Ἴσως τȣ̃ ἄλλȣ Ἰωσῆ τȣ̃ καλȣμένȣ Βαρσαβᾶ, καὶ ἐπικληθέντος Ἰȣ́ςȣ·) πωλήσας τὸν ἴδιον

 ἀγρὸν.

9) Πράξ. Δ'. 1-31.

Digitized by Google

ἀγρὸν, ἤνεγκε τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκε παρὰ τοὺς πόδας τῶν Ἀποστόλων (10). Ἀλλ' Ἀνανίας τις μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σαπφείρας, ἐν ᾧ τὴν αὐτὴν διάθεσιν ὑποκριθέντες, καὶ νοσφισάμενοι μέρος τῆς τιμῆς τοῦ πωληθέντος κτήματος, ψεύδονται τὸ πνεῦμα τὸ Ἅγιον, πίπτουσι νεκροὶ ἐλεγχόμενοι, καὶ ὑπὸ τῶν νεανίσκων (11) τετέσιν ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν νεκροφορούμενοι ἐνταφιάζονται· καταδικάζοντος, καὶ παραδειγματίζοντος, διὰ τῆς φοβερᾶς ποινῆς, τοῦ Θεοῦ, ὡς ἁμάρτημα θανασιμώτατον, καὶ ἀναιρετικὸν τῆς χριστιανικῆς ἀκεραιότητος τὴν ὑπόκρισιν.

§. 164.

Τὰ Σημεῖα τὰ ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων παραδόξως τελούμενα περισσεύονται· οἱ προσιθέμενοι τῇ πίστει πλημμύρονται· ἐπὶ τούτοις οἱ Ἀπόστολοι φυλακίζονται· ἀλλ' ὑπὸ Ἀγγέλου, νυκτὸς ἀνοίξαντος τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐξάγονται· καὶ παρασάντες λαλοῦσιν εἰς τὸ

---

10) Πράξ. Δ'. 32 - 37.

11) Πράξ. Ε'. 1 - 11. Σεσημείωται δὲ καλῶς ἐνταῦθα, ὅτι νεώτεροι καὶ νεανίσκοι νοοῦνται οἱ ἐπί τινος ὑπηρεσίας τεταγμένοι, κἂν ἄλλως ὦσι τὴν ἡλικίαν προήκοντες. Ὥστερ ἐξ ἐναντίας πρεσβύτεροι καλοῦνται, οἱ προτεταγμένοι καὶ προεστῶτες, καίτοι πολλάκις νεάζοντες. Οὕτω ἐν τῇ Γραφῇ συχνάκις ὁ παῖς, καὶ ἡ παιδίσκη, ἀντὶ ὁ δοῦλος καὶ ἡ δούλη. Ἴσως δὲ κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην εἴρηται καὶ τὸ ψαλμικὸν, νεώτερος ἐγὼ εἰμὶ καὶ ἐξουδενωμένος. Ψαλμ. ριη. 141. Ἀλλὰ δείκνυται τοῦτο καὶ ἐξ ἐκείνου· ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος. (Λουκ. ΚΒ'. 26.) Καὶ ἐξ ἐκείνου: „οἱ Νεώτεροι ὑποτάγητε τοῖς πρεσβυτέροις (Α'. Πέτρ. Ε'. 5.) ὅτι καὶ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος τὰς τάξεις ἀποβλέπει, ὄχι τὰς ἡλικίας· ὅρα Μοχσεμ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Τμῆμ. Α'. Μέρ. Β'. Κεφ. Β'. §. Χ. Καὶ Σημειώσ. (μ).

Digitized by Google

τὸ Ἱερὸν μετὰ πάσης ἐλευθερίας. Συγκροτεῖται τοίνυν κατ' αὐτῶν Συνέδριον, ἐν ᾧ, ὡς ἀθετηταὶ τῆς γενομένης αὐτοῖς πρότερον παραγγελίας, καὶ ὡς δημηγέρται καὶ σασιασαὶ ἐπιπλήττονται. Πρὸς ταῦτα δὲ οἱ Ἀπόστολοι ἀποκριθέντες, ὅτι „πειθαρχεῖν δεῖ „Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις, εὐψύχως πάλιν ἐκεῖ τὸν λόγον κηρύττουσι τὸν Σωτήριον. Διὸ οἱ συνεδριάζοντες διαπριόμενοι βουλεύονται νὰ τοὺς φονεύσωσιν. Ἀλλ' ὁ Νομοδιδάσκαλος Γαμαλιὴλ (12) προβάλλων εἰς παράδειγμα τοὺς δύο προλαβόντας ἀπατεῶνας τόντε Θευδᾶν (13) πρῶτον, καὶ μετ' ἐκεῖνον Ἰούδαν τὸν Γαλιλαῖον· οἱ ὁποῖοι σασιασαὶ καὶ δημοταράκται γενόμενοι τέως κακοὶ κακῶς ἀπώλοντο. Προδεὶς δὲ ὅτι, καὶ τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Ἰησοῦ, „εἰ μὲν ἐξ ἀνθρώ„πων ἐστὶ, καταλυθήσεται, εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ, πρέπει νὰ προσέχωσι „μήποτε καὶ Θεομάχοι εὑρε-

12) Ὁ Γαμαλιὴλ ἦτος Διδάσκαλος ἐχρημάτισε τοῦ Θείε Παύλε· τινὲς δὲ φασιν, ὅτι καὶ τοῦ Βαρνάβα, καὶ τοῦ Στεφάνε. Ἐπειδὴ δὲ, ἀπὸ τῆς διωγμοῦ τῶν Ἀποστόλων τοὺς ἐν τῷ Συνεδρίῳ ἀπέτρεπε, φάνεται ὅτι ἦτον καὶ αὐτὸς τῆς τοῦ χριστοῦ Μάνδρας (τοῦ λάχνου ἐν τῷ κρυπτῷ) πρόβατον. Ὁ θεῖος χρυσόστομος (εἰς τὰς Πράξ. ὁμιλ. ΙΘ'.) λέγει ὅτι ὁ Γαμαλιὴλ ἐπίστευσε πρὸ τοῦ Παύλε. Ἰσορροῦσι δέτινες, ὅτι ἐβαπτίσθη ὑπὸ Πέτρε καὶ Ἰωάννε.

13) Ὁ Θευδᾶς ἦτος, ἄλλος ἕναι βέβαια, παρὰ τὸν ὑπὸ Ἰωσήπε Φλαβίε (Ἀρχαιολ. Βιβλ. Κ'. Κεφ. β'.) ἱστορούμενον· ὃ γὰρ κατὰ Φλάβιον γόης, ἐκίνησε τὴν σάσιν ἐπὶ τῆς Κλαυδίε βασιλείας, ὅτε καὶ ὑπὸ Κασπίε Φάδε, τοῦ τῆς Ἰουδαίας ἐπιτροπεύοντος ἐζωγρήθη, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη· ὁ δὲ Θευδᾶς, περὶ οὗ λέγει ἐντεῦθα ὁ Γαμαλιὴλ, πρὸ Ἰούδα ὑπῆρξε τοῦ Γαλιλαίε. Ἰούδας δὲ ὁ Γαλιλαῖος ἐκίνησε τὴν σάσιν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς Ἀπογραφῆς, Αὐγούστε μὲν Μοναρχοῦντος, Κυρηνίε δὲ τῆς Συρίας ἡγεμονεύοντος.

Digitized by Google

θῶσι· κατέσκλε συνετῶς διὰ τέτων τῶν ῥημάτων τῇ Συνεδρίᾳ τὸν ζῆλον. Καὶ λοιπὸν οἱ Ἀπόστολοι τότε ῥαβδισθέντες ἀπελύθησαν. Χαίροντες δὲ ὅτι ἠξιώθησαν ὑπὲρ τῆ Κυρίε ἀτιμασθῆναι, ἐδὲ μετὰ τῦτο ἔπαυον πᾶσαν ἡμέραν, καὶ ἐν τῷ Ἱερῷ, καὶ κατ' οἶκον, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι Ἰησῦν τὸν χριςόν (14).

§. 165.

Ὁ Γογγυσμὸς τῶν ἑλληνισῶν, (δηλ. τῶν ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀποίκων ἢ παροίκων καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν μεταχειριζομένων ἑβραίων·) ὅτι ἐν τῇ τῶν ἐλεημοσυνῶν διανομῇ, αἱ παῤ αὐτοῖς ἱκηρεύσας γυναῖκες παρημελῦντο καὶ παρεβλέποντο· ἔγινεν αἰτία τῆς τῶν ἑπτὰ Διακόνων ἐκλογῆς. Ἀναγκαῖοι ἦσαν τινὲς Ἄνδρες νὰ ἀναλάβωσι τὴν φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν τῶν βιωτικῶν τέτων ὑπηρεσιμάτων, διὰ νὰ ἔχωσιν ὅλην τὴν εὐκαιρίαν οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ λοιποὶ Μαθηταὶ νὰ ἐναχολῶνται περὶ τὴν τῦ λόγε διανομὴν, καὶ τὴν διάδοσιν τῦ Θείε κηρύγματος. Ἐξελέξαντο τοίνυν ἐπὶ τῆς εἰρημένης χρείας, Ἄνδρας μεμαρτυρημένες τε καὶ ἀξιοπίσες, καὶ πνεύματος Ἁγίε πλήρεις ἑπτά· Στέφανον, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα. Ἐκ τῶν ὀνομάτων φαίνεται, ὅτι ἦσαν ἤτοι σχεδὸν οἱ πάντες Ἑλληνισαί· ὁ δὲ Νικόλαος ὡς προσήλυτος (15) ἐπιλεγόμενος, φανερὰ

14) Πράξ. Ε'. 12-24.

15) Οἱ προσήλυτοι, ἢ ἦσαν τῆς Αὐλῆς καὶ τῷ συνοικισμῷ· ὅσοι ἐκ τῶν ἐθνῶν ἐρχόμενοι, καὶ ἀποκτύοντες τὴν εἰδω-

Digitized by Google

νερὰ μαρτυρεῖται, ὅτι ἐξ ἐθνικῶν εἰς τὴν Συναγωγὴν τὸ πρῶτον, ἔπειτα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐνεκεντρίσθη. Οἱ Διάκονοι ἦτοι παρεκτὸς τῆς ἐπισασίας, τῆς περὶ τὴν τῶν πτωχῶν ἐπιμέλειαν πρὸς ἣν διωρίσθησαν, ἔργον εἶχον προσέτι καὶ τὴν διακονίαν τοῦ λόγου, Εὐαγγελισαὶ ὄντες καὶ κήρυκες καὶ αὐτοὶ, τῆς εἰς χριστὸν πίστεως· ὡς ἐκ τῶν πράξεων τοῦ Στεφάνου καὶ τοῦ Φιλίππου συμπεραίνεται (16).

§. 166.

Κατὰ τὸν αὐτὸν λέγουσι χρόνον (17), καὶ Ἰάκωβος ὁ ἐλάσσων καλούμενος (πρὸς διαιρεσιν τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου, ὅστις λέγεται μείζων·) καὶ Ἀδελφόθεος (ὡς ὢν υἱὸς Ἀλφαίου, καὶ Μαρίας τῆς Ἀδελφῆς ἢ πρωτεξαδέλφης τῆς Παρθένου κατάτινας· (18) ἢ υἱὸς τοῦ Μνήσορος Ἰωσὴφ, καὶ τῆς γυναικὸς ἣν εἶχε, πρὶν μνησευθῇ τὴν Ἀειπάρθενον, κατ' ἄλλους (19), καὶ ἴσως πιθανώτερον·) κατεσάθη πρῶτος Ἐπίσκοπος τῆς Ἱε-

Η 5 ρoσα-

εἰδωλολατρείαν, καὶ χωρὶς νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὰς Νομικὰς τελετὰς, ἐπετρέποντο νὰ κατοικῶσιν εἰς τὴν γῆν τῶν Ἰσραηλιτῶν· ἢ ἦσαν προσήλυτοι τῆς Διαθήκης· ὅσοι καὶ ἀκριβῶς Ἰουδαΐζοντες περιετέμνοντο, καὶ τὰ τοῦ Νόμου πάντα ἐτήρουν. Οἱ αὐτοὶ δὲ ἦτοι ὠνομάζοντο καὶ προσήλυτοι τῆς Δικαιοσύνης.

16) Πράξ. ϛ'. 1-7.

17) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικοῖς.

18) Χρυσόσ. καὶ Θεοδώριτ. εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας. Καὶ Ἱερών. περὶ τῶν Ἐκκλησ. Συγγραφ.

19) Εὐσέβ. ἐν τῇ Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. Α'. Καὶ ἐπιφάν. ἐν ταῖς Αἱρέσεσι τῶν Ναζηραίων, καὶ τῶν Ἀντιδικομαριανιτῶν. Καὶ Γρηγόρ. ὁ Νύσ. Λόγ. Β'. περὶ Ἀναστάσεως. Καὶ Ἱππόλ. παρὰ Νικηφ. Καλλίστῳ Βιβλ. Β'. Κεφ. γ'.

Digitized by Google

σαλήμ. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης Καθέδρας ὑπ' αὐτῷ τῷ Κυρίῳ λέγεται προαχθῆναι ὁ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀδελφόθεος, ὅπως, οἱ Ἀπόστολοι οἱ κορυφαῖοι, Πέτρος, καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, ὑπὲρ δόξης μὴ ἐπιδικάζωνται (20).

§. 167.

Ἐν τῷ αὐτῷ τότῳ ἔτει καταγράφει ὁ Εὐσέβιος (21) καὶ τὴν συσᾶσαν τῶν Ἰουδαίων ταραχὴν διὰ τὰς εἰκόνας τῦ Καίσαρος, τὰς ὁποίας ἤθελεν ὁ Πιλάτος νὰ στηλώσῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀθετῶν τὰ τῦ Ἔθνυς πάτρια. Καὶ τὴν δευτέραν δὲ πάλιν σάσιν, τὴν μετ' ἐκείνην γενομένην, ἐξ ἀφορμῆς τῶν Ἱερῶν χρημάτων τῦ Κορβανᾶ, τὰ ὁποῖα ὁ αὐτὸς Ἡγεμὼν εἰς τὰς ὑδραγωγίας κατεδαπάνησεν (22).

ΕΤΟΣ ΛΕ'.

§. 168.

Στέφανος τῶν εἰρημένων Διακόνων ὁ πρῶτος, ποιῶν τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ, καὶ ἀπελέγχων τῇ σοφίᾳ, καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει, τὸς ἐκ διαφόρων Συναγωγῶν Ἑλληνισὰς Ἰουδαίυς, διαβάλλεται ὡς δῆθεν βλάσφημος, καὶ σύρεται εἰς τὸ Συνέδριον

20) Κλήμης ὁ Ἀλέξανδρ. παρὰ Εὐσεβίῳ Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. ά. Καὶ Ὠριγέν. κατὰ Κέλσ. Καὶ Ἱερών. εἰς τὴν πρὸς Γαλάτ. Α'. 19.

21) Ἐν τοῖς Χρονικοῖς.

22) Ὅρα Ἰωσήπ. Ἰουδ. Ἀρχαιολ. Βιβλ. ΙΗ'. Κεφαλ. Καὶ Ἁλώσ. Βιβλ. Β'. Κεφαλ. ιδ'.

Digitized by Google

ἄρμον (23). Παῤῥησιασάμενος δὲ, καὶ διὰ πολλῶν ἐν ταῦθα ἀποδείξας τὴν ἔλευσιν τῦ δικαίυ, ὅτινος αὐτὸι προδόται καὶ φονεῖς ἐγένοντο, ἐκβάλλεται ἔξω τῆς πόλεως καὶ λιθοβολεῖται. Ὁ δὲ νεανίας Σαῦλος (Νεανίας δὲ καλεῖται, ὡς ὑπηρετικήν τινα τάξιν ἐκπληρῶν (24), ἴσως· ἐπειδὴ κρατεῖ γνώμη, ὅτι ὑπερέβαινε τότε τὸ ἔτος τῆς ἡλικίας τὸ τριακοσόν· (25) παρὼν ἐτήρει τῶν λιθοβολισῶν τὰ ἱμάτια (26).

§. 169.

Μετὰ τὴν τῦ Στεφάνυ ἀναίρεσιν, σφοδρὸς ἐκινήθη ὁ κατὰ τῶν πιστευόντων διωγμός· ὁ δὲ Σαῦλος ἦν ὁ θερμότερος τῶν ἄλλων διώκτης (27). Τότε ἓν ὁ Φίλιππος ἀπελθὼν εὐαγγελίζεται εἰς τὴν Σαμάρειαν τὸν Χριστόν· καὶ ἐκεῖ πολλὲς μὲν, μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων, καὶ Σίμωνα τὸν Μάγον τὸν Σαμαρέα εἰς τὴν πίστιν ἐφέλκεται, καὶ βαπτίζει (28). Οἱ δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀπόστολοι ἀκύσαντες ὅτι ἐδέχθη τὸν λόγον ἡ Σαμάρεια· ἀπέστειλαν τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην, διὰ νὰ μεταδώσυν εἰς τὲς ἐκεῖ πιστεύσαντας διὰ τῆς τῶν χειρῶν ἐπιθέσεως τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Βλέπων δὲ Σίμων ὁ Μάγος, τὴν διὰ τῆς χειροθεσίας ταύτης θαυμασὴν τῶν χαρισμάτων μετάδοσιν, προσφέρει χρήματα εἰς τὲς Ἀποστόλυς, ζητῶν νὰ ἀγοράσῃ τὴν τοιαύτην Ἀποστολικὴν ἐξσίαν καὶ δύναμιν, καὶ νὰ δύναται

23) Πράξ. ϛ'. 8 - 15.
24) Ὅρα ἀνωτ. §. 163. καὶ τὸ παῤ ἡμῶν ἐκεῖ σημειωθέν (α).
25) Αὐγυστῖν. Καλμέτ. ἐν τῷ εἰς τὰς πράξ. ὑπομν. Ἀντ.
26) Πράξ. Ζ'. 1 - 60.
27) Πράξ. Η'. 1 - 3.
28) Αὐτ. 4 - 13.

Digitized by Google

τὰ καὶ αὐτὸς ὁμοιοτρόπως νὰ μεταδίδῃ (ἐπὶ χρήμασι πάντως;) τοῖς ἄλλοις τὴν αὐτὴν δωρεὰν τῆς χάριτος. Διὸ καὶ ὑπὸ τοῦ Πέτρου, ὡς μὴ ἔχων εὐθεῖαν τὴν καρδίαν ἐναντίον τῷ Θεῷ, παραδίδοται εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ τῆς κοινωνίας ἐκκόπτεται (29). Αὕτη ἡ τῆς Σιμωνίας πρώτη δυσσεβὴς παρατόλμησις· καὶ ἔτος πρῶτος ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀφορισμὸς καὶ ἀνάθεμα· τὸ τῆς παρανόμου, καὶ ὅλως ἀθέου ἐμπορίας δικαιότατον ἐπιτίμιον.

§. 170.

Οἱ δύο εἰρημένοι Ἀπόστολοι ἐπιστρέφοντες ἐκ Σαμαρείας εἰς Ἱερουσαλὴμ, εὐαγγελίζονται καθ' ὁδὸν εἰς πολλὰς Κώμας τῶν Σαμαρειτῶν (30). Ὁ δὲ Φίλιππος, δι' ἐπιταγῆς Ἀγγέλου, ἐξελθὼν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καταγουσαν εἰς Γάζαν, ἀπαντᾷ τὸν Κανδάκης τῆς Βασιλίσσης Αἰθιόπων Εὐνοῦχον, καὶ κατηχήσας αὐτὸν βαπτίζει. Μεθ' ὃ, ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἁρπαγεὶς εὑρίσκεται εἰς Ἄζωτον, καὶ διερχόμενος τὰς πόλεις πάσας εὐαγγελίζεται, ἕως οὗ φθάνει εἰς Καισάρειαν (31). Αὐτὸν τὸν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου βαπτισθέντα Εὐνοῦχον, ἄλλοι μὲν τὸν ἐξαποστέλλουσιν ἔπειτα Εὐαγγελιστὴν εἰς τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν. Ἄλλοι δὲ εἰς τὴν Ταπροβάνην. Ἄλλοι δὲ εἰς Μερόην τὴν τῆς Αἰγύπτου· ὡς ἕκαστοι περὶ τῆς χώρας κρίνουσιν, ἐφ' ἧς ἡ Κανδάκη ἐβασίλευεν· οἱ δὲ παλαιοὶ θέλουσιν (32), ὅτι

29) Αὐτ. 14-24.
30) Πράξ. Η'. 25.
31) Αὐτ. 26-40.
32) Ὅρα Εἰρηναῖον Βιβλ. Γ'. Κεφ. ιβ'. Καὶ Εὐσέβ. Β'. Ἐκκλ. Ἱστορ. Κεφ. ά. Καὶ Ἱερών. εἰς τὸν Ἡσαΐαν Κεφ. να'. Καὶ Ἐπιφ. 103.

Digitized by Google

ὅτι ὁ Εὐνοῦχος οὗτος ἐχρημάτισεν ὁ πρῶτος Ἀπόστολος τῶν Αἰθιόπων· καὶ αὕτη ἡ γνώμη κρατεῖ καὶ παρὰ τοῖς Ἀβυσσηνοῖς ἄχρι τῆς σήμερον.

ΈΤΟΣ Λϛ'.

§. 171.

Ὁ χρόνος τῆς τοῦ Παύλου ἐπιστροφῆς, ὡς μήτε ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ ταῖς Πράξεσι, μηδ' ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου ἐν ταῖς ἰδίαις Ἐπιστολαῖς προσσημειωθεὶς, εἶναι ζητήσιμος· τάττεται ὅμως ὑπὸ τῶν Ἀκριβεστέρων (1) ἐν τῷ λϛ'. ἀπὸ χριστοῦ ἔτει, καὶ κά· Τιβερίου Καίσαρος, καθ' ὃν καιρὸν συνεῤῥάγη ὁ πόλεμος μεταξὺ Ἡρώδου τοῦ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας, καὶ Ἀρέθα τοῦ Βασιλέως τῶν Ἀράβων. Ὁ Σαῦλος, ὅταν ἐπάνω εἰς τὴν σφοδροτέραν ὁρμὴν τῆς κατὰ τῶν τοῦ Κυρίου Μαθητῶν λύσσης, συνεφωδιασμένος μετὰ συστατικῶν παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως Γραμμάτων, πέμπεται εἰς Δαμασκὸν, διὰ νὰ φέρῃ ἐκεῖθεν εἰς Ἱερουσαλὴμ δεσμίους τοὺς εἰς χριστὸν πιστεύοντας, Ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, οἵας δήποτε τάξεως καὶ καταστάσεως· πλησιάσας εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, περιλάμπεται ἐξαίφνης ὑπὸ οὐρανίου φωτός· καὶ τυφλούμενος πρὸς καιρὸν τοὺς σωματικοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τῆς τοιαύτης φωτοχυσίας, ἀνοίγει τοὺς τῆς ψυχῆς εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ ἀνατείλαντος ἡλίου τῆς δικαιοσύνης, τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ὃν ἐμμανέστατα ἄχρις ἐκείνου κατεδίωκεν. Εἰσελθὼν οὖν εἰς τὴν πόλιν τυφλὸς, καὶ

1) Ὅρα Βεαυσώβρην καὶ Λαμφάντην ἐν τῷ Γενικῷ Προλόγῳ, τῷ πρὸ τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου Σελ. 13. 14.

Digitized by Google

καὶ χειραγωγούμενος, καὶ ὑπὸ Ἀνανίᾳ ἐκεῖ προσυπαντηθεὶς, διὰ τῆς τότε τῶν χειρῶν ἐπιθέσεως ἀναβλέπει. Ἐφεξῆς δὲ, καὶ βαπτίζεται, καὶ συνδιατρίβει μετὰ τῶν ἐνταῦθα Μαθητῶν, καὶ κατασυγχέει ἐν ταῖς Συναγωγαῖς τὸς Ἰουδαίους, συμβιβάζων, ὅτι ὗτος ἐσὶν ὁ χριστὸς, ὃν τέως μὲν καὶ αὐτὸς κατὰ κράτος ἐδίωκε, τότε δὲ εἰς ἐπίγνωσιν ἐλθὼν πρὸς ἐκείνους ἐκήρυττεν (2).

§. 172.

Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει Γεώργιος ὁ Σύγκελος (3) εἰσάγει τὴν εἰς Ἐδεσσαν ἀποστολὴν τῦ Θαδδαίε, ἑνὸς τῶν ἑβδομήκοντα, πρὸς Ἴασιν τὸν ἐκεῖ Τοπαρχῆντος Ἀβγάρε, κατὰ τὴν παραγγελίαν αὐτῦ τῦ Σωτῆρος ἔτι ἐπὶ γῆς διατρίβοντος. Ὁ Παμφίλε Εὐσέβιος (4), παρίσησι καὶ τὰς ἀμοιβαίας Ἐπιστολὰς τῦ Ἀβγάρε πρὸς τὸν Ἰησῦν, καὶ τῦ Ἰησῦ πρὸς τὸν Ἀβγαρον, λέγων ὅτι αὐτὰς παρέλαβεν ἀπὸ τῶν Ἀρχείων τῆς Ἐδέσσης, ἐν οἷς ἐκ παλαιῦ ἐφυλάττοντο. Ἐπιβεβαιοῖ τὰ τῦ Εὐσεβίε καὶ ὁ Θεῖος Ἐφραὶμ ὁ Σύρος, ὁ καὶ τῆς Ἐδεσσηνῶν Ἐκκλησίας χρηματίσας Διάκονος (5). Οἱ ὕστερον ὅμως Κριτικοὶ (6) διάτινων ἐπιχειρημάτων ἀγωνίζονται νὰ ἀποδείξωσιν ἐπίπλαστον καὶ τὴν Ἱστορίαν αὐτὴν, καθὼς καὶ τὰς φερομένας ἐπιστολὰς ὑποβολιμαί-

---

α) Πράξ. Θ'. 1-22.
β) Ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ.
γ) Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. ιγ'.
δ) Ἐν Τόμῳ Γ'. τῶν Συγγραμμάτων, ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῦ Διαθήκῃ.
ε) Βασνάγιος ἐν τῇ Ἀκολεθ. τῆς τῦ Ἰωσήπε Ἱστορίας. Τόμ. Α'. Βιβλ. Α'. Κεφαλ. ε'.

Digitized by Google

λιμαίας. Ἀλλ' Αὐγουστῖνος ὁ Καλμέτης (7) ἄριστα σημειοῖ, ὅτι ἄν καὶ δώσωμεν, ὅτι παρεισήχθησαν τινὲς περιστάσεις, δὲν ἀκολουθεῖ ἐκ τούτου νὰ μὴ ἀληθεύῃ ἡ οὐσία τοῦ Πράγματος. Σὺ δὲ, ὅρα εἰ βούλει καὶ τὸν Ἄγγλον Καβέον, τὸν προσφυέστατα εἰς τὰ παρὰ τῶν Κριτικῶν προβαλλόμενα Ἐπιχειρήματα ἀποκρινόμενον (8).

ἘΤΟΣ ΛΖ.

§. 173.

Ἀπὸ τῆς Δαμασκοῦ μετέβη ὁ Παῦλος εἰς τὴν Ἀραβίαν (9). Εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, καθὼς καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ εἰς τὴν Συρίαν, διάφορα Ἰουδαίων στίφη, πόῤῥω τῶν πολιτικῶν θορύβων ἐν τοῖς Ἀγροῖς βιοτεύοντες, οἱ μὲν, θεωρητικοῦ τινος βίου ἰδέαν ἐπανηρῶντο, εἰς φανητιασμόν τινα πολλάκις ἐκκλίνοντες· οἱ δὲ, τὴν ἰδέαν ἤσκουν τὴν πρακτικὴν, ἐν ἀπράγμονι διαγωγῇ, πολιτείαν ὑψηλοτέραν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐπαγγελλόμενοι· οὗτοι Ἐσσαῖοι, καὶ Ἐσσηνοὶ ἐκαλοῦντο· καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόμματος ἄλλοι πάλιν Θεραπευταὶ ὠνομάζοντο· εἴτε ὡς δοῦλοι τοῦ Θεοῦ δι' ἀρετῆς γνωριζόμενοι, εἴτε ὡς ἰατροὶ τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν, καὶ ἑαυτῶν καὶ τῶν ἄλλων Σωφρο-

7) Ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς θείας Γραφῆς, ἐν τῇ Λέξει, Ἄβγαρος.
8) Ἐν τῷ περὶ τῶν Ἐκκλησ. Συγγραφ. κατ' αὐτὰς τὰς τῆς Βιβλ. Ἀρχὰς.
9) Πρὸς Γαλάτας Α'. 17.

Digitized by Google

φρονισαὶ, περὶ ὧν καὶ Φίλων (10) καὶ Ἰώσηπος (11) συνέγραψαν· τὰς Ἐσσηνὰς, ἢ Ἐσσαίας τάτας, δὲν εἶναι τρόπος νὰ μὴ ἐπιχειρίδη νὰ διδάξη, ὁ Παῦλος τὸν χριστιανισμὸν, κατὰ ταύτην αὐτῷ τὴν εἰς Ἀραβίαν ἔξοδον. Καὶ εἶναι πολλὰ πιθανὸν, ὅτι καὶ πολλὰς ἐξ αὐτῶν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον εἵλκυσεν. Ὅτι δὲ πάντες ἦσαν χριστιανίζοντες ἀκριβῶς, οἱ κατ' Αἴγυπτον θεραπευταὶ ὑπὸ τῦ Ἀποσόλυ Μάρκυ εὐαγγελιδέντες, ὁ μὲν Παμφίλυ Εὐσέβιος (12) πληροφορῆσαι διὰ πολλῶν διατείνεται· καὶ ἐξ αὐτῦ καὶ ἄλλοι τῶν ὕσερον εὐκόλως εἰς τᾶτο ἐπείθησαν· οἱ καθ' ἡμᾶς ὅμως δυσκόλως πιστεύσιν, ὅτι, κατὰ τὰς χρόνυς μάλισα τῦ Φίλωνος καὶ τῦ Ἰωσήπυ, ἐριζώθη τόσον εἰς βάθος παρ' ἐκείνοις τοῖς Ἰουδαίοις ἡ εἰς χρισὸν πίστις, ὥσ' ὅτι τόσον ἐκαρποφόρησεν. Ἀσφαλέσερον ἴσως εἶναι ἂν κρίνωμεν, ὅτι πολλοὶ ἐν ἐκείνοις ἐξ ἀρχῆς ἀκύσαντες ἄνοιξαν τὰ ὄμματα εἰς τὸ φῶς, τὰ ὑπὸ Παύλυ μάλισα, καὶ Μάρκυ μετὰ ταῦτα ἀκύσαντες· καθότι καὶ αἱ ψυχαὶ πολλῶν ἐν αὐτοῖς πρὸς ὑποδοχὴν ἀληθείας ἦσαν εὐάγωγοι. Ἀλλὰ τὰ ὁλόκληρα ὅμως συσήματα, καὶ τάτων ἐξαιρεθέντων, εἰς τὰς ἰδίας αἱρέσεις ἐπέμειναν. Ὅθεν καὶ κατὰ τὸν Ἱερὸν Ἐπιφάνιον (13) οἱ Ἐσσηνοὶ καλύμενοι, εἶτα Σαμψαῖοι, τὰ περὶ τῦ Σωτῆρος ἀκύσαντες, ἄχρις ὀνόματος ὕσερον (ἐπὶ πολὺ) τὸν χρισὸν ὡμολόγυν.

§. 174.

---

10) Ἐν τῷ περὶ τῦ Πάντα σπυδαῖον εἶναι ἐλεύθερον. Καὶ ἐν τῷ περὶ βίυ Θεωρητικῦ ἢ Ἱκετῶν ἀρετῶν.
11) Περὶ Ἀλώσ. Βιβλ. Β'. Κεφ. ζ'.
12) Ἐκκλησ. Ἱσορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. ις'.
13) Αἱρέσ. ΝΓ'.

Digitized by Google

§. 174.

Ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ ἔτει ὑποθέτει ὁ Εὐσέβιος (14), ὅτι ἔφθασαν εἰς Ῥώμην καὶ τὰ τῆς τοῦ χριστοῦ προγενομένης κρίσεώς τε καὶ καταδίκης Πραξεις, ὑπὸ Πιλάτου πεμφθέντα· τὰ ὁποῖα ὁ Τιβέριος ἀναγνοὺς, δίκαιον ἔκρινε νὰ συναριθμήσῃ τὸν γὸν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ψευδοθέων ὃς ἐθρήσκευε. Καὶ ἴσως καὶ εἰς ἔργον ἔφερε τὸν σκοπὸν, ἂν ἡ Σύγκλητος τῆς Ῥώμης, καὶ πολὺ πρότερον ἡ ἐξ ὕψους πρόνοια, δὲν μετέπεισθεν αὐτοῦ τὴν βουλήν· μὴ καταδεχομένης τῆς ἀληθείας τὴν ὑπὸ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀπάτης συνεπισύσασιν. Ἀλλὰ ταῦτα μέν τινες δυσχερῶς καταπείθονται· (15) ὅτι δὲ τὸν σαυρωθέντα ἔλαβεν ὁ Τιβέριος εἰς ὑψηλὴν καὶ μεγάλην ὑπόληψιν, φανερὸν καὶ ἐκ τούτου, ἐπειδὴ θάνατον ἔταξε κατὰ τῶν ἐπηρεασῶν καὶ διωκτῶν τῶν ὀπαδῶν τοῦ χριστοῦ: Τὰ τοιαῦτα Πραξικοπεῖ Ἰσσῖνος (16), καὶ Τερτυλλιανὸς (17) τὰ προβάλλουσιν ὡς ἀπόδειξιν ἰσχυρὰν, ἐν ταῖς αὐτῶν ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν ἀπολογίαις. ἔστω πεποιθότως, ὡσὰν ἂν τὰ εἶχον εἰς χεῖρας των. Ὁ Παμφίλου ὅμως Εὐσέβιος, εἰ καὶ ἐπιμελέστατος τῶν τοιούτων διερευνητὴς, τὰ γνήσια φαίνεται ὅτι δὲν τὰ εἶδεν· (18) ἐπειδὴ ἂν τὰ ἔβλεπε, δὲν ἔλειπε νὰ τὰ ἀναφέρῃ, μέμνηται δὲ τῶν ὑποβολιμαίων

14) Ἐν τοῖς Χρονικοῖς.

15) Ὅρα Δεκτῖνον ἐν τῷ Προεισοδιώδει Λόγῳ, τῷ εἰς τὴν Θείαν Γραφὴν. Βιβλ. Β'. Κεφ. Ζ'. §. 3.

16) Ἐν τῇ Β'. τῶν Ἀπολογιῶν.

17) Ἐν τῷ Ἀπολογητικῷ Κεφ. Ε'. 21.

18) Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. β'.

Digitized by Google

μαίων (19) ἃ κατ' ἀρχὰς τῦ Δ'. Αἰῶνος οἱ ἐθνικοὶ παρέπλασαν. Ἀλλὰ καὶ οἱ Τεσσαρεσκαιδεκατῖται, νόθα τινὰ πρακτικὰ τῦ Πιλάτυ εἰς πίστωσιν παρῆγον (20) τῆς ἰδίας Αἱρέσεως. Ἐπίσης δὲ, ὡς τὰ σωζόμενα Πρακτικὰ ταῦτα, κίβδηλος καὶ πεπλασμένη κρίνεται, καὶ ἡ περιφερομένη τῦ Πιλάτυ Ἐπιστολὴ (21) πρὸς Τιβέριον Καίσαρα· καὶ ἄλλα παρὰ ταύτην, περὶ ὧν διάφοροι ἔγραψαν (22).

§. 175.

Ὁ Τιβέριος ἀνακαλεῖ τὸν Πιλάτον ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἣν ἐπὶ δέκα ἔτεσι διοικήσας ἐγένετο (23). Εἰς δὲ Ῥώμην φθάσας ὁ Πιλάτος, τὸν μὲν ἀνακαλέσαντα ζῶντα οὐχ εὗρε (24) ἔτη κβ'. σὺν μησὶν ἑπτὰ βασιλεύσαντα, ὑπὸ δὲ Καλιγόλα τῦ διαδεξαμένυ τὸ κράτος, εἰς Βίενναν τῆς Γαλλίας ἐξόριστος πέμπεται· (25) ὅπυ εἰς ἀπόγνωσιν περιπεσὼν αὐτόχειρ ἑαυτῦ γίνεται (26). τελευταῖον ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς Βασιλείας Γαΐυ Καλιγόλα, τῦ δὲ χριστῦ τῷ μά. ὡς ὁ Εὐσέβιος ἐν τοῖς χρονικοῖς ἔγραψεν, ἐκ τῶν ἀναγραψάμενων τὰ Ῥωμαίων παραλαβών. Πῶς ἂν ὁ Ἱεροσολύμων Δοσί-

Θεος

---

19) Αὐτ. Βιβλ. Θ'. Κεφ. ε
20) Ἐπιφάν. Αἱρέσ. Ν.
21) Ἐν τῇ Ἀνακεφαλαιώσει τῦ ψευδο-Ἡγησίππυ· ἐν τῇ Βιβλ. τῶν Πατέρων Τόμ. Ζ'.
22) Ὅρα Καλμέτ. ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς Θείας Γραφῆς ἐν Λέξ. Πιλάτος.
23) Ἰώσηπ. Ἀρχαιολ. Βιβλ. ΙΗ'. Κεφ. Ε'.
24) Ζωναρ. Χρονικ. Βιβλ. ς'. Ἀριθμ. ά.
25) Ἄδων ἐν τοῖς χρονικοῖς· Ἡλιπ. Ζ'.
26) Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. ζ'. καὶ ἐν τῷ χρονικῷ.

Digitized by Google

θεος (27) τὸν Ζωναρᾶν εἰπόντα, ὅτι πρὶν ὁ Πιλάτος φθάσῃ εἰς Ῥώμην ἀποθανὼν ἦν ὁ Τιβέριος, ἀπελέγχει ὡς μὴ ἀληθεύοντα; πȣ̃ δ' εὗρε τὸν Σύγκελλον ἱςορȣ̃ντα, ὅτι ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία ἐνεκάλεσε πρὸς Τιβέριον τὸν Πιλάτον· ὅθεν ἐκεῖνος ἐνέβαλε τȣ̃τον εἰς μίαν βύρσαν νεωςὶ ἐκδεδαρμένην, μὲ ἀλέκτορα, ἔχιδναν, καὶ Πίθηκον; τȣ̃το ἐγὼ τὸ εὑρίσκω παρὰ Γεωργίῳ τῷ Κεδρηνῷ ἐξ ἀδεσπότων ἐξιςορούμενον.

ἘΤΟΣ ΛΗ'.

§. 176.

Ἐξ Ἀραβίας ὁ Παῦλος εἰς Δαμασκὸν ἐπανελθὼν (1), καὶ ὑπὸ τῶν Ἰȣδαίων ἐκεῖ, καὶ τȣ̃ ἐθνάρχȣ Ἀρέτα ἐπιβȣλευθεὶς, κρεμᾶται ἐν Σαργάνῃ διὰ τȣ̃ τείχȣς, καὶ τοιȣτοτρόπως ἐκφεύγει τȣ̀ς διώκοντας (2). Ἐπανακάμψας δὲ εἰς Ἱερȣσαλήμ μετὰ ἔτη τρία ἀπὸ τῆς ἐπιςροφῆς αὐτȣ̃, σύμφρων ἤδη γνωρίζεται, καὶ συνδιατρίβει ἡμέρας δεκαπέντε μετὰ τȣ̃ Πέτρȣ· (3) γνώριμος δὲ γίνεται καὶ πρὸς τȣ̀ς λοιπȣ̀ς Ἀποςόλȣς παῤῥησιασθεὶς, καὶ συςαθεὶς αὐτοῖς ὑπὸ τȣ̃ Βαρνάβα. Ἀλλὰ καὶ εἰς Ἱερȣσαλὴμ ὑπὸ τῶν ἑλληνιςῶν Ἰȣδαίων, μεθ' ὧν εἶχε συχνὰς συζητήσεις, πάλιν κινδυνεύει εἰς θάνατον ἐπιβȣλευόμενος· ὅθεν κατάγεται ὑπὸ

 τῶν

27) Ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Πατριαρχευσάντων. Βιβλ. Α'. Κεφ. Γ'. παραγράφῳ ά.

1) Γαλάτ. Α'. 17.

2) Πράξ. Θ'. 23-25. Καὶ Β'. Κορινθ. ΙΑ'. 32. 33.

3) Πρὸς Γαλάτ. Α'. 18. 19.

Digitized by Google

τῶν ἀδελφῶν εἰς Καισάρειαν, καὶ ἐκεῖθεν ἀποσέλλεται εἰς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας (4).

ΕΤΟΣ ΛΘ'.

§. 177.

Ἀγρίππας ὁ τῆ Ἀριστοβούλε υἱὸς, ὅστις ἐν Ῥώμῃ τέως ὑπὸ Τιβερίε ἐτηρεῖτο δέσμιος, παρὰ Γαΐε Καλιγόλα τῆ ἤδη Αὐταρχοῦντος ἀπολύεται τῶν δεσμῶν, καὶ χρυσῆν ἅλυσον, ἰσοσάθμιον τῇ σιδηρᾷ ἣν ἐφόρει πρότερον, λαβὼν, Βασιλεὺς Ἰουδαίων καθίσταται· τῷ δὲ ἑφεξῆς ἔτει μ'. καὶ εἰς τὴν Ἰουδαίαν πέμπεται βασιλεύσων (5). Ἡρῳδης δὲ ὁ τότε Θεῖος, μετὰ Ἡρωδιάδος τῆς Μοιχαλίδος, ἐξόριστος φυγαδεύεται εἰς Λούγδουνον τῆς Γαλλίας· κἀκεῖθεν εἰς Ἱσπανίαν, ὅπε ἀθλίως καὶ οἱ δύο ἐξαπόλλυνται (6). Ὁ δὲ Γεώργιος Σύγκελλος (7) προσίθησιν, ὅτι καὶ Σαλώμην τὴν ὀρχησαμένην ἄτεμνα κόρην ἐπὶ τῇ τε Προδρόμε ἀποτομῇ, ζῶσαν κατέπιεν ἡ γῆ. Καὶ τὸν τρόπον ὅπως, διηγεῖται Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος, (8) λέγω ὅτι διὰ ποταμῦ τινὸς παγέντος διαβαινούσης, ἐρράγη ὑπὸ τὰς πόδας αὐτῆς ὁ Κρύσταλλος, καὶ ἡ κεφαλὴ ἀπετμήθη· εἰς τρόπον ὅτι ὑπὲρ τῶν πάγων ἡ ἀθλία ὠρχήσατο τότε καθ' ἑαυ-

---

4) Πράξ. Θ'. 26 - 30.
5) Εὐσέβ. ἐν χρονικ.
6) Ἰώσηπ. Ἀρχαιολ. Βιβλ. ΙΗ'. Κεφ. ή. καὶ Θ'. Καὶ περὶ Ἁλώσ. Βιβλ. Β'. Κεφ. Ιε'. Καὶ Εὐσέβ. Βιβλ. Β'. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Κεφ. Δ'.
7) Ἐν τῇ χρονογραφίᾳ.
8) Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. κ'.

Digitized by Google

ἑαυτῆς τὴν ἐπιθανάτιον ὄρχησιν. Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Μεταφραστὴς διηγεῖται· πλὴν ἀλλ' ὁ Καλλιστος δὲν γράφει ὅτι ἡ περίστασις συνέβη εἰς τὴν Σαλώμην ἀκολουθοῦσαν τῇ μητρὶ συνεξόρισον, ὡς ὁ Καλμέτης (9) ὑπέλαβεν.

ΕΤΟΣ Μ'.

§. 178.

Διὰ τῶν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, καὶ Γαλιλαίαν, καὶ Σαμάρειαν Ἐκκλησιῶν, ἐν εἰρήνῃ οἰκοδομουμένων ὁ Πέτρος διελθὼν κατῆλθε τέως καὶ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας Λύδδαν, καὶ ἐκεῖ Ἰάτρευσε τὸν Αἰνέαν τῆς ἐκτάσεως τῶν μελῶν παραλύσεως· Αἰνέα ἰᾶταί σε Ἰησοῦς ὁ χριστός.... καὶ εὐθέως ἀνέστη· ἐντεῦθεν δὲ εἰς Ἰόππην ὁ Ἀπόστολος μεταβὰς, ἐκεῖ τὴν Ταβιθὰ ἐκ νεκρῶν παρέστησε ζῶσαν. Ταβιθὰ ἀνάστηθι. Ἔνθα καὶ παρὰ Σίμωνι τῷ Βυρσεῖ ἱκανὰς ἡμέρας κατέμεινεν (10)

§. 179.

Τὰς συμφορὰς, εἰς ἃς ἐπὶ Γαΐου τοῦ Καλιγόλα οἱ Ἑβραῖοι περιέπεσον, ὁ μὲν Εὐσέβιος (11) ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἔτους τὴν ἀρχὴν εἰληφέναι χρονολογεῖ· ἄλλοι δὲ ἐπὶ τὸ τεσσαρακοστὸν τοῦτο ἀνάγουσιν. Συνέβησαν δὲ ὕστερον. Ἐν Ἰαμνίᾳ τῇ πρὸς Ἰόππην, οἱ ἐθνικοὶ οἰκοδομοῦσι Βωμὸν, εἰς τιμὴν τοῦ ἀνοήτως ἀποθεωθέντος ἑαυτὸν

τὸν

9) Ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς θείας Γραφῆς ἐν Λέξει ΙΙΙ. Σαλώμη.
10) Πράξ. Θ'. 31 - 43.
11) Ἐν τοῖς χρονικοῖς.

Digitized by Google

τῶν ἀδελφῶν εἰς Καισάρειαν, καὶ ἐκεῖθεν ἀποστέλλεται εἰς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας (4).

ΕΤΟΣ ΛΘ'.

§. 177.

Ἀγρίππας ὁ τῦ Ἀριστοβύλυ υἱὸς, ὅστις ἐν Ῥώμῃ τέως ὑπὸ Τιβερίυ ἐτηρεῖτο δέσμιος, παρὰ Γαΐυ Καλιγόλα τῦ ἤδη Αὐταρχῆντος ἀπολύεται τῶν δεσμῶν, καὶ χρυσῆν ἅλυσον, ἰσοσάθμιον τῇ σιδηρᾷ ἣν ἐφόρει πρότερον, λαβὼν, Βασιλεὺς Ἰουδαίων καθίσταται· τῷ δὲ ἑφεξῆς ἔτει μ'. καὶ εἰς τὴν Ἰουδαίαν πέμπεται βασιλεύσων (5). Ἡρῳδὴς δὲ ὁ τότε Θεῖος, μετὰ Ἡρωδιάδος τῆς Μοιχαλίδος, ἐξόριστος φυγαδεύεται εἰς Λούγδυνον τῆς Γαλλίας· κἀκεῖθεν εἰς Ἱσπανίαν, ὅπυ ἀθλίως καὶ οἱ δύο ἐξαπόλλυνται (6). Ὁ δὲ Γεώργιος Σύγκελλος (7) προσίθησιν, ὅτι καὶ Σαλώμην τὴν ὀρχησαμένην ἄσεμνα κόρην ἐπὶ τῇ τῦ Προδρόμυ ἀποτομῇ, ζῶσαν κατέπιεν ἡ γῆ. Καὶ τὸν τρόπον ὅπως, διηγεῖται Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος, (8) λέγω ὅτι διὰ ποταμῦ τινὸς παγέντος διαβαινούσης, ἐρράγη ὑπὸ τὰς πόδας αὐτῆς ὁ Κρύσταλλος, καὶ ἡ κεφαλὴ ἀπετμήθη· εἰς τρόπον ὅτι ὑπὲρ τῶν πάγων ἡ ἀθλία ὠρχήσατο τότε καθ' ἑαυ-

---

4) Πράξ. Θ'. 26 - 30.
5) Εὐσέβ. ἐν χρονικ.
6) Ἰώσηπ. Ἀρχαιολ. Βιβλ. ΙΗ'. Κεφ. ή. καὶ Θ'. Καὶ περὶ Ἁλώσ. Βιβλ. Β'. Κεφ. Ις'. Καὶ Εὐσέβ. Βιβλ. Β'. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Κεφ. Δ'.
7) Ἐν τῇ χρονογραφίᾳ.
8) Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. κ'.

Digitized by Google

ἑαυτῆς τὴν ἐπιθανάτιον ὄρχησιν. Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Μεταφραστὴς διηγεῖται· πλὴν ἀλλ' ὁ Καλλιστος δὲν γράφει ὅτι ἡ περίστασις συνέβη εἰς τὴν Σαλώμην ἀκολουθοῦσαν τῇ μητρὶ συνεξόριστον, ὡς ὁ Καλμέτης (9) ὑπέλαβεν.

ΕΤΟΣ Μ'.

§. 178.

Διὰ τῶν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, καὶ Γαλιλαίαν, καὶ Σαμάρειαν Ἐκκλησιῶν, ἐν εἰρήνῃ οἰκοδομουμένων ὁ Πέτρος διελθὼν κατῆλθε τέως καὶ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας Λύδδαν, καὶ ἐκεῖ Ἰάτρευσε τὸν Αἰνέαν τῆς ἐκταετοῦς τῶν μελῶν παραλύσεως· Αἰνέα ἰᾶταί σε Ἰησοῦς ὁ χριστός.... καὶ εὐθέως ἀνέστη· ἐντεῦθεν δὲ εἰς Ἰόππην ὁ Ἀπόστολος μεταβὰς, ἐκεῖ τὴν Ταβιθὰ ἐκ νεκρῶν παρέστησε ζῶσαν. Ταβιθὰ ἀνάστηθι. Ἔνθα καὶ παρὰ Σίμωνι τῷ Βυρσεῖ ἱκανὰς ἡμέρας κατέμεινεν (10)

§. 179.

Τὰς συμφορὰς, εἰς ἃς ἐπὶ Γαΐου τοῦ Καλιγόλα οἱ Ἑβραῖοι περιέπεσον, ὁ μὲν Εὐσέβιος (11) ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἔτους τὴν ἀρχὴν εἰληφέναι χρονολογεῖ· ἄλλοι δὲ ἐπὶ τὸ τεσσαρακοστὸν τοῦτο ἀνάγουσιν. Συνέβησαν δὲ ὕστερον. Ἐν Ἰαμνίᾳ τῇ πρὸς Ἰόππην, οἱ ἐθνικοὶ οἰκοδομοῦσι βωμὸν, εἰς τιμὴν τοῦ ἀνοήτως ἀποθεωθέντος ἑαυτὸν

9) Ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς θείας Γραφῆς ἐν Λέξει III. Σαλώμη.
10) Πράξ. Θ'. 31 - 43.
11) Ἐν τοῖς χρονικοῖς.

Digitized by Google

τὸν Καίσαρος. Οἱ Ἑβραῖοι, κατὰ ζῆλον τῶ πατρίω Νόμω καθαιρῶσι τὸ μίασμα· ὁ Καλιγόλας ἀκούσας τὸ τόλμημα, τῶ ἐν Ἰαμνίᾳ καθαιρεθέντος Βωμῶ, νὰ στηλωθῇ ἐν αὐτῷ τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις Ναῷ, χρυσῆν Κολοσσιαῖον τὸ ἴδιον Ἄγαλμα. Πρὸς ἐκτέλεσιν τῶ κελεύσματος, Πετρόνιος ὁ τῆς Συρίας ἡγεμονεύων παρεμβάλλει εἰς Πτολεμαΐδα μετὰ δύο Λεγεώνων, καὶ τῶ Συμμαχικῶ κἀκεῖθεν μεταβαίνει εἰς Τιβεριάδα τῆς Γαλιλαίας, διὰ νὰ προσέχῃ ἐγγύτερον εἰς τὴν στάσιν, τὴν ὁποίαν παῤ Ἰουδαίοις ἔβλεπεν ἐγειρομένην διὰ τὸ ἄγαλμα. Ἐκεῖ συνδραμόντα τὰ πλήθη, πίπτουσιν ἱκετικῶς κατὰ πρόσωπον χαμαὶ, καὶ βοῶντες δείχνουσι γυμνὸν τὸν τράχηλον πρὸς τὸν ἡγεμόνα, ἑτοίμως ἑαυτὺς εἰς σφαγὴν προβάλλοντες κάλλιον παρὰ νὰ ὑποφέρωσι τὴν τῶ Ἱερῶ αὐτῶν καταμίανσιν. Δυσωπηθεὶς ὢν ὁ Πετρόνιος ὑπὸ τῆς ἐλεεινῆς ἱκετείας, καὶ δὴ, καὶ ὑπὸ τῶν Ἀρχηγῶν καὶ προεσώτων τῶ ἔθνους παρακληθεὶς, ὑπερέθετο τέως τὴν στήλωσιν τῶ Ἀνδριάντος, ἕως ἃ γράψας παραστήσῃ τῷ Καίσαρι τὴν στασιώδη τῶ λαῶ ἀπόγνωσιν. Ἀλλ' ἕως τέλους οἱ Ἰουδαῖοι τὴν συμφορὰν δὲν ἐξέφυγον.

§. 180.

Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὁ Ἀλεξανδρηνὸς λαὸς, παρορμᾷ τὸν τῆς Αἰγύπτου Ἔπαρχον Ἀβίλιον Φλάκκον, κατὰ τῶν ἐκεῖ παροικούντων πολυαριθμοτάτων Ἰουδαίων· ὅθεν τούτων, πολλαὶ μὲν Συναγωγαὶ ἐκ θεμελίων κατηδαφίθησαν, πολλαὶ δὲ κατεκάησαν, εἰς πολλὰς δὲ οἱ τῶ Καλιγόλα Ἀνδριάντες κατεστήλωθησαν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, ὧν ἀνέκαθεν εἶχον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ

Digitized by Google

δρεία πολιτικῶν Προνομίων ἀπεστερήθησαν, τῶν ἰδίων οἰκιῶν ἀπηλάθησαν, τῆς κτήσεως καὶ περιουσίας ἀπεγυμνώθησαν, τῆς ἀδείας τοῦ ἐμπορεύεσθαι ἀπεκλείσθησαν. Καὶ οἱ μὲν προεστῶτες καὶ Ἄρχοντες αὐτῶν ἐλεεινῶς κατεμασιγοῦντο, αἱ δὲ γυναῖκες εἰς τὰς τριόδους αἰσχρῶς ἐσύροντο, πολλοὶ δὲ, τὰ ὕεια κρέη, καὶ ἄλλας ἀπειρημένας αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Νόμου τροφὰς ἐδίδιεν παρεβιάζοντο, καὶ ἁπλῶς ὡς δωρυάλωτοι δεινῶς ἐπιέζοντο· καὶ κατετυραννοῦντο. Ἀπεσάλησαν δ' ἐπὶ τούτοις ἐξ Αἰγύπτου πρέσβεις εἰς Ῥώμην πρὸς Καίσαρα· ἐν οἷς κορυφαῖος ἦν Φίλων, Ἀνὴρ σοφὸς, καὶ τὴν ἑλλάδα φωνὴν πρὸς τὴν Πλατωνικὴν ἰδέαν ἀπεξεσμένος. Ἀλλ' ὅτε ἡ τοῦ Βασιλέως Ἀγρίππα, τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἔτι κατ' ἐκεῖνο διατρίβοντος, ἰκεσία· ὅτε ἡ τῶν Ἀπεσαλμένων πρεσβεία, οὐδὲν ὠφέλησαν. Μόνον δὲ μυκτηρισμόν τε καὶ χλεύην ἐπροξένησαν εἰς τὸ ἀθλιώτατον ἔθνος· καὶ πλέον οὐδέν.

§. 181.

Παραπλήσια κακὰ συνέβησαν κατὰ τὸ αὐτὸ τοῖς Ἰουδαίοις. κατὰ τὴν Παρθίαν, καὶ Μεσοποταμίαν, καὶ Βαβυλωνίαν, καὶ τὴν λοιπὴν Συρίαν· ὅπου παντα χοῦ ὑπὸ τῆς τῶν ἐθνικῶν δυσμενείας, μυριάδες Ἀνδρῶν τε καὶ Γυναικῶν ἔπιπτον σφάγια. Μέτειδι περὶ τούτων, τὸν Ἰουδαῖον αὐτὸν Φίλωνα (12), καὶ τὸν Ἰώσηπον (13), καὶ τὸν Παμφίλου Εὐσέβιον (14).

12) Ἐν τῷ Λόγῳ ὃς ἐπιγέγραπται Φλάκκος.
13) Ἰουδα. Ἀρχαιολ. Βιβλ. ΙΗ'. Κεφ. ι. ια'. ιβ'.
14) Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. ε. καὶ ς'.

Digitized by Google

ΕΤΟΣ ΜΑ'.

§. 182.

Κορνήλιος ὁ Ἑκατονταάρχης, ὀπτασίας Ἀγγέλῳ ἀξιωθεὶς, μεταπέμπεται τὸν Ἀπόστολον Πέτρον ἐξ Ἰόππης εἰς Καισάρειαν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπόστολος κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν θεασάμενος ἐν ἐκστάσει ἀπ' οὐρανῦ καταβαῖνον τι σκεῦος, πλῆρες παντοίων ζώων εἰδῶν καθαρῶντε καὶ ἀκαθάρτων· καὶ ἀκούσας φωνὴν: Θῦσον καὶ φάγε. Καὶ ἅμα ἰδὼν τὸ ἀπὸ τῦ Κορνηλίου ἀπεσταλμένους, ἐξῆλθε συνωδευμένος μετά τινων Ἀδελφῶν, καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν Καισάρειαν, ὅπου, τὸς περὶ τὸν Κορνήλιον διδάξας καὶ κατηχήσας, ἐβάπτισεν (15). Αὕτη ἡ ἀρχὴ τῆς τῶν ἐθνικῶν κλήσεως, κατὰ Καισάρειαν τὴν τῆς Γαλιλαίας τῶν ἐθνῶν Μητρόπολιν. Διὰ τῦτο οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ, μαθόντες τὸ ὑπὸ τῦ Πέτρου διαπραχθὲν, καὶ ὑποσκανδαλισθέντες, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν, εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπαναστρέψαντα. Ἀκούσαντες ὅμως παρὰ τῦ Ἀποστόλου, διηγηθέντος ἐξ ἀρχῆς ἕως τέλους ἐπὶ λεπτῦ τὰ γενόμενα, ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, ὅτι καὶ τοῖς ἔθνεσι τὴν μετάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωήν (16).

§. 183.

Οἱ Μαθηταὶ, μετὰ τὸν λιθοβολισμὸν τῦ Στεφάνου, διασπαρέντες εἰς Φοινίκην, καὶ Κύπρον, καὶ Ἀντιόχειαν, ἐκήρυττον ἀπανταχῦ τὸν λόγον· πλὴν ἀλλὰ, μόνον εἰς τὸς Ἰουδαίους. Τινὲς ὅμως ἐν Ἀντιοχείᾳ

15) Πράξ. Ι'. 1 - 48.
16) Πράξ. ΙΑ'. 1 - 18.

Digitized by Google

χείρε, δὲν ἄφησαν νὰ διακοινώσωσι, καὶ νὰ διαδώσωσι τὸ Εὐαγγελικὸν κήρυγμα, καὶ εἰς τὰς ἐν ταύτῃ τῇ πόλει παροικούσας Ἑλληνίδας· ὅπου, πολλοὶ πιστεύσαντες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον (17).

ΕΤΟΣ ΜΒ'.

§. 184.

Ἀκούσασα ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησία τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῷ Εὐαγγελικῷ Λόγῳ καρποφορίαν, ἐξαπέστειλαν ἐκεῖ τὸν Βαρνάβαν. Ὅστις ἐξελθὼν εἰς Ταρσὸν πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Παύλου, καὶ εὑρὼν, μετ' αὐτοῦ συνωδεύθη· ὅθεν ἐπιστρέψαντες ἅμα οἱ δύο ἐκήρυξαν τὸν λόγον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν (18).

§. 185.

Τινὲς ὑπέλαβον, ὅτι ὁ Βαρνάβας ἦν, ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος Βαρσαβᾶς Ἰωσῆς, ὁ προβληθεὶς εἰς τὸν τῆς Ἀποστολῆς κλῆρον μετὰ Ματθίαν (19). Κατέσχησαν δὲ πιθανὴν τὴν ὑπόληψιν κώδικέστινες, οἱ ὁποῖοι γεγραμμένον ἔφερον τὸν Βαρσαβᾶν, ἀντὶ τοῦ Βαρνάβα. Ὅπως ἂν ἔχῃ τὸ περὶ τούτου, ἐκεῖνο ἰσχυρῶς φέρεται μεμαρτυρημένον (20), ὅτι ὁ Βαρνάβας ἦτος εἰς ἦν τῶν Μαθητῶν τοῦ Κυρίου, Κύπριος τὴν Πατρίδα, λευίτης τὴν φυλὴν, γνώριμος καὶ πρώην τῷ Παύλῳ, ὡς σὺν

 αὐτῷ

17) Πράξ. ΙΑ'. 19-21.
18) Πράξ. ΙΑ'. 22-25.
19) Πράξ. Α'. 23.
20) Κλήμ. Ἀλεξανδρ. Στρωμ. Βιβλ. Β'. Εὐσέβ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. ΙΒ'. Ἐπιφάν. Αἱρεσ. Κ'. Ἀριθμ. 4.

Digitized by Google

αὐτῷ ὑπὸ τὴν διδασκαλίαν τῦ Γαμαλιὴλ μαθητεύσας· ἔτος πολλαχῦ κηρύξας τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ μετὰ Παύλυ συνοδοιπορῶν, καὶ ἰδίᾳ· πολλάστε Ἐκκλησίας συσήσας, καὶ μάλισα, φασὶ, τὴν ἐν Μεδιολάνοις, ἧς περ καὶ πρῶτος κατέση Ἐπίσκοπος· τελευταῖον ἐν Κύπρῳ τῇ πατρίδι αὐτῦ τὸν μαρτυρικὸν ὑποσὰς θάνατον, ἐκεῖ τὸν δρόμον ἐτέλεσε τῆς Ἀποσολῆς· ἔνθα ὕσερον ἐπὶ Ζήνωνος τῦ Βασιλέως τὸ λείψανον αὐτῦ εὑρηται (21).

ΕΤΟΣ ΜΓ.

§. 186.

Ὁλόκληρον τὸν ἐνιαυτὸν τῦτον, Παῦλος καὶ Βαρνάβας διέτριψαν ἐν Ἀντιοχείᾳ, συνισῶντες τὴν ἐνταῦθα Ἐκκλησίαν· ὅπυ καὶ πρῶτον οἱ τότε πισεύσαντες χρισιανοὶ ὠνομάθησαν (22). Ὅθεν συμφωνεῖ τῇ Βίβλῳ τῶν Πράξεων, καὶ ἡ χειρόγραφος σωζομένη χρονολογία (23). Ἰωάννυ τῦ Ἀντιοχείας, λέγοντος ὅτι μετὰ δεκαετίαν ἀπὸ τὴς τῦ Κυρίυ Ἀναλήψεως, Εὔοδος ὁ Ἀντιοχείας πρῶτος χρηματίσας ἐπίσκοπος, χρισιανὸν ἑαυτόν τε καὶ τὺς ὑπ' αὐτὸν πισὺς ἐπωνόμασεν.

§. 187.

Ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις προεῖπεν Ἄγαβος (ἦν τῶν ἑβδομήκοντα·) τὸν μέλλοντα μέγαν λιμὸν, ὅστις καὶ

21) Θεόδωρ. Ἀναγνώς. Ἀπὸ τῦ Β'. Βιβλ. Ἀριθμ. 2.
22) Πράξ. ΙΑ'. 26.
23) Ταύτην ἀναφέρει Σελδένος παρὰ Βαλσῷ. Πράξ. ΙΑ'. 26.

Digitized by Google

καὶ ἐγένετο τὸν ἐφεξῆς χρόνον. Ὅθεν οἱ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν χριστιανοὶ ἐπροθυμήθησαν καὶ ἐσύλλεξαν ἐλεημοσύνας, καὶ οὕτως ἀπέστειλαν διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλε πρὸς τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀδελφοὺς εὔκαιρον τὴν βοήθειαν· (24) τὸν δὲ προειρημένον λιμὸν, τὸν ἐπὶ Κλαυδίε Καίσαρος συμβάντα, καὶ οἱ ἔξω Ἱστορικοὶ (25) ἀπομνημονεύουσι· διηγῆνται δὲ, ὅτι τοσοῦτος τότε θόρυβος τῷ Λαῷ κατὰ τὴν ἀγορὰν συνέβη, ὥστε ὁ Αὐτοκράτωρ πολλὰ βλάσφημα παρὰ τοῦ ὄχλε ἀκούσας κατ' αὐτοῦ ἀποτοξευόμενα, ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ παλάτιον αὐτοῦ, καὶ νὰ φροντίσῃ τὰ πρὸς τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν.

§. 188.

Τότε Ἡρώδης ὁ Ἀγρίππας ἐκμανεὶς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, κατέσφαξεν ἐν Ἱερουσαλὴμ Ἰάκωβον τὸν Ἀδελφὸν Ἰωάννε μαχαίρᾳ· Ἰδὼν δὲ, ὅτι τοῦτο ἀρεστὸν ἐφάνη τοῖς Ἰουδαίοις, συνέλαβεν ὁμοίως καὶ κατεφυλάκισε καὶ τὸν Πέτρον, τηρῶν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ ἕως ἂ παρέλθῃ ἡ ἑορτὴ τοῦ πάσχα, διὰ νὰ προσφέρῃ καὶ τοῦτον εἰς τὸν λαὸν, ὡς κεχαρισμένον σφάγιον. Ἀλλ' ὁ Ἀπόστολος διὰ Ἀγγέλε παραδόξως τῶν δεσμῶν ἀπελύθη, καὶ διεσώθη (26).

§. 189.

Ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τούτῳ ὁ Εὐσέβιος (27) τάττει τὴν τοῦ Πέτρου εἰς Ῥώμην ἀποδημίαν, καὶ τὴν ἐκεῖ τῆς πλάνης

---

24) Πράξ. ΙΑ'. 27-30.
25) Σβετὸν. εἰς Κλαύδιον Κεφ. ΙΗ'. καὶ Ἰώσηπ. Ἀρχαιολ. Βιβλ. Κ'. Κεφ. β'.
26) Πράξ. ΙΒ'. 1-19.
27) Ἐν τοῖς χρονικοῖς· καὶ Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. ΙΔ'.

ἐξ

Digitized by Google

νης καθαίρεσιν, ἣν ὁ Σαμαρεὺς Σίμων ὁ Μάγος διέσπειρε, κηρύττων ἑαυτὸν Θεὸν, καὶ Θεᾶ δύναμιν εἶναι τὴν μεγάλην, καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα καταβλασφημῶν (28). Πολλοὶ τῶν Πατέρων, μετὰ Ἰεσσίνεον τὸν φιλόσοφον καὶ μάρτυρα, ἔγραψαν, ὅτι ὁ ἀπατεὼν ἦτος, ἐν Ῥώμῃ ὡς Θεὸς ἐτιμήθη· ἐληλωθείσης αὐτῷ καὶ εἰκόνος, ψήφῳ συγκλητικῇ, ἐπιγραφὴν φερούσης: Simoni Deo Sancto. Ἀλλ' οἱ ὕστερον ὑποπτεύοντα μήπως ὁ Θεῖος Ἰεσσῖνος ἐξηπατήθη, ἐκεῖνο ἀναγνὸς ἀντὶ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης: Semoni Sanco Deo. Ἦν δέτις εἰκὼν τῷ ὄντι ἐν Ῥώμῃ πρὸς Σεμονάτινα Σάγκον ψευδόθεον ἀνέκαθεν ἀφιερωμένη· ἥτις καὶ,

ἐξ ἃ καὶ Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος Βιβλ. Β'. Κεφ. ΙΔ'. Ἀπολλώνιος ὅμως Συγγραφεὺς Ἀρχαῖος φησὶ, πρὸ τῆ ἔτες τῆ ΙΒ'. μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τᾶ Σωτῆρος, τὰς Ἀποστόλας ἀπ' ἀλλήλων μὴ χωρισθῆναι· (παρ' Εὐσεβ. Βιβλ. Ε'. Κεφ. ΙΗ'.) Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ Ἀλεξανδρ. χρονικ. ἐν ἔτει ϛ'. Κλαυδίᾳ ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις συνελκροτήθη Σύνοδος, ὥστε πρὸ τῆ ζ'. ἔτες, ἡ εἰς Ῥώμην τῆ Πέτρᾳ ἐπιδημία δὲν ἔχει τόπον· τετάρτῃ, πρὶν τῆ μθ'. ἔτες ἀπὸ χριστᾶ, ὁ Πέτρος εἰς Ῥώμην ἐπεδήμησεν. Ἀλλ' ἐπιεικῶς οἱ χρονολογοῦντες, τὸν καιρὸν τῆς τῆ Πέτρᾳ ταύτης ἐπιδημίας εἰς Ῥώμην δυσχερῶς συμβιβάζουσιν. Ἀλλ' ὅπως ἂν ἔχῃ τὰ τῆς χρονολογίας, ἐκεῖνο βέβαιον εἶναι, ὅτι σφάλεται ὁ ἡμέτερος Ἀθηνῶν Μελέτιος (ἐν τῇ Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. Γ'.) „Ἰσορῶν, ὅτι ἐπὶ Κλαυδίᾳ τότε, παραγενόμενος εἰς „Ῥώμην ὁ Πέτρος, τὸν δίκην Ἰκάρᾳ βεληθέντα ἵπτασθαι, προσευξάμενος, ἀφ' ὕψες πολλᾶ κατέρραξε κτ. τᾶτο πάντως ἂν ἔγινεν, ἔγινεν ὕστερον ἐπὶ Νέρωνος· καὶ τᾷ μὲν λεγομένᾳ ὁ Μελέτιος μάρτυρα παρίστησι τὸν Εὐσέβιον. (Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. ΙΔ'.) ὁ δὲ Εὐσέβιος οὐδὲν ἐκεῖ καθίσαρεῖ περὶ τῆς τᾶ Σίμωνος καταῤῥάξεως· οὐδ' ὁ Εἰρηναῖος, οὐδ' ὁ Ἰεσσῖνος, τᾶ τοιᾶτε δράματος μνημονεύσασι.

28) Εἰρηναῖος Βιβλ. Α'. Κεφαλ. Κ'. Ἰεσσῖν. Ἀπολογ. Α'. πρὸς Ἀντωνῖνον. Ἱερών. εἰς Ματθ. ΚΔ'. Ἐπιφάν. Αἱρέσ. ΚΑ'. Αὔγεσ. περὶ Αἱρέσ. Βιβλ. Α'.

Digitized by Google

ὲ πρὸ πολλῶ, (κατὰ τὴν παρελθοῦσαν δηλαδὴ Ἑκατονταετηρίδα) ἐν τῇ κατὰ Ῥώμην Νήσῳ τῶ ποταμῶ θύμβριδος, τὴν τοιαύτην Ἐπιγραφὴν φέρουσα εὕρηται.

ΕΤΟΣ ΜΔ'.

§. 190.

Τῶ ὑπὸ Ἀγάβα προρρηθέντος λιμῶ ἤδη ἀκμάζοντος, ὁ Παῦλος τὸ δεύτερον τῶτο μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶ, σὺν τῷ Βαρνάβα εὑρέθησαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ πληρώσαντος ἐνταῦθα τὴν διακονίαν, δι' ἣν ἀπεσάλησαν, διὰ τῆς χορηγίας τῶν διανεμηθέντων βοηθημάτων, ὑπέστρεψαν ὁμῶ πάλιν εἰς Ἀντιόχειαν, συμπαραλαβόντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον (29). Οὐχ' ὅτος δὲ Μάρκος ἦν ὁ Εὐαγγελιστὴς, ἀλλ' ἕτερός τις, ἀνεψιός τε ὢν καὶ Μαθητὴς τῶ Βαρνάβα, υἱὸς Μαρίας τινὸς χρησιανῆς γυναικὸς, ης ἦν καὶ ἡ ἐν Ἱερουσαλὴμ οἰκία, ἐν ᾗ συχνάκις οἱ Ἀπόστολοι συνηθροίζοντο. Ἔνθα καὶ ὁ Πέτρος εὗρε τὸς μαθητὰς συνηγμένους τε καὶ προσευχομένους ὑπὲρ αὐτῶ (30), ὅταν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, τὰ δεσμὰ ἐξέφυγε τῆ Ἡρώδε, δι' Ἀγγέλε ἀπολυθεὶς. Ἡ δὲ οἰκία αὕτη κατάτινας (31), μετοικοδομήθη ὕστερον εἰς τὸν Περίφημον Ναὸν τῆς Ἁγίας Σιών.

§. 191.

---

29) Πράξ. ΙΒ'. 25.

30) Πράξ. ΙΒ'. 12. κξ.

31) Ὅρα Καλμέτην εἰς τὸ Λεξικὸν τῆς Γραφῆς, ἐν Λέξει VI. Ἰωάν. Μάρκ.

Digitized by Google

§. 191.

Ὁ Βαρώνιος (32) ἐν τούτῳ (φησὶ) τῷ ἔτει συνελθόντες ἐν Ἱεροσολύμοις οἱ τῶ χριστῶ Ἀπόστολοι, κατὰ συνεισφορὰν οἷον τινὰ, συνέταξαν τὸ παρὰ Λατίνοις λεγόμενον, τῶν Ἀποστόλων Σύμβολον, ἐν μέρει ἕντι τῶν δώδεκα Ἄρθρων προθέμενος ἕκαστος. Ἀλλ' ὁ Λεκᾶς ἐν ταῖς Πράξεσιν οὐδὲν τοιοῦτον ἀναφέρει· καί τοι τοῦτο ἐν Ἱστορίᾳ, εἴπερ ἄλλοτι, ἀναφέρεσθαι ἄξιον ἦν· οὐδὲ τῶν παλαιοτάτων ἄλλος οὐδείς· τῶ γὰρ Συμβόλω τούτω οὐδεμία οὐδαμῶ πρὸ τῶ Δ'. Αἰῶνος ἀπομνημόνευσις γίνεται· ὅθεν ὁ Ἐφέσου Μάρκος ἐν τῷ Φλωρεντινῷ Συλλόγῳ σοφῶς ἀπεκρίνατο: ἡμεῖς Σύμβολον Ἀποστολικὸν τοιοῦτον οὐκ ἴσμεν· ἐκ συνεισφορᾶς δηλαδὴ κατ' Ἄνδρα συγκεκροτημένον. Ἴσως παρηνέχθησαν οἱ Δυτικοὶ εἰς τὴν τοιαύτην γνώμην ἀπὸ τῶ Συμβόλω, ὅπερ τὸ γνώρισμα, καὶ τὸ οἷον Σύνθημα τῶ χριστιανικῶ θρησκεύματος παραδηλοῖ, εἰς τὴν λεγομένην Symbolam παρακεκλιμένοι, ἤτις τὴν Συνεισφορὰν, ἐκ τῆς παρ' αὐτοῖς Διαλέκτου αἰνίττεται.

§. 192.

Σημειωτέον, ὅτι ἂν κατὰ τὴν Βαρωνίου γνώμην οἱ Ἀπόστολοι τὸν ἑαυτῶν τόπον ἐν Ἱεροσολύμοις διῆγον, ἀσύστατον μὲν ῥητέον τὴν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἔτει μγ'., κατὰ τὸν Εὐσέβιον, εἰς τὴν Ῥώμην τῶ Πέτρου ἐπιδημίαν· δύσκολον δὲ καὶ τὴν ἐν τῷ αὐτῷ τούτῳ ἔτει μδ'. τῶ ἐν Ῥώμῃ ἰδίου θρόνου Θεμελίωσιν, ὡς ἕτεροι τῶν Δυτικῶν

32) Ἐν τοῖς χρονικοῖς ἔτει μδ'. Ἀριθμ. 15 καὶ 16.

Digitized by Google

κῶν (33) διατείνονται. Ἐκτὸς εἰμὴ, εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐνιαυτὸν ὑπολάβῃ τις, ὅτι ὁ Πέτρος ἐν Ἱεροσολύμοις συνεχρότει τὸ Σύμβολον· καὶ ἅμα εὐπλοίας τυχὼν, καὶ διαπλεύσας ἕως Ἰταλίας ταχὺ τὸ μεσόγειον πέλαγος, καὶ καταλαβὼν ἐν ὀλίγῳ τὴν Ῥώμην, εὐθὺς καὶ ἀνεκάλυπτε, καὶ καθήρει τὴν ἀπάτην τῦ Μάγυ Σίμωνος· καὶ κηρύξας δὲ καὶ τὸν Εὐαγγελικὸν λόγον ἐσυλαγώγησε πολλὰς εἰς τὴν εἰς χριστὸν πίστιν· ὥστε συναθείσης ἔτως ἐν χρόνῳ βραχυτάτῳ τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας, τὴν καθέδραν τὴν ἑαυτῦ ἐστήριξεν. Ἀλλ' ὅτι ἂν καὶ ἔχοιτις νὰ ἀπαντήσῃ πρὸς ταῦτα, ἐκεῖνο σημειωθήτω, ὅτι κατὰ μὲν τὸν Εὐσέβιον (34), ἐν τέτῳ τῷ μδ'. ἔτει ἀναγράφεται πρῶτος τῆς Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας μετὰ Πέτρον Ἐπίσκοπος ὁ Εὐόδιος. Κατὰ δὲ τὸν Σύγκελλον (35) πρὸ ἐνιαυτῶν τεσσάρων, ἤτοι ἐν ἔτει μ'. ὁ τῦ Εὐοδίυ προβιβασμὸς χρονολογεῖται.

§. 193.

Ἡρώδης ὁ Ἀγρίππας μετὰ τὴν μάτην ὑπ' αὐτῦ γενομένην κάθειρξιν τῦ Ἀποστόλυ Πέτρυ, κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Καισάρειαν, ἐν ᾧ ἀργυρέν-δυτος δημηγορεῖ χρηματίζων πρὸς τὺς Τυρίων τε καὶ Σιδονίων Πρέσβεις ἀπὸ τῦ Βήματος, καὶ ὑπὸ τῶν περισοιχόντων αὐτὸν κολάκων προσαγορεύεται Θεός: Θεῦ φωνὴ, καὶ ὐκ ἀνθρώπυ. Πατάσσεται παραυτὺς ὑπὸ Ἀγγέλυ Κυρίυ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρω-

33) Φλευρῖνος ἐν τῇ Ἐκκλ. Ἱστορ. Τόμ. Α'. Βιβλ. Α'. Ἀριθμ. 24.
34) Ἐν τῷ χρονικῷ.
35) Ἐν τῇ χρονογραφίᾳ.

Digitized by Google

βρωτος ἐλεεινῶς τὸ ζῆν μετ' ὀ πολὺ καταστρέφει (36). Ὁ Ἰώσηπος ἱστορεῖ (37) ὅτι κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ὥραν εἶδεν ὁ Ἀγγελόκρυπτος αὐτὸς Βασιλεὺς ὑπὲρ αὐτῆς ἱπτάμενον τὸν ὄρνιν Βύαν, τὸν ὁποῖον καὶ ἄλλοτε πρότερον εἶχεν ἰδεῖ, ὅταν δέσμιος ὑπὸ Τιβερίε ἐν Ῥώμῃ κατείχετο. Ἦν δὲ ἄρα προειρημένον αὐτῷ, ὅτι ἐὰν καὶ δεύτερον τὴν ὄψιν ἴδῃ τῆς Βύας, τότε ἰδὲν ἀγαθὸν, ἀλλὰ τὸ πέρας τῆς βίας αὐτὸν ἀπεκδέχεται.

ΕΤΟΣ ΜΕ'.

§. 194.

Βαρνάβας καὶ Παῦλος ἀφορισθέντες ὑπὸ τῆς πνεύματος ἐκπέμπονται εἰς Σελεύκειαν, κἀκεῖθεν πλέσσιν εἰς Κύπρον· ὅπε, ἐν Σαλαμῖνι τὸν λόγον κηρύττοντες, ἔπειτα ἐν Πάφῳ, προσκαλῆνται ἐκεῖ ὑπὸ Παύλε Σεργίε τῆς Ἀνθυπάτε. Ἐν ᾧ δὲ τῆτον οἱ Ἀπόστολοι κατήχῆσι, ψευδοπροφήτης τις Ἰσδαῖος, παρὰ τῷ Ἀνθυπάτῳ διατρίβων, Βὰρ-Ἰησῆς καλέμενος, Ἐλύμας δὲ ἑρμηνεύομενος (τῆτο δὲ τὸν Μάγον σημαίνει Ἀραβιστὶ) ἀνθίσατο εἰς τὴν τῶν Ἀποστόλων Διδασκαλίαν, ζητῶν διαστρέψαι τὸν Διδασκόμενον. Διὰ τῆτο, καὶ υἱὸς διαβόλε, καὶ ἐχθρὸς ἁπάσης δικαιοσύνης ὑπὸ τῆς Παύλε ὀνομασθεὶς καταδικάζεται ὁλοτελῆ τύφλωσιν. Ἐν ᾧ δὲ ὁ Ἐλύμας ὑστερεῖται τὸ φῶς, ὁ Ἀνθύπατος ἀνοίγει τὰς ὀφθαλμὰς τῆς νοερᾶς εἰς

36) Πράξ. ΙΒ'. 19 - 23.
37) Ἀρχαιολ. Βιβλ. ΙΘ'. Κεφ. Ζ'.

Digitized by Google

εἰς τὴν ἔλλαμψιν τῆς πίστεως (1). Ὁ ὠριγένης (2), καὶ ὁ θεῖος χρυσόστομος (3), καὶ ἄλλοι, παρέδωκαν, ὅτι καὶ ὁ Ἐλύμας αὐτὸς ἐπιστρέψας μετὰ τοῦτο, ἀπέλαβε σὺν τῷ φωτὶ τῷ πνευματικῷ καὶ τὸ σωματικόν. Ἐσημειώθη δὲ, ὅτι τὸ ἀπὸ τότε ἕως τότε Σαῦλος, ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ὠνομάζετο· ἐκεῖθεν δὲ Παῦλος. Ὅθεν τινὲς (4) κρίνουσιν, ὅτι ὁ Ἀνθύπατος εἰς δεῖγμα εὐγνωμοσύνης ἐχάρισε τῷ Ἀποστόλῳ τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὄνομα.

§. 195.

Ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἀνάγονται εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· ἔνθα ἀπ' αὐτῶν Ἰωάννης ὁ Μάρκου ἀποχωρεῖ (5). Ἀπὸ δὲ Πέργης παραγίνονται εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας· καὶ ἐκεῖ εὐαγγελίζονται τὴν Σωτήριον οἰκονομίαν πρῶτον τοῖς Ἰουδαίοις, ἔπειτα καὶ τοῖς ἐξ ἐθνῶν. Διὰ δὲ τοῦτο ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων νεμεσηθέντες ἐξορίζονται· ὅθεν τὸν κονιορτὸν ἐκτιναξάμενοι ἐκ τῶν ποδῶν αὐτῶν, μεταβαίνουσιν ἐκεῖθεν εἰς τὸ Ἰκόνιον (6). Κἀνταῦθα μὲν πολὺ πλῆθος καὶ ἐξ Ἰουδαίων, καὶ ἐξ Ἑλλήνων ἕλκουσιν εἰς τὴν πίστιν. Ἀλλὰ σχίσματος περὶ αὐτῶν ἐν τῷ πλήθει τῆς πόλεως γενομένης, καὶ ὑπὸ τῶν ἀπειθούντων ὑβρισθέντες καὶ λιθοβοληθέντες καταφεύγουσιν οἱ Ἀπόστολοι εἰς τὰς πό-

1) Πράξ. ΙΓ'. 1 - 12.
2) Εἰς τὴν ἔξοδον, κατὰ τὴν Οὐρτίαν ἔκδοσιν Σελ. 22. 23.
3) Εἰς τὰς Πράξεις Ὁμιλ. ΚΗ'.
4) Ἱερώνυμ. ἐν τῷ περὶ τῶν Ἐκκλησ. Συγγραφ. ἐνόματι Παῦλος.
5) Πράξ. ΙΓ'. 13.
6) Πράξ. ΙΓ'. 14 - 51.

Digitized by Google

πόλεις τῆς Λυκαονίας Λύστραν, καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον (7). Ἐν δὲ Λύστρῳ, ὁ Παῦλος διδάσκων, θεραπεύει τὸν ἐκ κοιλίας χωλόν. Διὸ οἱ ὄχλοι, νομίζοντες αὐτὸς Θεὸς Σωτηρίας εἶναι καὶ ἀλεξικάκους, εἰς Εὐεργεσίαν τῶν ἀνθρώπων ἀπ' ἀρανῦ καταβάντας· καὶ προθυμέμενοι νὰ προσφέρωσι πρὸς αὐτὸς καὶ Θυσίας, βλέπυσι τὸς Θεράποντας τῦ Θεῦ, φρίττοντας ἐπὶ τῷ τολμήματι τῆς ἀποθεώσεως· καὶ διδάσκονται παῤ αὐτῶν, ὅτι ἄνθρωποι καὶ αὐτοὶ ὁ μοιοπαθεῖς εἰσί· καὶ πρὸς ἐπίγνωσιν τῦ ἑνὸς καὶ μόνυ ἀληθινῦ Θεῦ χειραγωγῦνται (8).

ΕΤΟΣ Μϛ'. Μζ'.

§. 196.

Ἀπὸ τῆς ἐν Πισιδίᾳ Ἀντιοχείας, καὶ Ἰκονίυ Ἰουδαῖοι ἐλθόντες, παροξύνυσι κατὰ τῶν Ἀποϛόλων τὸς ἐν Λύστροις, οἵτινες λιθάσαντες τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι (9). Ἀλλὰ Ῥώννυται θείᾳ δυνάμει ὁ εἰς θάνατον λιθασθείς, καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξέρχεται σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. Καὶ τοίνυν κηρύξαντες καὶ τοῖς ἐν Δέρβῃ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Σωτηρίας, καὶ ἱκανὸς μαθητεύσαντες, ὑποστρέφυσι πάλιν εἰς ἃς καὶ πρότερον περιῆλθον πόλεις· ἐν αἷς, ἐπισηρίζυσι μὲν τὸς πεπιστευκότας, χειροτονῦσι δὲ ἐν αὐτοῖς πρεσβυτέρυς, συνισῶσι δὲ

7) Πράξ. ΙΔ'. 1-6.
8) Πράξ. ΙΔ'. 7-18.
9) Πράξ. ΙΔ'. 19.

Digitized by Google

μὲ προσευχαῖς καὶ νηστείαις τὰς φυτευθείσας ὑπ' αὐτῶν Ἐκκλησίας. Καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν πόλιν καὶ Παμφυλίαν, κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν, κἀκεῖθεν τελευταῖον ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας, ὅθεν ἐξ ἀρχῆς ἀποσταλέντες ἦσαν ὑπὸ τῦ πνεύματος (10). Ὅστις συλλογισθῇ τὰ ὑπὸ Παύλυ καὶ Βαρνάβα κατὰ ταύτην τὴν Ἀποστολὴν διαπεπραγμένα, δὲν ἔχει δυσκολίαν νὰ παρεκτείνῃ εἰς τὰ δύο σημειωθέντα ἔτη μς'. καὶ μζ'. τὴν τοιαύτην περιήγησιν.

Ἔ Τ Ο Σ Μ Η'.

§. 197.

Ἐπανελθόντες εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας Βαρνάβας καὶ Παῦλος, ἀναγγέλλυσι τῇ ἐκεῖ Ἐκκλησίᾳ τῶν Εὐαγγελικῶν αὐτῶν καμάτωντε καὶ πόνων τὰς καρπὰς, καὶ τὴν τῶν ἐθνικῶν εἰς τὴν χριστῦ πίστιν προσέλευσιν (11). Ἐν ᾧ δὲ ἦσαν χρόνον ἱκανὸν ἐκεῖ διατρίβοντες, ἰδὰ ζάσις ἐκ ὀλίγη, καὶ ταραχὴ μεταξὺ τῶν πιστῶν διεγείρεται. Τῆς δὲ ζάσεως παραίτιοι ἐγένοντο ζηλωταί τινες ἀδιάκριτοι (12) οἵτινες ἀρτίως ἐκ τῆς Ἰουδαίας κατελθόντες διϊσχυρίζοντο τὴν Μωσαϊκὴν Περιτομὴν ἀναγκαίαν τε καὶ ὅλως ἀπαραίτητον τοῖς πιστεύσιν εἶναι εἰς σωτηρίαν. Ὅθεν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας, παραλαβόντες εἰς τὴν Συ-

 νοδίαν

10) Αὐτ. 20. 26.
11) Πράξ. ΙΔ'. 27. 28.
12) Πρὸς Γαλάτας Β'. 4.

Digitized by Google

νοδίαν αὐτῶν καὶ τὸν Τίτον (13), ἐσπέδασαν εἰς Ἱερο-
σόλυμα ἀνελθεῖν, διὰ νὰ προβάλωσι πρὸς τὸς ἐκεῖ
Ἀποσόλυς καὶ Πρεσβυτέρυς, τὸ περὶ τῆς περιτομῆς
τῶν ἐξ ἐθνῶν πιςευόντων κινηθὲν τῦτο ζήτημα (14).

§. 198.

Κατ' αὐτὸ τῦτο τὸ ἔτος καὶ ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις
ταραχὴ συνέβη κατὰ τὴν ἑορτὴν τῦ πάσχα, καὶ ἡ
πολλὴ πλήθυς ἀνθρώπων ἐπισυμβὰς ὄλεθρος· ὅτε,
Κυμανῦ τῆς Ἰυδαίας ὅλης ἡγεμονεύοντος, τὸ Ῥω-
μαίων ςρατιωτικὸν εἰς τὴν Ἀντωνίαν καλυμένην Ἀκρό-
πολιν εἰσαγαγόντος, ὁ λαὸς καταφοβηθέντες, καὶ
παμπληθεὶ ἀπὸ τῦ Ναῦ ἐκδραμόντες, οὕτως ἐςενο-
χωρήθησαν κατὰ τὰς Πύλας, ὥςε συμπατηθέντες
ὑπ' ἀλλήλων, ὑπὲρ τὰς τρεῖς μυριάδας διεφθάρησαν (15).

ΕΤΟΣ ΜΘ'.

§. 199.

Τὸ τρίτον ἤδη ὁ Παῦλος ἐπανέρχεται εἰς Ἱερυσα-
λήμ· μετὰ ἔτη δηλαδὴ δεκατέσσαρα (16), ἀπὸ τῆς
κατὰ τὸ λς'. ταχθείσης ἐπιςροφῆς αὐτῦ. Ἐκεῖ δ' ἂν
συνήχθησαν τότε οἱ Ἀπόσολοι καὶ οἱ Πρεσβύτεροι, καὶ
τὴν

13) Αὐτ. 1.
14) Πράξ. ΙΕ'. 1-3.
15) Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱςορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. ΙΘ'. Καὶ ἐν τοῖς χρονι-
κοῖς. Ἀλλ.' Ἰώσηπος, ἐν τῷ Β'. τῆς Ἁλώσεως, λέγει ὑπὲρ
τὴν μυριάδα μόνον. Ἐν δὲ τῷ Κ'. τῆς Ἀρχαιολογίας, Μυ-
ριάδας δύο.
16) Γαλάτ. Β'. 1.

Digitized by Google

τὴν πρώτην Ἐκκλησιαστικὴν συνεκρότησαν Σύνοδον (17). Ἐν τῇ Συνόδῳ ταύτῃ προλογίσας ὁ Πέτρος, καὶ εἰπών· ὅτι τὰ ἔθνη, τὰ διὰ στόματος αὐτοῦ ἀκούσαντα τὸν λόγον, καὶ πιστεύσαντα, ἐφάνησαν δεκτὰ τῷ Θεῷ· „ἐντεῦθεν ἐγνωμάτευσε: μὴ δεῖν ἐπιθεῖναι ἐπὶ τὸν „τράχηλον τῶν Μαθητῶν. τὸν τῆς περιτομῆς ζυγόν. „Μετὰ τὸν Πέτρον, Βαρνάβας καὶ Παῦλος διεξηγή„σαντο, ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς, σημεῖα καὶ τέρατα ἐν „τοῖς ἔθνεσι δι' αὐτῶν.“ Μετὰ τοῦτο Ἰάκωβος, ὁ τῶν Ἱεροσολύμων τὸν θρόνον πεπιστευμένος, παρασήσας ἐκ τῶν Προφητικῶν λογίων, ὅτι ὁ Θεὸς „ἐπε-

17) Δὲν ἀρέσκει εἰς τὸν Γερμανὸν Μοχέμιον, (ἐν τῇ Εἰσαγωγ. εἰς τὴν Ἐκκλ. Ἱστορ. Αἰῶνι Α'. Μέρ. Β'. Κεφ. Β'. §. XIV. Καὶ ἐν τῇ Σημειώσει (a). Τὸ ὄνομα τῆς Συνόδου, ἀποδιδόμενον εἰς τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις ταύτην Συνέλευσιν. Ἡ Συνέλευσις ἐκείνη (λέγει) ἦτον μιᾶς μόνης Ἐκκλησίας Συνάθροισις. Ἀλλ' ἡ Σύνοδος ὑποθέτει (φησὶ) τὸ ἄθροισμα τῶν διαπρεσβευομένων ὡς ἐκ πολλῶν Ἐκκλησιῶν, πρὸς ἀλλήλας κοινωνουσῶν. Εἰς ταῦτα ἔχοι ἄντις ἀποκριθῆναι, ὅτι ὅσαι τισῶν οἰκίαι, καὶ ὅσα συστήματα τῶν εἴτε ἐκ Περιτομῆς, εἴτε ἐξ ἐθνῶν, κατά τε τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐν Ἰουδαίᾳ, καὶ Συρίᾳ, καὶ ἀλλαχοῦ πόλεις, παραδεξομένων τότε τὸν τῆς Εὐαγγελίου λόγον, θεωροῦνται ὡς τόσαι, καί τοι μικραὶ καὶ νεοσύλλεκτοι Ἐκκλησίαι. Ποιμένες δὲ τούτων, καὶ διαπρεσβευταὶ ὡς ἐξ αὐτῶν ἦσαν οἱ Ἀπόστολοι, καὶ Μαθηταὶ, καὶ τοῦ Λόγου κήρυκες, οἱ ταύτας συστήσαντες καὶ διὰ τῆς Διδασκαλίας, καὶ διὰ τῆς τῶν σημείων δυνάμεως. Καὶ ἡ ὑπόθεσις δὲ, δι' ἣν συνεκροτήθη τούτων ἡ ἄθροισις, ἦν οὐσιωδῶς ἀφορῶσα ἐν γένει καὶ καθόλε πάντα τὸν χρισιανισμόν. Καὶ ἡ σκέψις δὲ, καὶ ἡ γνωμοδοσία, καὶ ἡ κοινὴ βελὴ, καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐκφράσεως τοῦ ψηφίσματος τοῦ ἐκδοθέντος, πάντα παρισῶσι κυρίαντε καὶ ἀληθῆ Σύνοδον. Πλὴν τοῦτο εἶναι τελευταῖον ἕνα ζήτημα ὀνομασικόν· καὶ ἴσως τὸ ἐκίνησεν ὁ νικήσας, διὰ νὰ φανῇ ὅτι προβάλλει τι δῆθεν νεώτερον.

Digitized by Google

„σκέψατο καὶ τῶν ἐθνῶν· ἐγὼ (εἶπε) κρίνω, μὴ παρε-
„νοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσι καὶ Ἱκα-
„νὸν εἶναι ἐνόμισε, τὸ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημά-
„των τῶν εἰδώλων, καὶ τῆς πορνείας, καὶ τῦ πνικτῦ,
„καὶ τῦ αἵματος.“ Ταῦτα ἐπεκύρωσαν ἅπαντες οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ Πρεσβύτεροι, καὶ οἱ Ἀδελφοί· ὅθεν ἀπεφάσισαν ὁμοφρόνως, καὶ ἔπεμψαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τε τὸν ἐπικαλούμενον Βαρσαβᾶν, καὶ Σίλαν, γράψαντες κοινῶς δι' αὐτῶν τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ Συρίαν, καὶ Κιλικίαν Ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ Ἐθνῶν, τὴν Συνοδικὴν ταύτην ψῆφον. „Ἔδοξε τῷ Ἁγίῳ πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν
„πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλὴν τῶν ἐπάναγκες
„τούτων· ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων, καὶ αἵματος, καὶ
„πνικτῦ, καὶ πορνείας. (18).

§. 200.

Ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας, μετά τινα διατριβὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐδιώρισαν νὰ περιέλθωσιν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν προκατηχηθέντων αὐτοῖς ἐθνῶν, ἐπειδὴ δὲ συνέβη τις παροξυσμὸς περὶ τοῦ προαποστάντος ἀπ' αὐτῶν κατὰ τὴν Παμφυλίαν, Ἰωάννου τοῦ Μάρκου, ὃν ὁ μὲν Βαρνάβας ἤθελε πάλιν αὐτὸν συνοδοιπόρον, ὁ δὲ Παῦλος ὄχι· διὰ τοῦτο ἐχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ὁ μὲν, μετὰ τοῦ ῥηθέντος Ἰωάννου ἐξέπλευσεν εἰς Κύπρον, ὁ Βαρνάβας· ὁ δὲ Παῦλος ἐπιλεξάμενος Σίλαν, διήρχετο τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας (19).

§. 201.

18) Πράξ. ΙΕ'. 6-29.
19) Πράξ. ΙΕ'. 35-41.

Digitized by Google

§. 201.

Τότε προσφυέσατα πίπτει καὶ ἡ παρουσία τῦ Πέτρυ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὅτε τῦτον ὁ Παῦλος, τὴν μετὰ τῶν ἐξ ἐθνῶν ἀναστροφὴν ἀποκλίναντα, διὰ τὸν τῶν ἐκ περιτομῆς φόβον· καὶ ἐχὶ καλὸν παράδειγμα τοῖς λοιποῖς Ἰουδαίοις, καὶ αὐτῷ δὴ τῷ Βαρνάβᾳ γινόμενον, „ἀντέστη κατὰ πρόσωπον αὐτῷ, ὡς κα„τεγνωσμένῳ, ἐλέγξας ἔμπροσθεν πάντων (20). Τὸ τοιῦτον ἄλλοτε νὰ χρονολογηθῇ πιθανῶς, δὲν εἶναι τρόπος· ἤτε πρότερον· δηλ. πρὸ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Συνόδυ· ἤτε ὕστερον· ἀφ' ἧ Παῦλος καὶ Βαρνάβας ἀπ' ἀλλήλων ἀπεχωρίσθησαν.

ΕΤΟΣ Ν'.

§. 202.

Εἰς Δέρβην ὁ Παῦλος μετὰ Σίλα καταντήσας, εἶτα εἰς Λύστραν, παρέλαβεν ἐκεῖ μεθ' ἑαυτῦ τὸν νέον Τιμόθεον, ὄν, καὶ ὡς ἦν ὄντα Ἰουδαίας μὲν μητρὸς, ὀνόματι Εὐνίκης (1), πατρὸς δὲ ἕλληνος, διὰ τὸ ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις Ἰουδαίυς περιέτεμεν· (2) ἵνα μὴ πάντως τῦτο κώλυμα εἴη πρὸς τὸ κήρυγμα. Οὕτω τοῖς Ἰουδαίοις ἦν ὡς Ἰουδαῖος γενόμενος, ἵνα τὺς Ἰουδαίυς κερδήσῃ· (3) ὅπερ ὐκ ἄνευ Θείυ νεύματος ἐκεῖνον ποιῆσαι, ὁ Θεῖος Φησὶ χρυσόστομος (4). Ἐκεῖθεν ὧν τὴν

20) Γαλάτ. Β'. 11-14.
1) Β'. πρὸς Τιμόθ. Α'. 5.
2) Πράξ. Ις'. 1-3.
3) Α'. Κορινθ. Θ'. 20.
4) Ὁμιλ. Ε'. εἰς τὴν Α'. πρὸς Τιμόθ.

Digitized by Google

Φρυγίαν διελθόντες, καὶ τὴν Γαλατικὴν χώραν, εἶτα τὴν Μυσίαν, κατέβησαν εἰς Τρωάδα. Ἐνταῦθα δὲ, διὰ νυκτὸς ὅραμα ὁ Παῦλος ἰδὼν, Ἄνδρα Μακεδόνα ἑστῶτα, καὶ παρακαλοῦντα αὐτὸν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν πρὸς βοήθειαν τῶν ἐκεῖ, πειθαρχήσας τῇ προσκλήσει τοῦ πνεύματος ἐπεχειρίθη τὸν πλοῦν. Τὸ δ' ἀπ' ἐντεῦθεν φαίνεται ὅτι καὶ ὁ Λουκᾶς ἤρξατο τοῦ Παύλου συνοδοιπόρος γίνεσθαι καὶ συνέκδημος. Ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὸ ἑξῆς, καθιστορῶν ἡμῖν αὐτὸς τὰς πράξεις, ὡς παρόντα συχνὰ καὶ ἑαυτὸν παρεισάγει τοῖς πράγμασι, καὶ συμπεριϊόντα συνάμα τοῖς περὶ τὸν Παῦλον, ὡς δῆλον ἐκ τῆς πρωτοπροσωπίας τῆς διηγήσεως (5).

§. 203.

Ἐπλευσαν τοίνυν ἀπὸ Τρωάδος εἰς Σαμοθράκην ἐκεῖθεν τῇ ἐφεξῆς, εἰς Νεάπολιν τῆς Μακεδονίας. Ἐκεῖθεν, εἰς Φιλίππους, ὅπου καὶ διέτριψαν ἡμέρας τινὰς Ἔνθα, ἡ μὲν Λυδία ἡ πορφυρόπωλις ἀκούσασα τὸν λόγον ἐπίστευσε, καὶ ἐβαπτίσθη· ἡ δὲ παιδίσκη ἡ τὸ πνεῦμα τοῦ πύθωνος ἔχουσα, ἀπὸ τοῦ ἐνοχλοῦντος ἐκείνου πνεύματος ἀπελυτρώθη. Ἀλλ' ἐνταῦθα Παῦλος καὶ Σίλας, ὡς δῆθεν Ἰουδαῖοι ὄντες καὶ ταραξίαν, συλληφθέντες, ῥαβδισθέντες, φυλακισθέντες· καὶ (ἐπειδὴ διὰ σεισμοῦ φοβεροῦ ἀνοιχθέντος αὐτοῖς τοῦ δεσμωτηρίου, καὶ τῶν δεσμῶν ἀνεθέντων, δὲν ἔφυγον·) τὸν ἑαυτῶν δεσμοφύλακα καταδέσαντες, κατηχήσαντες, πανοικὶ βαπτίσαντες· τέως παρεκλήθησαν ἐξελ-

5) Πράξ. Ις'. 6-10.

Digitized by Google

ἐξελθεῖν τῆς πόλεως· ἐξῆλθον ὅμως ἀποκλαιόμενοι, ὅτι ἀκατακρίτως ταῦτα ἔπαθον Ῥωμαῖοι ὑπάρχοντες· ὅπερ καὶ τὸς στρατηγὸς συνέσειλέ τε καὶ κατεφόβισεν, ἀκούσαντας ὅτι Ῥωμαῖοι εἰσίν (6).

§. 204.

Ἀπὸ Φιλίππων διοδεύσαντες τὴν Ἀμφίπολιν, καὶ Ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην· ὅπου πολλὰς ὁ Παῦλος εἵλκυσεν εἰς τὴν τῦ κηρύγματος πίστιν, καὶ μάλιστα τῶν Ἑλλήνων· καί τινας ἔτι τῶν ἐγκρίτων γυναικῶν. Ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἀπειθούντων Ἰουδαίων συνεταράχθη κατὰ τῶν Ἀποστόλων ὁ τῆς πόλεως ὄχλος, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸν οἶκον τινὸς Ἰάσωνος, (νομίζουσι τινὲς, ὅτι ἦτος ἦν ὁ τῦ Παύλου Συγγενὴς (7) παρ' ᾧ ἐξενοδοχῆντο, ἐπειδὴ τὸς Ἀποστόλους οὐχ εὗρον, ἔσυρον τὸν ξενοδοχήσαντα, καί τινας τῶν Ἀδελφῶν, πρὸς τὸς Πολιτάρχας. Ἀλλ' ἔτοι, τὸ ἱκανὸν λαβόντες παρὰ τῦ Ἰάσωνος, ἀπέλυσαν αὐτούς (8).

§. 205.

Ἐκ Θεσσαλονίκης Παῦλος καὶ Σίλας νυκτὸς ἐξελθόντες ἀπέρχονται εἰς Βέρροιαν· ὅπου ψυχὰς εὑρόντες πολὺ τῶν Θεσσαλονικέων εὐγενεστέρας, διδάσκουσιν εἰς τὴν Συναγωγὴν μετὰ πολλῆς καρποφορίας τὸν λόγον. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ εἰς Βέρροιαν οἱ ἐκ Θεσσαλονίκης φθάσαντες ἐσάλευον τὸς ὄχλους κατὰ τῦ Ἀποστόλου, ἠναγκάσθη ἀφεὶς ἐκεῖ τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον νὰ

6) Πράξ. Ις'. 11-40.
7) Πρὸς Ῥωμ. Ις'. 21.
8) Πράξ. ΙΖ'. 1-9.

Digitized by Google

πλεύσῃ αὐτὸς εἰς Ἀθήνας, ὅπως παραγενόμενος τάχιον περιέμενεν (9).

§. 206.

Ἐν Ἀθήναις ὁ Παῦλος, καὶ ἐν τῇ Συναγωγῇ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ κατ' ἀγορὰν πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας διαλεγόμενος ἐγκαλεῖται ὑπὸ τῶν Ἐπικουρείων καὶ Στωϊκῶν Φιλοσόφων, κατηγορηθεὶς ὡς ξένων δαιμονίων καταγγελεύς. Παρασὰς δὲ, καὶ τὸ εἰς τὴν Ἀπολογίαν ἐνδάσιμον, ἐξ αὐτῆς τῆς πολυθέου δεισιδαιμονίας τῶν Ἀθηναίων λαβὼν, κηρύττει αὐτοῖς τὸν ἐπὶ πάντων ἕνα Θεὸν, εὐαγγελιζόμενος ἅμα καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἐσομένην Ἀνάστασιν, καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν. Ἐφ' οἷς, καὶ ὑπὸ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν χλευασθεὶς, πρὸς τὸ παρὸν ἀπολύεται, ὀλίγους μόνον τινὰς ἐξ αὐτῶν πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν ὁδηγήσας· ἐν οἷς ἐπίσημοι ἦσαν, Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις (10), ἡ ἐκείνου γαμετὴ ὡς ὑπό τινων (11) εἴρηται. Τὸν Διονύσιον τοῦτον ἐπὶ πολὺ ἐκαυχήθησαν οἱ Γάλλοι, πρῶτον παρ' αὐτοῖς γενέσθαι τῆς πόλεως παρισίων ἐπίσκοπον· καί τοι τέως, μετὰ πολλὰς καὶ περιττὰς συζητήσεις ἐγνώρισαν καὶ αὐτοὶ τὴν ἰδίαν περὶ τούτου ἐξαπάτησιν· ἐν δὲ τῇ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίᾳ τὸν Ἀρεοπαγίτην Διονύσιον, πρῶτον Ἀθηνῶν ἐπίσκοπον ἀνέγραψεν ἡ παράδοσις (12). Τὸν διὰ πυρὸς

9) Πράξ. ΙΖ'. 10 - 15.
10) Πράξ. ΙΖ'. 16 - 34.
11) Χρυσόστ. Βιβλ. Δ'. περὶ Ἱερωσ. Κεφ. ζ'. καὶ Ἀστέριος Ὁμιλ. Η'.
12) Διονύσ. ὁ Κορίνθου Ἐπίσκοπος Ἐπιστ. πρὸς τοὺς Ἀθην. παρ' Εὐσέβ. ἐν τῇ Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. Δ'. Καὶ ἐν Βιβλ. Δ'. Κεφ. κγ'.

Digitized by Google

ρὸς Θάνατον, κατὰ τὸ ψέ. ἢ ψϛ'. ἔτος, ἐν αὐταῖς Ἀθήναις ἀθλήσαντα.

ΕΤΟΣ ΝΑ'. ΝΒ'.

§. 207.

Ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχωρεῖ Παῦλος εἰς Κόρινθον, ὅπου συνοικίζεται μετὰ Ἀκύλα, καὶ τῆς ἐκείνου Συζύγου Πρισκύλλης, ὡς Σκηνοῤῥάφος τέτοις ὁμότεχνος, Καὶ ἐκεῖ αὐτὸν ἐκ Μακεδονίας ἐλθόντες Σίλας καὶ Τιμόθεος εὗρον (13). Ἐν μιᾷ γᾶν τῶν ἡμερῶν, καθ' ἣν ὁ Ἀπόστολος διεμαρτύρετο τὸν χριστὸν Ἰησᾶν, οἱ Ἰουδαῖοι παρεξηνέχθησαν εἰς φρικτὰς βλασφημίας· ὅθεν ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια αὐτῦ ἐξῆλθε τῆς Συναγωγῆς, καὶ εἰσέβη εἰς τὴν ἐγγὺς οὖσαν οἰκίαν, Ἰύστε τινὸς, ἀνδρὸς φιλοθέε. Ἔνθα δὴ Κρῖσπος ὁ Ἀρχισυνάγωγος, καὶ τῶν Κορινθίων πολλοὶ, ἐπίστευσάν τε καὶ ἐβαπτίθησαν (14). Ἐν Κορίνθῳ τοίνυν, διὰ ὀπτασίας ἄνωθεν ἐνδυναμωθέντα, καὶ διὰ τῦτο εἰς τὸ κήρυγμα ἐπιμένοντα· (ἐκάθισε γὰρ ἐνιαυτὸν ἐκεῖ, καὶ μῆνας ἕξ.) οἱ Ἰουδαῖοι ἐνάγουσι τὸν Ἀπόστολον πρὸς Γαλλίωνα τὸν Ἀνθύπατον· (ὁ δὲ Γαλλίων ἦτος, Ἀδελφὸς ἦν τῦ Φιλοσόφυ Συνέκα.) Ἀλλ' ὑπὸ τῦ Δικαστῦ ἀπελαύνονται οἱ ἐνάγοντες, ὡς ἐχὶ περὶ ἀδικήματός τινος, ἢ ῥαδιουργήματος πρὸς αὐτὸν δικαζόμενοι, ἀλλὰ περὶ ζητήματος μηδὲν αὐτῷ διαφέροντος λογομαχῆντες. Ὅθεν ὁ Παῦλος τινὰς ἡμέρας ἔτι προσμείνας, ἐξέπλευσεν εἰς τὴν Συρίαν· καὶ σὺν αὐτῷ ἅμα Ἀκύ-

13) Πράξ. ΙΗ'. 1-5.

14) Αὐτ. 5-8.

Digitized by Google

Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα. Ὁ δὲ Ἀκύλας τότε ἐν Κεγχρεαῖς, (ὅπερ ἦν τῆς Κορίνθε ἐπίνειον.) ἐπλήρωσεν ἣν εἶχεν εὐχὴν, κειράμενος τῆς κεφαλῆς τὴν κόμην, ἦν τέως κατὰ τὴν τῶ Ναζηραιάτε Προθεσμίαν ἔτρεφεν (15). Κατὰ ταύτην αὐτῶ τὴν ἐν Κορίνθῳ διατριβὴν φαίνεται (16) ὅτι ὁ Παῦλος ἔγραψε τήν τε Α΄. καὶ τὴν Β΄., τὰς πρὸς τὰς Θεσσαλονικεῖς Ἐπιστολάς. Τινὲς δὲ χρονολόγοι προσιθέασιν ἔτι καὶ Τρίτην Ἐπιστολὴν ἐν Κορίνθῳ ὑπὸ Παύλε Γραφεῖσαν, τὴν πρὸς Γαλάτας. Ἀλλὰ περὶ ταύτης πολὺ μεταξὺ τῶν Συγγραφέων γίνεται ἡ διαμφισβήτησις.

§. 208.

Περὶ τὰς αὐτὰς τότε χρόνες Κλαύδιος ὁ Αὐτοκράτωρ, ἔξωσεν ἀπὸ Ῥώμης τὰς Ἰεδαίες ἅπαντας (17). Τῶτο δὲ, πότερον, διὰ τὸν ἐν ἔτει ΝΑ ἐπισυμβάντα ἐν Ῥώμῃ μέγαν λιμὸν; (ἄλλον τῶτον λιμὸν, παρὰ τὸν ὑπὸ Ἀγάβε προειρημένον, καὶ κατ' ἀρχὰς τῆς Κλαυδίε Βασιλείας γενόμενον) ἢ διὰ τὴν ἐπὶ Κυμανῶ τῶ ἡγεμονεύοντος τῆς Ἰεδαίας, κινηθεῖσαν ἐν Ἱεροσολύμοις στάσιν; ἀγνοεῖται τὸ ἀκριβές. Ὁ Σβετόνιος (18) ἀποδίδωσι τὴν αἰτίαν τῆς ἐξώσεως εἰς τὰς συνεχεῖς Θορύβες τῶν Φιλοταράχων Ἰεδαίων, κινεμένων

15) Αὐτ. 9. 18.

16) Ἀγνοεῖται πρὸς τὸ τέλος τῶν δύο τότων ἐπιςολῶν ἐπισεσημείωται, ὅτι ἐγράφησαν ἀπὸ Ἀθηνῶν, ὡς ἐν τοῖς ἐκδεδομένοις Κώδιξι τῆς Καινῆς Διαθήκης κοινῶς ἀναγινώσκομεν· ἀλλαμφίβολον ὅμως φαίνεται, ὅτι ἐγράφησαν ἀπὸ Κορίνθε· ὡς ἔκαιος πληροφορεῖται διὰ παραθέσεως τῆς Α΄. πρὸς Θεσσαλ. Κεφ. Α΄. 1. μετὰ τῶ ΙΗ΄. Κεφ. 5. τῶν Πράξεων.

17) Πράξ. ΙΗ΄. 2.

18) Εἰς Κλαύδιον.

Digitized by Google

μένων ὑπό τινος Χρήστε. Τίς δὲ ἦν ὁ Χρῆστος ἔτος; ἀδεὶς βέβαια νῶν ἔχων ὑπὸ τῷ ὀνόματι τέτῳ, τὸν πρᾶον καὶ ταπεινὸν τῇ καρδίᾳ Ἰησῦν χριστὸν ὑποπτεύσει, τὸν ἐπὶ Τιβερίε ὑπὸ τῶν ἀγνωμόνων σαυρῷ παραδοθέντα πρὸ ἐνιαυτῶν ὀκτωκαίδεκα.

ΕΤΟΣ ΝΓ.

§. 209.

Πλεύσας ἀπὸ Κελχρεῶν ὁ Ἀπόστολος, κατήντησεν εἰς τὴν Ἔφεσον, ὅπε, καί τοι πολλὰ παρακαλέμενος δὲν ἐνέδωκε νὰ ἀπομείνῃ, ὡς σπεδάζων εὑρεθῆναι κατὰ τὴν ἐρχομένην, ἑορτὴν ἐν Ἱεροσολύμοις ὑπεχέθη. δὲ ὅμως, ὅτι μετὰ ταῦτα ἐκεῖθεν ἐπανελεύσεται (19). Τέτο δὲ ὁ Παῦλος, ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτε, εἰς τὴν Ἱερεσαλὴμ ἐπορεύθη ἤδη τὸ τέταρτον. Ἀπὸ γῶν Ἱερεσαλὴμ ἔπειτα ἀπῆλθεν εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας· ἐντεῦθεν δὲ διῆλθε τὴν Γαλατικὴν χώραν, καὶ τὴν Φρυγίαν· (20) ὅθεν τελευταῖον, κατὰ τὴν δοθεῖσαν ὑπόχεσιν, ἐπανέκαμψεν εἰς Ἔφεσον.

§. 210.

Ἐν τέτῳ ὁ Ἀλεξανδρεὺς Ἀπολλὼς, ἀνὴρ λόγιος, καὶ περὶ τὰς Γραφὰς ἔμπειρος, παῤῥησιαζόμενος ἐν τῇ Συναγωγῇ ὑπὲρ τε Κυρίε, εἰ καὶ μόνον τὸ Ἰωάννε ἠπίσατο βάπτισμα, ἐκατηχήθη ὑπὸ τῶν ἐν Ἐφέσῳ μεινάν-

19) Πράξ. ΙΗ'. 19-21.
20) Αὐτ. 22. 23.

Digitized by Google

μεινάντων ἀκολούθων τοῦ Παύλου Ἀκύλα τε καὶ Πρισκύλλης· καὶ διὰ συστατικῶν ἔπειτα Γραμμάτων συνοδευθεὶς ἐκπέμπεται εἰς τὴν Ἀχαΐαν· ἔνθα δημοσίᾳ τοὺς Ἰδίους ἀπελέγχων, διὰ τῶν Γραφῶν ἐπεδείκνυεν, Ἰησοῦν εἶναι τὸν χριστόν (21). Τοιουτοτρόπως ὁ Ἀπολλὼς ἐν Κορίνθῳ ἐπότισε τὴν φυτείαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν πρὸ ἐκείνου ὁ Παῦλος ἐφύτευσεν (22).

§. 211.

Ἐν ᾧ δὲ Παῦλος, καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι καὶ Μαθηταὶ περιήρχοντο διδάσκοντες τὴν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἐπίγνωσιν, ὁ πολέμιος ἀντιπαρεξῆγεν εἰς ἐπισύστασιν τῆς ἀσεβείας Ἀπολλώνιον τὸν Τυανέα· Ἄνδρα πολλὰ μὲν ἄλλως πλουτοῦντα καὶ φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα προτερήματα, σοφιστικῶς δὲ ὅμως χώραν πᾶσαν καὶ ἑλληνικὴν καὶ βάρβαρον ἐκπεριοδεύοντα, καὶ διὰ μυρίων μαγγανειῶν καὶ τερατευμάτων τοὺς λαοὺς ἐξαπατῶντα καὶ καταγοητεύοντα (23). Ἀλλ' ἡ ἀπάτη καὶ γοητεία, συνάμα τῇ ζωῇ αὐτοῦ τοῦ ἀπατεῶνος καὶ γόητος συγκατελύθη, τοῦ ἐν ἔτει ιβ'. ἢ ιγ'. τὸ ζῆν καταστρέψαντος.

ἘΤΟΣ

---

21) Πράξ. ΙΗ'. 24-28.

22) Α'. πρὸς Κορινθ. Γ'. 6.

23) Ὅρα Φιλόστρατον εἰς βίον Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως Σοφιστικῶς κομψευόμενον. Καὶ ἅμα τὸν παμφίλου Εὐσέβιον, λήρους δεικνῦντα τὰ τοῦ Φιλοστράτου ὑπὲρ Ἀπολλωνίου κομψεύματα.

Digitized by Google

Ἔτος ΝΔ'.

§. 212.

Ἐπανελθὼν ὁ Παῦλος εἰς Ἔφεσον, καὶ εὑρών τινας τῶν Μαθητῶν ἐκεῖ, ὡσεὶ Ἄνδρας δώδεκα, εἰς μόνον τὸ Ἰωάννε βαπτισθέντας βάπτισμα, καὶ οὐδὲ εἰ πνεῦμα Ἅγιον ἔστιν ἀκούσαντας, ἐβάπτισεν αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τῦ Κυρίε Ἰησῦ, καὶ διὰ τῆς τῶν χειρῶν ἐπιθέσεως, μετέδωκεν αὐτοῖς καὶ τῆς πνευματικῆς χάριτος (24). Ἐνταῦθα ἂν ἐδίδασκε μῆνας τρεῖς ἐν τῇ Συναγωγῇ παῤῥησιαζόμενος (25) ἀλλὰ διὰ τὴν πολλῶν ἔπειτα σκληροκαρδίαν τε καὶ ἀπείθειαν, ἀποχωρισθεὶς μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν Μαθητῶν ἰδίᾳ, ἔσησε τὴν τῆς ἀρανίε Διδασκαλίας Καθέδραν, ἐν τῇ σχολῇ Τυράννε τινὸς ὀνομαζομένε (ἡ Συριακὴ Ἑρμηνείε γράφει Τέρνε) ἔνθα παρέτεινε διδάσκων ἐπὶ ἔτη δύο, καὶ πρός (26) ὥσε τριετὴς σχεδὸν ἡ τῦ Παύλε διατριβὴ αὕτη ἐν Ἐφέσῳ ἐγένετο (27).

Ἔτος ΝΕ'.

§. 213.

Αἰγύπτιός τις ψευδοπροφήτης μετὰ τρισμυρίων ἐπαναστατῶν, ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, κἀκεῖθεν ὁρμήσας εἰς τὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐκπολιόρκησιν, ὑπὸ Φήλικος τῦ ἀρτίως ἐπὶ τῆς Ἡγεμονίας διαδεξαμένε

24) Πράξ. ΙΘ'. 1-7.
25) Αὐτ. 8.)
26) Αὐτ. 9.)
27) Πράξ. Κ'. 31.

Digitized by Google

μένε τὸν Κέμανον, μετὰ πολλῆς αἱματοχυσίας τρέπεται, καὶ μόλις αὐτὸς σὺν ὀλίγοις διασώζεται φεύγων (1). Κατὰ τὰς αὐτὰς τότες χρόνες, καὶ πολλοὶ ἄλλοι κινηθέντες ἀπατεῶνες εἵλκυον τὸν λαὸν εἰς τὴν ἔρημον μετὰ διαφόρων τερατειῶν, τὴν ἀπολύτρωσιν αὐτοῖς ὑπισχνέμενοι. Καὶ λησῶν δὲ πλῆθος, καὶ Σικαρίων, δι' ὧν ἐφόρεν ξιφιδίων τοῖς τυχοῦσιν ἐπεμβαίνοντες ἐξαίφνης, αἱμάτων φονικῶν τὴν τε πόλιν αὐτὴν, καὶ τὴν Ἰουδαίαν πᾶσαν ἐνέπλησαν· ὥσε καὶ αὐτὸν τὸν Ἀρχιερέα Ἰωνάθην ἀπέκτειναν. Καὶ ἦν τὰ πάντα ἐν Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ σασιασμῶν ἀλλεπαλλήλων ἄνω καὶ κάτω φερόμενα. Τότε δὲ (2) καὶ ὁ ἐν Καισαρείᾳ τῇ λεγομένῃ τοῦ Στράτωνος, μεταξὺ Ἰουδαίων τε καὶ ἐθνικῶν αἱματώδης ἐκινήθη διαξιφισμὸς, ἐν ᾧ πάμπολλοι ἑκατέρωθεν διεφθάρησαν (3).

ΕΤΟΣ Νϛ'.

§. 214.

Πολλοὶ θέλουσιν ὅτι ἐν τούτῳ τῷ ἔτει ἔγραψεν ὁ Παῦλος τὴν Α'. πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολὴν, ἀποκρινόμενος εἰς ἃ παρ' ἐκείνων ἔλαβε Γράμματα· (4) ἔχων δὲ σκοπὸν διελθεῖν τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἀχαΐαν προέπεμψε μὲν ἐκεῖ δύο τῶν αὐτῷ διακονούντων, Τιμόθεον

1) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικοῖς. Καὶ Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. κά. ἐξ Ἰωσήπε ἐν τοῖς περὶ Ἁλώσ. Βιβλ. Β'. Κεφ. κγ'.
2) Ἐν τῷ ἑφεξῆς ἔτει Νϛ'. ὅπερ ἦν τὸ πρῶτον τῆς τοῦ Νέρωνος Αὐτοκρατορίας, κατ' Εὐσέβιον ἐν τοῖς χρονικοῖς.
3) Ὅρα Ἰώσηπ. ἐντοῖς περὶ Ἀρχαιολ. Βιβλ. Κ'. Κεφ. ϛ'.
4) Α'. Κορινθ. Ζ'. 1.

Digitized by Google

θεόν τε καὶ Ἔφεσον· αὐτὸς δὲ τέως διέτριβεν εἰς τὴν Ἀσίαν (5), μένειν μελετῶν ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς· ἕως ἃ ἐπιστρέψας ὁ Τίτος ἀναγγείλῃ αὐτῷ τὰ περὶ τῶν Κορινθίων, εἰς ἃς αὐτὸς λογίας χάριν, τετέσι πρὸς συλλογὴν ἐλεημοσύνης προεξαπέστειλεν (6).

§. 215.

Μεταξὺ τέτε ἡ Σωτήριος Διδασκαλία εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν Ἀσιανῶν Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων δαψιλῶς διεσπείρετο. Αἱ δυνάμεις καὶ αἱ Ἰάσεις, αἱ διὰ τῶν χειρῶν τε Παύλε, ἐπληθύνοντο. Καὶ αὐτὰ τὰ τε Ἀποστόλε Σουδάρια, καὶ τὰ Σιμικίνθια προσαπτόμενα, τῶν καμνόντων ἔλυον τὰ νοσήματα. Καὶ αὐτὸ τὸ τε Ἰησε ὄνομα, ὃν ὁ Παῦλος ἐκήρυττεν, ὑπὸ τῶν τυχόντων ἐξορκισῶν (οἷον ὑπὸ τῶν ἑπτὰ υἱῶν τε Ἀρχιερέως Σκευᾶ·) ἁπλῶς προφερόμενον, ἠνάγκαζε τὰ πονηρὰ πνεύματα νὰ ὁμολογήσωσι μετὰ τε κηρυττομένε Σωτῆρος, καὶ τὸν Ἀπόστολον τὸν κηρύττοντα· οἱ Ἐφέσιοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ ἐθνικοὶ ἐξισάμενοι φρίττεσι· πολλοὶ μετανοῶσι, καὶ ἐξομολογῶνται τὰ ἴδια ἁμαρτήματα. Ὁ Ἰουδαϊσμὸς, καὶ ἡ εἰδωλομανία κατ' ὀλίγον ὀλίγον καθαιρεῖται· ὥσε ὁ Ἀπόστολος καὶ ἄλλας ἤδη Εὐαγγελικὰς περιηγήσεις πορρώτερω κατὰ νῶν διατίθεται. Ὅταν ὁ ἐν Ἐφέσῳ Ἀργυροκόπος Δημήτριος, αἰσθανόμενος τὴν ἔλειψιν τε κέρδες, τε διὰ τῶν ἀργυρῶν Ναΐσκων τῆς Ἀρτέμιδος, ἃς αὐτὸς μὲν ἐχρυσοχόει πρὸς πορισμὸν, οἱ δὲ πεπλανημένοι λαοὶ εὐλα-

5) Πράξ. ΙΘ'. 21. 22.
6) Α'. Κορινθ. Ις'. 1-8. Καὶ Β'. Κορινθ. Η'. 6.

Digitized by Google

εὐλαβείας χάριν ἐκθύμως ἠγόραζον, διήγειρε τὺς ὁμοτέχνυς καὶ συνεργάτας αὐτῦ χρυσοχόυς εἰς τὴν Φοβερὰν ἐκείνην ἐν Ἐφέσῳ ςάσιν, ἣν μόλις ἡ τῦ Γραμματέως συνετὴ δημηγορία κατέσειλεν (7).

§. 216.

Διὰ τὴν γενομένην δημηγερσίαν ταύτην ἀπάρας ἐξ Ἐφέσυ ὁ Παῦλος ἀπέρχεται εἰς Τρωάδα, ὅπυ καὶ τὸν Τῖτον ἐπισρέφονται εὑρεῖν ἤλπιζεν (8). Ἀποτυχὼν δὲ, μεταβαίνει εἰς Μακεδονίαν, κἀκεῖσε αὐτὸν εὑρὼν, καὶ τὰ τῆς Κορίνθυ μαθὼν (9) τὴν πρὸς Κορινθίυς Β'. ἐκεῖθεν (ἣν ἀπὸ Φιλίππων ἐπιγράφυσι·) μετ' ὀ πολὺ τῆς Α'. ὕςερον ἐπισέλλει· πιθανὸν κατά τινας, ὅτι τότε, καὶ ἕως εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν ἐκ τῆς Μακεδονίας ἐξέδραμεν ὁ Ἀπόςολος (10). Διελθὼν δ' ὖν τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἔφθασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔνθα διέτριψε μῆνας τρεῖς· (11) παραχειμάσας εἰς Κόρινθον (12).

Ἔ Τ Ο Σ ΛΔ'.

§. 217.

Κατ' ἀρχὰς τῦ ἐνιαυτῦ τύτυ, ἔγραψεν ὁ Παῦλος τὴν πρὸς Ῥωμαίυς Ἐπιςολὴν, ἐν ᾧ ἤδη ἑτοίμως εἶχεν ἀπὸ Κορίνθυ πλεῦσαι εἰς Ἱεροσόλυμα (13). Γνὺς δὲ τὺς

7) Πράξ. ΙΘ'. 10 - 40.
8) Πράξ. Κ'. 1. Καὶ Β'. Κορινθ. Β'. 12. 13.
9) Β'. Κορινθ. Ζ'. 6. 7.
10) Πρὸς Ῥωμ. ΙΕ'. 19.
11) Πράξ. Κ'. 2. 3.
12) Α'. Κορινθ. Ις'. 6.
13) Πρὸς Ῥωμ. ΙΕ'. 25.

Digitized by Google

τὸς Ἰουδαίους ἐπιβουλὴν κατ' αὐτοῦ ἀρτύοντας διὰ θαλάσσης, μεταβαλὼν γνώμην, ὑπέστρεψε διὰ Μακεδονίας· ὅθεν ἀπὸ Φιλίππων ἀπελθὼν εἰς Τρωάδα, καὶ τὸς ἐκεῖ Μαθητὰς ἐν μιᾷ τῶν Σαββάτων εἰς μάκρος διδάσκων, τὸν ἐπὶ τῇ ἀκροάσει ἀπονυσάξαντα Νεανίαν Εὔτυχον, ἀπὸ τοῦ Τριστέγου κάτω πεσόντα, καὶ νεκρωθέντα, εἰς ζωὴν πάλιν ἀποκατέστησεν (14).

§. 218.

Ἐκ τῆς Τρωάδος πεζεύσας εἰς Ἄσσον (μικρὸν Τρωϊκὸν πολισμάτιον, ἔπλευσε διὰ Μιτυλήνης, καὶ Χίου, καὶ Σάμου εἰς Μίλητον πόλιν τῆς Ἰωνίας· ἔνθα μεταπεμψάμενος ἐξ Ἐφέσου τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας· (ἐ γὰρ ἔκρινε χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ, σπεύδων εἰς Ἱεροσόλυμα γενέσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς·) καὶ πολλὰ αὐτοὺς ὑπομνήσας, διαμαρτυράμενος προειπὼν, παραινέσας, στηρίξας, τῷ Θεῷ παραθέμενος, καὶ τὸ ἕκατον ἀσπασάμενος· (15) διὰ Κῶου, καὶ Ῥόδου, καὶ πατάρων κατήχθη εἰς Τύρον· κἀκεῖθεν εἰς Πτολεμαΐδα· ὅθεν εἰς Καισάρειαν μετὰ τῶν συνοδοιπόρων αὐτοῦ κατάντησας, κατέλυσαν ἐκεῖ παρὰ Φιλίππῳ τῷ Εὐαγγελιστῇ, ἑνὶ τῶν ἑπτὰ Διακόνων, ᾧ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθενεύουσαί τε καὶ προφητεύουσαι. Ἐνταῦθα Ἄγαβος, ὁ πρὸ δεκατεσσάρων σχεδὸν ἐνιαυτῶν τὸν ἐσόμενον προκαταγγείλας λιμὸν, κατελθὼν ἔνθα κατέμενεν ὁ Παῦλος, καὶ διὰ τῆς τότε ἣν ἔφερεν ἰδίας ζώνης δήσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας, προεφήτευσεν αὐτῷ τὰ μέλλοντα ἐν Ἱεροσολύ-

14) Πράξ. Κ'. 3-12.
15) Πράξ. Κ'. 13-38.

Digitized by Google

μοις δεσμά. Ἀλλ' ὁ Ἀπόστολος ἑτοίμως ἔχων ὑπὲρ τῦ ὀνόματος τῦ Κυρίε, ὲ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν, ἀνέβη μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅπε ἀσμένως αὐτὲς οἱ Ἀδελφοὶ ἀπεδέξαντο (16). Τῆτο πέμπτον ὁ Παῦλος εἰς Ἱερυσαλὴμ ἐπεδήμησε, μετὰ τὴν αὐτῦ ἐπισοφήν.

ΕΤΟΣ ΝΗ'. ΝΘ'.

§. 219.

Ἐν Ἱερυσαλὴμ ὁ Παῦλος διατρίβων, διηγεῖται Ἰακώβῳ τῷ τὴν ἐκεῖ Ἐκκλησίαν διέποντι, καὶ πᾶσι τοῖς πρεσβυτέροις, ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτῦ. Οἱ δὲ, τὸν Κύριον ἐπὶ τέτοις δοξάσαντες, ἵνα μὴ ἐπ' αὐτῷ σκανδαλισθῶσι τὰ πλήθη τῶν ἐκ περιτομῆς χρισιανισάντων, συμβελεύεσι τὸ νὰ ἁφαγνισθῇ καὶ αὐτὸς ἅμα μετὰ τεσσάρων, ὅιτινες ἔμελλον νὰ ἀποδώσεν τὴν τῆς Ναζηρείας εὐχήν· μάλισα δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ ἐκείνων νὰ πληρώσῃ καὶ τῆς τελετῆς τὸ δαπάνημα· ὑπήκεσεν ἓν εἰς ταῦτα ὁ Παῦλος. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἐπληρῦντο αἱ ἡμέραι τῦ ἁφαγνισμῦ, Θεασάμενοι αὐτὸν οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας Ἰυδαῖοι, κινῆσι κατ' αὐτῦ τὸν ὄχλον, ὡς κατὰ λυμεῶνος τῦ λαῦ, καὶ ἀνατροπέως τῦ Νόμε· καὶ τῦ Ἱερῦ ἐξέλκοντες βίᾳ, ἤθελον αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἂν δὲν ἐξήπαζεν αὐτὸν ἐκ τῶν ἐκείνων χειρῶν ὁ χιλίαρχος, Κλαύδιος ὁ Λυσίας· ὅστις ἀκέσας τὸν Παῦλον ἑλληνίζοντα τὴν φωνὴν, ἠρώτησεν αὐτὸν, ἂν ἐκεῖνος αὐτὸς εἶναι

16) Πράξ. ΚΑ'. 1-16.

Digitized by Google

εἶναι, ὁ δὲ πρὸ πολλῶ ἀνασατώσας τὴν Αἴγυπτον (17) ὁ δὲ Παῦλος ἀπεκρίνατο, ὅτι τὸ μὲν γένος εἶναι Ἰουδαῖος, τὴν δὲ Πατρίδα Ταρσεύς· ζητήσας δὲ ἄδειαν νὰ λαλήσῃ πρὸς τὸν λαὸν, καὶ ἐπιτραπεὶς (18), ἀπολογεῖται Ἑβραϊσὶ παρασήσας ἐπ' ἀκριβὲς καὶ γένος ἑαυτῶ, καὶ ἀνατροφὴν, καὶ μαθητείαν τὴν παρὰ Γαμαλιὴλ, καὶ ζῆλον τὸν ὑπὲρ τῶ Ἰουδαϊκῶ Νόμω, καὶ λύσσαν τὴν κατὰ τῆς εἰς χριστὸν πίστεως, καὶ τὰ παράδοξα τὰ ἐπ' αὐτῷ συμβάντα, καὶ τέως τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶ, καὶ τὴν θεοπτείαν, καὶ τὴν εἰς τὰ ἔθνη ἀποστολὴν, εἰς ἣν διωρίθη ἄνωθεν (19). Ἐν τούτῳ κραυγὴ καὶ θόρυβος τῶν Ἰουδαίων πολύς. Διὸ Παῦλος παραδίδεται εἰς τὸ ἐξεταθῆναι διὰ μαστίγων. Ἀλλὰ προβάλλων ὅτι Ῥωμαῖος ἐστὶ, λύεται μὲν τότε ἀπὸ τῶν δεσμῶν· τῇ δὲ ἐπαύριον, κελεύσει τῶ χιλιάρχω, ἐνώπιον τῶν Ἀρχιερέων, καὶ παντὸς τῶ Συνεδρίω παρίσταται (20).

§. 220.

Ἐν ᾧ παρασὰς ἀνοίγει πρὸς Ἀπολογίαν τὸ στόμα, Ἀνανίας ὁ Ἀρχιερεὺς ἐπέταξε τύπτειν αὐτῶ τὸ στόμα· ὅθεν ὁ Ἀπόστολος ἐπιστρέψας: „τύπτειναι (εἶπε) „μέλλει ὁ Θεὸς, τοῖχε κεκονιαμένε. Εἶτα „ἐδικαιώθη: ἐκ ἤδειν, ὅτι ἐστὶν Ἀρχιερεύς (21)

17) Ὅρα Ἰώσηπ. Ἀρχαιολ. Βιβλ. Κ'. Κεφ. ς'. καὶ περὶ Ἀλώσ. Βιβλ. Β'. Κεφ. κγ'. Τὴν ταυτὴν δὲ ἐταυάστασιν Οὐσσέριος χρονολογεῖ ἐν ἔτει ΝΕ'., ὡς καὶ ἡμεῖς αὐτὴν ἀνωτ. (§. 213.) ὑπεθέμεθα· οἱ δὲ μικρὸν, ἢ πρότερον, ἢ ὕστερον.

18) Πράξ. ΚΑ'. 18-40.

19) Πράξ. ΚΒ'. 1-21.

20) Αὐτ. 22-30.

Digitized by Google

προθεὶς δὲ, ὅτι „αὐτὸς Φαρισαῖος εἰμὶ Φαρι-„σαίου ἐστὶ, καὶ περὶ ἐλπίδος, καὶ Ἀναστά-„σεως νεκρῶν κρίνεται· στάσεως ἐκεῖ τότε γενο-μένης περὶ αὐτῦ, μεταξὺ τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδυ-καίων, ἐκινδύνευσε διασπασθῆναι, εἰ μὴ προσάξει τῦ Χιλιάρχῳ ἐξηρπάζετο ἐκ μέσου αὐτῶν. Τῇ ἐπιούσῃ δὲ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος· Θάρσει (εἶπε) Παῦ-λε· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι. Τότε Ἄνδρες ἐπέκεινα τῶν τεσσαράκοντα συνομόσαντες ἀνεθεμα-τίσθησαν, μηδενὸς γεύσασθαι, ἕως οὗ ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον. Ἀλλ' ὁ χιλίαρχος μαθὼν τὴν ἐπιβουλὴν, ἀπέστειλεν αὐτὸν διὰ νυκτὸς ἐκπέμψας εἰς Καισάρειαν, μετ' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν ἐκεῖ Ἡγεμόνα Φήλικα· ὃς ἐρευνήσας τὸν Ἄνδρα, καὶ μαθὼν ὅτι ἐκ Κιλικίας ἐστὶν, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐν τῷ Πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρῴδου φυλάττεσθαι, ἕως ἂν ἔλθωσι καὶ οἱ Κατήγοροι αὐτοῦ (22).

§. 221.

Μετὰ ἡμέρας πέντε κατέβησαν εἰς Καισάρειαν ὅ τε Ἀρχιερεὺς καὶ οἱ Πρεσβύτεροι· ἔνθα ὑπὲρ μὲν τούτων ὁ Ῥήτωρ Τερύλλος κατὰ τοῦ Παύλου δημηγορεῖ, ὁ δὲ Παῦλος ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀπολογεῖται. Ὁ Φήλιξ ὅμως ἀναβάλλεται τὴν ψῆφον, ἕως οὗ ἐλθόντος καὶ τοῦ χιλιάρχου ἀνακρίνῃ τὴν ὑπόθεσιν ἀκριβέστερον. Μεθ' ἡμέρας δέ τινας, προσκαλεσάμενος τὸν Ἀπόστολον ὁ Ἡγεμὼν, παρόσης καὶ Δρουσίλλης τῆς τότε γυναικὸς, ἀκούει τὰ σωτήρια δόγματα, καὶ γενόμενος ἔμφοβος, τὸν

21). Πράξ. ΚΓ'. 1-5.
22) Αὐτ. 6-35.

Digitized by Google

τὸν ἀποστέλλει· πάλιν ὅμως καὶ πάλιν συχνάκις τὸν κήρυκα προσκαλῶν, εἶχε μετ' αὐτῆς ἐπαλήθευσε συνομιλίας, πλὴν, ἐχὶ κατὰ σκοπὸν τῆς διδαχθῆναι, ἀλλ' ἐπ' ἐλπίδι μᾶλλον τῆς λαβεῖν ἀργύρια, καὶ αὐτὸν ἀπολύσαι· ἔτω διετίας πληρωθείσης κατὰ τὴν ἐν Καισαρείᾳ ταύτην τῆς Ἀποστόλου ῥῆσιν, διαδεξαμένου τέως τὴν Ἡγεμονίαν Πορκίου Φήστου, μέλλων ἀπαίρειν ὁ Φήλιξ, χαριζόμενος τοῖς Ἰουδαίοις, κατέλιπεν τὸν Παῦλον δέσμιον (23).

ΈΤΟΣ Ξ'.

§. 222.

Πρὸ τῆς βήματος τῆς Φήστου πάλιν ὁ Ἀπόστολος παρασὰς, ὁμοίως ἀπολογεῖται. Ἐρωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς Κριτοῦ, ἐὰν θέλῃ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀναβὰς, ἐνώπιον αὐτῆς ἐκεῖ κρίνεσθαι· ὑποπτευόμενος τὴν καθ' ὁδὸν ἔνεδραν τῶν Ἰουδαίων, „ἐπὶ τῆς Βήματος Καίσαρος (εἶπεν) ἑστὼς εἰμὶ . . . . Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι . . . καὶ εἰσακούεται (24). Ἐν τούτοις Ἀγρίππας ὁ Βασιλεὺς (ὑὸς ἦν ἔτος τῆς Ἡρώδου Ἀγρίππα, τῆς ἀνελόντος Ἰάκωβον τὸν Ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρᾳ, καὶ προσθεμένου συλλαβεῖν καὶ Πέτρον·) μετὰ Βερενίκης τῆς ἰδίας γυναικὸς, ὡς ἦλθον εἰς Καισάρειαν πρὸς ἀσπασμὸν τῆς νέου Ἡγεμόνος Φήστου, μαθόντες τὰ κατὰ τὸν Παῦλον, ἐπιθυμοῦσι νὰ ἀκούσουν τὸν ἄνθρωπον· ὅθεν Ἀκροατηρίου λαμπροῦ καὶ πολυανθρώπου συναθροισθέντος, παρασὰς ὁ Ἀπόστολος, καὶ εἰς πλάτος

23) Πράξ. ΚΔ'. 1 - 27.
24) Πράξ. ΚΕ'. 1 - 12.

Digitized by Google

ἀπολογηθεὶς ἐκρίθη ἀθῶος· πλὴν, ὅτι ἐπάναγκες ἦν εἰς Ῥώμην αὐτὸν ἐκπεμφθῆναι, διὰ τὴν πρὸς τὸν Καίσαρα γενομένην ὑπ' αὐτῆ ἔκκλητον (25).

§. 223.

Παραδοθεὶς δ' ὁ Παῦλος, σὺν τοῖς ἀκολούθοις αὐτῆ, καὶ μετὰ καί τινων ἄλλων δεσμίων, Ἰουλίῳ τῷ Ἑκατοντάρχῃ, πλέει εἰς Ἰταλίαν. Σφοδρῶς δὲ κατὰ τὸν πλοῦν χειμασθέντες, καὶ κινδυνεύσαντες, τὸ δὲ ἔσχατον καὶ ναυαγήσαντες, τῆς νηὸς συντριβείσης αὐτοῖς καὶ βυθιζομένης, οἱ μὲν κολυμβῶντες, οἱ δὲ ἐπὶ σανίσιν ἐπινηχόμενοι, τέως διεσώθησαν ἅπαντες, ὡς αὐτοῖς τοῦτο προείρηκε δι' ὀπτασίας Ἄγγελος πληροφορηθεὶς ὁ Ἀπόστολος. Διασωθέντες δὲ, ἐξῆλθον ὕστως ἐπὶ τῆς Νήσου Μελίτης· ψυχαὶ αἱ πᾶσαι διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ (26). Τὴν δὲ Νῆσον ταύτην τινὲς ὑπέλαβον τὰ Μέλετα εἶναι· τὸ 4000 βήμασιν ἀπέχον ἀπὸ τῆς ἐν τῷ Ἀδριατικῷ κόλπῳ ἐπιδαύρου Νησαρίου· ὅτι ἐν τῷ Ἀδρίᾳ (φασὶ) διαφερόμενοι ἐχειμάζοντο· (27) τὸ Ἀδριατικὸν ὅμως, κατὰ τοὺς παλαιοὺς, πέλαγος, μέχρι καὶ τῆς Ἰονίου, καὶ τῆς Σικελικῆς ἦν ἐξαπλούμενον (28).

§. 224.

Ἐν ταύτῃ τῇ Νήσῳ ἐκπεσόντες, φιλανθρώπου φιλοφροσύνης ἔτυχον ὑπὸ τῶν οἰκητόρων· ἐν ᾧ δὲ, πυρὰν ἀνῆπτον διὰ τὸ ψύχος, καὶ ὁ Παῦλος φρύγανα συνλέξας ἐτίθετο εἰς ἔναυσμα τῆ πυρὸς, ἔχιδνα ἐκ τῆς θέρ-

25) Αὐτ. 13-27. Καὶ Κς'. 1-32.
26) Πραξ. ΚΖ'. 1-44.
27) Πράξ. Αὐτ. 27.
28) Ὅρα Καλμέτ. ἐν ὑπομν. Πράξ. ΚΖ'.

Digitized by Google

θέρμης ἐκπηδήσασα, δάκνει τὴ Ἀποστόλε τὴν χεῖρα. Ὅθεν οἱ βάρβαροι πρῶτον ἔκριναν φονέα τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀνοσιουργὸν, ὡς ὑπὸ τῆς θείας διωκόμενον δίκης, διά τε θαλάσσης, καὶ διὰ γῆς· ἔπειτα δὲ, ἰδόντες ὅτι ἀδὲν ἔπαθε κακὸν, μεταβαλόμενοι τοῦτον ὑπέλαβον εἶναι Θεόν (29). Καὶ τὸ ἐξ ἐκείνε πιστεύεται, ὅτι τὰ ἐν τῇ Νήσῳ Μελίτῃ ἄγριά τε καὶ Ἰοβόλα ἑρπετὰ, ἀδρανῆ εἰσὶ, καὶ εἰς βλάβην ἀνίσχυρα (30).

§. 225.

Κατὰ τὴν αὐτὴν Νῆσον ὁ Παῦλος, τὸν Πατέρα Πεπλίε τῆ φιλοφρόνως αὐτὸς ξενοδοχήσαντος, πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ συνεχόμενον, διὰ προσευχῆς ἐξιάσατο· καὶ πολλὸς δὲ ἄλλος προσέτι ἀδενεῦντας ἐθεράπευσε. Τρεῖς δὲ ἐκεῖ μῆνας παραχειμάσαντες, τελευταῖον διά τε Συρακουσῶν πλεύσαντες, καὶ Ῥηγίε, καὶ Ποτιόλων, εἰς Ῥώμην ἔφθασαν. Ἔνθα οἱ μὲν ἄλλοι δέσμιοι παρεδόθησαν τῷ Στρατοπεδάρχῃ· ὁ δὲ Παῦλος ὑπὸ φυλακῇ ἑνὸς στρατιώτε τηρούμενος, περιήρχετο ἐλεύθερος (31). Ὅθεν συγκαλέσας τὸς ἐν Ῥώμῃ πρωτεύοντας τῶν Ἰουδαίων, καὶ διηγηθεὶς τὰ κατ' αὐτὸν ἐφεξῆς τε διαμαρτυρώμενος τοῖς προσερχομένοις τὰ περὶ Ἰησοῦ ἀπὸ τῶν Γραφῶν· καὶ τὸς μὲν πείθων, τὸς δὲ ἀπειθεῖς μένοντας ἀπελέγχων· καὶ λέγων, ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ σωτήριον τῆ Θεῆ· ἔμεινεν ἐκεῖ διετίαν ὅλην κηρύσσων τὴν βασιλείαν τῆ Θεῆ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τῆ Κυρίε Ἰησοῦ χριστοῦ,

29) Πράξ. ΚΗ'. 1-6.
30) Ὅρα Καλμέτ. ἔνθ. ἀνωτ. Καὶ Μελέτ. τὸν Ἀθηνῶν, Γεωγραφ. παλ. καὶ νέας, Τμήμ. ΙΖ'. Κεφ. ιγ'.
31) Πράξ. ΚΗ'. 7-16.

Digitized by Google

μετὰ παῤῥησίας ἀκωλύτως (32). Ἐν δὲ τούτοις τελευτᾷ ἡ Ἱστορία τῶν πράξεων.

ΕΤΟΣ ΞΑ'.

§. 226.

Τῆς τοῦ Παύλου ἐν Ῥώμῃ διατριβῆς, διετίαν ὅλην (1) παραταθείσης, τὰ δεσμὰ αὐτοῦ συνετέλεσαν εἰς αὔξησιν τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπερ ἀδεῶς κηρυττόμενον διέπεμπε τὸ παρ' αὐτοῦ φῶς, ἕως καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς οἰκίας αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος (2). Ἐκήρυττε δὲ ὁ Παῦλος ἔνθα μὲν παρὼν ἦν σώματι, ἔνθα δ' ἀπὼν γράμμασι· διὸ τότε (λέγουσιν) ἐγράφησάν τε καὶ ἐπέμφθησαν, ἡ μὲν πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολή, διὰ Τυχικοῦ· ἡ δὲ πρὸς Φιλιππησίους, δι' Ἐπαφροδίτου· ἡ δὲ πρὸς Κολασσαεῖς, διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου· διὰ δὲ τοῦ δευτέρου τούτου, καὶ ἡ πρὸς Φιλήμονα.

§. 227.

Μετὰ ταῦτα, ὑπολαμβάνουσι τινὲς (3) ὅτι ἐγράφη ὡσαύτως ἀπὸ Ῥώμης, καὶ ἡ πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴ πεμφθεῖσα διὰ Τιμοθέου. Ἄλλοι ὅμως, (ὅσοι ὑπὸ τῷ ὀνόματι τῆς Ἰταλίας (4) ἐχὶ τὴν Ῥώμην, τὴν δὲ τῆς Σικελίας ὅμορον γῆν ἐννοοῦσιν·) ἔκριναν ὅτι τὴν ἐπιστολὴν τὴν πρὸς Ἑβραίους ὁ Παῦλος, ἀπολελυμένος ἤδη μετὰ τὴν διετίαν ἀπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ δεσμῶν· πρὸς τὸ τέλος

---

32) Αὐτ. 17-31.
1) Πράξ. ΚΗ', 30.
2) Πρὸς Φιλιππησ. Κεφ. Α'. 12-22.
3) Βεκυσώβρης, καὶ Λαμφάντης ἐν τῷ Γενικῷ Προλόγῳ, τῷ εἰς τὰς τοῦ Παύλου Ἐπιστολάς.
4) Πρὸς Ἑβρ. ΙΓ' 24.

Digitized by Google

τέλος δηλ. τῆ ξά., ἢ κατ' ἀρχὰς τῆ ξΒ'., συνέγραψεν. Οἱ δὲ, καὶ ἐν ἔτει ξγ'. αὐτὴν χρονολογοῦσιν.

§. 228.

Οἱ πλείονες, καὶ τὴν Α'. τῶν Καθολικῶν Ἐπιστολῶν τῆ Πέτρυ, ἐν τῷ δε τῷ ξά. ἔτει λέγουσιν ἐπιγεγραφῆναι. Καίτοι ἄλλοι πάλιν ὀπίσω ἐπὶ τὸ νδ'., οἱ δὲ καὶ ἔτι μᾶλλον, ἐπὶ τὸ μέ. ἀναπέμπουσιν. Ἐγράφη δὲ πρὸς τὰς κατὰ τὴν διασπορὰν ἐπιδημοῦντας Ἰουδαίους ἀπὸ Βαβυλῶνος. Τὴν δὲ Βαβυλῶνα, ἄλλοι μὲν εἶναι τὴν ἐν Ἀσσυρίᾳ μεγαλόπολιν ὑπέλαβον. Ἄλλοι δὲ τὴν κατ' Αἴγυπτον, τὸ καθ' ἡμᾶς Κάϊρον. Ἄλλοι δὲ τὴν κατὰ Σελεύκειαν. Οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν Ἀρχαίων, αὐτὴν τὴν Ῥώμην, τροπολογικῶς οὕτω καλουμένην, ἐνόησαν (5). Ἐν τῷ αὐτῷ τούτῳ ἔτει ἐγράφη καὶ ἡ τῆ Ἀδελφοθέου Ἰακώβου ἐπιστολὴ ταῖς δώδεκα φυλαῖς τῶν ἐν τῇ διασπορᾷ, ὡς ὀλίγον πρὸ τῆς διὰ μαρτυρίου τελευτῆς αὐτῆ γραφεῖσα.

§. 229.

Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει ἐγράφη (λέγουσι, καὶ τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον· (6) ἂν αὐτὸ ἐγράφη καθ' ὃν καιρὸν οἱ Κορυφαῖοι Ἀπόστολοι ἐν Ῥώμῃ διέτριβον. Πλὴν ἄλλοι προλαμβάνοντες τὸν καιρὸν, ἀναποδίζουσι τὴν συγγραφὴν τούτου, ἕως τῶν ή. ἢ θ'. ἢ ιά. χρόνων μετὰ τὴν τοῦ Κυρίου Ἀνάληψιν· (7) ἐν ἐκείνῳ συμφωνοῦσι

5) Εὐσέβ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. ΙΕ'. Καὶ Ἱερών. ἐν τῷ Καταλ.

6) Ὅρα Εἰρηναῖον Λεγδ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ά.

7) Ὅρα Καβέον περὶ τῶν Ἐκκλησ. Συγγραφέων, ἐν Αἰῶνι τῷ Ἀποστολικῷ, Σελ. 13. Οὐκ ὀκνητέον ἐνταῦθα παραθέσθαι, καὶ

Digitized by Google

φωνῆσι σχεδὸν οἱ πάντες. (8) ὅτι πρῶτον τῶν ἄλλων Εὐαγγελίων τὸ κατὰ Ματθαῖον ἐγράφη. Ὅτι δὲ ἐγράφη αὐτὸ καὶ Ἑβραΐσι, πρῶτος μὲν ὁ Ἱεραπολίτης Παπίας, ἀπεμνημόνευσεν· (9) εἶτα δὲ καὶ ἄλλοι τῷ Παπίᾳ Παρηκολουθηκότες. Ἀγκαλὰ δὲ ὀλίγοι τῶν ὕστερον περὶ τούτου πολλὰ ἀμφιβάλλαι, πιθανώτερον κρίνοντες, ὅτι καὶ τὸ κατὰ Ματθαῖον, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα, συνετάχθη ἑλληνιστί.

§. 230.

Μετὰ τὸ Ματθαίου, καὶ τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον συνεγράφη, καὶ τὸ κατὰ Λουκᾶν ἑφεξῆς· καὶ αἱ πράξεις δὲ αἱ τῶν Ἀποστόλων (10). Ἐὰν δὲ, ὥστινες ὑπέλαβον, ἐν τούτῳ τῷ ἔτει αἱ πράξεις ἔτυχον τῆς Συγγραφῆς, καθότι ἐδείς ἐν αὐταῖς γίνεται λόγος περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Παύλου πεπραγμένων μετὰ τὴν ἀπὸ τῶν δεσμῶν ἀπόλυσιν τῶν ἐν Ῥώμῃ· φανερὸν γίνεται, ὅτι πρὸ τοῦδε τοῦ ἔτους τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ

καὶ τὸ ἐν τῷ Ἀποστασματίῳ τῷ ἀποδιδομένῳ Ἱππολύτῳ τῷ Θηβαίῳ ἀναγινωσκόμενον· ὅτι „τὸ κατὰ Ματθαῖον Ἅγιον „Εὐαγγέλιον, ἐγράφη εἰς παλαιστίνην μετὰ ἡ. ἔτη τῆς Ἀνα„λήψεως, Ἑβραΐσι· τὸ κατὰ Μάρκου Εὐαγγέλιον ἐγράφη Ῥω„μαϊστὶ ἐν Ῥώμῃ, μετὰ ιβ'. ἔτη τῆς Ἀναλήψεως. Τὸ κατὰ „Λουκᾶν Εὐαγγέλιον ἐγράφη ἑλληνιστὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν τὴν „μεγάλην. μετὰ ιέ. ἔτη τῆς Ἀναλήψεως. Τὸ κατὰ Ἰωάννην „Εὐαγγέλιον, ἐγράφη ἑλληνιστὶ ἐν Πάτμῳ Νήσῳ, μετὰ τρια„κοντα δύο ἔτη τῆς Ἀναλύψεως. Ἀλλ' εἰς τὴν χρονολογίαν ταύτην πολλὰ ἀπαντῶσιν ἀντιπίπτοντα, δι' ἃ οὐδεὶς δύναται ἐν αὐτῇ νὰ βάλῃ θεμέλιον.

8) Εἰρηναῖος Βιβλ. Γ'. Κεφ. Α'. Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. ε'. Κεφ. ιδ'. Ἱερώνυμ. ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν Ἐκκλησ. Συγγραφ. Αὐγυστ. ἐν τῷ περὶ Συμφων. τῶν Εὐαγγελ. Βιβλ. Α'. Κεφ. ά.

9) Παρὰ Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. λθ'.

10) Εἰρηναῖος Βιβλ. Γ'. κατὰ Αἱρέσ. Κεφ. Α'.

Digitized by Google

αὐτῷ ὁ Λουκᾶς συνέγραψε· καὶ τοῦτο δὲ ὅτι πρότερον ἑπομένως τὰ κατ' αὐτούς. ὅ τε Ματθαῖος, καὶ ὁ Μάρκος, Ἀλλ' ἐπιεικῶς περὶ τούτων οἱ Συγγραφεῖς ὡδὲν ἡμᾶς διδάσκουσιν ἀναμφιλέκτως διωρισμένον καὶ βέβαιον. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ μὲν τὸν χρόνον προλαμβάνουσιν· οἱ δὲ ὑστεροῦσιν· ἐκεῖνο βέβαιον εἶναι, καὶ ἀπάσης ἀμφιβολίας ἐκτός· ὅτι ὁ Ἱερὸς Λουκᾶς, μετὰ τὸν πρῶτον λόγον (11)· τοῦτοις μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον, ἐξέθετο τὸν δεύτερον· ἦγεν τὰς πράξεις. Μεμαρτυρημένον δὲ φέρεται καὶ περὶ τοῦ Μάρκου, ὅτι συνέγραψε τὸ ἴδιον Εὐαγγέλιον παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ πιστῶν (12). Καὶ τὸ ἄλλο προσέτι, ὅτι ὁ Μάρκος φαίνεται ἀκολουθῶν τὸν Ματθαῖον, οἷον ἐπιτομεύς τις τῶν ἐκείνου Εὐαγγελικῶν διηγήσεων (13).

ΕΤΟΣ ΞΒ'.

§. 231.

Ἂν ὁ Παῦλος περιώδευσεν εἰς Ἱσπανίαν, ὡς ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους (14) εἰκάζοντες, καὶ δὴ καὶ τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ Ἱεροῦ Κλήμεντος (15) τοῦ συγχρόνου τῷ Παύλῳ γενομένου ἑπόμενοι, πολλοὶ τῶν πατέρων (16) ὑπέλαβον·

---

11) Πράξ. Α'. 1.

12) Κλήμης ἐν ϛ'. τῶν ὑποτυπώσεων. Καὶ Παπίας ὁ Ἱεραπολίτης παρ' Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. ΙΕ'.

13) Εἰρηναῖος περὶ Συμφων. Εὐαγγελ. Βιβλ. Α'. Κεφ. β'.

14) Κεφ. ΙΕ'. 24.

15) Ἐν τῇ αὐτοῦ πρὸς Κορινθ. ἐπιστ. §. ε.

16) Ἀθανάσ. πρὸς Δρακόντ. Ἐπιφάν. Αἱρέσ. ΚΖ'. Χρυσός. Ὁμιλ. Ζ'. τῶν εἰς Παῦλον. Ἱερών. εἰς τὸν Ἡσαΐαν Κεφ. ΙΑ'. 14. Κύριλ. Κατηχ. ΙΖ'. Θεοδώριτ. εἰς τὴν πρὸς Φιλιππησ. Α'. 25.

Digitized by Google

βον· εἰδεὶς ἄλλος ἂν ἔχοι διορισθῆναι πρὸς τὴν περίοδον ταύτην, καιρὸς τῷ παρόντος προσφυέστερος· πολλοὶ ὅμως ἄλλοι, καὶ μάλιστα τῶν Δυτικῶν οἱ ὕστερον περὶ τῆς περιοδεύσεως ταύτης ἀμφιβάλλουσι· Συλλογίζονται γὰρ, ὅτι περὶ τὸ τέλος τῦ ξβ'. τότε ἔτους, συνοδευθεὶς ὁ Παῦλος τῷ Τιμοθέῳ ἐκ Μακεδονίας ἐπιστρέψαντι (17), ἔσπευδεν εἰς Ἰουδαίαν ἐπανελθεῖν· ὅτε καὶ παραπλεύσας κατέλιπεν ἐν Κρήτῃ τὸν Τίτον, εἰς τὴν τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας διόρθωσιν (18).

§. 232.

Κατὰ τὸ ἔτος τῦτο συνέβη, καὶ ἡ Ἰακώβε τῦ Ἀδελφοῦ τῦ Κυρίε, καὶ πρώτε τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησίας χρηματίσαντος ἐπισκόπε φονοκτονία (19) ἐξ ἐπιβελῆς Ἀνάνε, ἢ Ἀνανίε τῦ Ἀρχιερέως (20) Ἀνδρὸς τολμηροῦ τε καὶ θρασυτάτε· ἐκ τῆς τῶν Σαδδυκαίων ὄντος Αἱρέσεως. Ὁ γὰρ ῥηθεὶς Ἀδελφόθεος, ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι βίε, καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς Ἰουδαίοις ἀχ

17) Πρὸς Ἑβρ. ΙΓ'. 23.

18) Πρὸς Τίτον Α'. 5.

19) Ἡ τῦ Ἰακώβε φονοκτονία ὑπότινων (Διονυσ. Πεταβ. ἐν τῷ Λογισηρίῳ τῶν χρόνων. Μέρ. Α'. Βιβλ. Ε'. Κεφ. γ'.) εἰς τὸ πρὸ τότε ἔτος, ἤτοι τὸ ξά. ἀνάγεται. Ὁ δὲ Εὐσέβιος τὴν αὐτὴν Ἱεροσολύμων φαίνεται ἀσύμφωνος αὐτὸς ἑαυτῷ. Τάξας γὰρ αὐτὴν (ἐν τοῖς χρονικοῖς) κατὰ τὸ ξβ'., ἐν ἔτει δηλ. ζ'. τῆς τῦ Νέρωνος Αὐτοκρατορίας, ἀναβάλλει ἐν ἄλλοις (Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ιά.) ἕως ἐγγὺς τῆς τῶν Ἱεροσολύμων ἁλώσεως ἥτις μετὰ ἡ. ἢ θ'. ἐνιαυτὸς συνέβη ὕστερον· ἣν δὴ γνώμην παρακολουθῶν, καὶ ὁ τῦ Ἀλεξανδρηνῦ χρονικῦ Συγγραφεὺς, τὴν Ἰακώβε ἀναίρεσιν, ἐν ἔτει πρώτῳ τῆς Οὐεσπασιανῦ Αὐταρχίας ἐχρονολόγησεν.

20) Ἰωσήπ. Ἀρχαιολ. Βιβλ. Κ'. Κεφ. ή.

Digitized by Google

ἐχ ἥκισα θαυμαζόμενος, καὶ διὰ τῦτο καὶ Ὀβλίας (ὅπερ τὸν δίκαιον σημαίνει·) καλέμενος, προτροπῆ τε καὶ παρακλήσει πάντων ἀναβὰς ἐπὶ τῦ Ναῦ τὸ πτερύγιον, ἔδωκεν ἐκεῖθεν τὴν ζητεμένην παῤ αὐτῦ μαρτυρίαν περὶ τῦ Ἰησῦ, κηρύξας φωνῇ μεγάλῃ· ὅτι ὁ „Ἰησῦς κάθηται ἐν τῷ ὐρανῷ, ἐκ δεξιῶν τῆς μεγά„λης δυνάμεως, καὶ μέλει ἔρχεθαι ἐπὶ τῶν νεφελῶν „τῦ ὐρανῦ. Ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἓν μαρτυρίᾳ πολλοὶ μὲν τῶν παρόντων ἐπληροφορήθησαν, καὶ ἀνεβόησαν, „ὡσαννὰ τῷ ὑῷ Δαβίδ. Ἀλλ' οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἔκραξαν: „ὦ ὦ! καὶ ὁ δίκαιος ἐπλα„νήθη· ὅθεν δὶ ἐπιταγῆς τῦ εἰρημένυ Ἀρχιερέως Ἀνάνυ, κατεκρημνίθη ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τῦ πτερυγίυ· καὶ ὡς ἐκ τῦ κρημνίσματος ὐκ ἀπέθανεν, ἀπελιθάθη· ἐπειδὴ δὲ ὑπὲρ τῶν λιθοβολέντων ηὔχετο: „παρακα„λῶ Κύριε Θεὲ Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, ὐ γὰρ οἴδασι τί „ποιῦσιν· εἷς μέντις τῶν Ἱερέων, ἀπὸ τῶν ὑῶν Ῥηχὰβ, „ἔκραξε: παύσαθε· τί ποιεῖτε; εὔχεται ὑπὲρ ἡμῶν ὁ δίκαιος· ἄλλος δέτις ὅμως τῶν ἐκεῖ παρόντων, ἐκ τῆς τέχνης ὢν τῶν Κναφέων, διὰ τῦ κναφικῦ ξύλυ ὅ κατεῖχε, κατεσύντριψε τὴν τῦ δικαίυ κεφαλὴν (21). Λέγυσιν (22) ὅτι τὰ μετ' ὐ πολὺ κατὰ τῆς Ἱερυσαλὴμ ἐπισκήψαντα κακὰ ὁ Ἀρχαιολόγος Ἰώσηπος, τὰ ἀπέδωκεν ἅπαντα εἰς τὴν τῦ Ἰακώβυ ἀναίρεσιν, Ἀλλ' ἡ ῥῆσις, ὡς παρὰ Ὠριγένει, καὶ παῤ Εὐσεβίῳ ἀναφέρεται, ἐν τοῖς Ἰωσήπυ σωζομένοις Συγγράμμασι, τὴν σήμερον ὐχ εὑρίσκεται.

§. 233.

---

21) Ὅρα Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱσορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. κγ'.

22) Ὠριγέν. κατὰ Κέλσυ, Βιβλ. Α'. Εὐσέβ. ἐν Ἱσορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. κγ'. Ἱερώνυμ. περὶ Ἀνδρῶν Ἐπισήμων.

Digitized by Google

§. 233.

Συμεὼν ὁ τῦ Κλεώπα τὸν Ἱεροσολύμων διαδέχεται θρόνον (23). Τὴν δὲ διαδοχὴν ὁ Εὐσέβιος, ὑπερέθετω ἐν ἄλλοις (24), ἕως μετὰ τὴν Ἱεροσολύμων ἅλωσιν· ὑπὲρ ἧς διαδοχῆς συνηθροίσθησαν (φησὶ) τῶν Ἀποσόλων καὶ Μαθητῶν οἱ τῷ βίῳ περιλειπόμενοι, ἅμα τοῖς πρὸς γένυς κατὰ σάρκα τῦ Κυρίυ· κτ. (25) Λέγεται γῶν καὶ ὁ Συμεὼν ἕτος Ἀδελφὸς τῦ Κυρίυ, ὡς καὶ Ἰάκωβος ὁ αὐτῦ προκάτοχος καὶ Αὐτάδελφος· ἕτω γὰρ ἔχει ἡ γενεαλογία τέτων κατά τινας. Κλαιόπας, ὁ ἄλλως καὶ Ἀλφαῖος καλύμενος, καὶ Ἰωσὴφ ὁ μνήσωρ Ἀδελφοί. Ἡ ἀειπάρθενος Μαρία, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία ἡ τῦ Κλεόπα, ἡ Ἀλφαίυ γαμετὴ, Ἀδελφαί· ἤ πρωτεξάδελφαι. Ἐκ τοίνυν τῦ Κλεόπα καὶ Μαρίας τῆς αὐτῦ συζύγυ γεννῶνται Ἰάκωβος ὁ ἐλάσσων, καὶ Συμεὼν, καὶ Ἰούδας ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος· ὥσε ἦσαν ἀνεψιοὶ τῆς παρθένυ, καθὼς καὶ τῦ Ἰωσὴφ· τῦ δὲ χριςῦ πρωτεξάδελφοι· πλὴν ἄλλοι γενεαλογῦσιν ἄλλως· (26) Σημείωσαι δὲ, καὶ ὅτι ἄλλος ἦν παρὰ τὸν Ἀπόσολον Σίμωνα, ὁ Συμεὼν περὶ ὃ ἐνταῦθα· ἐκεῖνος γὰρ ἦν Καννανίτης, ἕτος δὲ Ναζαρηνός (27).

ΕΤΟΣ

---

23) Εὐσέβιος ἐν τοῖς χρονικοῖς.

24) Ἐν τῇ Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ιέ.

25) Ὅρα καὶ Ἀλέξανδρον τὸν Ἱεροσολύμ. Λόγ. περὶ τῆς Εὑρέσ. τῦ σαυρῦ παρὰ Δοσιθ. ἐν τοῖς περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολ. Πατριαρχ. Βιβλ. Α'. Κεφ. Β'. §. ά. Σελ. 5.

26) Ὅρα ἀνωτ. §. 166.

27) Χρυσόσ. καὶ Θεοφύλ. παρὰ Δοσιθ. ἔνθ. ἀνωτ. ἐσημειώθη.

Digitized by Google

ΈΤΟΣ ΞΓ'.

§. 234.

Ὁ Παῦλος παραγίνεται αὖθις εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῷ τὸ ἕκτον ἤδη· ὑ πολὺ δὲ παραμείνας, διέρχεται τὴν Ἀσίαν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν ἐκεῖ Ἐκκλησιῶν· ἐν Κολοσσοῖς ἂν ξενίζεται παρὰ τῷ Φιλήμονι· (28) ἐν δὲ Ἐφέσῳ καθίστησι τὸν Τιμόθεον πρὸς ἀναίρεσιν πάσης ἑτεροδιδασκαλίας, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης στηριγμὸν καὶ κατάρτισιν· (29) ἐξ Ἐφέσου δὲ πλέει εἰς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας, ὅπου χρόνον τινὰ διατρίψας, ἔγραψεν (ὡς οἱ πλείονες (30) ὑπολαμβάνουσι·) τὴν Α'. τῶν πρὸς Τιμόθεον Ἐπιστολῶν, περὶ τὰς ἀρχὰς ἴσως τοῦ ἑξῆς ξδ'. ἐναυτοῦ. Εἰ δὲ ἐν ταῖς κοιναῖς τυπογραφομένοις ἐκδόσεσι σεσημειωμένον ἀναγινώσκεται, ὅτι ἡ ῥηθεῖσα Α'. πρὸς Τιμόθεον ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ Μητρόπολις τῆς Φρυγίας τῆς Πακατιανῆς· ἀλλ' αὕτη νεωτέρας κρίνεται χειρὸς ἡ Σημείωσις. Πρὸ γὰρ τῆς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου Αὐτοκρατορίας, οὐδεμία οὐδαμοῦ τῆς Πακατιανῆς Φρυγίας γίνεται μνεία.

§. 235.

Κατὰ τοῦτο τὸ ξγ'. ἔτος, πρῶτος μετὰ Μάρκον τὸν Εὐαγγελιστὴν, (τὸν ἀπὸ τοῦ μδ'. ὅτε μετὰ Πέτρου εἰς Ῥώμην παρεγένετο· πρὸς Αἰγυπτίους ἐκεῖθεν καὶ

28) Πρὸς Φιλήμ. Ἐπιστ. Ἐδαφ. 22.

29) Α'. πρὸς Τιμόθ. Α'. 3.

30) Ἀθανάσ. ἐν τῇ Συνόψει. Θεοδώριτ. ἐν τῷ προλόγῳ τῆς πρὸς Ῥωμ. καὶ οἱ Νεώτεροι κοινῶς.

Digitized by Google

καὶ Ἀλεξανδρεῖς ἐπιδημήσαντα, καὶ τὸν λόγον αὐτοῖς (31) εὐαγγελισάμενον.) Ἀλεξανδρείας, Ἐπίσκοπος ἐχρημάτισεν Ἀννιανὸς, ἢ Ἀνανίας (32). Περὶ τούτου Ἱσύρηται (33), ὅτι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἦν Σανδαλιοῤῥάφος· Συῤῥάπτων δὲ διαχρίθεν τὸ παλαιὸν τῷ Μάρκῳ Σανδάλιον, ἐπειδὴ τρυπηθεὶς διὰ τῆς βελόνης τὴν χεῖρα, καὶ ὑπεραλγήσας· (ὦ Θεέμε!) ἐφώνησεν· ἐκ τούτου ὁ Εὐαγγελιστὴς λαβὼν ἀφορμὴν, τὸν εἰς χρισὸν πίστιν αὐτὸν ἀνεδίδαξε, θεραπεύσας εὐθὺς διὰ τῆ ἰδίᾳ ἐμπτύσματος· καὶ βαπτίσας τέως, καὶ εἰς Ἐπίσκοπον τῆ ἐκεῖ θρόνῳ προεβίβασεν.

§. 236.

Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει (34) κατὰ τῆς Νέρωνος Τραπέζης περαυνὸς κατέσκηψε τὸ ἡ. βασιλεύοντος. Διηγεῖται δὲ ὁ Φιλόστρατος (35), ὅτι πρὸ τριῶν ἡμερῶν, πρὶν τῆ κατενεχθέντος κεραυνῷ, Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς, εὑρισκόμενος ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἰδὼν ὅτι τῆ ἡλίῳ ἐκλιπόντος ἅμα ἐβρόντησεν, ἀναβλέψας εἰς οὐρανὸν εἶπεν· ἔσαι τι ἅμα καὶ οὐκ ἔσαι· τοιαῦται ἦσαν τὰ πλεῖστα αἱ θαυμασταὶ προῤῥήσεις τῆ γόητος.

§. 237.

---

31) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικ. ὥπερ ἀπολελοίπασι Βερώνιός τε καὶ Πετάβιος· ἢ πιθανώτερον ἴσως ὥρα ἀνωτ. §. 189. καὶ τὴν ἐπὶ σημείωσιν· (27) κατὰ τὴν Εὐτυχίᾳ τῆ Ἀλεξανδρ. γνώμην, ἀπὸ τῆ νά. ἔτους, ὅπερ ἦν τὸ Ϛ'. τῆς Βασιλείας Κλαυδίου.

32) Αὐτ. αὐτ.

33) Παρὰ Βολλάνδῳ ἐν τῇ Βιογραφ. Μάρκου τῆ Εὐαγγελιστοῦ, τῇ Ἀπριλλίου.

34) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικοῖς.

35) Εἰς τὸν βίον Ἀπολλωνίου Βιβλ. Δ'. Κεφ. μγ'.

Digitized by Google

§. 237.

Ἐκ τούτου ἄρχησαν εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ προανεφωνοῦντο τῆς ἐσομένης μετ' ὀλιγὸν πανωλεθρίας τὰ προμηνύματα. Ἰησοῦς τις υἱὸς Ἀνάνου τῶν ἰδιωτῶν ἀγροῖκος, πρὸ τεσσάρων μὲν ἐτῶν πρὶν τὸν πόλεμον, ἑπτὰ δὲ πρὸ τῆς ἁλώσεως, κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας, ἤρξατο ἀναβοᾶν: „Φωνὴ ἀπ' Ἀνατολῆς, φωνὴ „ἀπὸ Δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων· φω„νὴ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν Ναόν· φωνὴ ἐπὶ Νυμφίους „καὶ Νύμφας· φωνὴ ἐπὶ τὸν λαὸν πάντα.“ Τοῦτο ἀνέκραζε νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς ἑορταῖς· παιόμενος δὲ καὶ μαστιγούμενος, οὐδὲν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐφθέγγετο, εἰμὴ πρὸς ἑκάστην πληγὴν ὀλοφυρτικῶς. „Αἲ αἲ Ἱερουσαλήμ. Κατὰ δὲ τὴν πολιορκίαν ἔπειτα περιιὼν ἐπὶ τῶν τειχέων: „Αἲ αἲ τῇ „πόλει, καὶ τῷ λαῷ, καὶ τῷ Ναῷ! ἐθρηνολόγει· ὡς δὲ τελευταῖον ποτὲ προσέθηκεν. „Αἲ αἲ „κἀμοὶ! λίθος ὑπὸ τοῦ πετροβόλου μηχανήματος παρὰ τῶν πολιορκούντων σχαδεὶς, τὸν ἄνθρωπον ἀπέκτεινεν, αὐτὸ τοῦτο ἐλεεινῶς ἐπαιάζοντα (36).

ΕΤΟΣ ΞΔ'.

§. 238.

Ὁ Παῦλος κηρύξας τὸ Εὐαγγέλιον μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ (1), ἔπειτα παραχειμάζει (2) εἰς Νικόπολιν, τὴν ὑπὸ Αὐγούστου, ἐπὶ τῆ τροπῆ Μάρκου Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας, ἄντικρυ τοῦ καλουμένου Ἀκτίου κτισθεῖ-

 σαν,

36) Ἰώσηπ. Ἁλώσεως Βιβλ. Ζ'. Κεφ. λά.
1) Πρὸς Ῥωμ. ΙΕ'. 19.
2) Πρὸς Τίτον Γ'. 12.

Digitized by Google

σαν, ἐγγὺς τῆς καθ' ἡμᾶς καλȣμένης Πρεβέζης· ἐκεῖθεν ȣ̃ν ὑπὸ τȣ̃ Παύλȣ ἐγράφη τότε καὶ ἡ πρὸς Τῖτον ἐπιςολή.

§. 239.

Ὀρεχθεὶς ὁ Νέρων τὸν πάλαι ἐμπρησμὸν τῆς Τρωάδος, αὐταῖς ὄψεσι κατιδεῖν, καταπυρπολεῖ τὴν Ῥώμην. Εἶτα, τὴν τȣ̃ ἀνοσιȣργήματος αἰτίαν ἀποτριβόμενος, ἐπιφορτίζει τὸ ἔγκλημα τοῖς χριςιανοῖς· ἐντεῦθεν ὁ πρῶτος κατὰ χριςιανῶν διωγμὸς τὴν ἀφορμὴν ἔλαβεν, ȣ̃περ διωγμȣ̃ καὶ ὁ Τάκιτος (3) μνημονεύει, καὶ ὁ Σβετόνιος (4), φρικτȣ̀ς τινὰς τρόπȣς βασάνων ὑπὸ τȣ̃ θηριώδȣς Τυράννȣ ἐπινοηθέντας ἐξιςορήσαντες. Καὶ γὰρ τῶν ἄλλων μεταξὺ, ἐνίȣς τῶν χριςιανῶν ὁ Νέρων, πίσσαν, καὶ ςέαρ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα εὐκατάφλεκτα δι' ὅλȣ τȣ̃ σώματος ἐπαλείφων, εἶτα ἐφ' ὑψηλῶν παττάλων ἀνάπτων, εἰς φωτοχυσίαν νυκτὸς, ὡς πυρσȣ̀ς καὶ λαμπάδας κατέφλεγεν (5).

ἘΤΟΣ ΞΕ'.

§. 240.

Ἐπιςρέψας ȣ̃ν ὁ Παῦλος εἰς τὴν Ἀσίαν, ὡς προϋπεχεθεὶς ἦν Τιμοθέῳ (6), ἐκεῖθεν ἔπειτα πάλιν ἐκπλεύτας, διὰ Κορίνθȣ, ὅπȣ κατέλιπε τὸν μεθ' ἑαυτȣ̃ Ἔραςον, καθὼς καὶ Τρόφιμον ἀσθενήσαντα κατέλιπεν

3) Χρονικ. ΙΕ'. 44.
4) Εἰς βίον Νέρωνος, Κεφ. Ιϛ'.
5) Ὅρα Ἐκκλησ. Ἱςορ. Εὐσέβ. Βιβλ. Β'. Κεφ. κέ. ἐκ τȣ̃ Τερτυλλιαν. ἐν τῷ Ἀπολογητικῷ.
6) Α. πρὸς Τιμόθ. Γ'. 14. 15.

Digitized by Google

λιπεν ἐν Μιλήτῳ (7) ἐπανέρχεται τὸ δεύτερον εἰς τὴν Ῥώμην. Συναπῆλθε δ' εἰς Ῥώμην σὺν τῷ Παύλῳ τότε καὶ Πέτρος ἀπὸ Κορίνθου συνοδευθείς· ἢ γοῦν ἄλλως, κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἄμφω οἱ Ἀπόστολοι ἐπιδημήσαντες συνευρέθησαν ἐν Ῥώμῃ, ὅπου καὶ τὸν ὑπὲρ χριστοῦ ὑπέμειναν θάνατον. Καὶ γὰρ, εἰ καὶ μηδὲν ὁ Παῦλος ἀναφέρει ἐν τῇ Β'. αὐτοῦ πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολῇ, ἀλλ' ἡ σιγὴ αὕτη δὲν ἀνταναιρεῖ τὴν περὶ τούτου κοινὴν καὶ ἀρχαιοτάτην παράδοσιν, ἧς παρὰ τοὺς τῶν ἄλλων, ἔχομεν ἀξιόπιστον τὴν μαρτυρίαν Διονυσίου τοῦ Ἐπισκόπου Κορινθίων (8), ὃς ἤκμαζε περὶ τὸ ρό. Σωτήριον· ἔτος περὶ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον, εἶναι γνώμη, ὅτι καὶ ὁ Μάρκος συνοδεύων τὸν Πέτρον, τὸ κατ' αὐτὸν συνέγραψεν Εὐαγγέλιον ἐν αὐτῇ διάγων τῇ Ῥώμῃ. Ἀγκαλὰ ἄλλοι θέλουσι πάλιν, ὅτι μετὰ τὸ μαρτύριον τῶν Κορυφαίων, συνέγραψεν αὐτό. (9).

§. 241.

Κατὰ τοῦτον ἀναφέροντα τὸν χρόνον καὶ τὰ διάφορα τεράστια, ἃ τὴν ἐγγίζουσαν τῶν Ἰουδαίων ἐξώλειαν προεσήμαινεν. Ἐπὶ τῆς ἑορτῆς τῶν ἀζύμων μηνὸς Ξανθικοῦ Η'.; κατὰ τὸν Ἀπρίλιον δηλονότι, ὥρᾳ τῆς νυκτὸς Θ'.; φῶς ἐξαίσιον περιέλαμψε τὸν βωμὸν, καὶ ὅλον τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις Ναόν. Βοῦς εἰς θυσίαν ἀχθεῖσα, ἔτεκεν ἄρνα ἐν μέσῳ τοῦ Ἱεροῦ. Ἡ Ἀνατολικὴ τοῦ ἐνδοτέρου, χαλκή τε καὶ σιβαρωτάτη

7) Β'. πρὸς Τιμόθ. Δ'. 20.
8) Ἐν Ἐπισ. τῇ πρὸς Ῥωμ. ὁρα παρ Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. κέ
9) Ὁρα Εἰρηναῖον ἐν Βιβλ. Γ'. Κεφ. ά. Καὶ Εὐσέβ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Ε'. Κεφ. ή.

Digitized by Google

ὖσα πύλη, ἡ μόλις ὑπὸ Ἀνδρῶν εἴκοσι ἀνοιγομένη καὶ κλειομένη, κατὰ τὴν ς'. τῆς νυκτὸς ὥραν αὐτομάτη εὐρέθη ἀνεῳγμένη· καὶ ταύτην ἔπειτα ὁ στρατηγὸς ἐπισὰς μόλις ἴσχυσε κλεῖσαι. Μετὰ τὴν ἑορτὴν πάλιν, μηνὸς Ἀρτεμισίου κά., ἤτοι κατὰ τὸν Μάϊον, πρὸ ἡλίου δύσεως, ὤφθησαν μετέωρα φάσματα περὶ πᾶσαν τὴν χώραν. ἅρματά τε καὶ φάλαγγες ἔνοπλοι. Κατὰ δὲ τὴν ἑφεξῆς ἑορτὴν τῆς πεντηκοστῆς, οἱ Ἰερεῖς εἰς τὸ ἔνδον τοῦ ἱεροῦ παρελθόντες, κινήσεως ἤκουσαν καὶ κτύπου, καὶ φωνῆς ἀθρόας λεγούσης: μεταβαίνομεν ἐντεῦθεν (10). Τῶν δὲ Θεσπιείων τούτων, καὶ Τάκιτος ὁ Ῥωμαῖος Ἱστορικὸς ἐμνημόνευσε (11).

ΕΤΟΣ Ξ ς'.

§. 242.

Εἰς Ῥώμην ὁ Παῦλος παραγενόμενος, καὶ ἐν Δεσμωτηρίῳ παραυτίκα βληθεὶς, μόλις ὑπὸ ὀνησιφόρου ζητούμενος εὑρέθη (12). Εἶτα παρὰ πάντων ἐγκαταλελειμμένος, ἄνωθεν ἐνδυναμοῦται, καὶ ἀπολογησάμενος, ἐκ στόματος λέοντος ῥύεται (13). Τότε δὴ καὶ τὴν Β'. πρὸς Τιμόθεον (λέγουσιν) ἔγραψε, προτρέπων αὐτὸν, ἵνα προφθάσας ἔλθῃ, καὶ τὸν εὖρῃ πρὸ τοῦ χειμῶνος (14).

§. 243.

---

10) Ἰώσηπ. Ἀλώσ. Ζ'. λά.
11) Βιβλ. ΚΑ'.
12) Β'. πρὸς Τιμόθ. Α'. 17.
13) Αὐτ. Δ'. 16. 17.
14) Αὐτ. 21.

Digitized by Google

§. 243.

Τότε (θέλουσιν) ὅτι καὶ Σίμων ὁ Μάγος ἐν Ῥώμῃ διατρίβων, καὶ πολλὰς ἀποπλανῶν, καὶ, διὰ τὰς αὐτῆ γοητείας, κεχαρισμένος ὢν μάλιστα Νέρωνι, πρὸς καλεῖτο Πέτρον καὶ Παῦλον τὼς Θεοκήρυκας εἰς ἐπίδειξιν δυνάμεων· ὅτε καὶ ἐπ' ὀχήματος Δαιμόνων, μιᾷ τῶν ἡμερῶν, μετάρσιος εἰς ἀέρα φερόμενος, διὰ προσευχῆς τῶν Ἀποστόλων εἰς γῆν κατερράγη πεσών, καὶ συντριβεὶς διεφθάρη. Τὸ τοιοῦτον τῆ Σίμωνος πτῶμα μετὰ διαφόρων ἄλλων περιτάσεων, ὡς ἐξ ἀποκρύφων Βιβλίων ἱστορέμενον, οἱ Κριτικοὶ ἐκσυρίττουσι· λέγοντες, ὅτι οὐδεὶς αὐτὸ πρὸ τῆ Ἀρνοβίῳ ἀπεμνημόνευσεν. Ἀλλ' ὁ Ἄφρος Ἀρνόβιος ἄλις ἀρχαῖος ὑπῆρξεν, ὡς κατὰ τὸ τέλος τῆ Γ'. Αἰῶνος ἀκμάσας· (ἔτει 303.) Συμμαρτυροῦσι δὲ τῷ Ἀρνοβίῳ, τὸ τῆ Γόητος δράμα, ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν σύμπτωμάτε καὶ πάθημα ἀναφέροντες καὶ Ἄνδρες μεγάλε ὀνόματος (15).

§. 244.

Περὶ τοῦτον τὸν χρόνον αἱ παρ' Ἰουδαίοις τάσεις τὴν ῥοπὴν ἔδωκαν τῆ κατ' αὐτῶν Φοβερῆ πολέμῳ, ἐν ᾧ

15) Χρυσόστ. ὁμιλ. ΙΗ'. εἰς τὰς πράξεις. Ἀμβρόσ. ἑξαήμ. Βιβλ. Δ'. Κύριλλ. Ἱεροσολυμ. Κατηχ. ς'. Ἐφραὶμ ὁ Σύρος ὁμιλ. περὶ Αἱρετικῶν. Ἀλλὰ καὶ Δίων ὁ Προυσαεὺς (Λόγ. κά.) διηγεῖται περί τινος ἀπατεῶνος, τῆ ἐν τῇ τῆ Νέρωνος Αὐλῇ ἐπὶ πολλῆ πεταθήσεσθαι τερατευομένε. Καὶ Σβετώνιος (Βιβλ. ς'. Κεφ. ιβ.) ὁ ἐν ἔτει ριβ'. ἐπὶ Τραϊανῆ γνωριζόμενος, ἱστορεῖ περί τινος, ὅτι ἐνώπιον τῆ Νέρωνος πεταθεὶς, καὶ καταῤῥαχθεὶς, συνετρίβη· ὥστε καὶ αἱ ῥαγίδες τῆ ἐξ αὐτῆ αἵματος κατὰ τὸν συντριμμὸν ἐκπηδήσασαι περιερράντισαν ἕως καὶ αὐτὸν τὸν θρόνον, ἐφ' ᾧ ὁ Νέρων θεατὴς ἐκαθέζετο. Μήτοι ἔτος ἦν ἐ Σαμαρεὺς γόης; ἴσως.

Digitized by Google

τὸ ἔθνος, πολλὰ καὶ δράσαν καὶ παθὸν, τὴν προ-
ρηθεῖσαν αὐτῷ τέως ὑπέση ἐχάτην πανωλεθρίαν (16).
Πολλοὶ δὲ τότε τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐξελ-
θόντες παρῴκησαν εἰς τὴν Πέλλαν, πόλιν μικρὰν ἐπὶ
ὄρους κειμένην, κατὰ τὰς πρὸς Συρίαν ἐρήμους. Μάλισα
δὲ ἦσαν τῶν εἰς χρισὸν πεπιστευκότων οἱ καταφυγόν-
τες ἐκεῖ, ὡς βλέποντες τὴν Ἱερουσαλὴμ κυκλουμένην
ὑπὸ στρατοπέδων, καὶ πληροφορούμενοι, ὅτι ἐγγὺς ἡ ἐρή-
μωσις αὐτῆς (17).

ΕΤΟΣ ΞΖ'.

§. 245.

Τῷ κατὰ τῶν Ἰουδαίων πολέμῳ ἤδη συνεζῶτος, ὁ
Νέρων κατὰ Ῥώμην, καὶ τὴν ἑλλάδα περιάγων, κι-
θαρῳδίαις τε καὶ τραγῳδίαις, καὶ ἄλλοις τοιουτρόπο-
ις ἀγωνίσμασιν ἐχόλαζέτε, καὶ διεπόμπευεν· (1)
ἐπειδὴ δὲ, ἐν ᾧ αὐτὸς ἐσκηνοβάτει, Κέστιος ὁ Γάλλος
τὴν Ἱερουσαλὴμ πολιορκήσας ὀλὲγ κατώρθωσεν· ἀλλὰ
καὶ

16) Μέτιθι Ἰώσηπ. περὶ Ἀλώσ. Βιβλ. Β'. Κεφ. κέ. κξ.

17) Λεκ. ΚΑ'. 20. κξ. ὅρα Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ.
Ε'. Καὶ Ἐπιφάν. Αἱρέσ. Ναζωρ. ΚΘ'. Κεφ. ζ'. Καὶ ἐν τοῖς
περὶ Μέτρ. καὶ Σταθμ. ἔνθα φησὶν ὅτι οἱ χριστιανοὶ ὑπὸ Ἀγ-
γέλου διαμηνυθέντες εἰς Πέλλαν διεσώθησαν. Ὁ δὲ Δοσίθεος
ἐν τοῖς περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολ. Πατριαρχευσ. Βιβλ. Α'. Κεφ. Β'.
§. ά. Σελ. 5. προσίθησιν, ὅτι Φεύγοντες ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν
καὶ τὴν ξυλίνην Καθέδραν τῷ Ἁγίῳ Ἰακώβῳ, „καὶ τὴν ἐφύ-
„λαξαν· εἰ δὲ μὴ (λέγει) ἤθελεν ἀπολεσθῇ καὶ κατακαυθῇ πο-
ώσαν νὰ ἐπεκράτητο εἰς τὴν ξυλίνην Καθέδραν ἡ τῆς ἐπισκοπῆς
δύναμις. Ἀλλ' εἰς πολλὰ τοιαῦτα λίαν ἀφελὴς καὶ ἁπλοϊκὸς
φαίνεται ὁ Δοσίθεος.

1) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικοῖς.

Digitized by Google

καὶ ὁ ὑπ' ἐκείνῳ στρατὸς Ῥωμαίων ὀλίγην τότε πλημμὴν, ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων τραπεὶς, ἀναγκάζεται ὁ Νέρων, καὶ στρατηγὸν ἄλλον ἐκλέγει τὸν Οὐεσπασιανὸν· ὅστις πολλὰ τῶν κατὰ τὴν Γαλιλαίαν τε καὶ Ἰουδαίαν ἄρσεα ὑποχείρια πρῶτον ποιησάμενος, τέως δύναμιν περὶ αὐτὸν ἔχων χιλιάδων ὡσεὶ ἑξήκοντα, ἔργον ὑπόλοιπον ἔχε τὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ αὐτῆς ἅλωσιν (2).

ΕΤΟΣ ΞΗ'.

§. 246.

Ἐνταῦθα τάσσομεν τὸ τῶν πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων, Πέτρου καὶ Παύλου ἐν Ῥώμῃ μαρτύριον, ὅπερ οἱ μὲν (3), ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἔτει ξζ'. συμβὰν ὑποτιθέασιν· ὁ δὲ Εὐσέβιος (4), κατὰ τὸ ἐφεξῆς ξθ'. παρασημειῶται, ὅ τῆς Νέρωνος Βασιλείας ἦν τὸ ΙΔ'. καὶ ἔσχατον. Τούτων δὴ, τῷ μὲν Παύλῳ τὴν κεφαλὴν πρασάξας ὁ Νέρων ἀποτμηθῆναι (5), τὸν Πέτρον κάτω κάρα ἀνασαυρωθῆναι ἐκέλευσεν, ἐπιτρέψας, ὥς τινες (6) ἔγραψαν.

2) Ἰώσηπ. περὶ ἁλώσ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ΙΔ'. περὶ τούτων μέτεσι καὶ τὸν Σβετόν. καὶ τὸν Ξιφιλῖνον.

3) Διονύσ. Πετάβιος ἐν τῷ Λογισηρίῳ τῶν χρόνων, Μέρ. Α'. Βιβλ. Ε'. Κεφαλ. Γ'. ἐν δὲ τῷ Ἀλεξανδρ. χρονικῷ, καὶ ἔτι ἀνωτ. ἐν ἔτει δηλ. ξς'.

4) Ἐν τοῖς χρονικοῖς.

5) Χρυσόστομ. ὁμιλ. Β'. εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ. Καὶ Ἱερώνυμ. ἐν τῷ περὶ τῶν Συγγραφ.

6) Ἀμβρόσιος ἐν τοῖς ψαλμοῖς εἰς τὸν ριή. Εὐσέβ. ἐν Γ'. τῶν περὶ τῆς Εὐαγγελ. Ἀποδ. Σελ. 75. Καὶ Αὐγυστ. ὁμιλ. κή. περὶ τῶν Ἁγίων.

Digitized by Google

§. 247.

Πρῶτος Ῥώμης Ἐπίσκοπος μετὰ τὸν τῶν Ἀποστόλων θάνατον ἐχρημάτισε Λῖνος (7) καθὼς καὶ Δεύτερος τῆς Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας Ἰγνάτιος (8). Κατὰ μὲν οὖν τὰς τῶν Ἀποστόλων Διαταγὰς (9), ὁ Λῖνος προεβιβάθη Ῥώμης Ἐπίσκοπος ὑπὸ Παύλου· ὅστις ἐκεῖνον, καὶ ἔντινι τῶν ἐπιστολῶν (10) μέμνηται. Κατ' ἄλλην δὲ παράδοσιν (11), ὁ Πέτρος εἰς τὴν Καθέδραν τῆς Ῥώμης εἶχε διορίσει τὸν Κλήμεντα· πλὴν, ἀλλ' ὁ Ἱερὸς ἐπιφάνιος παρεσημείωσεν (12), ὅτι ὁ Κλήμης παρητήσατο τὴν προεδρείαν, ἕως ἃ περιῆσαν ζῶντες Λῖνός τε καὶ Ἀνάκλητος. Ἡ κοινοτέρα τοίνυν γνώμη (13), πρῶτον τῶν Ἀποστόλων Διάδοχον ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς Καθέδρας κυροῖ τὸν Λῖνον· μεθ' ὃν Ἀνάκλητος προέστη· μεθ' ὃν Κλήμης.

§. 248.

Ἡ Β'. τῶν Καθολικῶν τοῦ Πέτρου Ἐπιστολῶν, πρεπόντως κατὰ τοῦτο, ἢ κατὰ τὸ ἀνωτέρω ξζ'. ἔτος χρονολογεῖται. Ἐπειδὴ ἐξ αὐτῆς (14), μανθάνομεν, ὅτι ἐγὼ

---

7) Εἰρηναῖος Βιβλ. Γ'. Κεφ. γ'.

8) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικοῖς. τὴν τούτων ἑκατέρου διαδοχὴν ἐχρονολόγησεν ἐν τῷ ἑφεξῆς ἔτει ξθ', ἢ ἐν τῷ ο.

9) Διαταγ. Βιβλ. Ζ'. Κεφ. μς'.

10) Β'. πρὸς Τιμόθ. Κεφ. Δ'. 21.

11) Τερτυλλιαν. ἐν ταῖς Προγραφαῖς. Καὶ Ἐπιφάν. Αἱρέσ. ΚΖ'. Καὶ Ῥυφῖνος ἐν τοῖς Ἀναγνωρισμοῖς. Μέρ. Α'.

12) Ἔνθ. ἀνωτ. εἴρηται.

13) Ὅρα καὶ Εὐσέβ. ἐν Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. β'. καὶ δ. καὶ ε.

14) Β'. Πέτρου Κεφ. Α'. 14.

Digitized by Google

ἐχὶ πολὺν χρόνον πρὸ τῆ θανάτῳ αὐτῆ, ὑπὸ τῆ Ἀποστόλῳ ἐγράφη.

§. 249.

Λέγουσιν ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, παρὼν εὑρέθη ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ τῆς τῶν Ἀποστόλων ἀθλήσεως. Ἐκεῖθεν δ' ἔπειτα ἀπάρας εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἧς ἤδη πρότερον εἶχεν ἀποκαταστήσει τὸν Ἀνιανὸν (15) Ἐπίσκοπον· ἐν αὐτῇ τὸν τῆ μαρτυρίῳ ὑπέσχ καὶ αὐτὸς θάνατον, ἐν ἔτει ξή. (16).

Ἔτος ΞΘ'.

§. 250.

Τῆ Νέρωνος κακῶς τὸ ζῆν καταστρέψαντος, καὶ τῆ γέροντος Γάλβα, τὸν Ῥώμης Αὐτοκρατορικὸν ἐπικαταλαβόντος θρόνον, ὁ Οὐεσπασιανὸς τῆ Πολέμῳ ἀνακωχὴν ποιησάμενος, διαπέμπει εἰς τὴν Βασιλεύουσαν Τίτον τὸν υἱὸν, περιμένων τὰ τῆ ἀρτίως Βασιλεύσαντος ἐπιτάγματα. Ἀλλ' ὁ Τίτος καθ' ὁδὸν μαθὼν ἀναγγέλλει τῷ ἰδίῳ πατρὶ τὴν ὀξείαν τῆ Γάλβα καταστροφὴν, τῆ ἐπτάμηνον μόνον ἐπὶ τῆς Ἀρχῆς διαζήσαντος, διὰ δὲ τὴν ὑπερβάλλουσαν αὐτῆ φιλοχρηματίαν, ἐν μέσῃ αὐτῇ Ῥωμαίων ἀγορᾷ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν καταπομπευθέντος, καὶ τῆ Ὄθωνος ἀντ' αὐτῆ χειροτονηθέντος (1). Ὃς δὴ καὶ ἔτος ὑπὸ Βιτελίῳ νικηθεὶς, αὐτόχειρ ἐφθάρη, ἐπὶ τρισὶ καὶ

15) Ὅρα ἀνωτ. §. 235.

16) Εὐτύχ. ὁ Ἀλεξανδρ. ἐν τῷ χρονικῷ.

1) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικ. Καὶ Σβετὸν. ἐν τῷ Γάλβᾳ, καὶ Ξιφιλῖνος.

Digitized by Google

καὶ μόνοις μησὶ τῆς ἀρχῆς ἀπολαύσας (2). Καὶ δὴ ὁ Βιτέλιος αὐτὸς ὅμως μετὰ Ὄθωνα ἔσχε τὴν Ἀρχὴν μακροχρόνιον· ὑπὸ γὰρ Φλαβίᾳ Οὐεσπασιανῷ καὶ υἱῷ, μετὰ Θ'. ἢ ί. μῆνας, ἐν μέσῳ μὲν τῆς Ῥώμης κατετραπώθη, ἐν μέσῳ δὲ τῷ παλατίῳ ἀπεσφάγη (3). Οὐεσπασιανὸς δὲ διὰ βίου αὐταρχήσας, ἐπὶ ἔτεσι δέκα ἐνδόξως τε καὶ εὐτυχῶς ἐβασίλευσε. Καὶ εὐδοκίμησεν ἄρα ἐπὶ τῇ τοῦ μέλλοντος προρρήσει ὁ Ἰουδαῖος ἱστορικὸς Ἰώσηπος, εἴτε ἐξ εἰκασίας τεκμηράμενος, εἴτε παρὰ τὸν ἐπισάντα κίνδυνον ἐνθουσιάσας, ὅτε ἀναιρεῖσθαι μέλλων ἐν τῷ πολέμῳ, ὡς δωρυάλωτος γεγονὼς, τήν τε τελευτὴν τοῦ Νέρωνος προεῖπε, καὶ τῷ Οὐεσπασιανῷ αὐτῷ τὴν Βασιλείαν ἐθεσπιῴδησεν (4).

§. 251.

Κατὰ τοῦτον, ἢ τὸν ἑφεξῆς χρόνον, Εὐοδίῳ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος, ἐπὶ τὸν Ἀντιοχείας προεβιβάσθη θρόνον Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος ἐπικληθείς· ὅτι αὐτὸς ἦν τὸ νήπιον ἐκεῖνο, τὸ ὁπαῖον βασάσας ὁ Σωτὴρ, ἐπρόβαλε τοῖς Ἀποστόλοις εἰς μίμησιν ἁπλῆς καὶ ἀκάκου ἀκεραιότητος (5). Οὕτως ἔγραψάν τινες (6) ἐξ ἀδήλου παραδόσεως· καθ' ὃν καὶ ἔπρεπε πάντως νὰ ὀνομά-

2) Εὐσεβ. ἐν τοῖς χρονικ. Καὶ Σβετόν. ἐν Ὄθωνι καὶ Βιτελλ. Καὶ Πλούταρχ. ἐν Ὄθωνι. Καὶ Ξιφιλῖνος.

3) Αὐτοι αὐτ.

4) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικοῖς.

5) Ματθ. ΙΗ'. 3.

6) Ὁ Μεταφραστὴς. Καὶ Νικηφ. Κάλλιστ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. λέ. Ὅρα καὶ Λεπῖνον ἐν τῷ χρονολογικῷ πίνακι τῶν Ἐκκλ. Συγγραφέων ὃς γράφει, ὅτι καὶ ἑπτάκτες ἦν παιδίον, ὅτε ὁ Ἰγνάτιος ἐν χερσὶν ἐβαστάχθη τοῦ πάντα βαστάζοντος.

Digitized by Google

ὀνομάζεται διὰ τοῦτο ὁ Ἰγνάτιος Θεοφόρος, ἐχὶ Θεοφόρος. Ἀλλ' ὅπως ἂν ἔχοι τὸ περὶ τούτου, ἐκεῖνο εἶναι βέβαιον, ὅτι ὁ Θεοφόρος οὗτος, Ἀνὴρ, συνήθης ἦν καὶ ἀκροατὴς τῶν Ἀποστόλων, συνδιατρίβων αὐτοῖς, καὶ ῥητῶν κοινωνήσας καὶ ἀπορρήτων κατὰ τὸν θεῖον χρυσόστομον (7) ἐὰν δέ τινι ὑποτεθῇ, ὅτι ἐχειροτονήθη εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Ἀντιοχείας ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ὡς ἰσορεῖ Θεοδώριτος (8). Ἀνάγκη εἶναι, ἢ τὸν Ἰγνατίου προβιβασμὸν χρόνου ὀλίγου νὰ διορίσωμεν πρότερον· ἢ τὴν τῶν Κορυφαίων ἄθλησιν χρόνου τινὰς ὕστερον. Ἦθυνε δὲ τὴν Ἀντιοχέων Ἐκκλησίαν ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος, ἐνιαυτοὺς ὡσεὶ τεσσαράκοντα (9).

ΕΤΟΣ Ο'.

§. 252.

Ἐπαναλαμβάνεται ἡ τῆς Ἱερουσαλὴμ Πολιορκία, Στρατηγοῦντος Τίτου, ὑπὸ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ, κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Ἀζύμων· Ἀπριλίου ΙΔ'. Οἱ πολιορκοῦντες κατὰ τὴν ιζ'. τοῦ Ἰουλίου καθελόντες τὸν Ἀντωνίου Πύργον, ἐγγίζουσιν εἰς τὸν Ναὸν, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἔπαυσε τοῖς Ἰουδαίοις τὸ Ταμίδ· ἡ ἐνδελεχὴς δηλαδὴ θυσία, δι' ἔλλειψιν τοῦ προσοίσοντος. Τῇ Ι'. τοῦ Αὐγούστου ὁ Ναὸς πυρπολεῖται· καὶ (μὴ δυνηθέντος οὐδὲ αὐτοῦ τοῦ Ἀρχισρατήγου Τίτου σβέσαι τὴν πυρκαϊὰν) ὁλοτελῶς κατακαίεται· ἐσημειώθη δὲ, ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν καὶ ὁ πρῶτος Ναὸς κατε-

7) Ἐν ὁμιλ. εἰς τὸν Θεοφόρ. Ἰγνάτ.
8) Ἐν Διαλόγῳ Α'.
9) Ὅρα Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱσορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. κβ'.

Digitized by Google

κατεκάη ὑπὸ Ναβυχοδονόσορος (10). Ἐφθάσθη τῇ ἡ. τοῦ Σεπτεμβρίου, πυρὶ καὶ σιδήρῳ ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἔτι τοῦ Ναοῦ ὑπελείπετο, κατασκάπτεται, καὶ, διὰ προσαγῆς τοῦ στρατοπεδάρχου, τὸ ἔδαφος ἀροτριᾶται. Ἀριθμοῦσιν οἱ μυριάδας τοὺς λιμῷ καὶ μαχαίρᾳ κατὰ τὴν πολιορκίαν ἀπολωλότας. Συνεπιλογιζομένων ὅμως τῶν κατὰ πάντα τὸν καιρὸν τοῦ πολέμου, ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τέλους (ὅσοι ἔγιναν φανεραί) διαφθαρέντων, ὁ ἀριθμὸς ὑπερφυῶς πορυφοῦται εἰς 1337490. Παρὰ τοὺς πεπτωκότας τούτους, καὶ ὁπωσδήποτε τελευτήσαντας, τῶν μετὰ τὴν ἐκπολιόρκησιν ἔτι ζώντων ἐννενήκοντα ἑπτὰ χιλιάδες ἀπεμπωλήθησαν· καὶ ἂν δὲν ἐξέλειπον οἱ ἀγοράσαι, ἐπωλοῦντο ἴσως ἔτι καὶ πολὺ πλείονες (11).

ΕΤΟΣ ΟΑ'.

§. 253.

Τροπαιοφορήσας ὁ Τίτος, μετὰ πλήθους τῶν ἐπισημοτέρων Αἰχμαλώτων, καὶ μετὰ πλουσιωτάτων λαφύρων, πλέει εἰς Ῥώμην· ἔνθα συνάμα τῷ Βασιλεῖ καὶ Πατρὶ Οὐεσπασιανῷ θριαμβεύει· ἐπὶ τοῦ πομπικοῦ τούτου θριάμβου, ὅπερ ἡ πρόοδος προήγετο ἕως εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Καπιτωλίνου Διὸς, ἐσύροντο ἑπτακόσιοι τῶν μεγαλοσωμοτέρων Ἰουδαίων, καὶ Ἰωάννης, καὶ Σίμων ὁ Γιώρας, οἱ ἐξάρχοντες τῶν στασιαστῶν. Ὧν ὁ δεύτερος, κατὰ τὸ Ῥωμαίοις Πάτριον ἔθος, βρόχῳ περιβληθεὶς, εἵστε τὴν ἀγορὰν ὅτως ἑλκόμενος

---

10) Ἰώσηπ. Ἁλώσ. Βιβλ. Ζ'. Κεφ. κζ'.

11) Ὁ Αὐτὸς αὐτ. Κεφ. μ' — μζ'.

Digitized by Google

νος, καὶ καταικιζόμενος, παρεδόθη τέως εἰς θάνατον. Κατεσόλιζον τὴν πρόπομπὴν, τὸ Ἱερὸν Βιβλίον τῆ Νόμε, τὸ πορφυρῆν Καταπέτασμα τῆ Ἁγιάσματος, ἡ πολυτάλαντος χρυσῆ τράπεζα, ἡ ἑπτάφωτος λυχνία, τὰ ἱερὰ ἄλλα τῆ Ναῦ σκεύη, πολλὰ καὶ διάφορα (12). Ταύτης δὲ μαρτύριον τῆς πομπείας, καὶ νῦν εἰσέτι ἐπιδείκνυται, ἡ τότε μὲν ἐγερθεῖσα, καὶ νῦν δὲ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ὁρωμένη ἐν Ῥώμη θριαμβευτικὴ Καμάρωσις· καὶ προσέτι καὶ τὸ νόμισμα τὸ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν Τυπωθὲν, ἐν ᾧ παρίσταται γυνὴ ὑπὸ φοίνικι καθημένη ἐν ἐλεεινῷ καὶ πενθήρει τῷ Σχήματι, μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς Judaea capta· ἡ Ἰουδαία ἁλοῦσα. Μετὰ τὸν εἰρημένων θριάμβων ὁ Οὐεσπασιανὸς ὠκοδόμησε τὸ Τέμενος τῆς Εἰρήνης, μεγαλοπρεπῶς αὐτὸ κατακοσμήσας, καὶ ἀναθέμενος ἐν αὐτῷ πάντα τὰ ἐκ τῆ Ἱερῆ τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ Σκεύη τε καὶ κοσμήματα (13).

ΕΤΟΣ ΟΒ'.

§. 254.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, Ἰωνάθης τις τὴν τέχνην ὑφάντης, ἐκίνησεν εἰς ζάσιν τὰς κατὰ Κυρηνην Ἰουδαίους, σημεῖα τε παντοῖα καὶ φάσματα ἐπιδείξειν αὐτοῖς ὑπισχνέμενος· ὅθεν καὶ πολλοῖς καταγροφῆς παραίτιος καταστὰς, αὐτὸς τέως συλληφθεὶς, καὶ εἰς Ῥώμην ἀπαχθεὶς πρὸς Οὐεσπασιανὸν, σφαδρῶς τε πρότερον κατακριθεὶς, ζῶν κατεκαύθη (14).

§. 255.

---

12) Ἰώσηπ. Ἀλώσ. Ζ'. Κεφ. ιά'. κ'. ιή.
13) Αὐτ. αὐτ. Κεφαλ. ιθ'.
14) Ἰώσηπ. Ἀλώσ. Βιβλ. Ζ'. Κεφ. λή. λθ'.

Digitized by Google

§. 255.

Λῆπος δὲ ὁ Ἔπαρχος τῆς Αἰγύπτου, τὸ τῶν Ἰουδαίων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀπέκλεισε περίφημον τέμενος, τὸ καλούμενον Ὀνεῖον. Ἦν δὲ ὁ Ναὸς ἐκεῖνος ὁ ὑπὸ Ὀνίου Σίμωνος, (υἱῷ ἑνὸς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀρχιερατευόντων, τῷ φυγόντος τὸν τότε πολεμοῦντα Ἀντίοχον) ἀδείᾳ τῷ Βασιλέως Πτολεμαίου τοῖς Ἰουδαίοις οἰκοδομηθεὶς (15), πρὸ ἐνιαυτῶν δηλονότι Τριακοσίων τεσσαράκοντα καὶ τριῶν.

ΕΤΟΣ ΟΓ.

§. 256.

Ἐν τοῖς ἑφεξῆς τῆς Αὐτοκρατορίας αὐτῷ χρόνοις ὁ Οὐεσπασιανὸς, τὴν ἐν πάσαις ταῖς τῆς Ἰουδαίας χώραις διαπιπράσκων γῆν, ἐχρηματίζετο. Κατασήσας δὲ εἰς τὰ χωρίον Ἐμμαοὺς (ὅ Νικόπολιν μετωνόμασε) στρατιώτας ὀκτακοσίους εἰς φρουράν· φόρον ἔταξε κατ' ἐνιαυτὸν εἰς τὸ Καπιτώλιον, δραχμὰς δύο ἕνα ἕκαστον τῶν Ἰουδαίων τελεῖν, καθὰ πρότερον εἰς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις Ναὸν συνετέλουν τὸ δίδραχμον (16). Ἦν γὰρ χρηματιστὴς ἄλλως ὁ Οὐεσπασιανὸς ἀκριβὴς, ὥστε καὶ ἐπὶ τῶν Οὔρων τάξαι δασμόν· προεβάλετο δὲ εἰς Ἀπολογίαν τῶν Ἀναλωμάτων τὴν ὑπερβολὴν, καὶ τὴν τῶν Ταμείων ἔνδειαν· ἔτος καὶ τὸ Καπιτώλιον ἐμπρησθὲν ἀνωκοδόμησεν (17). Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ (φασὶν)

ἔτει,

15) Ἰώσηπ. Ἀλώσ. Ζ'. Κεφ. λζ'.
16) Ἰώσηπ. Ἀλώσ. Ζ'. Κεφ. κζ'.
17) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικοῖς.

Digitized by Google

ἔτει, καὶ τὰς φιλοσόφους τῆς Ῥώμης ὁ Οὐεσπασιανὸς ἐξέωσε· καί τοι τὸ πρῶτον ὑπομένειν αὐτῶν τὸ εὐπαῤῥησίαστον ἦν ἐπιεικέστατος. Ἀλλ' Ἑλβίδιον Πρίσκον τὸν Στωϊκὸν, τὸν γαμβρὸν τῷ Θρασέᾳ, ὑπερθρασυνθέντα τέως, καὶ ἀπονενοημένως ἄγαν ἐκπαῤῥησιασάμενον, ἐξώρισέτε, καὶ ἀναιρεθῆναι προσέταξεν· ἔπειτα δὲ, καὶ τὰς φιλοσοφεῖν ἐπαγγελλομένας, εἰς πόρπακας ἔπεμπε πάντας ὅσας, πλὴν Μουσωνίου· (18) ὅτε καὶ τὸν Κυνικὸν Δημήτριον ἐξελάσας, ὡς ἔμαθεν ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς ὑπεροχίας δὲν ἔπανε νὰ καταφέρεται κατ' αὐτοῦ, διεμήνυσεν ὁ Καῖσαρ αὐτῷ· ὅτι, σὺ μὲν πάντα ποιεῖς ὥσε θανεῖν· ἀλλ' ἐγὼ ὑλακτοῦντα κύνα οὐκ ἀποκτενῶ.

ΕΤΟΣ ΟΔ'. ΟΕ'.

§. 257.

Τὰς ἀπὸ γένους τοῦ Δαβὶδ ὁ Οὐεσπασιανὸς ἀναζητεῖσθαι προσέταξεν, ἵνα μηδεὶς ἔτι ἐπὶ γῆς τῶν ἀπὸ τῆς Βασιλικῆς τοῖς Ἰουδαίοις περιλειφθείη φυλῆς, ὥσε μέγας πάλιν ἐκ τότε τῷ Ἰουδαϊκῷ ἔθνει ἐπήρτητο διωγμὸς (19). Ἀλλ' οὐδ' ἔτως ἔμεινε τὸ Ἱερὸν ἀπαλεῖψαι γένος, ἢ τοῦ κόσμου τότε κατίσχυσε δύναμις.

§. 258.

Ἐν ἔτει οὲ. χρονολογοῦσί τινες, τὴν τοῦ Ἀποστόλου Ἰούδα Καθολικὴν Ἐπιστολήν. Οἱ δὲ ἀκριβέστεροι θέλοντες

18) Τάκιτος, Σβετόνιος Διφιλῖνος.

19) Εὐσέβ. ἐν Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ΙΒ'. ἐκ τῶν Ἡγησίππου.

Digitized by Google

λοντες εἶναι (20), ὅρος ἔθεντο τὰ ὁ. καὶ οὐ. ὧν μεταξὺ πλατυκώτερον μὲν, πιθανώτατα δὲ, ἀναταχθῆναι δύναται ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη· ἐκεῖνο βέβαιον ὑπολαμβάνοντες, ὅτι ὁ Ἀπόστολος Ἰούδας ἔγραψε τὴν Καθολικὴν αὐτῶ ἐπιστολὴν ταύτην, μετὰ τὴν Δευτέραν τῶν τῦ Πέτρυ ἐπιστολῶν· πρὸς ἣν φαίνεται ὅτι ἀφορᾷ. Καὶ ὅτι τὴν ἔγραψε πρὸς αὐτὺς ἐκείνυς, τὺς ἐν τῇ Διασπορᾷ πιστὺς, πρὸς ὓς πρότερον γράψας ἦν καὶ ὁ Πέτρος, καθ' ἕνα καὶ τὸν αὐτότατον σκοπόν· ὡς γίνεται φανερὸν (λέγυσιν) ἐξ αὐτῆς πρὸς ἀλλήλας τῆς τῶν ἐπιστολῶν παραθέσεως (21).

Ἔτος Οϛ'.

§. 259.

Ἐν τύτῳ τῷ ἔτει ἀνεσάθη ὁ ἐν Ῥώμῃ χάλκινος Κολοσσὸς, μῆκος ποδῶν ἔχων ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἑπτά· (1) ἢ ρζ'. ἢ ρβ'. ἢ ρ'. ὡς ἄλλοι ἄλλως ἐμέτρησαν. Τὸν Κολοσσὸν τῦτον ἑαυτῷ μὲν ὁ Νέρων ἐχάλκευσεν. Οὐεσπασιανὸς δὲ τὴν κεφαλὴν ἀφελόμενος τῦ Κολοσσιαίυ τυράννυ, τὴν τῦ Ἡλίυ, τετέσι τὴν τῦ Ἀπόλλωνος ἀντέθηκεν, ἀκτῖσι χρυσαῖς περισέψας ἑπτά, τὸ μῆκος ἑπταπόδοις. Ἄλλ' ὁ Κόμμοδος ὕστερον, τὴν τῦ

---

20) Βεαυσώβρης καὶ Δαμφάνυης, ἐν τῇ Ἑρμηνείᾳ τῆς Καιν. Διαθήκ. Γαλλισὶ. ἐν τῷ Προλόγῳ τῷ πρὸ τῆς Ἰούδα Καθολ. Ἐπιστολ. Ὅρα καὶ Καβέον περὶ τῶν Ἐπιλησ. Συγγραφ. ἐν Αἰῶνι τῷ Ἀποστολικῷ. Σελ 15.

21) Παράθες Ἐπιστ. Ἰούδ. Ἐδαφ. ιϛ'. Καὶ Α'. Πέτρυ Α'. 1. καὶ β'. Πέτρυ Γ'. 1.

1) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικοῖς.

Digitized by Google

τῦ Ἀπόλλωνος πάλιν ἀφείλετο κεφαλὴν ἀπὸ τῆς εἰκόνος, τὴν δὲ ἰδίαν ἑαυτῦ ἐπεκορύφωσεν (2).

§. 260.

Ὡς δ' ἀπατᾶται Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος, ὁ τὸν ἐν Ῥόδῳ τότε Κολοσσὸν ὑπὸ τῶν Ῥοδίων ἀνατεθεῖσθαι τῷ Διὶ ἑξηκοντῶν (3), τὸν ἐπὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν πόδας εἰς ὕψος ἐκτρέχοντα. Ὁ τῆς Ῥόδου Κολοσσὸς, ὁ εἰς ρν'. ποδῶν ὕψος ἀνατρέχων (4), τὸ Χάρητος τῦ μαθητῦ τῦ περιφήμου Λυσίππου δημιούργημα· ὃν τὸν ἀντίχειρα μόνον, καὶ ὁ πλέον μακρόχειρ περιπλακῆναι μόλις ἠδύνατο ἐναγκαλισθείς· ὁ Κολοσσὸς ἐκεῖνος (φημὶ), οὐχὶ τῷ Διΐ, ἀλλὰ τῷ Ἀπόλλωνι ἀφιέρωτο, ἢ τῷ Ἡλίῳ· καὶ οὐχὶ ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις, ἀλλὰ Τριακοσίοις σχεδὸν ἐνιαυτοῖς πρὸ τῆς τῦ Κυρίου ἐνσαρκώσεως ἱδρυται· μετὰ δὲ ἔτη ἑξήκοντα ἀπὸ τῆς αὐτῦ καθιδρύσεως, σεισμῷ τιναχθεὶς κατέπεσε· καὶ πεσὼν πτῶμα ἔμενε δι' ἐτῶν ὀκτακοσίων ἐννενήκοντα τεσσάρων· ἤτοι: ἕως τῦ μετὰ χριστὸν 672. ὅτε Μωαβίας ὁ ἕκτος τῇ διαδοχῇ τῶν Καλίφων, ἐκπολιορκήσας τὴν Ῥόδον, ἐπώλησε τὸν χαμαὶ κατακείμενον Κολοσσὸν Ἰουδαίῳ τινὶ ἐμπόρῳ· ὅστις διὰ νὰ μεταφέρῃ ἐκεῖθε τὸν χαλκὸν εἰς κομμάτια, ἐχρειάσθη νὰ ἐπιφορτίσῃ ἐννεακοσίας Καμήλους (5).

2) Ἰώσηπ. Σκαλίγερος, ἐν ταῖς εἰς τὰ Εὐσέβ. χρονικ. παρατηρήσεσιν.

3) Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ιέ.

4) Πλίνιος Βιβλ. τῆς Φυσ. Ἱστορ. ΛΔ'. Κεφ. Ζ'. Καὶ Στράβων Γεωγρ. Βιβλ. ΙΔ'.

5) Μάτθαι Αὐγουστ. Καλμέτ. ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς θείας Γραφῆς.

Digitized by Google

ἘΤΟΣ ΟΖ'. ΟΗ'.

§. 261.

Ἐν Κύπρῳ τρεῖς πόλεις σεισμῷ κατεπτώθησαν (6). Τȣ́των δὲ μνεία γίνεται καὶ ἐν τοῖς Σιβυλλικοῖς (7).

„Καὶ τότε δὴ Σαλαμῖνα, Πάφον θ' ἅμα σεισμὸν ὀλέσσει.

„Κύπρον ὅταν περίκλυστον ὑπερκλονέῃ μέλαν ὕδωρ.

Ἐν δὲ τῷ οή. λοιμὸς ȣ̃τως ἰσχυρὸς ἐνέσκηψε τῇ Ῥώμῃ, ὡς ὑπὲρ μυρίȣς ἐκθνήσκειν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· (8) ȣ̃ δὴ λοιμȣ̃ καὶ ὁ Ἱστορικὸς ἐμνήσθη Σβετόνιος.

§. 262.

Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον, ὑπολαμβάνȣσί τινες, ὅτι Λῖνος, ὁ μετὰ τȣ̀ς Ἀποστόλȣς πρῶτος χρηματίσας Ῥώμης Ἐπίσκοπος, πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν· (9) διοικήσας μὲν τὸν θρόνον ἔτη ιά. καὶ μῆνας β'. καὶ ἡμέρας τινάς. Καταλιπὼν δὲ Κλῆτον Διάδοχον, ὃν καὶ Ἀνάκλητον, καὶ Ἀνέγκλητον, ὀνομάζȣσι τὸν αὐτόν. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι Εὐσέβιος ἐν τοῖς χρονικοῖς ἀναφέρει τὴν Ἀνεγκλήτȣ ἐπισκοπὴν μετὰ τέσσαρας χρόνȣς βραδύτερον· τȣτέστιν εἰς τὸ ἔτος τὸ πβ'. Καίτοι γὰρ καὶ αὐτὸς ἐν ἄλλοις (10), ἱστορεῖ τὸν Λῖνον, δυωκαίδεκα ἐνιαυτοῖς τὴν λειτȣργίαν καταχεῖν· ἀλλὰ τὴν Διαδοχὴν τȣ̃ Λίνȣ, ἐκ τȣ̃ ξθ'. τελευτῶντος ἴσως ἐνιαυτȣ̃·

6) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικοῖς.

7) Παρὰ Ἰωσήπῳ Σκαλιγέρῳ, ἐν ταῖς εἰς τὸ Εὐσέβ. χρονικ. παρασημειώσεσι.

8) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικοῖς.

9) Διονύσ. Πετάβ. ἐν τῷ Λογις. τῶν χρόν. Μέρ. Α'. Βιβλ. Ε'. Κεφ. Ε'.

10) Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ιγ'.

Digitized by Google

αυτῷ· ἢ ἑκτῷ ὁ. ἀναλογίζεται ἐν τῷ χρονικῷ· καὶ εἰς τὸ πβ'. ἀρχόμενόν πε, ἀποπερατοῖ· ὥσε καὶ ὅτως ἐνιαυτὸς συναποτελεῖθαι τῆς Λίνε Ἀρχιερατείας τὰς δυωκαίδεκα. Ἀλλ' ἐπιεικῶς ἡ τῶν πρώτων δ'. ἢ ὁ. τῆς Ῥώμης Ἐπισκόπων διαδοχὴ, συγκεχυμένη ὡς τὰ πολλὰ ὁμολογεῖται παρὰ πάντων καὶ ἄδηλος.

ΕΤΟΣ ΟΘ'.

§. 263.

Ἐν τούτῳ τῷ ἔτει Οὐεσπασιανὸς τελευτᾷ, σχεδὸν ὀγδοηκοντούτης τὴν ἡλικίαν προβεβηκὼς, ἐκ λειεντερίας. Φασὶ δὲ ὅτι καὶ τὰ ἕκατα πνέων ἐχρημάτιζεν ὅμως ἔτι τοῖς ὡς αὐτὸν εἰς πρεσβείαν πολλαχόθεν ἀποσελομένοις· ἔλεγε γὰρ: „ὅτι δέον τὸν Αὐτοκράτορα ἑστῶτα θνήσκειν, καὶ μὴ κατακείμενον· ἔλεγε δ' ἔτι ψυχορραγῶν: οἶμαι δὴ, ὡς ὅσον οὔπω ἐκθεωθήσομαι· ἀποσκώπτων δηλονότι εἰς τὴν ἐν ἔθει οὖσαν παρὰ Ῥωμαίοις τελεῖθαι τῶν ἀποθνησκόντων Αὐτοκρατόρων μάταιον Ἀποθέωσιν (11).

§. 264.

Διαδέχεται δὲ τὸν θρόνον Τῖτος, πρῶτος αὐτὸς ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ γνήσιος υἱὸς τῷ Οὐεσπασιανῷ καὶ Διάδοχος. Οὗτος πρὸ τῆ βασιλεῦσαι, ὅτως ἀπηνὴς ἐδόκει· καὶ τυραννικὸς, ὡς ὑπὸ πολλῶν καὶ Νέρων ἄλλος ὀνομαθῆναι. Βασιλεύσας δὲ τοσοῦτον ἐπιεικὴς ὤφθη καὶ φιλάνθρωπος, ὥσε τῇ ἀνθρωπίνῃ γένεσ ἐντρύφημάτε καὶ ἀγάπησις προσαγορευθῆναι. Αἱ Τίτυ

 εὐποι-

11) Σβετόν. εἰς τὸν Οὐεσπασ. Κεφ. κδ'. καὶ Δίων.

Digitized by Google

εὐποιΐας ἐξαπλῶντο ἔτι καὶ πρὸς τὰς αὐτῷ ἀπεχθανομένας· „ὐδείς ποτε ἀπ' αὐτῆ ἀπῆλθεν ἀποτυχὼν „τῆς ἐφέσεως· ὅτι καὶ μηδένα δεῖν (αὐτὸς ἔλεγεν) ἀθυ„μοῦντα τῆ βασιλεύοντος ἀπαλλάτεσθαι. Καί ποτε καὶ ἐπὶ τραπέζης ὢν εἶπεν· „Ἀπώλετόμοι ἡ ἡμέρα (ὦ φίλοι·) καθ' ἣν ὐδένα δηλονότι εὐεργετήσας ἔτυχε (12).

ΕΤΟΣ Π'.

§. 265.

Κατὰ τοῦτο, ἢ κατ' ἀρχὰς τῆ ἐφεξῆς ἔτους (1) τὸ Βέσβιον ὄρος κατὰ κορυφῆς ῥαγὲν, καὶ πῦρ ἐξαίσιον ἀναβλύσαν, κατέφλεξε πᾶσαν τὴν πέριξ χώραν, σὺν ταῖς ἐπ' αὐτῆς Κώμαις, καὶ πόλεσιν· ὥσε τὴν τέφραν φασὶ (2) μέχρις Ἀφρικῆς, καὶ Συρίας, καὶ Αἰγύπτε διασκεδασθῆναι. Τότε δὲ κατηδαφίσθησάντε καὶ κατεβυθίσθησαν Πομπηϊόπολις καὶ Ἡράκλεια· ἀφ' ὧν καθ' ἡμᾶς τόσα περιεργείας ἄξια ἀνακαλύπτεται ἀνεξορυσσόμενα ἀρχαιότητος δείγματα· πλησίον ἐν ἀγρῷ τότε ὁ γηραιὸς Πλίνιος διάγων, ἐκπυθόμενος εὐθέως ἐπολυπραγμόνει φιλοσοφικῶς τὸ πάθος τῆς φύσεως, καὶ προσήγγιζε μᾶλλον καὶ μᾶλλον παρατηρῶν· ἐφόρει δὲ καὶ προσκεφάλαιον ἐπὶ κεφαλῆς, ἵνα μὴ ὑπὸ τῶν καταπιπτόντων ἄνωθεν λίθων χαλαζηδὸν συντριβῆ· ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀποφορᾶς ὅμως τῆς θειώδους βαρυοδμίας ἀποπνιγεὶς ἐξέλιπε (3).

§. 266.

---

12) Σβετόνιος ἐν τῷ Βίῳ καὶ ἄλλοι.

1) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικοῖς.

2) Δίωντε καὶ Ξιφιλῖνος.

3) Πλίνιος ὁ Νεώτερος Βιβλ. ς'. Ἐπις. ιϛ.

Digitized by Google

§. 266.

Τῆς τῦ Βεσβίυ ταύτης φοβερᾶς ἀπερεύξεως γίνεται μνεία, καὶ ἐν τοῖς Σιβυλλικοῖς ἔπεσιν.

„Ἀλλ' ὁπόταν χθονίης ἀπὸ ῥαγάδος Ἰταλίδος γῆς,
„Πυρσὸς ὑπαστράψας εἰς ἠρανὸν εὐρὺν ἱκάνῃ,
„Πολλὰς δὲ φλέξῃ πόλιας, καὶ Ἄνδρας ὀλέσσῃ· κξ,
Ἔνθα τὸ σύμπτωμα ἡ Σιβύλλα ἀναλογίζεται, ὡς ποινὴν τῦ κατὰ τῶν εὐσεβῶν διωγμῦ, τῦ ἐπὶ Δομιτιανῦ ἐγείρεσθαι μέλλοντος. Τοιυτοτρόπως ὁ Προφήτης ἔτος, (καθώς τις εἶπε (4), τὰ πολὺ πρότερον αὐτῦ συμβάντα, ὡς μέλλοντα προανεφοίβασεν.

Ἔ Τ Ο Σ ΠΑ'.

§. 267.

Τῖτος τελευτᾷ, ἔτη δύο, καὶ μῆνας σχεδὸν τρεῖς αὐταρχήσας. Ἰσόρηται δὲ ὁ τότε θάνατος πολυτρόπως. Οἱ μὲν λέγεσιν, ὅτι ὑπὸ νόσε ὁποίας δήποτε τέθνηκεν, ἐν ᾧ χωρίῳ καὶ ὁ Πατὴρ αὐτῦ προτελευτήσας ἦν πρὸ δύο ἐνιαυτῶν (5). Οἱ δὲ, ὅτι ἐν κιβωτῷ πλήρει χιόνος ἐμβληθεὶς (6). Οἱ δὲ, ὅτι λαγωὸν τῶν θαλασσίων βεβρωκώς (7). Οἱ δὲ, ὅτι ἐντὸς Βαλανείυ ἀποπνιγείς (8). Οἱ δὲ, ὅτι ὑπὸ μίας, εἰς τὸν ἐγ-

4) Ἰώσηπ. Σκαλίγερ. ἐν τοῖς εἰς τὸ χρονικὸν Εὐσεβίυ παρατηρήσεσιν.

5) Ἱερώνυμος ἐν τοῖς Εὐσεβίυ χρονικοῖς.

6) Δίων παρὰ Σκαλιγέρῳ ἐν τοῖς εἰς τὸ Εὐσέβ. χρονικ. παρατηρήσεσιν.

7) Ὁ τζέτζης Σελ. 103. παρὰ τῷ Αὐτῷ αὐτ.

8) Πλύταρχος περὶ Ὑγιειν. Παραγγελμ.

Digitized by Google

κέφαλον αὐτȣ̃ παρεισδυσάσης, σφακελισθείς (9). Οἱ πλεῖστοι ὅμως ὑποπτεύονται, ὅτι δηλητηρίῳ φαρμάκῳ ὑπὸ τȣ̃ ἰδίȣ ἀδελφȣ̃ ἐδολοφονήθη (10).

ἘΤΟΣ ΠΒ'.

§. 268.

Ἐπίσκοπος Ῥώμης καθίσταται δεύτερος ὁ Ἀνέγκλητος (11). Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ ἐμπρησμὸς μέγας ἐγένετο (12). Καὶ τȣ̃ ἐμπρησμȣ̃ φοβερωτέρα ἔτι καὶ ὀλεθριωτέρα, ἡ Δομιτιανȣ̃ Βασιλεία, Οὗτος γὰρ μετὰ τὴν τȣ̃ Ἀδελφȣ̃ Τίτȣ τελευτὴν τὸ Κράτος διαδεξάμενος, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπιείκειαν, καὶ δικαιοσύνης πρόσχημα ἐπιδείξας, μετ' ȣ̓ πολὺ δὲ τὸν Τύραννον παραστήσας, βιαιότατός τε καὶ ἀπηνέστατος ἀνεφάνη, καὶ ȣ̓δὲν ȣ̓δὲ τȣ̃ Νέρωνος αὐτȣ̃ τὰς ἄλλας αἰσχρȣργίας ἀπολειπόμενος (13).

ἘΤΟΣ ΠΓ'. ΠΔ'.

§. 269.

Δομιτιανὸς τῆς Συγκλήτȣ ψηφισαμένης αὐτὸς μὲν Κύριος καὶ Θεὸς καλεῖσθαι ἠξίωσε· τὴν δὲ ἰδίαν γυναῖκα Σεβαστὴν ἀνηγόρευσεν (14).

§. 270.

---

9) Τȣ̃το τοῖς Ἰȣδαίοις πέπλασται, παρὰ Σκαλιγέρ. ἔνθ. εἴρηται.
10) Σβετόν. καὶ Δίων, καὶ Ὁρόσιος Βιβλ. Ζ'. Κεφ. ϛ'.
11) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικ. Ὅρα καὶ ἀνωτ. §. 262.
12) Εὐσέβ. αὐτ.
13) Σβετόν. Ξιφιλ.
14) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικοῖς.

Digitized by Google

§. 270.

Οὗτος εὐνυχίζεσθαι τὰς ἄῤῥενας ἀπεκώλυσεν· ὅθεν „τις ἐν Αἰγύπτῳ θέλων εὐνυχισθῆναι. Βιβλίδιον ἀνέ„δωκεν ἐν Ἀλεξανδρίᾳ Φήλικι ἡγεμονεύοντι, ἀξιῶν „ἐπιτρέψαι Ἰατρῷ τὰς διδύμας αὐτῷ ἀφελεῖν· ἄνευ „γὰρ τῆς τοῦ Ἡγεμόνος ἐπιτροπῆς τοῦτο πράττειν „ἀπειρῆσθαι οἱ ἐκεῖ Ἰατροὶ ἔλεγον (15). Καὶ τοῦτο δ' „ἄντις τῶν Δομιτιανῷ ἐπαινέσειεν, ὡς ὑ παρεῖδεν ἀδι„κημένην τὴν φύσιν. Διὸ καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς πάπας Ῥώμης Γαγγανέλης, πολλῶν ἐπαίνων ἐπαξίως ἔτυχε δι' αὐτόγε τοῦτο· ὅτι τὴν ἐκτομὴν τῶν παιδογόνων εἰς καλλιφωνίαν ἀπαγορεύσας, ἣν τὸ ἐν τῷ Βατικανῷ χοροσάσιον τῶν μουσικῶν ὑδόλως ἀπεδοκίμαζεν, ἀνεκτότερον ἔκρινε, λιγυρωτέραν μελῳδημάτων τὴν ἐκκλησίαν σέρεσθαι, ἢ τῶν πρὸς γενεσιουργίαν ἀναγκαίων ὀργάνων ἀφαιρεῖσθαι ἀνθρώπινον.

§. 271.

Ὁ δ' αὐτὸς Δομιτιανὸς ἐν ἔτει πδ'. τρεῖς τῶν Ἐσιάδων Ἱερειῶν, τῶν παρθενεύειν τέως ἐπαγγελλομένων, καὶ τὸ ἄνθος διατηρεῖν τῆς ἁγνίας ὀφειλουσῶν ἀδιάφθορον, ὥσπερ καὶ τὸ τῆς Ἑσίας πῦρ ἀκατάσβεστον, φθορᾶς ἀλόντας, κατορυχθῆναι ζώσας κατεδίκασε· καὶ διεκδικητὴς ἄρα σωφροσύνης τε καὶ ἁγνίας ἐγίνετο, ὁ πάντων ἀνθρώπων λαγνότατος (16).

15) Ἰδεῖν. ὁ μάρτυς παρὰ τῷ Σκαλιγέρ. ἐν ταῖς εἰς τὰ Εὐσέβ. χρονικ. Παρατηρ.

16) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικ. ὅρα καὶ Φιλοστράτου Βιβλ. Ζ'. παρὰ τῷ Σκαλιγέρῳ, ἐν ταῖς εἰς τὸ Εὐσέβ. χρονικ. παρατηρήσεσιν.

Digitized by Google

ἘΤΟΣ ΠΕ΄ — ή.

§. 272.

Δεύτερος Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπος καθίσταται Ἀβίλιος, ὁ χρόνους δέκα καὶ τρεῖς τὸν τοῦ Μάρκου θρόνον ἰθύνας (17). Λέγουσι δὲ ὅτι ὁ Ἀβίλιος οὗτος, εἷς ἦν ἐκ τριῶν Ἱερέων, οὓς ὁ Ἀπόστολος Μάρκος ἔδωκεν Ἀννιανῷ, ὃν ἐπὶ τῆς Καθέδρας ἑαυτοῦ διάδοχον προεβίβασεν· συνεργάτας αὐτῷ ἐσομένους, καὶ τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας συμποίμενας.

§. 273.

Κατὰ τὸ πέ. ἔτος ὁ Δομιτιανὸς πολλοὺς τῶν εὐπατριδῶν τῆς ῥώμης ἐξήλασεν (18). Ὅθεν ἀστείως ὁ Φιλόστρατος (19) εἰπὼν ὅτι ἠκρωτηριάσθη ἡ βουλὴ τοὺς εὐ„δοκιμωτάτους, ἔδωκε νὰ συλλογισθῶμεν, ὅτι ὁ ἀπαγορεύων τὸν κατὰ μέρος ἄνθρωπον εὐνουχίζεσθαι, τὴν πόλιν εὐνούχιζεν.

§. 274.

Κατὰ τὸ πϛ΄. ὠκοδόμησεν ὁ Δομιτιανὸς τὸν ἐν Ῥώμῃ Ναὸν τὸν Ἄξυλον· (20) πότερον δὲ ἄρα, ὅτι οὐδόλως ξύλον ἔλαβε χώραν εἰς τὴν ἐκείνου ἐξοικοδόμησιν, τὸν Ναὸν Ἄξυλον ὠνόμασαν; ἢ κατὰ Γραφικὸν παρεισφρῆσαν σφάλμα, Ἄξυλον ἀναγινώσκομεν, ἀντὶ Ἄσυλον, ὥστις (21) ὑπέλαβεν.

§. 275

---

17) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικ. καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ΄. Κεφ ιδ΄.

18) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικοῖς.

19) Βιβλ. Ζ΄. τῶν εἰς τὸν Βίον Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως.

20) Εὐσέβ. ἐν χρονικοῖς.

21) Ἰώσηπ. Σκαλίγερ. ἐν ταῖς εἰς τὰ χρονικ. Εὐσέβ. παρατηρήσεσιν.

Digitized by Google

§. 275.

Περὶ τὰ θεάματα ἔκδοτος ὢν ὁ Δομιτιανὸς, καὶ ἀφειδὴς τὰς εἰς ταῦτα δαπάνας, συνέτησε μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἐν ἔτει πζ'., καὶ ἀγῶνα πενταετηρικὸν(22). Διὶ τῷ Καπιτωλίῳ ἀφοσιώσας τοῦτον τρισσὸν· (23) Μουσικὸν, Ἱππικὸν, γυμνικόν.

§. 276.

Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει (πζ'.), ἐξ αἰτίας τῶν βαρυτάτων καὶ ὑπερόγκων δασμῶν, συνέβησαν καὶ ἐκ τῶν Δάκων παρὰ τῷ Ἴστρῳ, καὶ τῶν Νασαμώνων τῶν ἐν Λιβύῃ, ἐπαναστάσεις· καὶ δὴ, καὶ ὁ τούτων ὄλεθρος(24). Περὶ δὲ τῶν Νασαμώνων Ἰστοροῦσιν (25), ὅτι κατ' ἀρχὰς μὲν ἦτοι, Φλάκκον τὸν Νομιδίας Ἡγεμόνα κατ' αὐτῶν στρατεύσαντα, κατὰ κράτος ἐνίκησαν, ὥστε διαρπάσαι καὶ τὸ στρατόπεδον. Ἀλλ' ἐκεῖ πλήθας τροφῶν, καὶ οἴνου εὑρόντες, καὶ καταμεθυσθέντες, ἐν ᾧ ἔπειτα βαθέως ἐκάθευδον, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Φλάκκου αἴφνης ἐπελθόντος, ἅπαντες διεφθάρησαν. Καὶ τὸ μὲν ἓν τῶν Ῥωμαίων ἀνδραγάθημα τότε, τοσοῦτον. Ὁ δὲ Δομιτιανὸς ἐπαρθεὶς ἐπὶ τούτῳ, εἶπε πρὸς τὴν βουλὴν παρελθὼν, ὅτι: Νασαμῶνας ἐκώλυσα εἶναι, ἤ, (ὡς ἔτι κωμικώτερον ἄλλος (26) τὴν τοῦ τυράννου παρίσησιν ἔπαρσιν·) ἐν ᾧ ὁ Δομιτιανὸς ἐπέτευε, τοῦτο μεταξὺ παρεφθέγξατο: μὴ βέλεσθαι Νασα-

22) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικ.

23) Σβετόν. ΙΔ'. Κηνσορῖνος Κεφ. ΙΒ'.

24) Εὐσέβ. ἐν χρονικ.

25) Ζωναρᾶς.

26) Ἀριστείδης ἐν τῷ Σμυρναϊκῷ.

Digitized by Google

Νασαμῶνας εἶναι· ἔπειτα: Ἀπώλοντο οἱ Νασαμῶνες.

§. 277.

Ἐπειδὴ ἐν τῷ πή. ἔτει, εὐτύχησαν ὅπωσῶν κατὰ Γερμανῶν τὰ Ῥωμαίων ὅπλα, ὁ Δομιτιανὸς διὰ νὰ κατασήσῃ τὴν μνήμην τῶν κατορθωθέντων αἰδίου, μετενόμασε τὸς δύο μῆνας Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον· εἰς Γερμανικὸν καὶ Δομιτιανὸν (27). Ἐν δὲ τῷ ἑφεξῆς ἔτει ὑ. πολλὸς τῶν ἐν Ῥώμῃ εὐπατρεδῶν ἀνεῖλε, καὶ τὸς Μαθηματικὸς καὶ φιλοσόφως ὑπερορίως ἀπήλασεν (28).

ΕΤΟΣ ϛΑ' — ϛΓ.

§. 278.

Κατὰ Δακῶντε καὶ Γερμανῶν θριαμβεύων τὴν ὑπ' αὐτῶν τελεσθεῖσαν οἰκεμένην εἰκόνων τῶν αὐτῷ καὶ Ἀνδριάντων ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν ἐμπίπλησι (29). Καὶ τὴν πρωτεύσασαν τῶν Ἐσιάδων, ὀνόματι Κορνηλίαν, ζῶσαν ἐνθάπτει μετὰ τῶν συνήθων καὶ φίλων αὐτῆς (30). Περὶ δὲ τὸ ιϛ'. καὶ Ἀμπελον φυτεύειν ἀπηγόρευσεν (31). Ὅθεν ἀναλογιζόμενος τε δύο ταῦτα Θεσπίσματα τῷ Δομιτιανῷ. Εὐνέχως τε μὴ ποιεῖν, Ἀμπέλως τε μὴ φυτεύειν· ἔλεγεν ἀξιόως Ἀπολλώνιος

ὁ

27) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικοῖς.
28) Αὐτ. αὐτ. καὶ Φιλόστρατ. ἐν Βιβλ. Ζ'. τῶν εἰς τὸν Ἀπολλων. Βίον. Καὶ Αὖλος Γέλλιος Βιβλ. ΙΕ'. Κεφ. ιά.
29) Εὐσέβ. ἐν χρονικ. καὶ Ξιφιλῖνος.
30) Εὐσέβ. Αὐτ. ὅρα καὶ Πλίν. τὸν Νεώτερ. Βιβλ. Δ'. Ἐπιστ. ιά.
31) Εὐσέβ. Αὐτ.

Digitized by Google

ὁ Τυανεὺς (32), ὅτι „τὰ προσήγματα ταῦτα ἐ πρὸς ἐμέ· „μόνος γὰρ ἴσως ἀνθρώπων, ἔτε αἰδοίων δέομαι, „ἔτε οἴνε. Λάληθε δὲ ὁ θαυμασιώτατος τῶν μὲν ἀνθρώπων φειδόμενος, τὴν δὲ γῆν εὐνεχίζων.

ΕΤΟΣ ϛΔ'.

§. 279.

Τρίτος Ῥώμης Ἐπίσκοπος ὁ Κλήμης (1). Διαδεξάμενος Ἀνέγκλητον, μετὰ δέκα καὶ δύο ἔτη, ὅσα γίνονται, ἐὰν ἔτος κατὰ τὸ πβ'. ἐπεσκόπευσεν. Ἄλλοι ὅμως (2) τάττουσι τὴν διαδοχὴν τῦ Κλήμεντος, χρόνοις ὐκ ὀλίγοις πρότερον. Γίνεται δὲ τῦ Ἱερῦ Κλήμεντος μνεία ἐν τῇ πρὸς Φιλιππησίους τῦ Παύλε ἐπιστολῇ (3). Σώζεται δὲ καὶ ἡ ἐπιστολὴ, ἡ ὑπὸ τῦ αὐτῦ Κλήμεντος γραφεῖσα τε καὶ πεμφθεῖσα πρὸς Κορινθίους, ἥτις πολλῶν τε καὶ μεγάλων παρὰ τοῖς πατράσιν ἐπαίνων ἀξιωθεῖσα, Δευτέρας πως, μετὰ τὰς Κανονικὰς τῶν Ἀποστόλων ἐπιστολὰς, ἔλαχε τάξεως. Ἐγράφη δὲ αὕτη πρὸς τὺς ἐν Κορίνθῳ διαχιζομένυς πισὺς, μετὰ τὰς ἐκεῖ συμβάσας συμφορὰς τε καὶ περιστάσεις κατὰ τὸν διωγμὸν τὸν ἐπὶ Νέρωνος (4). περὶ τὸ ὁ. δηλ. ἀπὸ χρι-

τῦ

32) Παρὰ Φιλοστρ. ἐν τῷ Ἀπολλων. Βίῳ, Βιβλ. ε'.

1) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικ. Καὶ ἐν τῇ Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ΙΕ'. Ὅρα καὶ Εἰρηναίου Βιβλ. Γ'. Κεφ. γ'.

2) Καβέος ἐν τῷ Ἀποστολ. Αἰῶνι. Σελ. 28. Ὅρα καὶ ἐν τῷ Πεταβίε Λογισθρ. τῶν χρόνων. Μέρ. Α'. Βιβλ. Ε'. Κεφ. Θ'. Σημ. (1) ἐν Σελ. 244. τῆς ἐν Ἀμστελοδ. καὶ Λειψ. Ἐκδόσ. 1745.

3) Κεφ. Δ'. 3.

4) Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. Ιϛ'.

Digitized by Google

ςȣ̃ ἔτος. Ἐὰν ὑποτεθῇ, ὡς ὑπετέθη ἀνωτέρω (5), περὶ τὸ ξή. γενέσθαι τὸ τῶν Κορυφαίων Ἀποςόλων μαρτύριον. Τὰ δὲ περὶ τȣ̃ Ἱερȣ̃ Κλήμεντος μνημονευθέντα, τά τε ἄλλα, καὶ τὰ περὶ τῆς ἐπὶ Τραϊανȣ̃ ὕςερον ἐξορίας αὐτȣ̃ εἰς τὴν Ταυρικὴν χερσόννησον, καὶ τῆς διὰ μαρτυρίȣ ἀθλήσεως· ταῦτα ȣ̓δεὶς πρὸ τȣ̃ Ε΄. Αἰῶνος φαίνεται ἱςορῶν· περὶ τȣ́των σιγῶσι καὶ Εἰρηναῖος, καὶ Τερτυλλιανὸς, καὶ ὁ Ἀλεξανδρεὺς Κλήμης· καὶ ȣ̓δὲ λόγον ὅλως ποιεῖται, ȣ̓δ' αὐτὸς ὁ τȣ̃ παμφίλȣ Εὐσέβιος.

§. 280.

Ἑρμᾶς ὁ ἐπικληθεὶς ποιμὴν, κατὰ τὸν αὐτὸν ἤκμαζε χρόνον. Ἦν δὲ φασὶν Αὐτὸς ȣ̃τος ὁ ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίȣς ἐπιςολῇ (6) ἀναφερόμενος· Ἀνὴρ Ἀποςολικός· Συγγραφεὺς τῆς Βίβλȣ ἥτις ποι μὴν ἐπωνόμαςαι καὶ αὐτὴ· ἧς καὶ Εὐσέβιος μνημονεύει (7), ἐπιλέγων ὅτι πρός τινων μὲν ἀντιλέλεκται, ὑφ' ἑτέρων δὲ εἰσαγωγικῆς χάριν ςοιχειώσεως ἐγκρίνεται. Ἀλλὰ φέρονται καί τινες, οἱ τὴν Συγγραφὴν ταύτην ταῖς Κανονικαῖς Βίβλοις ἐναρίθμιον ἔταξαν (8).

ἘΤΟΣ

5) §. 246.

6) Κεφ. Ἰς΄. 14.

7) Ἐκκλ. Ἱςορ. Βιβλ. Γ΄. Κεφ. γ΄.

8) Εἰρην. Βιβλ. Δ΄. Κεφ. γ΄. Κλήμ. Ἀλεξανδρ. Στρωμ. Βιβλ. Α΄. καὶ Β΄. Τερτυλλ. περὶ Προσευχ. Κεφ. ιβ΄. Ὠριγέν. Ὁμιλ. Η΄. τῶν εἰς τȣ̀ς Ἀριθμ. καὶ ἄλλοι παρὰ Κοτελερίῳ.

Digitized by Google

Ἔ Τ Ο Σ ϙΕ' καὶ ϙϛ'.

§. 281.

Ὁ Θεῖος Πολύκαρπος, Σμύρνης Ἐπίσκοπος ὑπὸ τȣ̃ Ἀποςόλȣ Ἰωάννȣ χειροτονεῖται (9). Ὅθεν καὶ τȣ̃τον εἶναι τὸν Ἄγγελον τῆς Σμυρναίων Ἐκκλησίας περὶ ȣ̃ λόγος γίνεται ἐν τῇ Ἀποκαλύψει (10). Ἐν δὲ τῷ ϙέ. τȣ́τῳ, ὅ τὸ δέκατον τρίτον τῆς τȣ̃ Δομιτίȣ Βασιλείας ἀριθμεῖται, ἐτελείωσε καὶ Ἰώσηπος ὁ Φλάβιος, τὴν τῆς Ἀρχαιολογίας αὐτȣ̃ Ἱςορίαν, ἔτος αὐτὸς ἄγων τῆς ἡλικίας αὐτȣ̃ τὸ ἕκτον καὶ πεντηκοςόν (11). Τȣ̃ Συγγραφέος τȣ́τȣ Θαυμαςὴ πάντως ἡ ὑπὲρ τȣ̃ χριςȣ̃ κατατεθεῖσα μαρτυρία (12). „Γίνεται δὲ (γρά„φοντος) κατὰ τȣ̃τον τὸν χρόνον Ἰησȣ̃ς σοφὸς Ἀνὴρ. „(εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή·) ἦν γάρ παραδόξων „ἔργων ποιητής· διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἡδονῇ τ' „ἀληθῇ δεχομένων· καὶ πολλȣ̀ς μὲν Ἰȣδαίȣς, πολλȣ̀ς „δὲ ἑλληνικȣ̀ς ἐπηγάγετο· ὁ χριςὸς ȣ̃τος ἦν. Τὴν μαρτυρίαν ταύτην τινὲς τῶν ὕςερον (13) νοθείας ἐνεκάλεσαν, ἀδρανεςάτοις ἐπιχειρήμασι προσχρησάμενοι· πρὸς ἅ, καὶ τῶν ὕςερον ὁμοίως πολλοὶ, γενναίως ἀπήντησαν·

---

9) Καβέος ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησ. Συγγραφέων, ἐν τῷ Αἰῶνι ὃν τῶν Γνωςικῶν ἐπιγράφει, ἐξ εἰκασίας Οὐσσερίȣ τὴν Πολυκάρπȣ χειροτονίαν ἐν ἔτεσι 94. ἢ 95. ὑποτίθησιν.

10) Κεφαλ. Β' 8.

11) Ὅρα Ἰȣδαϊκ. Ἀρχαιολογ. Βιβλ. Κ'. Κεφ. Θ'.

12) Αὐτ. Κεφ. ΙΗ'. Κεφ. δ'.

13) Οἷος ἐν ἄλλοις Τανακυΐλλος ὁ Φάβερ ἐν Διατριβῇ, ἣν ἔτει 1655. ἐξέδοτο.

Digitized by Google

τησαν· (14) καὶ τὸ ἐκείνων θράσος ἱκανῶς ἀπέλεγξαν· τῷ ὄντι δὲ, τίς ἡ εὐχέρεια, τῇ ὑποπτον ἐθέλειν ἀποφῆναι, (ὐδενὶ σὺν λόγῳ·) μαρτυρίαν, ἣν πρῶτος Εὐσέβιος ἐν ἔτει τκδ'. ἐκ τῶν τότε παρ' ἕλλησίτε καὶ Ἰουδαίοις ἔτι ἀναγινώσκεσθαι δυναμένων Κωδίκων λαβὼν ἐδημοσίευσε, μηδενὸς ἀντιπεῖν ὅλως κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους τολμήσαντος; πῶς δὲ, καὶ διὰ πεντεκαίδεκα σχεδὸν ἑκατονταέτων ἐνιαυτῶν, τὴν μαρτυρίαν ταύτην, ἅπασι τοῖς τῆ Ἀρχαιολόγῳ Ἰωσήπου Βιβλίοις ἐμφερομένην, ὐδεὶς πρὸ τῶν νεωτέρων τούτων Κριτικῶν, εἰς ἀμφιβολίαν πρὶν ἀναπαλέσαι ἐτόλμησεν· εἶτα καὶ τίνα λόγον ἔχει τὸ κρίνειν, ὅτι περὶ τοῦ χριστοῦ, περὶ οὗ καὶ οἱ πορρωτάτω Ἐθνικοὶ, οἷον Τάκιτος, καὶ Σβετόνιος, καὶ Πλίνιος, καὶ ἄλλοι, μνείαν τινὰ ἐποιήσαντο, μόνος ὁ Ἰουδαῖος Ἰώσηπος, ὁ τὰ κατ' αὐτὸν ἐν τῷ ἰδίῳ ἔθνει συμβάντα γραφῇ παραδοῦναι προθέμενος, ὐδὲν τὸ παράπαν ὐδὲ γρῦ ἐπεφθέγξατο; πολλοὶ ταῦτα εἰκότως ἀντέβαλλον. Αὐτὸς δὲ προθήσω, ὅτι ἄν ἐσίγησε τέλεον Ἰώσηπος, ἢ μηδὲν ἐπίσημον ἢ ὑπὲρ χριστοῦ, ἢ κατὰ χριστοῦ, ἀπεφήνατο, ἡ ἐκ τῆς τοῦ Ἰουδαίου τοιαύτη σιγὴ, ἔχει τόπον μαρτυρίας πολὺ ἰσχυροτέρας, ὑπὲρ τῆς τοῦ Ἰησοῦ Θειότητος.

§. 282.

Ἐν τῷ ις'. δὲ ἔτει Δομιτιανὸς ὁ δεύτερος Νέρων, καὶ τὸν κατὰ χριστιανῶν δεύτερον ἐκίνησε διωγμὸν (15), ἐν

14) Ὅρα Ἰττίγιον Ἐκκλησ. Ἱστορ. Αἰῶνι Α'. Κεφ. Ζ'. Τμῆμ. Α'. Γράβιον ἐν τῇ Σταχυολογ. τῶν πατέρων. Βεδδαῖον ἐν Ἱστορ. τῆς παλ. Διαθήκ. Σελ. 12. 13. κξ. Καβέον ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησ. Συγγρ. Αἰῶνι τῷ Ἀποστολικῷ, Σελ. 33. 34. καὶ ἄλλ.

15) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικ.

Digitized by Google

ἐν ᾧ καὶ Ἰωάννης ὁ Ἐπισκ. δεδμίος ἐξ Ἀσίας εἰς Ῥώμην ὑπὸ τῆ Ἀνθυπάτε ἐπέμφθη ἔνθα ἐν Λέβητι πλήρει ἐλαίε ζέοντος ἐμβληθεὶς, ἀσινὴς ἐξάγεται (16). Εἶτα εἰς Πάτμον ἐξορίζεται τὴν Νῆσον, καὶ συγγράφει ἐκεῖ τὸ Βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως, πρὸς αὐτῷ τῷ τέλει τῆς Δομιτιανῆ Βασιλείας (17). Ὁμοίως τότε καὶ Τιμόθεος, καὶ Ὀνήσιμος, καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος, τὸ ὑπὲρ χρισῆ σάδιον ἤθλησαν (18). Καὶ Ἀντίπας δὲ ὁ μάρτυς ἐν Περγάμῳ τῆς Ἀσίας (ὡς πολλοὶ λέγουσιν (19) ἀπεκτάνθη τῆ δὲ Ἀντίπα μνήμη γίνεται καὶ ἐν τῇ Ἀποκαλύψει (20). Τὸν δὲ Διονυσίε τῆ Ἀρεοπαγίτε θρόνον, ἢ τότε, ἢ μετὰ χρόνες τινὰς ὕστερον ὁ πολὺς, διεδέχθη Πάπυλος (21) Ἀθηνῶν Ἐπίσκοπος προχειρισθεὶς· ὅστις καὶ αὐτὸς, κατὰ τὸς ἐν τῷ ἑφεξῆς Αἰῶνι ἀγῶνας τὸν διὰ μαρτυρίε ὑπήνεγκε θάνατον.

ΕΤΟΣ ϛΖ'.

§. 283.

Κατὰ χριστιανῶν ὁ Δομιτιανὸς ἐκμανεὶς, οὐδὲ τῶν πρὸς αἵματος αὐτῆ Συγγενῶν, οὐδ' οἰκείων ἐφείσατο. Καὶ γὰρ καὶ Φλάβιος Κλήμης Ἀνὴρ ὑπατικὸς, καὶ ἡ ἐκεί-

16) Ἱερώνυμ. Βιβλ. Α'. εἰς Ἰωβινιαν. ἐκ τῆ Τερτυλλιανῆ.

17) Εἰρηναῖος Βιβλ. Ε'. Κεφ. λ'. Ἱερών. περὶ Ἐκκλ. Συγγραφ. ἐκ δὲ τῆ Εἰρηναίε καὶ Εὐσέβ. ἐν τῇ Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ΙΗ'.

18) Νικηφ. Κάλλιστ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Γ'. μέ.

19) Μαλάτ. ὁ Ἀθην. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. Η'.

20) Κεφ. Β'. 13.

21) Διονύσ. Κορινθ. Ἐπιστ. πρὸς Ἀθην. παρ' Εὐσέβ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Δ'. Κεφ. κγ'.

Digitized by Google

ἐκείνου εἴτε Σύζυγος, εἴτε ἐξαδέλφη Φλαβία Δομιτίλλα ὁ μὲν ἀνεψιός, ἡ δὲ ἄλλως καὶ αὐτὴ συγγενεύσα τῷ τυράννῳ, ὑπὲρ χριστοῦ ἔπαθον, ὁ μὲν ἀναιρεθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ἡ δὲ εἰς νῆσον Ποντίαν φυγαδευθεῖσα· (1) ἐπ' ἐγκλήμασι, ὡς γράφει Δίων (2), Ἰουδαϊσμοῦ τε καὶ ἀθεότητος. Ἃ τότε παρὰ τῶν ἐθνικῶν τοῖς χριστὸν σεβομένοις αἰτιάματα προσετρίβοντο.

§. 284.

Τότε δὲ, καὶ τοὺς ἀπὸ γένους ὄντας Δαβὶδ, ἔτινες ὑπελείποντο, ὁ Δομιτιανὸς ἀναζητήσας, καὶ εὑρὼν τοὺς ἱωνοὺς Ἰούδα τοῦ κατὰ σάρκα Ἀδελφοῦ τοῦ Κυρίου καὶ ἀνερωτῶν τὰ κατ' αὐτούς· ὡς ἔμαθεν ὅτι πτωχοί τινες εἰσὶ τὴν κατάσασιν, ὀλίγοι τὴν περιουσίαν, πένητες καὶ ἐργατικοὶ ἄνθρωποι· εἶδε δὲ καὶ τοῦ σώματος αὐτῶν τὴν σκληρίαν, καὶ τῶν χειρῶν τὰ ἐκ τῆς ἐργασίας τυλώματα· ἤκουσε δὲ, καὶ ὅτι ἡ τοῦ χριστοῦ Βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐπίγειος, οὐδ' ἐπουράνιος· καταφρονήσας αὐτοὺς ἀπέλυσε, καὶ τὸν τῆς ἐκκλησίας διωγμὸν τέως κατέπαυσεν (3). Ἦν δὲ ὁ Ἰούδας κατὰ τὴν Ἐπιφάνιον (4) γνώμην, ἐκ τῶν τεσσάρων τοῦ μνήσορος Ἰωσήφ, ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς, ἣν, Ἀδελφὸς δηλαδὴ Ἰακώβου, καὶ Συμεώνος, καὶ Ἰωσῆ (5) οἱ πάντες ἠξιώθησαν ὀνομάζεσθαι διὰ ταύτην τὴν συγγένει-

1) Εὐσέβι. ἐν τοῖς χρονικ.

2) Ἐν Βιβλ. ΞΖ'.

3) Εὐσέβ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ΙΘ'. καὶ Κ'. ἐκ τῶν Ἡγησίππου.

4) Ἐν Αἱρέσ. ΟΗ'.

5) Ὅρα ἀνωτ. §. 166. καὶ §. 233.

Digitized by Google

γένειαν, Ἀδελφόθεοι (6). Ὁ γὰρ Ἰούδας αὐτὸς γυναῖκα ἠγάγετο Μαρίαν ὄνομα· (7) καὶ ἐκ ταύτης ἐτέκνωσεν· ὅθεν κατάγονται οἱ ὀνομαζόμενοι Δεσπόσυνοι (8).

§. 285.

Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τούτῳ ἔτει (9), ἢ ὡς ἄλλοι φρίνουσιν (10), ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἐς., κακῶς τὸν βίον ὁ Δομιτιανὸς καταστρέφει, ὑπάτοις τῶν αὐτῷ ἀπελευθέρων, ὀνόματι Στεφάνῳ, ἀναιρεθείς (11). Κοκκήϊος δὲ Νερούας ψήφῳ τε τῆς Συγκλήτου, καὶ συναινέσει τῶ Στρατιωτικῶ, Αὐτοκράτωρ ἀναγορεύεται. Ἀνὴρ, διὰ τὴν περιοῦσαν αὐτῷ Σοφίαν, καὶ τὴν τοῦ τρόπου ἐπιείκειαν τῆς ἀρχῆς παρὰ πάντων μαρτυρηθεὶς ἄξιος. Οὗτος τοὺς ἀδίκως ὑπὸ Δομιτιανοῦ ἀπολωλότας, ἅπαντας, ἀνεκάλεσεν ἀπὸ τῆς ἐξορίας· ἐν οἷς καὶ ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης ἐλευθερίας τυχὼν ἐπανῆλθεν ἐκ Πάτμου εἰς Ἔφεσον· ὅτε καὶ τὸ χριστιανισμῶ ἀσφαλείας ἀπολαύσαντος καὶ ἀνέσεως, ὁ ἀριθμὸς ἐπληθύνετο τῶν πιστῶν, ἐν ἀγροῖς, καὶ Κώμαις, καὶ Πόλεσιν ἀμέμπτως διαιτωμένων, καὶ τῇ περὶ τὸν ἀληθινὸν Θεὸν θεραπείᾳ τε καὶ λατρείᾳ ἐναχολεμένων, ὥστε καὶ ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν θαυμάζεσθαι (12). Ἀλλ' ἡ Νερούα Βασι-

6) Ματθ. ΙΓ'. 55. Μάρκ. ς'. 3.
7) Νικηφόρ. Κάλλιστ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. λγ.
8) Ἀφρικανὸς Ἐπιστ. πρὸς Ἀριστείδην.
9) Εὐσέβ. ἐν χρονικ.
10) Διονύσ. Πετάβ. ἐν τῷ Λογιστηρ. τῶν χρόνων, Μέρ. Α'. Βιβλ. Ε'. Κεφ. Δ'. καὶ Ζ'.
11) Σβετόν. καὶ Τάκιτ. καὶ Δίων, καὶ Πλίνιος ὁ Νεώτ. Βιβλ. Δ'. Ἐπιστ. ιά.
12) Πλίν. ὁ Νεώτ. Βιβλ. Ι'. Ἐπιστ. ηζ'.

Digitized by Google

λεία ἀλιγοχρόνιος γενομένη, τὴν τῆ χριστιανισμῆ εὐπλημρίαν ταχέως διέκοψεν.

ΕΤΟΣ ηΗ'.

§. 286.

Τῆ Νερόα ἐν τοῖς Σαλλυστιανοῖς Κήποις τυρεττῶ τελευτήσαντος (1), ὁ ὑοθετηθεὶς ὑπ' αὐτῆ Οὔλπιος Τραϊανὸς αὐτοκρατορεῖ (2). Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, Ἀβιλίῳ ἐκδεδημηκότος πρὸς Κύριον, τρίτος τὴν ἐπισκοπὴν διαδέχεται ὁ Κέρδων (3). Ἰωάννης δὲ ὁ ἐπισήθιος τὴν αὐτῆ Ἔφεσον ἤδη ἔχων, περιώδευε τὰς πλησιοχώρους Κώμας, καὶ Πόλεις, Ἐκκλησίας τὰς μὲν συνισῶν, τὰς δὲ διατάσσων, ἐν ἄλλαις δὲ Ἐπισκόπους τε καὶ Κληρικοὺς ἀποκαθισῶν, ὅπως ἡ χρεία ἐκάλει. Κατὰ δὲ τὴν περιήγησιν ταύτην, καὶ τὸ περὶ τὸν Νεανίσκον ἐκεῖνο δράμα συνέβη, ὃν ὁ Ἀπόστολος παραδοὺς ἐνὶ τῶν ἐπισκόπων, μετὰ δὲ χαμρὸν ἐπανιὼν, καὶ μὴ εὑρὼν τὴν παρακαταθήκην, ἀλλὰ μαθὼν ὅτι ὁ Νέος δραπέτης γενόμενος ἤδη ἐλησάρχει· ἔδραμεν εὐθέως ὡς καλὸς ποιμὴν, τὸ πρόβατον ζητῶν τὸ ἀπολωλὸς· καὶ εὑρεθὲν, ἐπὶ τῶν γηραιῶν αὐτῆ ἀνέλαβεν ὤμων, καὶ εἰς τὴν αὐλὴν ἐξ ἧς ἀπεσκίρτησε πάλιν αὐτὸ ἐπανήγαγεν (4).

ΕΤΟΣ

---

1) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικ.
2) Δίων Βιβλ. ξή. καὶ Αὐρήλιος Βίκτωρ, καὶ Εὐτρόπιος.
3) Εὐσέβ. ἐν τοῖς χρονικοῖς καὶ ἐν τῆ Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ. Κεφ. κά.
4) Εὐσέβ. Αὐτ. Κεφ. κγ'. ἐκ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως.

Digitized by Google

ΕΤΟΣ ηΘ'.

§. 287.

Περὶ τῦ χρόνυ, καθ' ὃν τὴν πρώτην τῶν αὐτῦ Ἐπιστολῶν ὁ ἐπισήθιος ἔγραψεν Ἀπόστολος. ἀδὲν βέβαιον ἔχομεν. Ἐπειδὴ δὲ οἴδαμεν ὅτι ἤδη ὑπεργηράσκων αὐτὴν ἐσημείωσε, διὰ τῦτο αὐτὴν ἐνταῦθα πρὸς τὸ τέλος τῆς πρώτης Ἑκατονταετηρίδος τῶν ἀπὸ χρισῦ ἀριθμυμένων χρόνων, ἀναφέρομεν. Ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν δύο, πότε καὶ αὐταὶ ὑπὸ τῦ Ἀποστόλυ ἐγράφησαν, ἀγνοῦμεν. Πληροφορύμεθα δὲ, ὅτι μετὰ τὴν πρώτην πάντως, καθὸ ἐκείνης οἷον ἐπιτομαί (5). Πολλὰς δὲ ἡ πρώτη αὕτη τῦ Ἰωάννυ Ἐπιστολὴ Ἐκίνησε τὰς Λογομαχίας, περὶ τῶν ἐν τῷ ζ'. Ἐδαφίῳ τῦ Ε'. ἐν αὐτῇ Κεφαλαίυ, ἀναγινωσκομένων τριῶν μαρτύρων. Τὸ ἐδάφιον τῦτο τινὲς τὸ παραγράφυσιν, ὡς παρείσακτον· ὅτι ἐν πολλοῖς τῶν Ἀρχαίων χειρογράφων, φασὶν, ἐκ ἐμφέρεται. Ἀλλ' ἐμφέρεται πάντως, ἐν ἄλλοις πλείυσιν (6). Ἀναφέρεται δὲ ἐπὶ λέξεως, καὶ παρὰ τοῖς Ἀρχαιοτάτοις πατράσιν (7). Σὺ δὲ

5) Ὅρα Βεαυσόβρ. καὶ Λαμφάντ. ἐν τοῖς εἰς αὐτὰς ταύτας τὰς Ἐπισ. προτεταγμένοις Προλόγοις.

6) Σιμώνιος ἐν τῇ κατ' αὐτὸν περὶ τότε Διατριβῇ, καί τοι παρείσακτον καὶ αὐτὸς ὑφορώμενος τὸ ἐδάφιον, ἀλλὰ καὶ ἐν διακοσίοις ὁμολογεῖ περιτυχεῖν αὐτῷ Κώδιξιν ἀρχαιοτάτοις· ὧν δὲ ἅπτει, τούτυς μηδαμῶς ὑπὲρ τὸν ς'. Αἰῶνα προεληθησι χωρεῖν.

7) Παρὰ Τερτυλλ. κατὰ Πραξέα. Βιβλ. Α'. Κεφ. ιέ. Καὶ Κυπριανῷ Ἐπισ. πρὸς Ἰουβαϊανὸν ἐν τῷ περὶ τῆς Μονάδος. Καὶ οἱ τῆς τῶν Ἀφρων Ἐκκλησίας δὲ πατέρες, τετρακόσιοι τόσοι ἐπίσκοποι, ἐν ἑαυτῶν πίσει Οὐνερίκῳ τῷ Βασιλεῖ Οὐανδάλων, ἐν ἔτει Σωτηρίῳ 484. ἐκτιθέμενοι, τὸ αὐτὸ ἐδάφιον κατὰ λέξιν ἀναφέρυσι, πρὸς πίστωσιν τῆς ἐν τῇ ὑπερθέσει Τριάδος μοναδικῆς

Digitized by Google

μέτιθι βουληθεὶς, καὶ τοὺς τὴν γνησιότητα τῆς περικοπῆς, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἐκ προθέσεως κατασκευάζοντας (8).

§. 288.

Καὶ τὸ Εὐαγγέλιον δὲ, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης ἔγραψεν, ἔτι ἐν τῇ Πάτμῳ ἐξόριστος ὤν, ὅπου καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν καὶ ἐθεάσατο, καὶ ἐξέθετο (9) οἱ δὲ πλεῖστοι, ὅτι ἐν Ἐφέσῳ, ὅπου καὶ τὰς Ἐπιστολάς (10). Εἰς τοῦτο πάντες συμφωνοῦσιν, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον ἐν Ἐφέσῳ τὸ ἐδημοσίευσεν, ἐπακούσας τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Ἐπισκόπους καθικετεύσαντας, καὶ τοὺς ἄλλους πιστούς (11). Ἐν γοῦν τῷ Εὐαγγελίῳ αὐτοῦ, ἀναπληρώσας τινὰ, τὰ ὑπὸ τῶν ἐπιλοίπων Εὐαγγελιστῶν παραλελειμμένα, ἐθεολόγησεν ὑψηλῶς, καὶ τὴν ἀνέκφραστον τοῦ Θεοῦ λόγου, ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς Αἰώνιον γέννησιν, εἰς ἔλεγχον τῶν Ἐβιωναίων, καὶ τοῦ Αἱρεσιάρχου Κηρίνθου, τῶν ἐξαρνουμένων ἀποτόμως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ τὴν Θεότητα (12). Τοῦτον τὸν Κήρινθον ἀκούσας ποτὲ ἔνδον ὄντα ἔντινι Βαλανείῳ, ἐν

δικῆς ὁμουσιότητος· ὁπότε μάλιστα τῶν Ἀρειανῶν ἐπιπολαζόντων εἰς πλῆθος, καὶ τὸ Κράτος ἐχόντων, οὐδεὶς τῷ προβαλλομένῳ ἐδαφίῳ ὡς παρεισάκτῳ ἀντειπεῖν ἐτόλμησεν.

8) Ὅρα τὴν Καλμέτου Διατριβὴν ἐν τῷ Η'. Τόμ. τῶν ὑπομνημ. ἐμφερομένην· ἔνθα τοὺς ὑπὲρ τῆς Αὐθεντίας τοῦ χωρίου, κατὰ τῶν ἀντιλεγόντων Συγγραψαμένους Προβάλλεται.

9) Ἀθανάσ ἐν τῇ Συνόψει, Ἱππόλυτ. ἐν Ἀποσπάσμασιν.

10) Εἰρηναῖ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. Α' Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Ε'. Κεφ. ή. Ἐπιφάν. ἐν Αἱρέσ. ΝΑ'.

11) Εὐσέβ. ἐν τῇ Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. κδ'. Καὶ Βιβλ. ς'. Κεφ. ιδ'. Ἱερώνυμ. ἐν τῷ εἰς τὸν Ματθ. Προλόγ. Καὶ ἐν τῷ περὶ τῶν Ἐκκλ. Συγγραφέων.

12) Εἰρην. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ιά. καὶ Ἱερών. ἔνθ. ἀνωτ.

Digitized by Google

ἐν ᾧ εἰσήρχετο λεσόμενος ὁ Ἀπόστολος, λέγεται εὐθὺς ἔξω ἐκπηδῆσαι, εἰπὼν πρὸς τοὺς σὺν αὐτῷ: „Φύγωμεν μὴ καὶ τὸ Βαλανεῖον συμπέσῃ, ἔνδον ὄντος Κηρίνθου τοῦ τῆς ἀληθείας ἐχθροῦ (13).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

§. 289.

Κατὰ τὸν ἕκτον τοῦτον τῆς Α'. Σωτηρίας Ἑκατονταετηρίδος ἐνιαυτὸν, ὅπερ, ἦτος τῆς Τραϊανοῦ Αὐτοκρατορίας τὸ δεύτερον ἦν, ὑποτυφομένου ἔτι, τοῦ παρὰ Δομιτιανοῦ κινηθέντος κατὰ τῆς Ἐκκλησίας διωγμοῦ· καὶ μάλιστα ἐν ταῖς πορρωτέρω ἀπεχούσαις Ἐπαρχίαις τοῦ Κράτους, διάφοροι τὸν τοῦ Μαρτυρίου Στέφανον ἀνεδήσαντο. Ἐν οἷς καὶ Κλήμης, ὁ τὸν Ῥώμης θρόνον, ὡς εἴρηται μετὰ Ἀνέγκλητον Ἰθύνας (14) ὅθεν τὴν Ἐπισκοπὴν Τέταρτος διεδέχθη Εὐάρεστος (15). Ἐν τούτῳ δὲ ἢ τῷ πρὸ τούτου ἔτει, ἢ μᾶλλον ἐν τῷ ἑφεξῆς· (16) καὶ ὁ Ἐπισκόπιος Ἰωάννης εἰς τὰς Οὐρανίους μετέβη μονὰς, μέχρι τῶν Τραϊανοῦ χρόνων ἐπιζήσας μαρτυρηθείς (17).

---

13) Εἰρηναῖος, ὡς ἐκ τῆς Πολυκάρπου Παραδόσεως· παρ' Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ιή.

Digitized by Google

ΚΑΤΑΛΟΓΑΡΙΟΝ
Ἑκατοντάετηρίδος Α'.

ΚΑΤΑ'ΛΟΓ. Α'.
Ρωμαίων Αὐτοκράτορες.

Α'. Μετὰ Ἰούλιον Καίσαρα, Ὀκτάνιος ὁ Αὔγουστος ἐβασίλευσεν — Ἔτη — 56. Μῆνας 6 τῷ δὲ τεσσαρακοστῷ β'. ἔτει τῆς τούτου Βασιλείας ἐγεννήθη τὸ κατὰ Σάρκα ὁ Κύριος ἡμῶν.
Β'. Τιβέριος βασιλεύει - ἔτη — 23.
Γ'. Γάϊος Καλιγόλας - ἔτη — 3. Μῆν. 10.
Δ'. Κλαύδιος — — ἔτη — 13. Μῆν. 1.
Ε'. Νέρων — — ἔτη — 13. Μῆν. 8.
ς'. Γάλβας — — Μῆν. 7.
Ζ'. Ὄθων — — Μῆν. 3.
Η'. Βιτέλλιος — — — Μῆν. 8.
Θ'. Οὐεσπασιανὸς — ἔτη — 9. Μῆν. 11. ἡμ. 22.
Ι'. Τίτος — — — ἔτη — 2. Μῆν. 2.
ΙΑ'. Δομιτιανὸς — ἔτη — 15. Μῆν. 5.
ΙΒ'. Νερούας — — ἔτη — 1. Μῆν. 4.

ΚΑΤΑ'ΛΟΓΟΣ. Β'.
Ἱεροσολύμων Ἐπίσκοποι.

Α'. Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου μετὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος Ἀνάληψιν· τοῦτόν περὶ τὸ 34. ἢ 35. ἀπὸ χριστοῦ προχειριδεὶς ἐπεσκόπευσεν — — ἔτη — 26.
Β'. Συμεὼν ὁ Κλεώπα ὁ Ἰακώβου Ἀδελφὸς ἔτη — 23.

Γ'.

Digitized by Google

Γ'. Ἰᾶσος — — — ἔτη — 6.
Δ'. Ζαχαρίας — — — ἔτη — 4.
Ε'. Τωβίας — — — ἔτη — 4.
ς'. Βενιαμὶν — — — ἔτη — 2.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Γ'.

Οἱ Ῥώμης Ἐπίσκοποι.

Μετὰ τὸν Ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον, τοὺς ἐν ἔτει ξή, τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον ὑποσάντες, ἐπισκοπεύει.

Α'. Λῖνος — — — ἔτη — 12.
Β'. Ἀνέγκλητος — — ἔτη — 12.
Γ'. Κλήμης — — — ἔτη — 9.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Δ'.

Οἱ Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοποι.

Μετὰ Μάρκον, κατεστάθη Ἐπίσκοπος, περὶ τὸ ξγ'.

Α'. Ἀννιανὸς — — — ἔτη — 22.
Β'. Ἀβίλιος — — — ἔτη — 13.
Γ'. Κέρδων — — — ἔτη —

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Ε'

Οἱ Ἀντιοχείας Ἐπίσκοποι.

Μετὰ Πέτρον τὸν Κορυφαῖον, περὶ οὗ ὁ Νικηφόρος, ἐν τῇ χρονογραφίᾳ λέγει, ὅτι ἐπεσκόπευσεν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἔτη ιά. κατεστάθη Ἐπίσκοπος περὶ τὸ μδ'.

Α'. Εὐόδιος — — — ἔτη — 23.
Β'. Ἰγνάτιος περὶ τὸ ξϛ'. ἢ ὁ — ἔτη — 38.

Digitized by Google

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ε'.

Οἱ Βυζαντίοις Ἐπίσκοποι.

Ὑπὸ τῆ Ἀποστόλῳ Ἀνδρέᾳ χειροτονηθεὶς.

Α'. Στάχυς	—	—	ἔτη — 16.
Β'. Ὀνήσιμος	—	—	ἔτη — 14.
Γ'. Πολύκαρπος	—	—	ἔτη — 17.
Δ'. Ἐλευθέριος	—	—	ἔτη — 7.
Ε'. Φήλιξ	—	—	ἔτη — 5.
ϛ'. Πολύκαρπος	—	—	ἔτη —

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Ζ'.

Οἱ κατὰ Χριστιανῶν Διωγμοί.

Ἐκ τῶν Ἰουδαίων.

Α'. Ὁ παρὰ τῶν ὑπὲρ τῆ Ἰουδαϊκῆ Νόμῳ ζηλωτῶν διωγμὸς, κατάτε Ἱερουσαλὴμ, καὶ Δαμασκὸν, ἡνίκα ὅτε διώκτης ἔτι ἦν καὶ ὁ Παῦλος. Ἐν ἔτει λέ. (ὅρα §. 168. καὶ 169.)

Β'. Ὁ ὑπὸ Ἡρώδε τῆ Ἀγρίππα, τῆ ἀνελόντος Ἰάκωβον τὸν Ἀδελφὸν Ἰωάννε Μαχαίρᾳ. Ἐν ἔτει μγ'. (ὅρα §. 188.)

Γ'. Ὁ ὑπὸ Ἀνάνε τῆ Ἀρχιερέως, τῆ εἰς θάνατον διώξαντος Ἰάκωβον, τὸν Ἀδελφὸν τῆ Κυρίε. Ἐν ἔτει ξβ'. (ὅρα §. 232.)

Ἐκ τῶν Ἐθνικῶν.

Α'. Διωγμὸς, ὁ ἐπὶ, καὶ ὑπὸ τῆ Νέρωνος. Ἐν ἔτει ξδ'. (ὅρα §. 239.)

Β'. Ὁ ἐπὶ Δομιτιανῆ. Ἐν ἔτει μϛ'. (ὅρα §. 282. καὶ 283. καὶ 284.)

Γ'. Ὁ ἐπὶ Τραϊανῆ. Περὶ ἔτος τὸ ρ'. (ὅρα §. 289.)

ΚΑΤΑ-

Digitized by Google

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Η'.

Αἱ ἀναφανεῖσαι Αἱρέσεις.

Α'. Σιμωνιανοὶ, οἱ ἀπὸ Σίμωνος τῦ Μάγυ, τῦ Σαμαρέως, ἐκ Κώμης Τιτθών. Κεφάλαια δὲ τῆς Αἱρέσεως ταύτης ἦσαν τὰ ἑξῆς. α'.) ἔλεγεν ὁ Ἀπατεὼν ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ Μεσίας, καὶ ὁ χρισός· ὤφθη γὰρ τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ τῦ Σινᾶ, ὡς Πατὴρ, τὸν Ἰσδαίυς νομοθετῶν. Τὸ δὲ δεύτερον ἐπὶ Τιβερίυ Καίσαρος, ὡς υἱὸς, τὴν οἰκονομίαν ἐκπληρῶν. Τὸ δὲ τρίτον ἐπὶ τῦ ὑπερῴυ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς, ὡς τὸ πνεῦμα, ἐν εἴδει πυρίνων γλωσσῶν τὸν Ἀποστόλυς καταφωτίζον. β'.) ὅτι ὡς χρισὸς ἔδοξε μὲν παθεῖν, ἀλλ' ἔπαθε δέ. γ'.) τὸν κόσμον ἐδίδασκε, μὴ ὑπὸ τῦ Θεῦ, ὑπὸ δὲ Ἀγγέλων κτισθῆναι. δ'.) ἀνάστασιν σαρκὸς μὴ ἔσεσθαι. ε'.) τὰς γυναῖκας εἶναι κοινάς· καὶ τῦτο εἶναι τῆς Εὐαγγελικῆς ἐλευθερίας τὸ δῶρον. ς'.) περιῆγε δὲ μεθ' ἑαυτῦ παμμίαρόντι γύναιον ὀπαδὸν ἀδιάλειπτον· ὄνομα Ἑλένην, ἣν μητέρα πάσης ἔπλαττε ψυχῆς, μείζυσαν ὖσαν τῶν ἐν τοῖς αἰῶσι θηλυτέρων δυνάμεων, ὡς ἑαυτὸν τῶν Ἀρρένων. Καὶ τὴν Ἑλένην δὲ ταύτην ἵνα λυτρώσῃ, κατεφλυάρει ὁ γόης ὗτος· ὅτι εἰς γῆν κατῆλθεν αὐτὸς, καθελεῖν μέλλων τὴν βασιλείαν τῶν τῦ Κόσμυ Δημιυργῶν, ὑφ' ὧς ἡ Ἑλένη ὑπεξύσιος τέως ἦν (1).

Β'. Μενανδριανοὶ, οἱ ἀπὸ Μενάνδρυ. Ἦν δὲ Σαμαρεὺς καὶ ὗτος, ἀπὸ Κώμης Καπαραττείας, Μαθη-

---

1) Ὅρα Εἰρην. κατὰ Αἱρέσ. Βιβλ. Α'. Κεφ. κ'. Κλήμεν. Διαταγ. Βιβλ. ς'. Κεφ. ζ'. η. Τερτυλ. περὶ Προσραφ. Αἱρέσ. Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱσορ. Βιβλι Β'. Κεφ. ιγ'. Ἐπιφάν. Αἱρέσ. ΚΑ'. Θεοδώριτ. περὶ Αἱρετ. Μυθαρ. Βιβλ. Α'. Αἱρ. ά.

Digitized by Google

Μαθητὴς τȣ̃ Σίμωνος, καὶ μετὰ τὸν ἐκείνȣ θάνατον παραπλησίως δυσσεβολογῶν· α'.) ὅτι ὁ Κόσμος ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων ἐδημιȣργήθη, ȣ̃ς παρήγαγεν ἡ ἔννοια· β'.) ὅτι αὐτὸς ἦν ἡ τȣ̃ Θεȣ̃ δύναμις, ἡ ἐπὶ σωτηρίᾳ τȣ̃ ἀνθρωπίνȣ ἄνωθεν, ἤγȣν ἐκ τȣ̃ πληρώματος, καταπεμφθεῖσα. γ'.) ὅτι ὁ χριστὸς (ἥτις ἦν ἡ Αἵρεσις τῶν Δοκητῶν·) κατὰ φαντασίαν ἄνθρωπος ἦν· δ'.) ὅτι δι' ȣ̃ αὐτὸς μετεδίδȣ τοῖς αὐτῷ προσερχομένοις βαπτίσματος, ἀθανασίας ἀϊδίȣ μετεῖχον καὶ ἐν τῷδε τῷ βίῳ οἱ βαπτιζόμενοι, ἀναλλοίωτοι κατὰ τὸν ὀργανισμὸν τȣ̃ σώματος, καὶ ἀγήραοι καθιστάμενοι (2).

Γ'. Νικολαΐται, (περὶ ὧν ἐν τῇ Ἀποκαλύψει Β'. 15.) πότερον ἀπὸ Νικολάȣ τȣ̃ Ἀντιοχέως, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ Διακόνων, (πράξ. ϛ'.) ἢ ἀπὸ ἄλλȣ τινὸς Νικολάȣ; ἐκεῖνο ἡ παλαιοτέρα γνώμη αἱρεῖται. Λέγȣσι δὲ ὅτι ὁ Νικόλαος ἐκεῖνος, ζηλοτυπίας ἐγκαλȣ́μενος, τὴν ἰδίαν γυναῖκα ὡραίαν ȣ̃σαν εἰς μέσον παρήγαγεν, ἐπιτρέψας χρῆσθαι τῷ θέλοντι. Οἱ δὲ, ἄλλως· ὅτι κατ' ἀρχὰς ἐγκρατευόμενος, εἰς ὑπερβολὴν λαγνείας ἔλαθεν ὕστερον περιπεσών. Ἄλλοι δέ τινες πάλιν, τὸν μὲν Νικόλαον σωφρονικώτατον ἕως τέλȣς γενέσθαι ὑπολαμβάνȣσιν· ὥσπερ δὴ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτȣ̃, καὶ τὸν υἱὸν, ἐν ἀκριβεῖ τῇ παρθενίᾳ ἱστορȣ̃σι καταγηράσαι. Οἱ δὲ Νικολαΐται (φασὶ) μετὰ ταῦτα, τὸ ὑπὸ τȣ̃ Νικολάȣ ποτὲ εἰρημένον: „δεῖν παραχρῆσθαι τῇ Σαρκὶ, ἀντὶ τȣ̃ καθυποτάσσειν, καὶ καταστέλλειν, κακῶς ἐννοήσαν-

2) Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. κϛ'. Ἐπιφάν. Αἱρ. ΚΔ'. Θεοδώρ. Αἱρετικ. Μυθ. Βιβλ. Α'. Κεφ. β'. ἐξ Εἰρην. Ἰωστίν. Τερτυλ. ὡριγέν.

ρόησαντες, καὶ εἰς τὴν κατάχρησιν τοῦ κατὰ τοῦ ἰδίου σώματος ἁμαρτάνειν μεταλαβόντες, πρὸς τὰς ἐχάστας σαρκικὰς ἀτοπίας ἐξώκειλαν· ὅπως ἂν οὖν καὶ ἔχοι τὸ πρᾶγμα, τῆς τῶν Νικολαϊτῶν Αἱρέσεως παρὰ πάντων Κεφάλαια ἱστοροῦνται τὰ ἑξῆς. α'.) τὸ τὰς Γυναίκας εἶναι κοινάς. β'.) τὸ περὶ τὰ Ἀφροδίσια ὡς ἔτυχε φέρεσθαι. γ'.) τὸν καθ' ἑκάστην μὴ λαγνεύοντα, μὴ ἐλπίζειν σωθήσεσθαι. δ'.) ἐπὶ τούτοις καὶ τὸ μηδὲ ἀπὸ τῶν εἰδωλοθύτων χρῆναι ἀπέχεσθαι, ὥσπερ οὐδὲ ἀπὸ πορνείας (3).

Δ'. Κηρινθιανοὶ, οἱ ἀπὸ Κηρίνθου τοῦ Ἰουδαίου, ὃς ἦν ἀντιτασσόμενος Πέτρῳ μὲν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, Ἰωάννῃ δὲ κατὰ τὴν Ἀσίαν. Ἐδίδασκον δὲ οἱ περὶ Κήρινθον. α'.) ὅτι ὑπὸ Ἀγγέλων ὁ Κόσμος ἐδημιούργηται· ἢ ὑπὸ δυνάμεως τῆς ἐκτὸς αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ἔσης, ὡς καὶ Μένανδρος κατελήρει. β'.) ὅτι ψιλὸς ἦν ἄνθρωπος ὁ χριστὸς, οὐκ ἐκ παρθένου τεχθεὶς, ἀλλ' ἐκ τοῦ Ἰωσὴφ καὶ τῆς Μαριὰμ, κατὰ νόμον σαρκὸς καὶ αἵματος. γ'.) ὅτι ἡ περιτομὴ, καὶ ἡ λοιπὴ τῶν τῆς Νόμου τελετῶν παρατήρησις, ἀναγκαῖα πρὸς Σωτηρίαν εἰσίν. δ'.) ὅτι ἡ τοῦ χριστοῦ Βασιλεία γήϊνος καὶ σαρκίνη ἔμελλεν εἶναι, μετὰ τὴν τῶν Ἱεροσολύμων ἀνοικοδόμησιν, διαρκέσουσα ἐπὶ γῆς εἰς χιλιετίαν· ὥστε ὁ Κήρινθος οὗτος γνωρίζεται, ὡς ὁ τῶν παχυτέρων Χιλιαστῶν πατήρ (4).

Ε'.

---

(3) Εἰρην. μετὰ τὴν Κηρίνθου καὶ Ἐβίωνος Αἵρεσιν. Τερτυλ. ἐν τῇ Βίβλῳ τῶν Προγραφῶν. Καὶ ἐκ τῶν Κλήμ. Στρωμάτ. τοῦ Γ'. ὁ Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. κθ'. Καὶ Ἐπιφάν. Αἱρ. ΚΕ'. Καὶ Θεοδώρητ. Αἱρετικ. Μυθαρ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. α'.

(4) Εἰρην. Βιβλ. Α'. Κεφ. κε. καὶ κϛ'. Ἐπιφάν. Αἱρ. ΚΗ'. Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. κή. Αὐγυστ. περὶ Αἱρ. Κεφ. ιη'. Τερτυλ.

Digitized by Google

Ε'. Ἐβιωναῖοι· ἢ ἀπὸ Ἐβίωνος μαθητοῦ Κηρίνθου· ἢ ὅτι Ἐβίων τὸν πτωχὸν σημαίνει Ἑβραϊστί· καθότι πτωχῶστε καὶ εὐτελῶς οὗτοι τὰ περὶ χριστοῦ ἦσαν δοξάζοντες· ἐφρόνουνδέ· α'.) ὅτι ὁ χριστὸς κυρίως τοῦ Ἰωσὴφ υἱὸς ἦν, ὡς καὶ ὁ Κήρινθος ἐδίδασκε. Καίτοι, ἄλλοι τινὲς ἐκ τῶν τοῦ Ἐβίωνος καὶ οὗτοι κόμματος, καὶ τοῖς Ναζαραίοις συμφατριάζοντες, ἐκ παρθένου μὲν τεχθῆναι τὸν χριστὸν ἔλεγον, μὴ μέντοι καὶ πρὸ τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως αὐτοῦ προϋπάρξαι ὅλως, ὡς Θεοῦ υἱόντε καὶ λόγον. β'.) ὅτι εἰς Σωτηρίαν ἀπαραίτητος ἐστὶν ἡ τοῦ Νόμου λατρεία. γ'.) οὐκ ἀπεδέχοντο οἱ Ἐβιωναῖοι, παρὰ μόνην τὴν πεντάτευχον· (ἐν ᾧ διέφερον τῶν Ναζαραίων·) ἀπέβαλλον δὲ τοὺς προφήτας πάντας· τὸν δὲ Δαβὶδ, καὶ τὸν Σολομῶντα, καὶ Ἱερεμίαν, καὶ Ἰεζεκιὴλ, ἀπεστρέφοντο καὶ ἀπεστύγουν. δ'.) Μόνον τὸ καθ' Ἑβραίους λεγόμενον Εὐαγγέλιον παρεδέχοντο· ἤτοι τὸ κατὰ Ματθαῖον Ἑβραϊστὶ γεγραμμένον· ποικίλως ὅμως παραπεποιημένον καὶ διανενοθευμένον· καθὼς καὶ οἱ Ναζαραῖοι· πλὴν ὅσον οἱ Ἐβιωναῖοι, καὶ τὴν ἐμφερομένην ἐν αὐτῷ Γενεαλογίαν τοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ, ἀφῄρουν, τὴν ὁποίαν οἱ Ναζαραῖοι ἐτήρουν. ε'.) Καὶ τὰς τοῦ Παύλου Ἐπιστολὰς ἁπάσας ἀπέπτυον, ἀποστάτην τοῦ Νόμου τὸν Ἀπόστολον ὀνομάζοντες (5).

ϛ'. Ναζαραῖοι, οἱ τοῖς Ἐβιωναίοις ἐν μέρει σύμφρονες· περιλαμβάνονται δὲ ὑπὸ τούτῳ τῷ ὀνόματι (ὁ

Τερτυλ. περὶ Προγραφῶν. Κεφ. μή. Θεοδώρ. Αἱρέσ. Μυθαρ. Βιβλ. Β'. Κεφ. γ'.

5) Εἰρην. Βιβλ. Α'. Κεφ. κ'. Ὠριγέν. κατὰ Κέλσου, Βιβλ. Β'. Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. κζ'. Ἐπιφάν. Αἱρ. Λ. Θεοδώρ. Αἱρετ. Μυθαρ. Βιβλ. Β'. Κεφ. β'.

Digitized by Google

(ὃ κατ' ἀρχὰς μονῇ ἀπενοήθη πᾶσι τοῖς χριστιανίζουσιν) ὅσοι μάλιστα τὸν χριστιανισμὸν τῷ Ἰουδαϊσμῷ συμβιβάσαι ἐσπούδασαν, τὸ καθ' ἑβραίους, ἢ κατὰ Πέτρον, ἢ κατὰ τοὺς ιβ'. Ἀποστόλους λεγόμενον Εὐαγγέλιον μόνον παραδεχόμενοι (6). Ἐλήρησεν ὧν Τολάνδος (7), τὸ κατ' ἀρχὰς πάντας τοὺς πιστεύσαντας Ναζαραίους γενέσθαι διατεινόμενος, καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ὁμογενέσιν αὐτῷ (8), ἱκανῶς ἐλεγχόμενος. Ἀλλ' ὁ δὲ Μοσχέμιος (9) ἀκριβὴς, ὁ τὴν τῶν Ναζαραίων Αἵρεσιν κατὰ τὸν Δ'. τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Λιώνων ἀναφανῆναι ὑπολαβών, καὶ ὑπὸ Βεαυσώβρε (10) καὶ ἄτος εὐφυῶς ἀπελήλεγμένος.

Ζ'. Οἱ περὶ Τιμόναιον, καὶ Φιλητᾶν, καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ Ἑρμογένην, τὴν ἐξαναστάσεως τὴν τῶν Σωμάτων ἐξανάστασιν, καὶ Ἀνάστασίν τινα μυστικὴν εἰσηγούμενοι τὴν διὰ μετανοίας, ἣν καὶ παλιγγενεσίαν, καὶ πρώτην Ἀνάστασιν ἐπωνόμαζον (11).

ΚΑΤΑ-

---

6) Ὅρα Ἱερώνυμ. εἰς τὸν Ἡσαΐ. Κεφ. α'. Ἐπιφάν. Αἱρ. ΚΘ'. Θεοδώρ. Αἱρετ. Μυθάρ. Βιβλ. Β'. Κεφ. β'.

7) Ἐν τῷ ὑπ' αὐτῆ Συγγραφέντι Βιβλίῳ καὶ Ἐπιγραφέντι Ναζαραῖος ἢ χριστιανισμὸς Ἰουδαϊκὸς, ἐθνικὸς, Μωαμεθικὸς κε.

8) Τοῖς Ἀγγλοις, Θωμᾶ Μαυγελ. Πατερσώνῳ Ἀντιναζαρηνῷ.

9) Ἐν τῇ Διεκδικήσει τῆς πάλαι τῶν χριστιαν. Διατυπώσ. Τμήμ. Α'. Κεφ. ε'.

10) Ἐν τῇ Διατριβῇ τῇ ἐν τῷ Ἀνατληρώματι τῷ εἰς τῶν Οὐτεριτῶν Μαχην.

11) Β'. πρὸς Τιμόθ. Β'. 17. Καὶ Α', Κορινθ. ΙΕ'. 12. Τούτων μνείαν ποιοῦνται καὶ Εἰρην. καὶ Τερτυλλ. ἀλλὰ περὶ τούτων μέτιθι τὰς ὑπομνηματισὰς τῶν εἰρημ. τῷ Παίλλ. Ἐπιστολῶν.

Digitized by Google

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Θ'.

Αἱ Συνάξεις Σύνοδοι.

Α'. Ἡ τῶν Ἀποστόλων μετὰ καὶ τῶν λοιπῶν πιστῶν Συνάθροισις ἐν τῷ ὑπερῴῳ τῆς Ἱερουσαλήμ· ὅτε προβληθέντων εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς Ἀποστολῆς Βαρσαβᾶ τε καὶ Ματθίᾳ, ἐκληρώθη ἔτος τὸ ἀξίωμα, καὶ συγκατεψηφίθη μετὰ τῶν ἕνδεκα Ἀποστόλων, ἐν ἔτει ΛΔ'. (ὅρα §. 159.)

Β'. Ἡ Συνάθροισις τῶν Ἀποστόλων, πρὸς ἐκλογὴν τῶν ἑπτὰ Διακόνων. Ἐν ἔτει ΛΔ'. (ὅρα §. 165.) Ἀλλ' αὗται εἰσίπως καταχρηστικώτερον λεγόμεναι Σύνοδοι.

Γ'. Κυριώτερον Σύνοδος (διὸ καὶ Α'.) ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐν ᾗ ἐθεσπίσθη ἡ Εὐαγγελικὴ ἀπὸ τῶν Νομικῶν παρατηρήσεων ἐλευθερία. Ἐν ἔτει ΜΘ'. (12).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Ι'.

Τὰ τῶν Ἱερῶν Συγγραφέων Κανονικὰ Συγγράμματα.

Α'. Ματθαῖος ὁ Λευὶ ὁ τῦ Ἀλφαίυ, Ἀπόστολός τε καὶ Εὐαγγελιστὴς, πρῶτος τὸ κατ' αὐτὸν συνέγραψεν Εὐαγγέλιον· ὡς μὲν οἱ πλείονες ὑπολαμβάνουσιν Ἑβραΐδι, ἤτοι Συροχαλδαΐδι· (1) μετὰ δέ τινας τῶν Νεωτέρων, Ἑλληνιστί· (2) (§. 229.)

Β.

---

12) Παρὰ Καβέφ. χρονολογεῖται ἡ Σύνοδος αὕτη ἐν ἔτει ΜΖ'.

1) Παπίας παρ' Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. λθ'. Εἰρηνικατὰ Αἱρέσ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ά. Ὠριγέν. παρ' Εὐσέβ. Βιβλ. ς'. Ἐκκλ. Ἱστορ. Κεφ. κδ. Κύριλ. Ἱεροσολυμ. Κατηχ. ΙΔ'. Ἱερωνυμ. ἐν τῷ Προλόγ. τῷ εἰς τὰ Δ'. Εὐαγγέλια, Καὶ ἐν τῷ Προλόγ. τῷ πρὸ τῦ ὑπομν. τῦ εἰς τὸν Ματθ. Ἐπιφαν. Αἱρέσ. ΚΘ'. καὶ ΝΑ'. χρυσόσ. ὁμιλ. Α'. εἰς Ματθ. κξ.

2) Εἰσὶ δὲ Ἔρασμος, καὶ Γαϊετάνος, καὶ πολλοὶ τῶν παρὰ τοῖς Προτεσταίντως ὑπομνηματιστῶν.

Digitized by Google

Β'. Μάρκος ὁ Πέτρου Μαθητὴς, Συνέγραψε τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον (§. 230). Συνέγραψε δ' αὐτὸ ἐχὶ Λατινιστὶ, ὡς ὁ Βαρώνιος εἰσηγεῖται· ἑλληνιστὶ δὲ, ὡς οἱ Ἀρχαῖοι διδάσκουσι· (3) καὶ τῶν Νεωτέρων οἱ δοκιμώτατοι (4).

Γ'. Λουκᾶς ὁ Ἀντιοχεὺς μὲν τὴν Πατρίδα, Μαθητὴς δὲ καὶ ὀπαδὸς Παύλου γενόμενος, ἔγραψε τὸ Εὐαγγέλιον, εἶτα μετ' αὐτὸ τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων. ἀναθέμενος ἑκάτερον τῶν Συγγραμμάτων, Θεοφίλῳ Ἀνδρὶ Κρατίστῳ (§. 230.)

Δ'. Ἰωάννης ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σαλώμης υἱὸς, ὁ Ἐπισήθιος Μαθητὴς, ἔγραψε τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον ἔσχατος τῶν ἄλλων, καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν, καὶ τὰς τρεῖς ἐπιστολάς· (ὅρα §. 287. 288.)

Ε'. Παῦλος ὁ πρὶν Σαῦλος, ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, ὁ ἀπὸ Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας, ἔγραψεν ἐπιστολὰς ΙΔ'.

Τὴν πρὸς Ῥωμαίους (§. 217.).
Τὰς πρὸς Κορινθίους. Α'. καὶ Β' (§. 213. 216.).
Τὴν πρὸς Γαλάτας. (§. 207.)
Τὴν πρὸς Ἐφεσίους. (§. 226.)
Τὴν πρὸς Φιλιππησίους. (§. 226.)
Τὴν πρὸς Κολασσαεῖς. (§. 226.)
Τὰς πρὸς Θεσσαλονικεῖς, Α'. καὶ Β'. (§. 207.)
Τὰς πρὸς Τιμόθεον, Α'. καὶ Β'. (§. 234. 242.)
Τὴν πρὸς Τίτον (§. 238.)

Τὴν

3) Ἱερώνυμ. Ἐπιστ. ρνγ'. Αὐγουστ. Βιβλ. Α'. περὶ Συμφ. τῶν Εὐαγγελ. Κεφ. β'. κξ.

4) Δωρίνος ἐν τῷ προεισαγωγικῷ Λόγῳ περὶ τῆς θείας Γραφῆς, Βιβλ. Β'. Κεφ. β'. Καὶ Καβάσσος ἐν τῷ Ἀποστολ. Λείμωνι ἐν τῷ περὶ τῶν Ἑπτὰ Συγγραφ.

Digitized by Google

Τὴν πρὸς Φιλήμονα. (§. 226.)
Τὴν πρὸς ἑβραίους ἑβραϊστί. (§. 227.) τὴν ὑπὸ Λουκᾶ, ἢ Κλήμεντος, ἢ Βαρνάβα ἐξελληνισθεῖσαν (5).

ε'. Ἰάκωβος ὁ τοῦ Κυρίου Ἀδελφὸς, καὶ πρῶτος Ἱεράρχης Ἱεροσολύμων, ἔγραψε τὴν Καθολικὴν Ἐπιστολὴν, ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ δώδεκα φυλαῖς (§. 228.).

Ϛ'. Πέτρος ἡ κορυφαία τῶν Ἀποστόλων ἀκρότης, ἔγραψε πρὸς τοὺς κατὰ τὴν διασπορὰν ὁμοίως ἐπιδημοῦντας Ἰουδαίους, Ἐπιστολὰς Καθολικὰς δύο, Α'. καὶ Β'. (§. 228. καὶ 248.)

Η'. Ἰούδας ὁ Λεββαῖος, ἢ καὶ Θαδδαῖος λεγόμενος, Ἀπόστολος, καὶ τοῦ Ἀδελφοθέου Ἰακώβου Αὐτάδελφος, ἔγραψε πρὸς τοὺς ἐν τῇ διασπορᾷ καὶ ὄντος Ἐπιστολὴν Καθολικήν. (§. 258.)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΙΑ'.

Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων, ὧν τὰ Συγγράμματα Ἀπωλόντο.

Α'. Βαρνάβας εἷς τῶν ο'. ἢ μόνον τοῖς Ἀποστόλοις συναφθεὶς μετὰ τὴν Ἀνάληψιν, καὶ τῷ Παύλῳ πρὸς τὸ κήρυγμα συνοδοιπορήσας, (§. 185.) λέγεται ὅτι Συνέγραψεν Ἐπιστολὴν, ἥτις ἐν τοῖς νόθοις τε καὶ ἀντιλεγομένοις ἠρίθμηται. (6) ἐχ ὡς ἐπιδήλως καὶ ἀναμφιλέκτως ψευδεπίγραφος ἅμως, κατὰ τὴν τῶν πλειόνων κρίσιν. (7) ἀλλ' ὡς ἔξω τοῦ Κανόνος ὖσα.

Β'.

---

5) Εὐσέβ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. λή. Καὶ Ἱερών. περὶ Ἐκκλησ. Συγγραφ. Κεφ. ε'.

6) Εὐσέβ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Βιβλ. ϛ'. Κεφ. ιγ'.

7) Κλήμ. Ἀλεξανδρ. Στρωμ. Βιβλ. Β'. καὶ Βιβλ. Ε'. Ὠριγέν. Α'. κατὰ Κέλσου. καὶ Γ'. περὶ Ἀρχ. Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφαλ. λέ. Καὶ Βιβλ. ϛ'. Κεφ. ιγ'. καὶ ιδ'.

Digitized by Google

Β'. Εὐόδιος ὁ πρῶτος Ἀντιοχείας Ἐπίσκοπος προχειρισθεὶς, ὑπομνήματά τινα λέγεται συγγεγραφῶς· καὶ μάλιστα ἐπιστολὴν, φῶς ἐπιγεγραμμένην· ἐξ ἧς τεμμάχιον ὁ Κάλλιστος Νικηφόρος ἐξέδωκεν (8). Ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τούτων ἀδεμία τοῖς παλαιοτέροις γίνεται μνεία, εἰκότως ἀμφιβάλλονται (9).

Γ'. Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης (§. 206.) εἴτινα ἄλλα συνέγραψε παρὰ τὰ καθ' ἡμᾶς ἐπ' ὀνόματι αὐτῷ περιφερόμενα, ἄδηλον· περὶ τούτων ὅμως καὶ πάλαι ἐζητεῖτο ἂν εἶναι γνήσια· (10) καὶ νῦν παντάπασιν ὡς ὑποβολιμαῖα, καὶ τῷ Δ'. Ἐκκλησιαστικῷ Αἰῶνος γεννήματα, κοινῶς αὐτὰ ἐκσυρίττονται.

Δ'. Οἱ τῆς Ἀχαΐας Πρεσβύτεροι, λέγεται, ὅτι ἐν ἔτει ΝΘ'. τὸ διὰ μαρτυρίας πάθος τῷ Πρωτοκλήτῳ Ἀνδρέᾳ ἀνεκήρυξαν Ἐπιστολήν τινα συγγράψαντες Ἐγκύκλιον· ἥτις ὅμως, ἕως ἀπὸ τῷ Δ'. Αἰῶνος ὑπὸ Φιλαστρίου, καὶ ἄλλων, διανενοθευμένη ἐκρίνετο· ὁμοίως καὶ τὰ περιφερόμενα τῷ Ἀποστόλῳ Ἀνδρέᾳ (πραχτικὰ) ὡς ἀποδεκτά (11).

Ε'. Ὁ Ἱερὸς Κλήμης ὁ Παύλου Συνεργός τε καὶ Συνοδοιπόρος. (§. 279.) ἐξ ὀνόματος τῆς ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησίας ἔγραψε τὴν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Κορινθίων Ἐπιστολήν. „Ἦν Εἰρηναῖος μὲν (12), ἱκανω-„τάτην γραφήν· Εὐσέβιος δὲ (13), μεγάλην τε „καὶ Θαυμασίαν, καὶ ἀνομολογουμένην πα-

8) Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. γ'
9) Ὅρα Καβίου Αἰῶν. Ἀποστ. Σελ. 25.
10) Φώτ. Μυριοβίβλ. Κώδικ. ά.
11) Ὅρα Καβίου Αἰῶν. Ἀποστολ. Σελ. 26.
12) Παρ' Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Ε'. Κεφ. ς'.
13) Αὐτ. αὐτ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ιϛ'.

Digitized by Google

πρὸ πάσιν· ὁ δὲ Φώτιος (14) ἀξιόλογον· ὁ δὲ Ἱερώνυμος (15) λίαν ἐπωφελῆ, ὀνομάζει. Φέρεται δὲ τῷ αὐτῷ Κλήμεντος, καὶ ἄλλη Ἐπιστολὴ δευτέρα· ἢ μᾶλλον, ὁμιλία· μὴ ἐπίσης ὅμοιος κατὰ τὴν Α'. ἐγκρινομένη (16).

Τῷ αὐτῷ δὲ Ἱερῷ Κλήμεντος ὑποβολιμαῖα Συγγράμματα κρίνονται τὰ ἑξῆς.

Τὸ Ἄθροισμα τῶν πέ. Κανόνων· οἵτινες Κανόνες τῶν Ἀποστόλων ὀνομάζονται, οὐχ ὡς ὑπὸ πάντων αὐτῶν ἐκδοθέντες, ἀλλ' ὡς κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν διατύπωσίν τε καὶ διδασκαλίαν, ὑπὸ Ἀνδρῶν Ἀποστολικῶν θεσπισθέντες, καὶ ὑπὸ τῦ Ἀλεξανδρέως Κλήμεντος ἴσως (17). πρώτῳ συναθροισθέντες.

Αἱ Διαταγαὶ τῶν Ἀποστόλων ἐν Βιβλίοις ή. ἐκ τῆς Ἀποστολικῆς ὁμοίως Διδασκαλίας τε καὶ Διατυπώσεως, ὑπὸ Ἀνδρῶν Ἀποστολικῶν καὶ αὐτοὶ ὕστερον ἐκτεθειμέναι.

Οἱ Ἀναγνωρισμοὶ ἐν Βιβλίοις δέκα· ὧν ἐπ' ὀνόματι τῶν Κλήμεντος περιόδων ἐμνήσθη καὶ Ὠριγένης (18). Ἐπειδὴ δὲ, ἐν τῷ Θ'. Βιβλίῳ, Ἀπόσπασμά τι τῶν τῦ Σύρου Βαρδησάνους, ἐκ τῦ περὶ Εἱμαρμένης λόγου (19) ἀναγινώσκεται ἐπὶ λέξεως, ὑπενόησέ τις, ὡς πάντῃ ἀλόγως (20), μήπως ὁ Βαρδησάνης αὐτὸς

14) Ἐν Κώδικι ριβ'.
15) Περὶ τῶν Ἐκκλ. Συγγραφ. Κεφ. ΙΕ'.
16) Ὅρα Εὐσέβ. ἐν Βιβλ. Γ'. τῆς Ἐκκλ. Ἱστορ. Κεφ λή. Καὶ Ἱερών. καὶ Φώτι. ἔνθ. ἀνωτ.
17) Ὅρα Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. ε'. Κεφ. ιγ'. Ἱερώνυμ. περὶ Ἐκκλ. Συγγραφ. Κεφ. ιέ. Φώτιον. ἐν Κώδικι ριγ.
18) Φιλοκαλ. Κεφ. κγ'.
19) Τῦ παρ' Εὐσεβίῳ ἐκ τῆ Εὐαγγελ. Προπαρασκ. Βιβλ. ς'. Κεφ.
20) Καβίους Αἰῶν. Ἀποστολ. Σελ. 30.

Digitized by Google

αὐτὸς, τὸ τῶν Ἀναγνωρισμῶν Βιβλίον συνεγράψω-
σεν.

Τὰ Κλημέντια· (ἤτοι Κλήμεντος ὁμιλίαι ιθ'.) ἅτινα, ὅθεν ἄλλο εἶναι κρίνεται, ἢ, ἡ ἑτέρα τῶν ἀνα-
γνωρισμῶν ἔκδοσις, ἥσπερ μέμνηται ὁ Ῥυφῖνος (21).

Κλήμεντος περὶ τῶν Πέτρου Πράξεων, καὶ Πε-
ριόδων, καὶ περὶ τοῦ Κηρύγματος. Τοῦ αὐτοῦ δὲ, καὶ Ἐπιστολή τις πρὸς Ἰάκωβον τὸν Ἀδελφόθεον, καὶ ἡ κατ' αὐτὸν Λειτουργία. Καὶ Ἐπιστολιμαῖα τινὰ Διατάγματα (22). Ἅτινα δὴ πάντα ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἠθροισμένα, γνήσιά τε, καὶ μὴ, τοῦ Κλήμεντος Συγγράμματα ὑπὸ Κοτελερίου Ἑλληνιστὶ, καὶ Λατινιστὶ, μετὰ Σημειωμάτων ἐκδέδοται.

ς'. Ἑρμᾶς ὁ Κλήμεντι σύγχρονος (§. 280). Τοῦτου τρία σώζονται Βιβλία, Ἑλληνιστὶ καθ' ἡμᾶς ἐκδεδο-
μένα. Ὧν τὸ μὲν Α'., ᾧ Ἐπιγραφὴ Ἐκκλησία· τέσσαρας ὁράσεις περιέχει, τὰς Ἑρμᾶ γενομένας. Τὸ δὲ Β'., Ποιμὴν ἐπιγραφόμενον, δώδεκα ἐπιτάγματα περιλαμβάνει, τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου ἐν μορφῇ ποιμέ-
νος αὐτῷ προβληθέντα. Τὸ δὲ Γ'. Παραβολὰς δέκα εἰσάγει λίαν ἐπωφελεῖς, εἰς ὑποθήκην βίου μακαρίου καὶ χρισιανῷ πρέποντος (23).

Ζ'. Φίλων ὁ Ἰουδαῖος, ὁ κατὰ τοὺς χρόνους Γαΐου τοῦ Καλιγόλα ἀκμάσας, πρὸς ὃν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ἰδίου διεπρεσβεύσατο ἔθνους· (§. 180.) διάφορα συνέγρα-

21) Παρὰ Καβείῳ ἔνθ. εἴρηται.

22) Ὅρα περὶ τούτων Καβέον ἔνθ. ἀνωτ. Καὶ Ἰωάν. Ἀλβερτον Φαβρίκ. Ἑλληνικ. Βιβλ. Τεύχ. Ε'. Σελ. 31.

23) Ὅρα Καβέον, καὶ Φαβρίκ. ἔνθ. ἀνώτ.

Digitized by Google

ψεν (24), ὧν καλλίστη μὲν ἡ Φράσις, καὶ πρὸς τὴν Πλατωνικὴν Ἰδέαν ἐξησκημένη· ἐκ ἀσυντελὴς δὲ εἰς εἴδησιν τῶν ἐν τοῖς Ἱεροῖς Λογίοις ἀναγεγραμμένων ἡ ἀνάγνωσις· ὅθεν καὶ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων τῆς Α'. ἑκατονταετηρίδος ὑφ' ἡμῶν ἐνταῦθα ἠρίθμηται· ὡς καὶ οἱ ἑξῆς δύο.

Η'. Ἰώσηπος ὁ Φλάβιος, καὶ αὐτὸς Ἰουδαῖος, ὁ ἐπὶ Οὐεσπασιανῷ, καὶ Τίτῳ, καὶ Δομιτιανῷ εὐδοκιμήσας. Συνέταξε τὰς Ἰουδαϊκὰς Ἀρχαιολογίας ἐν Βιβλίοις κ'. Καὶ τὰ περὶ τῆς Ἁλώσεως Ἱεροσολήμ ἐν Βιβλίοις ζ'. Καὶ κατὰ Ἀππίωνος Βιβλ. β'. Καὶ εἰς τὰς Μακκαβαϊκὰς, ἤτοι περὶ Αὐτοκράτορος λογισμοῦ. Καὶ βίον αὐτὸς τὸν ἑαυτοῦ.

Θ'. Ἰοῦστος καὶ ἕτερος Ἰουδαῖος Τιβεριεὺς, τῷ Ἰωσήπῳ ὁμόχρονος· Συγγεγραφέναι λέγεται χρονικὸν τῶν Βασιλέων Ἰούδα· καὶ ὑπομνήματα περὶ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου· τάττει δὲ, καὶ τῶν εἰρημένων αὐτῷ Συγγραμμάτων μέμνηται ὁ Φώτιος (25), προσεπισημειώσας πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι τὰ Ἰουδαίων νοσῶν, τὰ περὶ τοῦ χριστοῦ ὅλως κατεσιώπησεν.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ. ΙΒ'.

Τὰ Ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια τε, καὶ Ἄλλα ὑπομνήματα τάδε.

Α'. Τὸ Εὐαγγέλιον τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, ὅπερ ἀναφέρει Ἱερώνυμος (*), καὶ Ὠριγένης (1), καὶ Ἀμβρόσιος (2), καὶ Θεοφύλακτος (3). Β'.

---

24) Τῶν Συγγραμμάτων τοῦ Φίλωνος τὸν Ἀκριβῆ Κατάλογον εὑρήσεις, παρὰ τοῖς ἐκ προθέσεως ἐκδεδωκόσιν τὰ τῶν Συγγραφ. Φιλοπονήματα, Καβέῳ Φάβρικίῳ, Δουπίνῳ, καὶ ἄλλοις.

25) Ἐν Κώδικι λθ'.

1) Ὁμιλ. Α'. εἰς Λουκᾶν.

2) Ἐν προοιμ. τοῦ εἰς Λουκ. ὑπομνήμ.

3) Ἐν ἀρχῇ τῆς εἰς Λουκ. Ἑρμην.

Digitized by Google

Β'. Τὸ κατὰ Πέτρον Εὐαγγέλιον παρὰ Γελασίῳ (4), καὶ Ὠριγένει (5), καὶ Εὐσεβίῳ (6).

Γ'. Τὸ κατὰ Ἀνδρέαν (7).

Δ'. Τὸ κατὰ Ἰωάννην περὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς παρθένου (8) ὅ τινες τῶν χειρογράφων Κωδίκων, καὶ κατὰ Ἰάκωβον ἐπιγράφουσιν (9).

Ε'. Τὸ κατὰ Ἰάκωβον τὸν μείζονα (10).

ς'. Τὸ κατὰ Ἰάκωβον τὸν ἐλάσσονα, ὃ καὶ πρωτευαγγέλιον ἐπιγράφεται (11).

Ζ'. Τὸ κατὰ Βαρνάβαν (12).

Η'. Τὸ κατὰ Βαρθολομαῖον (13).

Θ'. Τὸ κατὰ Θαδδαῖον, ἕνα τῶν ὁ, (§. 172,) (14).

Ι'. Τὸ κατὰ Ἰούδαν Θαδδαῖον τὸν Ἀπόστολον (15).

ΙΑ'. Τὸ κατὰ Ἰούδαν τὸν Ἰσκαριώτην· τοῦτο δὲ μέμνηται Εἰρηναῖος (16), καὶ Ἐπιφάνιος (17), καὶ Θεοδώριτος (18).

4) Ἐν τῷ Δεκρέτῳ.
5) Ἐν τῷ εἰς τὸν Ματθ. ὑπομνήματι.
6) Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ιέ.
7) Παρὰ Γελασίῳ ἐν τῷ Δεκρέτῳ.
8) Ἐν τῷ Γελασ. Δεκρ.
9) Ὅρα Λαμβέκιον ἐν ὑπομνήμ. τῆς ἐν Βιέννῃ Βιβλιοθ. Βιβλ. Δ'. Σελ. 130.
10) Τοῦτο ἐν Ἱσπανίᾳ ἀνακύψαν ἔτει 1595. ὑπὸ τὸ πάπα Ἰννοκεν. τὸν τῷ ΙΑ'. Φλῳξὶ παρεδόθη ἐν τῷ 1682.
11) Ἐν τῷ Γελασ. Δεκρ.
12) Αὐτοθι.
13) Καὶ παρὰ Ἱερων. καὶ Βέδᾳ.
14) Ἐν τῷ Γελασ. Δεκρ. καὶ παρ' Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. ιγ'.
15) Ἐν τῷ Εἰρηνικ. Δεκρέτῳ.
16) Βιβλ. Α'. κατὰ Αἱρέσ. Κεφ. λέ.
17) Αἱρέσ. ΚΗ'. Ἀριθμ. ά.
18) Αἱρετικ. Μυθαρ. Κεφ. ιέ.

Digitized by Google

ΙΒ'. Τὸ κατὰ Φίλιππον (19).

ΙΓ'. Τὸ κατὰ Θωμᾶν· λέγουσι δέ τινες, ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτον τῶν Μανιχαίων, ἃ μέμνηται καὶ Γελάσιος (20).

ΙΔ'. Τὸ κατὰ Ματθίαν (21).

ΙΕ'. Τὸ κατὰ Παῦλον. Ἔστι δὲ αὐτὸ κατὰ Λεκανῶν, ὡς Ἱερώνυμος φησὶν ἐν τῷ Καταλόγῳ, γραφὲν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Παύλου, κατὰ τὴν γνώμην δηλαδὴ τοῦ Μαρκίωνος (22).

Ις'. Τὸ κατὰ Νικόδημον, ὅπερ καὶ καθ' ἡμᾶς ὁλόκληρον διασώζεται. Εὑρεθὲν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Αὐτοκράτορος ἐν τοῖς Δημοσίοις Κώδιξι, τοῖς ἐν τῷ Πραιτωρίῳ Πιλάτου ἐν Ἱεροσολύμοις, Ἑβραΐδι γεγραμμένον.

ΙΖ'. Τὸ κατὰ Ἀπελλῆν (23), ἐξ οὗ Εὐαγγελίου καὶ Ἐπιφάνιος (24) ἀποσπασμάτιόν τι ἀναφέρει.

ΙΗ'. Τὸ κατὰ Βασιλείδην (25).

ΙΘ'.

---

19) Ἐπιφαν. Αἱρέσ. Κς'. Ἀριθμ. ιγ'. καὶ Λεόντιος περὶ Αἱρέσ.

20) Ἐν τῷ Δεκρέτῳ.

21) Παρὰ Γελασίῳ, καὶ Ἱερων. καὶ Ὠριγένει εἰς Λευ. Ὁμιλ. Α'. καὶ Εὐσέβ. ἐν Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. λέ. καὶ Ἀμβρος. ἐν Προοιμ. εἰς τὸν Λουκᾶν. Καὶ Βέδᾳ ἐν τῷ εἰς τὸν Λευ. ὑπομνήματι.

22) Εἰρην. Βιβλ. Α'. Κεφ. κθ'. Καὶ Βιβλ. Γ'. Κεφ. ιβ'. Καὶ Ὠριγέν. Βιβλ. Β'. κατὰ Κέλσ. Καὶ Τερτυλ. Βιβλ. Δ'. κατὰ Μαρκίων. Κεφ. γ'. Καὶ Ἐπιφάν. Αἱρέσ. ΜΒ'.

23) Ἱερώνυμ. ἐν τῷ προοιμ. τῷ εἰς τὸν Ματθ. Καὶ Βέδας ἐν τῷ ὑπομνήματι τῷ εἰς τὸν Λουκᾶν.

24) Αἱρέσ. ΜΔ'. Ἀριθμ. β'.

25) Ἀναφέρεται παρὰ Ὠριγένει, καὶ Ἱερωνύμῳ, καὶ Ἀμβροσίῳ

Digitized by Google

ΙΘ'. Τὸ κατὰ Κήρινθον (26). Ἴσως δὲ τοῦτο εἶναι τὸ κατὰ Ματθαῖον, ὡς ὁ Κήρινθος αὐτῷ παραπεποιημένῳ ἐχρῆτο.

Κ'. Τὸ καθ' Ἡσύχιον (27), ὅπερ καὶ Εὐαγγέλιον τῶν Λοχιανῶν ἔφηται.

ΚΑ'. Τὸ κατὰ Μαρκίωνα· τοῦτο δὲ ἦν τὸ κατὰ Λουκᾶν, ὑπὸ Παύλου συγγραφὲν, κατὰ τὴν Μαρκίωνος κρίσιν, ὡς ἐνοτ. ἔφηται (ΙΕ.)

ΚΒ'. Τὸ Λευκίου, ἢ Λεντικίου, ἢ Λεντίου, ἢ Λεοντίου, ἢ Λουκίου (28).

ΚΓ'. Τὸ Τατιανοῦ, ὃ λέγεται καὶ Εὐαγγέλιον τῶν ἐγκρατιτῶν (29).

ΚΔ'. Τὸ κατὰ Οὐαλεντῖνον, ὅπερ καὶ Εὐαγγέλιον ἔφηται τῆς ἀληθείας (30).

ΚΕ'. Τὸ τῶν ἐβιωνιτῶν, ἢ Ἐβιωναίων (31).

Κς'. Τὸ κατ' Αἰγυπτίους (32) ἔ μέμνηται καὶ ὁ Ῥωμαῖος Κλήμης· (33) καὶ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεύς (34).

ΚΖ'. Τὸ τῶν Γνωστικῶν (35).

26) Ἐπιφάν. Αἱρέσ. ΝΑ'. Ἀριθμ. ζ'.

27) Παρὰ Ἱερων. ἐν τῷ προλόγῳ τῷ εἰς τὰ Εὐαγγέλ. Καὶ παρὰ Γελασ. ἐν τῷ Δεκρ.

28) Παρὰ Γελασίῳ ἐν τῷ Δεκρέτῳ. Καὶ Αὐγυσ. Βιβλ. περὶ πίστεως κατὰ Μανιχαίων.

29) Ἐπιφάν. Αἱρέσ. Μς'- Ἀριθμ. ά.

30) Παρὰ Εἰρην. Βιβλ. Γ'. κατὰ Αἱρέσ. Κεφ. ιά.

31) Παρὰ Ἐπιφαν. Αἱρέσ. Λ'. Ἀριθμ. ιγ'. ιέ'. κά. κέ.

32) Παρ' Ἱερων. ἐν προοιμ. εἰς τὸν Ματθ. καὶ Ἐπιφάν. Αἱρέσ. Ξ'.

33) Ἐν Ἐπιστολ. Β'.

34) Ἐν Στρωματ. Γ'.

35) Ἐπιφαν. Αἱρέσ. Κς'. Ἀριθμ. ή.

Digitized by Google

ΚΗ'. Τὸ κατὰ Ἑβραίους (36).

ΚΘ'. Τὸ κατὰ Μανιχαίους Α'., ὃ καὶ Εὐαγγέλιον λέγεται τὸ κατὰ Θωμᾶν (Π'.) Καὶ τὸ Β'., ὃ λέγεται Εὐαγγέλιον τὸ ζῶν· περὶ οὗ Φώτιος (37). Καὶ Κύριλλος ὁ Ἱεροσολυμίτης (38). Καὶ Ἐπιφάνιος (39). Καὶ Γ'. ἔτι Εὐαγγέλιον ἄλλο, τὸ ὑπὸ Διοδώρου ἀπελεγχθέν (40).

Λ'. Τὸ τῶν Ναζωραίων· ἔστι δὲ τὸ αὐτὸ τῷ κατὰ Ἑβραίους (ΚΗ'.) ἢ τὸ τοῦ Ματθαίου τοῦτο ἐστὶν, Ἑβραΐδι γεγραμμένον (41).

ΛΑ'. Τὸ τῶν Σιμωνιανῶν, περὶ οὗ ἐν ταῖς Διαταγαῖς τῶν Ἀποστόλων γίνεται μνεία (42).

ΛΒ'. Τὸ τῶν Σύρων (43).

ΛΓ'. Τὸ τῆς Νηπιότητος τοῦ χριστοῦ (44).

ΛΔ'. Τὸ Εὐαγγέλιον τὸ Αἰώνιον, ἐξ ὧν ἀναγινώσκομεν Ἀποκαλύψ. Κεφ. ΙΔ'. 6, πλανᾶσθαι ὕστερον παρὰ τῶν Φράρων τῶν Mendicantium· ἤτοι τῶν προσαιτούντων, κατὰ τὸ μέσον τοῦ Π'. Αἰῶνος καὶ τελευταῖον κατακριθὲν πυρίκαυστον γενέσθαι, ὑπὸ τοῦ Πάπα Ἀλεξάνδρου τοῦ Δ'., κρυφίως ὅμως· ἵνα μὴ παρρησίᾳ καταισχυνθῶσιν οἱ ῥαδιουργήσαντες Φράτορες. ΛΕ'.

---

36) Περὶ τούτου Βέδας ἐν ταῖς κατὰ Λευκὴν ὑπομνήμασι.

37) Ἐν χειρογράφῳ Βιβλίῳ κατὰ Μανιχαίων.

28) Ἐν Κατηχήσει ϛ'.

39) Αἱρέσει Ξϛ'.

40) Ἐν Βιβλ. ΚΕ'. κατὰ Μανιχ. περὶ οὗ Φώτ. Μυριοβίβλῳ Κώδικι πϛ'.

41) Εὐσέβ. ἐν Ἱστορ. Ἐκκλ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. λθ'. ἐκ τοῦ Παπίου.

42) Βιβλ. ϛ'. Κεφ. ιϛ'.

43) Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Δ'. Κεφ. κβ'. Καὶ Ἱερώνυμ. ἐν τῷ Καταλόγῳ.

44) Παρὰ Γελασ. ἐν τῷ Δεκρέτῳ.

Digitized by Google

ΛΕ'. Τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Εὔας (45).

Λς'. Τὸ Εὐαγγέλιον τῆς τελειότητος (46).

ΛΖ'. Περὶ τῆς Γεννήσεως τῆς Ἁγίας παρθένυ, Βιβλία Τρία (47).

ΛΗ'. Περὶ τῆς ὑπεραγίας παρθένυ, καὶ τῆς Μαίας αὐτῆς, Βιβλίον (48).

ΛΘ'. Ἐρωτήσεις τῆς ἀειπαρθένυ Μαρίας, μεγάλαι τε καὶ μικραί. Βιβλία δύο (49).

Μ'. Περὶ τῆς Γεννήσεως τῦ Σωτῆρος (50).

ΜΑ'. Ἱστορία τῶν Δεσποσύνων, περὶ τῆς χριστῦ Γενεαλογίας (51).

ΜΒ'. Ἱστορία τῆς χριστῦ Συγγενείας εὑρεθεῖσα ἐπὶ Αὐτοκράτορος Ἰυστινιανῦ (52).

Ἐν τοῖς Ἀποκρύφοις ἀναρίθμια τάσσεται καὶ τὰ ἑξῆς.

ΜΓ'. Αἱ Παύλυ καὶ Θέκλης περίοδοι ὑπὸ πρεσβυτέρυ τινὸς Ἀσιατικῦ παραπεπλασμέναι· ὃς σπουδασὴς ὢν τῦ Ἀποστόλυ, ἐνόμισεν ἐπαίνυ ἄξιον, τὸ περὶ

---

45) Παρ' Ἐπιφανίῳ Αἱρέσ. Κς'. Ἀριθμ. ϛ'.

46) Παρὰ τῷ αὐτῷ Ἐπιφαν. Αἱρέσει Κς'. Ἀριθμ. β'. Καὶ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρ. Στρωματ. Γ'.

47) Παρ' Ἐπιφαν. Αἱρέσ. Κς'. Ἀριθμ. ιβ'. Καὶ Γρηγορ. Νύσσης, Ὁμιλ. ἐν Τόμ. Γ'. Σελ. 346. Καὶ Αὐγυστ. κατὰ Φαύστυ Βιβλ. ΚΓ'. Κεφ. Θ'.

48) Γελάσ. ἐν τῷ Δεκρ. καὶ Ἱερών. ἐν τῷ κατὰ Ἑλβιδίυ.

49) Ἐπιφ. Αἱρέσ. ΚΗ'. Ἀριθμ. ή.

50) Ἐν τῷ Γελασίυ Δεκρέτῳ.

51) Ἰούλιος ὁ Ἀφρικανὸς Ἐπισ. πρὸς Ἀριστείδ. παρὰ Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Α'. Κεφ. ζ'. Καὶ Νικηφ. Κάλλιστ. Βιβλ. Α'. Κεφ. β'. τῆς Ἐκκλ. Ἱστορ.

52) Παρὰ Σουΐδα.

Digitized by Google

περὶ αὐτῆς καὶ τὰ μὴ ὄντα ἐκδιηγήσασθαι, διὸ καὶ ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ δεόντως κατεκρίθη (1). Τῆς δ' αὐτῆς ἠξίωνται ὑπολήψεως, καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς περιφερόμενα πραχτικὰ τῆς πρωτομάρτυρος Θέκλης. Καὶ γὰρ εἰμὴ πάντα, τὰ πλεῖστα μέν τοι ἐν τούτοις, ἀπὸ τῶν Ἀρχαιοτέρων ἐκείνων Ἀπογράφων ἐλήφθησαν. Τῆς δὲ περικλεοῦς Μάρτυρος ταύτης μετὰ δικαίων ἐπαίνων τε καὶ εὐφημιῶν ἐμνήσθησαν τῶν πατέρων οἱ ἐπισημότατοι (2).

ΜΔ'. Αἱ πράξεις, τὸ κήρυγμα, ἡ Ἀποκάλυψις, ἡ δίκη τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου (3).

ΜΕ'. Αἱ πράξεις τοῦ Παύλου, ὑποβληθεῖσαι ὑπὸ τῶν Μανιχαίων (4).

Μς'. Αἱ τοῦ Ἀνδρέου, αἷς οἱ ἐγκρατῖται ἐχρῶντο· καὶ οἱ καλούμενοι Ἀποστολικοί· καὶ οἱ περὶ Ὠριγένην (5). Καὶ αἱ τοῦ Ἰωάννου (6). Καὶ αἱ τοῦ Φιλίππου, καὶ αἱ τοῦ Θωμᾶ, καὶ αἱ τῶν Ἀποστόλων καθόλου, ὑπὸ τῶν Ἐβιωναίων ἐψευσθησθεῖσαι (7).

ΜΖ'.

---

1) Τερτυλλ. Βιβλ. περὶ τοῦ Βαπτίσμ. Ἱερών. περὶ τῶν Συγγραφ. Κεφ. ζ'. καὶ Γελάσιος.

2) Γρηγόρ. ὁ Ναζιανζ. ἐν τῷ περὶ παρθεν. καὶ ἐν τοῖς Μέτροις. Καὶ ὁ Νύσσης εἰς Μακρίναν. Καὶ ὁ Χρυσόστ. ὁμιλ. κέ. εἰς τὰς Πράξεις. καὶ κβ'. εἰς τὰς Ἀντιοχεῖς. Καὶ Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης Βιβλ. Α'. Ἐπιστ. πξ'. καὶ ρξ'. Καὶ ἐπιφάν. Αἱρέσει ΟΗ'. Ἀριθμ. 16.

3) Τούτων καὶ Κλήμης ἐμνήσθη ὁ Ἀλεξανδρ. καὶ Ὠριγέν. καὶ Ἱερώνυμ.

4) Τούτων μέμνηται Ἱερών. καὶ Φιλάστριος.

5) Παρὰ Δεπίνῳ ἐν τῷ προεισοδιώδει Λόγῳ πρὸ τῶν θείων Γραφῶν. Βιβλ. Β'. Κεφ. ε'. §. 6.

6) Περὶ ὧν ἐπιφάν. Αἱρέσ. ΜΖ'. Φιλάστριος Αἱρεσ. ΜΗ'. Καὶ Αὐγουστῖν. Βιβλ. περὶ Πίστ. κατὰ Μανιχαίων.

7) Ἱερώνυμ. Αἱρέσ. Ἐβιωναίων.

Digitized by Google

ΜΖ'. Τὸ Ἀναβατικὸν τῦ Παύλυ, πλαστὲν ὑπὸ τῶν Γαϊανιτῶν, ὥπερ ἐχρῶντο καὶ οἱ Γνωστικοί (8).

ΜΗ'. Ἡ μνήμη τῶν Ἀποστόλων, Συγγραμμα συνταχθὲν ὑπὸ τῶν πρισκυλλιανιστῶν. Καὶ τὸ ὁδοιπορικὸν τῶν Ἀποστόλων, τὸ ἀποβληθὲν ἀπὸ τῆς Β'. τῶν ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδυ (9). Καὶ οἱ τῶν αὐτῶν Ἀποστόλων Κλῆροι (10). Καὶ Βιβλίον ἕτερον τῶν Ἀποστόλων ὑπὸ Μαρκίωνος ῥαδιουργηθέν (11). Τό τε περὶ τῆς Μεταστάσεως τῆς Θεοτόκυ τὸ ἀποδοθὲν τῷ Ἀποστόλῳ Ἰωάννῃ· ὅ, ταυτὸν ἴσως ἐστὶ, τῷ ὑπ' ὀνόματι Φερομένῳ τῷ τῦ Μελίτωνος, ἐν τῇ τῶν πατέρων Βιβλιοθήκῃ (12).

ΜΘ'. Ἡ τῦ Πέτρυ Ἀποκάλυψις (13) ἥτις, ὡς μηδὲν ἄτοπον περιέχουσα, ἀνεγινώσκετο ποτὲ κατὰ τὰς ἡμέρας τῦ πάσχα ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Παλαιστίνης (14).

Ν'. Ἡ Ἀποκάλυψις τῦ Παύλυ ἥτις περὶ πολλῦ μὲν ἐγίνετο πάλαι τοῖς Μανασσῆς (15) ὑπ' ὀλίγυ δὲ καὶ καθ' ἡμᾶς παρὰ τοῖς Κόπταις τιμᾶται (16).

ΝΑ'. Ἀποκάλυψις Θωμᾶ, καὶ Στεφάνυ. (17).

ΝΒ'.

---

8) Ἐπιφάν. Αἱρέσ. Η'.
9) Ἐν πράξει Ε'.
10) Γελασ. ἐν τῷ Δεκρ.
11) Οὗ μνεία γίνεται παρ' Ἐπιφαν. Αἱρέσ. ΜΖ'. καὶ ΞΑ'.
12) Ἐν τῷ Γελασ. Δεκρ.
13) Κλήμ. ἐν ὑποτυπώσ. Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Γ'. Κεφ. ιε'.
14) Σωζόμενος Ἱστορ. Βιβλ. Ζ'. Κεφ. ιθ'.
15) Παρὰ τῷ Σωζομένῳ.
16) Γελάσ. ἐν τῷ Δεκρ.
17) Παρὰ Γελασ. ἐν τῷ Δεκρ.

Digitized by Google

Ξ'. Αἱ Ἐπιστολαὶ Λεντύλε καὶ Πιλάτε, περὶ τῦ Ἰησῦ χριστῦ· καὶ ἡ τῦ αὐτῦ Πιλάτε, περὶ τῦ θανάτε εἰς ὃν κατεκρίθη ὁ Ἰησῦς, πρὸς Καίσαρα ἀναφορὰ τὸν Τιβέριον (§. 174.).

ΞΑ'. Αἱ τῦ Σενέκα πρὸς Παῦλον, καὶ ἀνάπαλιν· ἃς, καί τοιγε Ἱερώνυμος (24), καὶ Αὐγεστῖνος (25), ἀναφέρουσιν, εἶναι ὅμως φανερὸν, ὅτι κατὰ τὴν τότε κοινοτέραν λαλοῦντες ὑπόληψιν ἀναφέρουσιν αὐτάς. Ὁ γὰρ Ἱερὸς Αὐγεστῖνος ἐν ἄλλοις (26) μαρτυρεῖ περὶ τῦ Σενέκα, ὅτι ἦτος περὶ τῶν χριστιανῶν οὐδὲν εἰς κακὸν, οὐδὲ εἰς καλὸν ὅλως ἐλάλησεν.

ΞΒ'. Καὶ τὰ Μαρκέλλε δὲ τῦ Ῥωμαίε, περὶ τῶν πράξεων τῶν Μακαρίων Ἀποστόλων Πέτρε καὶ Παύλε· καὶ τὰ περὶ τῶν Μαγικῶν δὲ μαγγανευμάτων Σίμωνος τῦ Μάγε, κξ. τῆς αὐτῆς Ζύμης εἶναι τὰ τὰ πάντα κρίνεται.

Ταῦτα τοίνυν, εἰ καὶ μὴ ἐν αὐτῷ ἴσως τῷ Α'. Ἐκκλησιαστικῷ Λόγῳ πάντα συγγεγραμμένα, ἀλλ' ἐν αὐτῷ δήπε γενέσθαι ὑποκρινόμενα τὸν Συγγράψαντα, ὡς ἐν Συμφετῷ ὧδε κοινῷ κατὰ Σύνταξιν παρεσφίφθησαν. Εὑρήσεις δὲ περὶ τάτων πραγματευομένυς πλατύτερον, Ἰωάννην Βαπτις. Κοτελέριον ἐν τῷ περὶ τῶν Ἀποστολικ. πατέρων. Καὶ Ἰωάν. Ἀλβέρτον Φαβρίκιον ἐν τῷ περὶ τῶν Ἀποκρύφων Κωδίκων τῆς Καινῆς Διαθήκης. Καὶ Ἰωάν. Ἑρνές. Γραβιον Σταχυολογ. Τόμ. Α'. Καὶ Ἰττίγιον ἐν Διαλέξ. περὶ τῶν ψευδεπιγράφων, τῦ χριστῦ, τῆς Μαρίας, καὶ τῶν Ἀπός.

Κεφ.

24) Ἐν τῷ Καταλόγῳ.
25) Ἐν ἐπιστ. ιδ'. ἢ ὡς ἄλλως φησί.
26) Περὶ Θεῦ πόλεως Κεφ. ιά.

Digitized by Google

Κεφ. ά. Καὶ Δεπῖνον δὲ, ἐν τῷ προσεσοδιώδει αὐτῆ Λόγῳ περὶ τῆς θείας Γραφῆς, Βιβλ. Β'. Καὶ Καβέον, ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησ. Συγγραφέων, ἐν Αἰῶνι Α'. τῷ Ἀποστολικῷ. Καὶ Καλμέτην ἐν τῇ Διαλέξει, ἣν περὶ τῶν Ἀποκρύφων Εὐαγγελίων συνέγραψεν. κξ. κξ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΙΓ'.

Παρὰ τὰς τρεῖς Ἰουδαίας, Φιλωνά τε καὶ Ἰώσηπον, καὶ Ἴστον Τιβεριέα, ὧν ἀνωτέρω ἐν τῷ ΙΑ'. Καταλόγῳ ἐμνήσθημεν· κατὰ τὴν ά. τῶν ἀπὸ χριστῆ ἑκατονταετηρίδων ἤκμασαν τῶν θύραθεν, οἱ ἑξῆς, Ἄνδρες Παιδείᾳ διαφέροντες.

Α'. Μεσσήνιος ὁ Τυρρηνὸς, Διαλεκτικὸς· Φιλόσοφος, καὶ Στωϊκός· ὁ διὰ τὸ ἰταμὸν τῆ ἐλεγκτικῆ τρόπῃ ὑπὸ Νέρωνος ἀναιρεθείς. Γέγραφε λόγους διαφόρους, καὶ Ἐπιστολὰς, ἐξ ὧν τινὰς καὶ Ἀπολλωνίῳ τῷ Τυανεῖ, ᾧ γνώριμος ἦν (1).

Β'. Κορνῆτος Λεπτίτης Φιλόσοφος· ἡ δὲ Λεπτὶς, πόλις Λιβύης· γεγονὼς ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Νέρωνος, καὶ πρὸς τούτῳ ἀναιρεθεὶς συνάμα τῷ Μεσσηνίῳ, ἔγραψε δὲ πολλὰ φιλόσοφά τε καὶ Ῥητορικά (2).

Γ'. Λούκιος Ἀνναῖος Σενέκας ὁ ἐξ Ἱσπανίας, Φιλόσοφος Στωϊκός· διδάσκαλος χρηματίσας τῆ Νέρωνος, ὑφ' ᾧ καὶ ἀνῄρηται. Συνέγραψεν ἠθικὰ πολλὰ, καί τινας Τραγῳδίας· ἃ καλὰ δὲ περὶ αὐτῆ γράφουσί τινες (3).

Δ'.

---

1) Ὅρα ἐν Λεξικῷ Σοῦδα.

2) Σοῦδας ἐν Λεξικῷ.

3) Τάκιτος Βιβλ. ΙΒ'. καὶ ΙΔ'. καὶ ΙΕ'. τῶν χρονικῶν. Καὶ Σβετόνιος, εἰς τὸν Νέρωνα· καὶ Αὖλος Γέλλιος, καὶ Κυϊντιλιανὸς κξ.

Digitized by Google

Δ'. Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς (§. 236.). Φιλόσοφος καὶ γόης ὁ αὐτός· ἤκμασεν ἐπὶ Κλαυδίου, καὶ Γαΐου, καὶ Νέρωνος· καὶ μέχρι Νερούα, ἐφ' οὗ καὶ μετήλλαξε. Συνέταξε τελετὰς, ἢ περὶ θυσιῶν (4), Διαθήκην, χρησμοὺς, Ἐπιστολὰς, Πυθαγόρου βίον (5).

Ε'. Δημήτριος ὁ Κυνικὸς, ὁ ἐπὶ Γαΐου ἀκμάσας, καὶ Νέρωνος, καὶ Οὐεσπασιανοῦ· ὑφ' οὗ καὶ διὰ τὸ ἄμετρον τῆς παῤῥησίας εἰς ἐξορίαν πεμφθεὶς, ὅσον οὐκ ἐν καὶ ἀπώλετο (§. 256.).

ς'. Ἐπίκτητος ὁ Ἱεραπολίτης σωϊκὸς Φιλόσοφος, τὴν δὲ τύχην δοῦλος Ἐπαφροδίτου· ἤκμαζεν ἐπὶ Νέρωνος· ἐξωρίσθη δὲ ὑπὸ Δομιτιανοῦ κατὰ τὸ ιδ'. καὶ ὑπεργηράσας ἐν Νικοπόλει ἀπέθανε. Συνέγραψε τὸ περίφημον ἐγχειρίδιον· στοιχεῖα κατ' αὐτὸν τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας, τὰ δύο ταῦτα: Ἀνέχου, καὶ ἀπέχου· τάτε μετὰ θάνατον, ὁ λύχνος δι' οὗ νυκτὸς ἐμελέτα, ἐπωλήθη τριχιλίων δραχμῶν (6).

Ζ'. Ἀλέξανδρος ὁ Αἰγαῖος Φιλόσοφος περιπατητικὸς· Διδάσκαλος Νέρωνος, συνάμα χαιρήμονι τῷ Φιλοσόφῳ· ὅτος ἀπεκάλει τὸν Νέρωνα, πηλὸν αἵματι συμπεφυρμένον (7).

Η'.

---

4) Τῶ Συγγράμματος τάτε μέμνηται καὶ Εὐσέβ. ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ προπαρασκ. Βιβλ. Δ'. Κεφ. ιγ'.

5) Φιλόστρατ. εἰς βίον Ἀπολλων. καὶ Σουΐδας ἐν Λεξ.

6) Περὶ τάτε Σιμπλίκιος εἰς τὸν Ἐπικτήτε βίον, καὶ ἄλλοι.

7) Ὅρα Σουΐδ. ἐν Λέξ.

Digitized by Google

Η'. Πλίνιος Σεκοῦνδος ὁ Γεραίτερος, ἐκ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Βερώνης, ἐπὶ Τιβερίου βιὸς, καὶ ἕως Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου, τὸ ζῆν παρατείνας· ἔτος κατὰ Φιλοσοφικὴν περιέργειαν, ὑπερπλησιάσας τοῖς Βεσβίου Κρατῆρσιν, καὶ ὑπὸ τῆς ἀτμίδος ἀποπνιγεὶς, οἰκτρῶς κατέτρεψε (§. 265.). Φέρεται ἐξ ὧν συνέγραψεν ἡ Φυσικὴ αὐτοῦ Ἱστορία πολύχνω, καὶ κατάπυκνον ὡς ἀληθῶς Φιλοπόνημα, ἐν Βιβλίοις τρισὶ πρὸς τοῖς τριάκοντα περαιωμένον.

Θ'. Στράβων Καππαδόξ ἐξ Ἀμασίας Γεωγράφος, Ἱστορικὸς καὶ Φιλόσοφος· ἤνθησεν ἐπὶ Αὐγούστου καὶ Τιβερίου. Σώζονται ἐκ τῶν αὐτοῦ Συγγραμμάτων τὰ Γεωγραφικὰ ἐν Βιβλίοις ἑπταικαίδεκα.

Ι'. Ἀπίων ὁ Γραμματικὸς, γεννηθεὶς κατὰ τὴν ὄασιν τῆς Αἰγύπτου· δυσμενέστατος τοῖς Ἰουδαίοις· καθ' ὧν καὶ ὑπὲρ Ἀλεξανδρέων, περὶ τὸ μ'. ἔτος πρὸς Καλιγόλαν διεπρέσβευσεν. Συνέγραψεν Αἰγύπτου Ἱστορίαν ἐν Βιβλ. Ε'. καὶ κατὰ Ἰουδαίων ἐν μέρει, πρὸς ὃ Ἰώσηπος ἀπήντησεν. Ἀναφέρεται δὲ αὐτοῦ καὶ τὸ περὶ τρυφῆς Ἀπικίου· καὶ τὸ περὶ Γλώσσης τῆς Ῥωμαϊκῆς· τοῦτον ὁ Τιβέριος ἐπωνόμαζε Κόσμου Κύμβαλον· ὡς περιαυτολόγον ἀδολεσχότατον.

ΙΑ'. Κόϊντος Κέρτιος Ῥοῦφος· ἐπὶ Τιβερίου, ἢ Οὐεσπασιανοῦ κατ' ἄλλους· κατά τινας δὲ, καὶ ἐπὶ Τραϊανοῦ ἀκμάσας· Ἱστορικὸς γλαφυρώτατος ἐν Λατίνοις· Συνέταξε δὲ τὴν κατ' Ἀλέξανδρον Ἱστορίαν ἐν Βιβλίοις δέκα, ὧν τὰ πρῶτα δύο ἀπώλετο.

Digitized by Google

ΙΒ'. Μάρκος Ἀννάϊος Λεκανὸς, ἀνεψιὸς τῦ Φιλοσόφου Σενέκα, ποιητὴς· φίλος μὲν τῦ Νέρωνος κατ' ἀρχὰς, εἶτα διὰ τὴν ποιητικὴν ἅμιλλαν ἐχθρός· ὅθεν καὶ εἰς τὴν κατ' ἐκεῖνον συνομωσίαν τὴν ὑπὸ Πίσωνος κινηθεῖσαν, εἰς θάνατον κατακριθεὶς· τῶν τῦ Λεκανῦ ποιημάτων σώζεται ἡ ἐπιγραφομένη Φαρσαλία, ἐν Βιβλίοις ἓξ Λατινιστὶ συγγραφθεῖσα· δι' ἧς περιγράφεται ἱστορικώτερον μᾶλλον, ἢ ποιητικώτερον, ὁ μεταξὺ Καίσαρος καὶ Πομπηΐου Φαρσαλικὸς πόλεμος (8).

ΙΓ'. Γάϊος Σίλιος Ἰταλικὸς, Λατῖνος ποιητὴς καὶ ὕπατος, ὃς ὑπατεύων ἦν ἐπὶ τῆς καταστροφῆς τῦ Νέρωνος· ἐρραψώδησεν αὐτὸς ἅλις ἀφελῶς τὰ τῦ Δευτέρου Καρχηδονικῦ πολέμου· μὴ φέρων δὲ τὴν τῦ Πιέζοντος αὐτὸν πάθους ταλαιπωρίαν, ἀποκαρτερήσας ἐτελεύτησεν (9).

ΙΔ'. Αὖλος Πέρσιος Φλάκκος Τυρρηνὸς, ποιητὴς Λατῖνος Σατυρικὸς, ὃς μηδὲ τῦ Νέρωνος αὐτῦ, ἐν ταῖς ἰδίαις σατύραις φεισάμενος (10).

ΙΕ'. Μάρκος Οὐαλέριος Μαρτιάλις ἐξ Ἱσπανῶν ὁρμώμενος, ποιητὴς ἐπιγραμματοποιὸς, πολλὴν κατὰ τῶν κατ' ἐκεῖνο καιρῦ Ῥωμαϊκῶν ἠθῶν χολὴν κατασχέας· ἐπαινέτης μὲν τῦ Δομιτιανῦ ζῶντος, πικρὸς δὲ κατήγορος τεθνηκότος· ὅθεν καὶ ὑπὸ Τραϊανῦ παραμε-

8) Περὶ τούτου Τάκιτος, Στάτιος, Ἱερώνυμ.
9) Ὅρα τὸν Νεώτερ. Πλίν. ἐν Βιβλ. Γ'. Ἐπιστ. ϛ'.
10) Δίων Βιβλ. Ιϛ'. Σβετόν. εἰς Νέρωνα. Κυϊντιλ. Βιβλ. Ι'. Κεφ. ά.

Digitized by Google

ραμεληθεὶς ἐπαλινόστησεν εἰς τὴν ἰδίαν Πατρίδα, ὅπου ὑπεργηράσας ἐτελεύτησε. Σώζεται τῶν τότε Ἐπιγραμμάτων Βιβλία δεκατέσσαρα· ἐν οἷς πολλὰ μὲν ἐξέως τε καὶ περιεσκεμμένως λέγεται, πολλὰ δὲ καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἀναιδῶς καὶ ἀκολάστως (11).

Ις'. Πάβλιος Παπίνιος Στάτιος Νεαπολίτης, Ποιητὴς Λατῖνος, παρὰ Δομετιανῷ εὐδοκιμῶν· ἐρραψώδησε τὴν Θηβαΐδα ἐν Βιβλ. δυωκαίδεκα· τὴν δὲ Ἀχιλλειάδα ἐν δυσίν· ἐποίησε δὲ καὶ ἄλλα διάφορα ποιημάτια (12).

ΙΖ'. Δέκιος Ἰούνιος Ἰουβενάλις Ἰταλὸς, Ποιητὴς Σατυρογράφος· ἐξορισθεὶς μὲν εἰς τὴν Λιβύας πενταπόλιν διὰ τὸ καθάψασθαι Πάριδος τῦ λίαν κεχαρισμένυ τῷ Νέρωνι· ἐπανακληθεὶς δὲ ἐν Ῥώμῃ καὶ μέχρις Ἀδριανῦ ἐπιζήσας λέγεται. Συνέγραψε δὲ Σατύρας ἑκκαίδεκα (13).

ΙΗ'. Βαλέριος Μάξιμος, Λατῖνος Ἱστορικὸς ἐκ Ῥώμης, ὁ περὶ τῶν ἐπισημοτέρων λόγων τε καὶ πράξεων τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐυκλεῶν ἄλλων Ἀνδρῶν, Βιβλία ἐννέα συντάξας, καὶ Τιβερίῳ αὐτὰ τῷ Καίσαρι ἀναθέμενος (14).

11) Πλιν. ὁ Νεώτερ. ἐν Βιβλ. Γ'. Ἐπιστολ. ἐχάτῃ. Σπαρτιαν. εἰς Αὔλιον Βῆρον. κξ.

12) Περὶ τότε Πρισκιαν. καὶ οἱ κατ' ἐκεῖνο ἀκμάσαντες Γραμματικοὶ, καὶ συχνοὶ ἄλλοι μνείαν ποιῦνται.

13) Διῆλθον περὶ τότε Λείψιος Βιβλ. Δ'. Ζητημ. Ἐπισ. κ'. καὶ Σκαλίγερ. Ποιητ. Κεφ. ς'. τῦ ς'. Βιβλ. καὶ ἄλλοι.

14) Περὶ τότε ὅρα Βόσσιον ἐν τοῖς περὶ Ἱστορικῶν Λατίνων.

Digitized by Google

ΙΘ'. Κορνήλιος Τάκιτος ὁ ἐν τοῖς Ῥωμαίων Ἱστορικοῖς θαυμαζόμενος. Συνέγραψε τὸ περὶ τῶν Αὐτοκρατόρων ἀπὸ Γάλβα μέχρι Δομιτιανοῦ. Συνέγραψε δὲ καὶ χρονικὰ ἀπὸ Αὐγούστου ἕως τοῦ Γάλβα. Πλὴν μέρος τι τῶν τοιούτων Συγγραμμάτων ἀπώλετο· παρὰ τὰ εἰρημένα διεξῆλθε καὶ περὶ ἠθῶν τῶν ἐν Γερμανίᾳ ἐθνῶν. Καὶ δὴ, καὶ Βιβλίον περὶ Ἀγρικόλα τοῦ ἰδίου πενθεροῦ, τοῦ τὴν Βρεττανίαν ὑπὸ Ῥωμαίοις ποιήσαντος. Ὁ Τάκιτος οὗτος, ἐπραιτώρευσε μὲν ἐπὶ Δομιτιανοῦ· μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ἔτει Σωτηρίῳ ῃζ'. καὶ ὑπάτευσε.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google